

BOEM@

REVISTĂ DE LITERATURĂ ȘI ARTĂ - ISSN: 2066-0154

Ianuarie, Februarie, Martie 2023 (Anul XV) Nr.167-168-169

BOEM@

Revistă de Literatură și Artă

ianuarie-februarie-martie 2023 (Anul XV) Nr. 1-2-3 (167-168-169) - 116 pagini

ISSN 2066-0154

Apare sub egida **A.S.P.R.A.**

Asociația Scriitorilor pentru Promovarea Realizărilor Artistice

Editor: Editura Boem@

1-2-3 / 2023

COLEGIUL DE REDACȚIE

Director: Petre Rău
Redactor-șef: Mihail Gălățanu
Redactor șef adjunct: Denisa Lepădatu
Redactori: Constantin Oancă, Tănase Dănăilă, A. G. Secară, Mihaela Vaida, Dan Ion Sanda, Lucia Pătrașcu, Grigore Grigore, Cristina Roșu

Colaboratori: Maria Timuc (București), Luca Cipolla (Italia), Laura Ilina (Paris), Lidia Grosu (R. Moldova), Ligia Popa (Cluj Napoca), Melania Cuc (Bistrița), Florin Logreșteanu (Craiova), Ana Opran (Vaslui), Carmen Racoviță (București)

Grafică: Elena-Liliana Fluture

Tehnoredactare: Daniela Cașu

Revista BOEM@ poate fi citită și pe site-ul
www.boema.inforapart.ro
actualizat permanent de: Editura BOEMA
Email: boema@inforapart.ro
Telefon: 0726 337376
ADRESA: Str. Regimentul 11 Siret, Nr. 17,
Bloc C20, Ap. 42, parter, Galați - 800331

Abonamente: boema@inforapart.ro

Tel: +40 726 337376

- o Materialele trimise la redacție trebuie să fie în format electronic (Word, RTF, PDF etc.) și să conțină diacritice.
- o Din respect pentru cititorii noștri, revista nu publică decât în mod excepțional articole apărute anterior în alte publicații (inclusiv pe internet).
- o În numele libertății absolute de exprimare, autorii răspund în mod direct de conținutul tuturor materialelor publicate.

**Literatură
și
Artă**

DIN CUPRINS

Poezie: Gabriela Schuster (p.7), Carmen Secere (p.8), Mihai Merticaru (p.9), Melania Cuc (p.12), Nicolae Nistor (p.17), Ionuț Pande (p.19), Geta Lipovanciu (R. Moldova) (p.22), Sandu Teodor (p.24), Nina Viciriuc (p.25), Mihaela Poduț Ienuțaș (p.28), Constantin Bejenaru-Beco (p.31), Felicia Ana-Maria Stan (p.32), Ion Caulea (p.35), Ioana Dumitru (p.37), Mônica Tóth (p.38), Vitalie Găiceanu Anatolie (Rep. Moldova) (p.41), Arsenie Augustin (p.46), Ioan Gheorghită (p.47), Emily Dickinson (p.48), Nicu Brezoianu (p.53), Paula Bărsan (p.55), Marin Moscu (p.57), Adrian George Itoafă (p.68), Ella Leynard (p.69), Coralia Drăgan (p.70), Mihaela Vaida (p.77), Ionuț Caragea (p.79), Mariana Didu (p.80), Maria Ieva (p.89), Mihaela Gudană (p.90), Gavril Iosif Sinai (p.91), Adrian Lăzărescu (p.99), Stejărel Ionescu (p.102), Mioara Baci (p.103)

Proză: Mioara Păguțe: Așa a fost să fie (p.29), Bogdana Baci: Jurnalul iernii noastre (p.30), Petre Rău: Fetița îndrăgostită de Pitagora (fragment de roman în pregătire) (p.33), Năstase Marin: Bate vântul de pelin - fragment de roman (p.59), Cristian Gălățanu: Tratat către o nouă realitate. Infrarealism (fragment) (p.73), Dumitru Băluță: Creanga de argint (p.100)

Cronică de carte: Lucia Pătrașcu: Romanul "Litera X" de Petre Rău (p.26), Ana Opran: "Insomnia orașului" de Alice Puiu (p.63), Constantin Stancu: Poetul strigă în temnița libertății (p.65), Lucia Pătrașcu: Eugenia Lucica Delcea - Dansul norilor, Vol.1 Lița, Valea Mare, Poem (p.93), Valentin Lupea: Scrisori de dragoste expediate (Letters of delivered love), o carte triplu premiată (p.95)

Note de lectură: Gheorghe A. Stroia: Magia prieteniei sau Balsamul întoarcerii în Inocență (p.36), Lucia Pătrașcu: Norocul de Angela Burtea (p.52), Ștefan Andronache: Strasbourg - Orașul care și-a propus să cucerească Europa (p.35), Ana Opran: Annie Ernaux (p.82)

Eseu: Andrei Paraschivescu: Parmenide și Heraclit (p.13), Ligia Popa: Sibiul și Van Eyck (din "Jurnalul unei snoabe") (p.20), Ștefan Andronache: Contribuția hotărâtoare a Nataliei Negru la elaborarea poemului "Din zile mari" al lui Șt. O. Iosif (p.49), Elisabeta Drăghici: Un tur virtual printre cărțile Muzeului Digital al Romanului Românesc (p.66), Petre Rău: Din nou despre matematica lui Nichita Stănescu (p.110)

Eminesciana: Constantin Oancă: Pentru ziua neînserată a marelui poet (p.10), Mihai Eminescu: Mortua est! / Somnoroase pășărele... / Din valurile vremii... / Departe sunt de tine... (p.10)

Interviu: Cristian Mladin: Interviu cu artistul Constantin Cămărășan (p.39) / Interviu cu scriitorul Gheorghe Schwartz (p.97), Mihaela Vaida: Interviu cu scriitorul și editorul Petre Rău (p.84)

Dialog: Nicolae Tzone & Gabriela Schuster: Despre Eminescu, Dunăre, iubire, Poemecapodoperă și Dumnezeu (p.3)

Note de călătorie: Ștefan Andronache: Chambord, cel mai grandios și mai somptuos castel de pe Valea Loarei (p.42) / Strasbourg - Orașul care și-a propus să cucerească Europa (p.105)

Consemnări: Mihai Merticaru: Un poet cvasinecunoscut (p.56)

Eveniment: Iancu Aizic: A doua ediție a Salonului de Carte "Libris" la Tecuci (p.71)

In memoriam: Dionisie Duma: Poezii (p.76)

Lumea copiilor: Angela Burtea: Norocul (p.40)

Cărți: Redacția: Cărți sosite la redacție (p.114-115)

Grafică:

Coperta I: Chad Knight - Spring

Coperta IV: Angela Mia de la Vega - Artist

Interior: Grafică de Elena Liliana Fluture, Carmen Racovitza

Nicolae TZONE & Gabriela SCHUSTER

Despre Eminescu, Dunăre, iubire, Poemecapodoperă și Dumnezeu

(dialog de acum 6 ani dintre Nicolae Tzone și Gabriela Schuster, despre Eminescu, Dunăre, iubire, Poemecapodoperă și Dumnezeu, cu gândul de a fi cuprins, poate, într-o carte viitoare):

Malu, 4 km până la Dunăre. Azi dimineața, în grădină, ce de zăpadă! Ce de alb! Ce de lumină în părul de lângă poartă și în mărul din fața casei. Nici nu a avut, parcă, importanță că au fost peste 10 ore de întrerupere a curentului electric și că în cameră am improvisat un recipient cu spirt pentru a face căldură!

*

Nicolae Tzone [miez de noapte – 01h05]: Gabi, „La mulți ani!”

Gabriela Schuster: Ooooo, Prințe! Zăpada cu tine!!!

N. Tz.: Zăpada a fost dimineața!

G. S.: Ți-au rămas doar crengile? Și legătura cu Lumea!

N. Tz.: Acum sunt cufundat într-o altă zăpadă. Ascult poemul lui Eminescu, „Atât de fragedă”, cântat de Mondial. Mă cutremur(ă) Eminescu! Iată că legătura cu Lumea în clipa aceasta este Eminescu.

G. S.: Eeee, doarme în visele lui de Veronică... Și nu-i pasă!

N. Tz.: Înebunește sufletul de puritate: „Atât de fragedă, te-asameni/ Cu floarea albă de cireș,/ Și ca un înger dintre oameni/ În calea vieții mele ieși...”. Nu doarme, nu... Pare că are ochii închiși, dar el vede.

G. S.: Există femei care nu pășesc...

N. Tz.: Da, cum există și femei care-s vii, dar nu trăiesc.

G. S.: Citeam că-i trist și nehotărât... Perne de zăpadă se așază în drum...

N. Tz.: Da, trist și nehotărât Eminescu, dar atât de îndrăgostit...

G. S.: Cuvântul e mai tare ca dragostea. Poate construi o lume.

N. Tz.: Mătasea încă sună sub pașii de atunci... Nu despărți dragostea de cuvânt! Nu o despărți!

G. S.: Dragostea... și iubirea... ce-s?

N. Tz.: E atunci când Noi, Eu și Ea, îl întâlnim pe Dumnezeu în drum și el ne face umbră (și lumină deopotrivă) cu Inima Sa.

G. S.: Aveam un prieten... Freud. Se juca de-a profetul!

N. Tz.: Interesant Puștiul Freud. Deseori e adorabil.

G. S.: Prea multe inimi la umbra sau lumina... Ca luminițele de Crăciun pierdute printre ace...

N. Tz.: Nu, atât de puține, de fapt. Iubirea adevărată e atât de rar de găsit pe Pământ. Nu e de confundat cu și cu.

G. S.: Cu Dumnezeu nu s-a întâlnit nimeni. Într-o seară era cât pe ce... Dar a sunat telefonul și s-a blocat liftul. Am fugit, am fugit... Să facem o rețetă: ce poteci de urmat? Ce priviri de aruncat? Ce cuvinte de susurat?

N. Tz.: Când eram mai tânăr și mai nebun, atât de nebun că nu-mi era absolut nimic imposibil – m-am dus la Maglavit, să-l întâlnesc pe Petrache Lupu, ciobanul de la Dunăre care l-a văzut pe Dumnezeu.

G. S.: Știi povestea liliacului? El vine în prag și se uită la mine cu sunete. Din păcate, Maglavit e un cuvânt rar. Umbrele sunt prea lungi.

N. Tz.: Stai, stai, vorbești prea repede și nu ne auzim. Stai că am rămas cu răspunsul neazvârlit de pe limbă.

G. S.: Ieși la Dunăre... Cuvintele sunt acolo.

N. Tz.: Așadar, la Maglavit și-a făcut Dumnezeu timp să vină, și Petrache Lupu, foarte tânăr pe atunci, i s-a uitat în ochi. Și Dumnezeu a zâmbit.

G. S.: Mdaaa! Mereu există oameni care afirmă. Nimeni care confirmă.

N. Tz.: Și eu am fost la Maglavit și am privit chipul îmbătrânit al lui Moș Petrache, în ochii căruia s-a uitat Dumnezeu. Și eu am crezut că Dumnezeu chiar a fost la Maglavit. M-am pozat cu Moș Petrache. Am vorbit cu el despre Dumnezeu. Ți-am zis că eram nebun. M-a plăcut Moș Petrache.

G. S.: În ochii tăi sta nevăzutul și neauzitul. Nebun? De-a lungul sau de-a latul vieții?

N. Tz.: În anul în care am fost la Moș Petrache la Maglavit, se-ntâmpla să am chiar vârsta de 33 de ani. Anumite întâmplări, trăite cu intensitate indiferent de vârstă, se fac aură și ne urmează apoi o viață întreagă.

G. S.: Dacă ai poze! Sunt martore. Cu timpul colțurile se ridică și se vede dedesubt.

N. Tz.: Nu te grăbi. Așteaptă să intru pe toate ușile pe care le deschid, că privești atât de frumos! Hai, privește cu urechile! Vin cu sunete...

G. S.: Fericii cei ce se întâlnesc cu imposibilul, mie nu mi-a fost dat.

N. Tz.: Ai zis, puțin mai devreme, de povestea liliacului ce-ți sosește în prag și se uită la tine cu sunete... Sunetele liliacului sunt prighetori ce cântă încă nenăscute fiind.

G. S.: În jurul meu se înfășoară toate gândurile copilăriei. Scrutez, parte le-am neîmplinit.

N. Tz.: Copii devenim abia după ce murim.

G. S.: În parcul din sat privighetorile se aruncau în Cer și uitau să mai cadă.

N. Tz.: Iubirea seamănă astfel cel mai bine la chip cu copilăria. A iubi înseamnă a te copilări și a asculta cât de frumos cântă privighetorile ce nu sunt încă născute.

G. S.: Oh!

N. Tz.: Acolo, în satul tău, păsările care se aruncau în Cer și uitau să mai cadă, ești sigură că erau

(continuare în pag. 4)

privighetori? Pentru că privighetorile pe care le știu eu și de care vorbesc sunt nu acelea care se aruncă în cer, cum ai zis, și uită să mai cadă apoi, ci sunt acelea în care cerurile se aruncă și nu mai vor să iasă din ele.

G. S.: Oh, după ce murim nu vom mai asculta viorile văzduhului! Cred că ai dreptate... Privighetorile merg la pascut de albastru.

N. Tz.: Când iubești, de ai norocul acesta imens, cerurile toate, din toate lumile, te caută să se mute în tine. Apoi nu vor mai vrea niciodată să plece din tine. Cerurile nu-s chiar toate albastre.

G. S.: Iubirea și obosește. Am văzut cum își trăgea sufletul prin iarba înaltă, nici chipul nu i se mai deslușea.

N. Tz.: Privighetorile nenăscute nu merg, nu stau, nu pasc, nu beau.

G. S.: Nu, unele sunt înclinate spre stele, altele nu.

N. Tz.: O iubire ce obosește nu e iubire, e doar o părere a părerii care părea că pare. Ai pus mâna vreodată pe o stea, ca să știi de-i înclinată ori nu? Și ce stea e aceea ce stă înclinată? Tocmai de aceea e stea, să nu stea înclinată.

G. S.: Nenăscutele nu se ivesc decât la miezul nopții când umblă vrajitoarele și iubirea capătă riduri de noblețe.

N. Tz.: Când iubești e ca să nu stai înclinat. Când iubești, miezul nopții și miezul zilei nu există. Există doar miezul miezului inimii lui Dumnezeu.

G. S.: Deasupra gutuiului meu toate stelele stau înclinate. Le place mirosul de toamnă.

N. Tz.: Când iubești este ca Dumnezeu să aibă unde să vină când e fericit.

G. S.: Miezul din miez cu miez peste miez este prea mult miez. Dumnezeu nu este fericit, este atotputernic.

N. Tz.: Puterea-putere este fericire, fericirea este când iubirea e înaltă până la Dumnezeu. Miezul din miez din miez din miez nu este prea mult miez. Este o scară, scara prin care iubita se cațără în iubitul ei până la Cerul din capul lui mereu febril. Mereu fabulos. Fericirea este atunci când știi că poți muri în orice clipă după ce îți săruți și îmbrățișezi iubita.

G. S.: Urechile tale de piatră nu îmi mai aud de mult inima ghemuită sub coaste de frica morții.

N. Tz.: Nu am urechi de piatră. Am urechi de flori. De moarte nu mă tem. Mă iubește. Mă iubește atât de mult că i-e frică să mă sărute. Se teme de iubirea din mine.

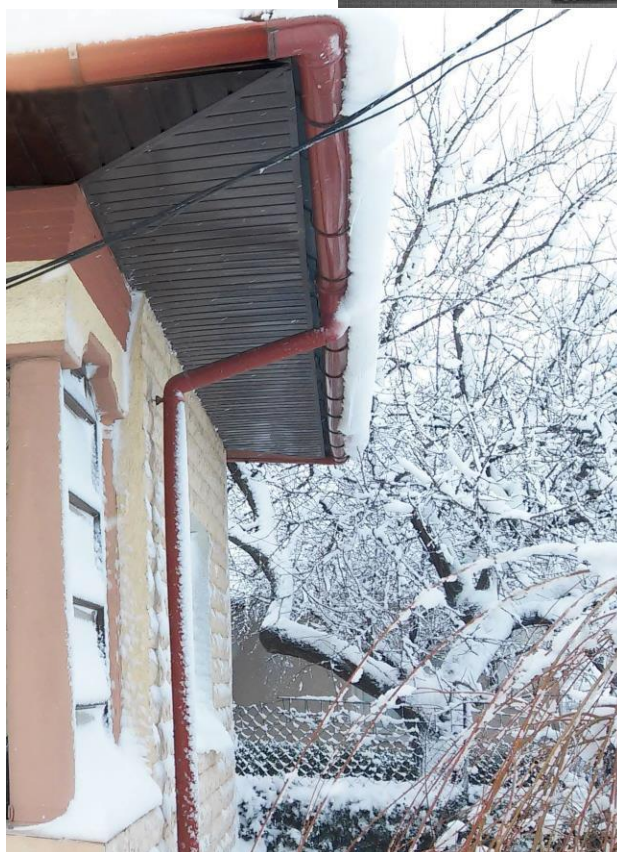
G. S.: Moartea este matricea venirii și plecării. Tu ești Alaska. Tu ești Fluviul Galben cu mâinile stângi adunate pe cărți de poeme.

N. Tz.: Când iubești ești Totul și Toate. Ești și Alaska și Aska și Ska. Ești, cum zicea Nichita, chiar A. Ești miez de miez de miez din A. În Fluviul Galben am înotat odată și s-a făcut alb ca lacrima. Și iubita mea a venit și a început să înoate alături de mine. Și azi înoată în mine, unde a venit cu Fluviul Galben albit cu totul. Nu există venire și plecare. Tot așa cum nu există Bărbat și Femeie. Când iubești există numai Inima lui Dumnezeu ce te acoperă cu umbra ei luminoasă și cu lumina ei umbrasă și răcoroasă.

G. S.: Singurătatea crește cu adâncimea...

N. Tz.: Da, singurătatea crește cu Adâncimea, dar, mai cu seamă, crește cu Înălțimea.

G. S.: Sigur că aerul tare are nevoie de îngeri să-l străbată nevătămați. De jos se aude toaca...

N. Tz.: Tocmai am scris un poem unde povestesc că 11 îngeri păzitori, cei mai îngeri păzitori din garda lui Dumnezeu, au venit, nu de mult, și m-au adunat din burțile doldora cu oasele și carnea mea ale unor câini turbați, lihniti de foame, tot 11 la număr. Era toamnă ploioasă și noroioasă, și câinii aceștia turbați toți deodată, la propriu, s-au repezit spre mine să mă sfășie. Era în decembrie 1989, în zilele de dinainte prăbușirii lui Ceaușescu.

G. S.: Brrrr! Mrrrrr! Sfrrrrr! Durere de câine flămând.

N. Tz.: Toaca cea mai fragedă este când bat cu versul meu cel mai nou în urechea lui Dumnezeu. Când iubești, Sus și Jos nu există. Și nici Înafară și Înăuntru.

G. S.: Când iubești nu exiști, viața se întâmplă după...

N. Tz.: E plină lumea românească de câini flămânzi.

G. S.: Dar câini mai răi decât oamenii ai întâlnit?

N. Tz.: Te dezamăgesc. Nu. Cei mai răi câini dintre câini sunt flori de mușetel pe lângă oameni-câini.

G. S.: Ziceai de iubire...

N. Tz.: Ziceam. Când iubești atât de intens este inexact să spui că te numești om viu. Când iubești trăiești instantaneu cel puțin un miliard de vieți deodată. Și chiar și un miliard de morți deodată. De la o anumită înălțime încolo între viață și moarte sunt uși și ferestre. Știu ce spun. Nu exagerez cu nimic.

G. S.: Iubirea este un drog cu care ne împăcăm angoasele. Ne aruncăm unii în alții ca să uităm cine suntem și de ce.

N. Tz.: Nu e drog. Iubirea-iubire nu e pierdere a minții. E luciditatea maximă. Și e Puterea omenească

(continuare în pag. 5)

maximă. E clarviziunea maximă. Este Capodopera maximă. Oare crezi că mi-am intitulat o carte așa doar pentru sonoritate și pentru a mă juca de-a redundanța?

G. S.: Ha! Ha! Ha! Mai omule, maxim este numai scâncetul Universului!

G. S.: Nu ai povestit deloc cum ai botezat cartea aceasta a ta. Ai fost la apa Iordanului?

N. Tz.: Maxim este doar atunci când pășești de mână cu cel pe care-l iubești pe un covor țesut din fir de aur în inima lui Dumnezeu. Și Dumnezeu nu numai că nu se supără, ci este de-a dreptul fericit.

G. S.: Și dacă nu?

N. Tz.: Când iubești nu vezi cu ochii, vezi cu poemulcapodoperă ce-ți îmbracă pleoapă pe deasupra și pe dedesubt de ea. Norocosul de Dumnezeu! Tinerețea lui perpetuă și veșnicia lui sunt date tocmai de îndrăgostiții care au scris în destinul lor să ajungă în inima sa.

G. S.: Tocmai vroiam să spun că mergi cu poemele pe umăr și te arunci în miezul lor de foc în clipele în care ieșele fac baie în lună...

N. Tz.: Am fost pe Lună și am săpat fântâni. Și am găsit apă pe lună înainte de înainte. Am casa mea pe lună. Numai iubita mea a văzut-o. E o casă secretă. Doar iubita mea și Dumnezeu au venit aici. Oamenii vor citi jurnalele mele scrise pe lună la 70 de ani după ce voi muri de moartea pământescă. Pe lună este liniște desăvârșită. Pe cuvânt de onoare că e atât de liniște încât auzi nisipul de pe Marte cum se întoarce în somn de pe o parte pe alta.

G. S.: Oooo! Nisipul de pe Marte se răsuțește în somn mușcat de scorpionii de jad. De mână ești dreptaci sau stângaci?

N. Tz.: Eu sunt stângaci de picior. Am fost extremă stângă la Dunărea Giurgiu în adolescență, echipa de fotbal iubită foarte în vestitul port. Dar de inimă sunt dreptaci. Și de Poem sunt dreptaci. Cred total în Poemulcapodoperă dreptaci.

G. S.: Cineva spunea că dacă te-a părăsit norocul trebuie să îl cauți în burta pământului.

N. Tz.: Păi e așa: norocul meu are și o a 2-a și o a 9-a casă pe lună. Și o a 7-a și o a 77-a pe Marte. Scorpionii de jad îmi cam știu de frică. Și răscolesc nisipurile de pe Marte tocmai ca să capete curaj.

G. S.: Cum poți fi și stângaci (de picior) și dreptaci (de poem), pe rând? Eu sunt ambidextru, dar simultan.

N. Tz.: Norocul unui bărbat e de căutat deodată în trei locuri, în inima iubitei lui, în coapsa iubitei lui și în creierul fascinant, întotdeauna fascinant, al iubitei lui.

G. S.: Mmmm!

N. Tz.: Poți suga din țâța mamei cu limba stângă? E răspunsul la întrebarea de poți fi și dreptaci și stângaci deodată.

G. S.: Aceasta cu creierul fascinant al iubitei mi-a amintit de magazinul cu emoții.

N. Tz.: Adevărul este că poți să fii orișice vrei, de vreme ce Ești.

G. S.: Nu îmi mai amintesc cu ce limbă am supt laptele mamei, dar cred că era cu limba română.

N. Tz.: Nimic nu este mai fascinant decât creierul îndrăgostit al iubitei. Violete, viorile, planele din el te transformă în cântec cât ai clipi, sau în leu sau leopard, sau în

orice dorește ea. Dorința ei devine lege vieții bărbatului îndrăgostit lulea de ea.

G. S.: Devreme ce Sunt, se cheamă că nu pot să îmi ies din piele.

N. Tz.: Tăta mamei nici nu este țâța mamei până țâța iubitei nu se suprapune peste țâța mamei, umplând-o până la refuz cu laptele ei tânăr și răcoros.

G. S.: Când eram copil aveam o tobă de tinichea. Waw, prea complicate vasele comunicante ale laptelui dătător de sistem imunitar. Bărcile se văd deja oglindindu-se în magma albă.

N. Tz.: Când eram copil am dat foc la un plop de 40 de ori mai înalt decât mine. Cine mai era ca mine?

G. S.: De când lumea visele sunt foarte frumoase. Tata a dat foc la casă, avea patru ani. Mama lui, adică bunica mea, era la o cafea

N. Tz.: De bărcile de pe Dunăre nu vorbesc decât cu ghezele mele și ale iubitei mele deodată.

G. S.: Și unde îți tii iubita? S-a lasat întunericul.

N. Tz.: Cu iubita mea am dat foc la o sticlă de șampanie făcută din strugurii culeși de Adam și Eva când erau copii. Iubita mea este în inima mea. Inima mea este în inima ei. Nici nu mai știu care-i unul ori altul. Noroc că Dumnezeu ca să ne recunoască ne-a făcut semnele lui secrete pe umeri, pe buze, pe degete, pe urechi și pe pleoape.

G. S.: La ce bun să vă recunoască?

N. Tz.: Asta ne tot întrebăm și noi, eu și iubita mea, că ne iubește pe fiecare în parte deopotrivă de mult.

G. S.: Adam și Eva nu au fost vreodată copii. Au fost creați direct adulți. Și ce răspuns ați găsit? Cartea de rugăciuni nu are poze.

N. Tz.: Ei, am fost cu iubita mea acolo la ei, în grădină. I-am văzut cu ochii noștri. Știi doar că atunci când iubești treci nu numai prin apa caldă de pe marginea Dunării, ci și dintr-un an în altul, și chiar dintr-un secol în altul cu ușurință în zbor a fluturelui de pe o floare pe alta. Nici cartea de poeme nu are poze, dar este scrisă filă cu filă. Dumnezeu citește din ea chiar în clipa aceasta. Vai, cât de mult îi place să citească din cartea mea!

G. S.: Nimic nu se întoarce. Trebuie să fii pregătit.

(continuare în pag. 6)

Timpul vuieste către mal. Da, tocmai îl văd citind, are ochelari de distanță și de soare. Uneori își șterge ochii cu marginea zării.

N. Tz.: Malul vuieste către Timp. Eu și iubita mea am devenit Timp. Da, am devenit miez de Timp de Timp.

G. S.: Eu m-aș fi împotrivit. Timpul este șăgalnic și înșelător. Câteodată stă.

N. Tz.: Ce tu numești ochelari, nu sunt ochelari. Distanța face să se vadă așa. Sunt poemele capodoperă ale mele care-î înconjoară ochii. Așa citește Dumnezeu poemele capodoperă, acoperindu-și ochii cu ele.

G. S.: Lumea în care umbli e făcută din aurore.

N. Tz.: Timpul nu stă. Iubirea-iubire e cea care Stă.

G. S.: Asta crezi tu. Timpul meu stă vinerea după amiaza. Mi-a trebuit o vreme să înțeleg.

N. Tz.: Aurorele există. Poemele capodoperă ale mele există. Iubita mea le citește. Dumnezeu le citește și el. Mama mea le citește. Chiar și tatăl meu mort le citește. Chiar și fiul meu nenăscut le citește. Ce aș putea mai mult să-mi doresc?

G. S.: Să le citesc și eu...

N. Tz.: Am să pun pancarte între poemele mele: „Interzis de citit câinilor bipezi.”

G. S.: Deci sunt câinele...

N. Tz.: Nuuuu! Ție îți voi da să citești, ca să știi ce să mă întreb.

G. S.: Ce pot să întreb? Ideile principale, dacă există...

N. Tz.: De idei întreabă-l pe Camil Petrescu.

G. S.: Să întreb și editura tehnoredactarea și mărimea literelor de plumb? Petrescu... Petrescu... Tocmai l-am dus la aeroport, a zburat în lumea lui.

N. Tz.: Sunt meșter editor. Meșter rotitor. Olar de cărți de poezie.

G. S.: Faină meserie. De unde iei pământul? La Dunăre sunt numai pești.

N. Tz.: De 25 de ani din carte-n carte tipărită duc viața dincolo de moarte. Pământ de pești sunt eu însumi și sunt îndeajuns.

G. S.: Oamenii ca tine nu îmbătrânesc. Mi-amintesc peștele de sticlă de pe televizor. A căzut la cutremur și a rămas fără aripioare. Nu l-am mai dat la apă.

N. Tz.: Nu. Oamenii ca mine mor încă tineri, cu o capodoperă-ntr-un dinți, cum o țigară de foi.

G. S.: Unii, alții mor sănătoși.

N. Tz.: Un poet veritabil ține cutremurul cel mai grozav la degetul mic. Peștele tău a supraviețuit. Are azi o mie de kilometri.

G. S.: Nu mai fumez trabuc de la războiul de 100 de ani. Nu am vicii, nu beau decât sânge de poet la a treia tinerețe.

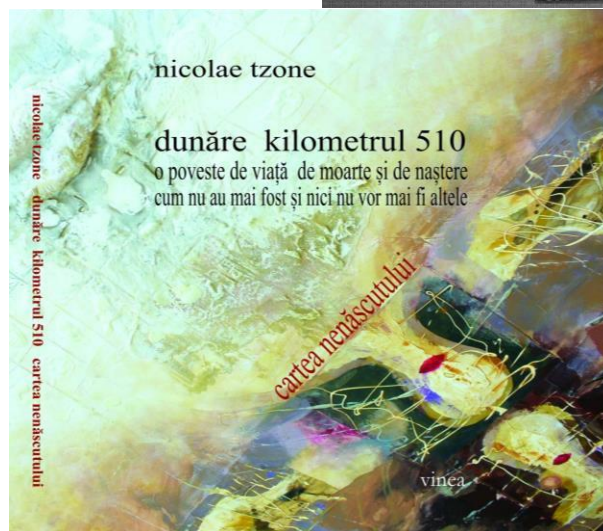
N. Tz.: Eu am fumat alaltăieri, de anul nou sărbesc. Am aprins un trabuc ce tot am uitat de 2 ani să-l aprind. Nu-s însă fumător de niciun fel.

G. S.: Cât pe ce să îți arzi pletele. Am simțit mirosul.

N. Tz.: Un poet bea mai degrabă verbul a bea. Iarba bea rouă sau roua bea iarba?

G. S.: Stânca stă în castan ca stan și fluieră din creangă de alun. Am văzut cum face. Acoperă aerul cu degetele.

N. Tz.: Stan îl duce pe Bran la bal, în vreme ce Bran îl duce pe Stan la spital. Balul e spitalul sau spitalul e balul? Hai să te văd de ghicești.

G. S.: Nu pot ghici neghicitele. Eu mi-am acoperit un ochi, celălalt și-a lăsat pleoapa a somn. Poetule, mergem la odihnă pentru zilele următoare? Ne mai auzim, liliacul ne dă de veste. Noapte înstelată!

N. Tz.: Zăpada înstelată de la Malul Dunării în dar. Au, când s-a făcut ora 4 dimineața?

G. S.: Somnul cel bun!

N. Tz.: Pe altădată! Dimineață bună!

G. S.: Desigur. Soarele s-a trezit, repede înaintea lui să închidem ochii!

N. Tz.: Mai ascult încă și încă o dată Mondialul cu „Atât de fragedă...”. Sună și răsună dumnezeiește Eminescu la orele 4 din dimineață...

G. S.: Plec...

N. Tz. [04h15]: Somn cu bine!

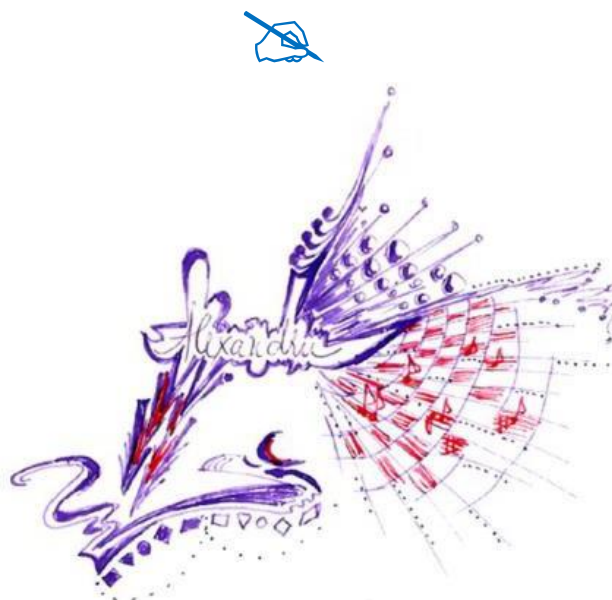
Elena Tănase: Frumoasă convorbire! Dumnezeu fie cu dv.!

N. Tz.: Chiar ați rămas să citiți?

E. T.: Da! Am dat de această convorbire a dv. Mi-a plăcut foarte mult!

N. Tz.: Recunoscător atunci! Dimineață frumoasă!

E. T.: Cu mult drag! O dimineață plăcută!

Gabriela SCHUSTER**Contaminarea emoției**

Târziu a țipat vulpea
noaptea s-a lăsat boțită de lătrături
înfipse în carnea consumată de spaimă
eu însămi vin din față
trec prin mine și rămân în urmă ca o umbră

Floarea din batistă

Pentru că pe tine nu te doare nimic
pentru că văzul tău este indiferent
vreau să îți spun că
bolnavii de plămâni nu mai erau oameni
între ei și oameni se ridicau ziduri albe
sau se atârnav cearceafuri umede
bolnavii mâncau mult
trebuia să mănânce
și să bea
lapte
lapte
lapte
nu se îngrășau de la plăcintele cu prune
tăvi pline

Vreau să îmi las viața în urmă

Această adâncă singurătate
pe care o umplu cu oameni
pentru a o goli din nou
pe muchia ei merg
cu frică
din fiecare nu vreau decât clipe
nu știu ce să încep cu mine
să încep să cad
să încep să mă înalț
nebună gonesc întinericul
din inima mea
cu cât vreau să îmi las viața în urmă
cu atât sunt mai flămândă
văslesc cu spatele la viitor
viața alunecă prin orice crăpătură

Corp fără suflet

Să cazi în cer pe sânul lunii
să te ascunzi de privirile indiscrete
cu tălpile să împingi ursă mare
în curtea gemenilor
și să îți faci iluzii că ești liber
nicăieri nu ești
moartea bifează și nu obosește
te are pe listă
delfinii albi se zbat
își strigă perechea
plouă cu stele și nu se aude
ele cad din rai
unde se adună sufletele fără corp
înfometate de eternitate
corpurile
rămân acasă între rădăcinile pomilor
dumnezeu nu-i mai mare să încăpem
sub aripile lui

hai prietene bea-ți cafeaua
și dacă vrei să pleci
te înțeleg

Ce și-ar putea dori un înger?

Îngerul meu
îmi locuia deasupra capului
îl simțeam cum se răsucesc
ofta noaptea
de pe o parte pe alta
ce și-ar putea dori un înger?
văzduhul, grădinile
dor de mirosul jilav al vieții
de coborășurile abrupte din munți
de apele limpezi țâșnind curate
din burta pământului
de viață pământească
de dragoste?
urlă,
nici măcar nu îl văd

Ce iubim

Pasul
ce nu se înmoaie
în fața porții mele
noaptea
ce nu-mi astupă
ochii
fulgul încins
ce-mi bânuie
inima
cercelul
ce-l pun în ureche
și nu plecăm la serată
așteptarea e
ce frisonăm
din iubire

În fiecare zi mai moare ceva

Am vrut mai mult -
fără scuze
am vrut totul
timpul se înmulțește
deopotrivă înainte și înapoi
ca și cum ar fi înțepenit pe loc
nu-i pasă de mine
scoate din adâncuri
ca hârtia de turnesol
doar orele veștede
în fiecare zi mai moare ceva
înăuntru
în fiecare zi mai moare câte un
cuvânt
pe care nu l-am mai
rostit
în fiecare zi nu vreau să crăp

(din volumul *Viețile de dar*, editura Vineia, 2022)

Carmen SECERE**sertare**

la început a fost umbra
cu o mie de fețe

cactușii înfloresc
în sertare

încep serbările
stilizez un buchet
de tăceri compensate

întrec măsura
mai vin

nu sunt acasă

galben

ascult ecoul
din fruntea mea fracturată

spun ghicitori
rădăcinile se despletesc

gândacul tipograf merge
spre nord

nu cunosc locurile
doar lanul de porumb
care mă sufocă

abia m-am născut

galbenul este un sunet
din ierbarul cu semințe

pelin și iarbă

arunc buzduganul
câmpiile ard

îmi fac leagăn
din fire de pelin

cuiul a căzut
călugării îmi aduc
o pânză nouă

la vale soarele meu
e tras de cai cu iarbă
în gură

se luminează
mai târziu

lupi orbi

coiful are zgârieturi
miresele fug

apă și foc
vinovați și nevinovați

față în față
gemenii

în pădure am găsit
un colț
/clătesc lumina
cu sânge/

vânătorul de păsări
îmi face semn

lupii sunt orbi

viața e perfectă

îți legi șireturile pe genunchi
ca robert redford în cei mai frumoși ani

îmi descânți fruntea
mă înec în somn
într-o amintire cu iahturi

oceanele suntem noi
viața e perfectă

et caetera

sâmbătă seara

caut ceva demn de scris
citesc etichete termoadezive
trenurile trec în triumghi
spre depou

dragostea este o reacție chimică
orice marți e sâmbătă seara

imperfecțiunile sunt perfecte
atomii se împrăștie prin cenușă
scafandrii și-au pierdut oceanul

scutur pături
dintr-o viață terminată
în umbră stă întotdeauna
un coș de gunoi

trenul de la linia 1
se retrage din circulație
tija din suflet
a ruginit

șchioapă

furnici africane

îmi țin vocea în brațe
strâng lucruri mărunte
și furnici africane

(continuare în pag. 9)

sună sfârșitul
îmblânzesc friguri

regina a orbit
s-a terminat

sunt o rană albă
pe un pat de fier

praf

confesiuni false
și mulți imitatori
arunc ce nu se măsoară
/unele obiecte devin inutile
la un moment dat/

restabilesc legături
întrebările sunt canibale

sar peste duminica
neagră

dezordine
praf
corpuri reci

tund păpușile

sepia

implozie mută
într-un strigăt
sub acoperire

găsesc frumusețe
și în celulele moarte

totul se contaminează
ireversibil

libertatea se sufocă
într-o pungă
de un leu

vărs cerneală
eliberez sepia

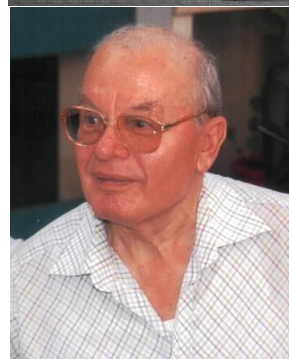
acesta e ultimul adevăr
despre mine

mașina de tocat

spăl vasele
într-o bucătărie liniară
/fericirea e mult mai aproape/

degeaba se oprește pământul
nimic nu rămâne întreg

nici măcar bucata asta de suflet
pe care o așez cu tandrețe
în mașina de tocat

Mihai MERTICARU

RĂTĂCIRE

Pleoapa obosită a amurgului
se închide peste liniștea orizontului
ca să ne amintească de lecția
de geometrie a răbdării,

în care am înnoptat de atâtea ori
departe de ochiul zilei,

orbecăind prin ceața alfabetului
limbii primordiale cu ajutorul căreia

cei dintâi muritori comunicau direct
cu Dumnezeu pentru a pune la
cale lumea și cerul și pentru
a-și ostoi nestăvilita sete de
armonie.

dobândisem cândva și noi
la perfecție această limbă,

dar un nenoroc ne-a desvrăjit și și ne-a
rătăcit
pe o mare zbuciumată,

razele unui soare tot mai
bolnav de la cumpăna putredă
dintre milenii au topit ireversibil
roua de pe iarba acestei vechi înțelepciuni,

tocmai când totul ne aparținea

și se anunța împărăția
sublimului...

PĂRINTE AL MEU,

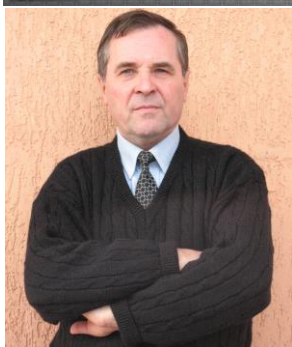
Cu fluviile pământului în spinare,
Tu îmi veneai adesea în întâmpinare.

nu te vedeam, dar simțeam cum te apropii
și după aura frunții Tale mi se aliniau toți
tropii.

cu dealurile în brațe pline de livezi,
veneai cu gânduri clare să mă minunezi.

cu munții în creștet coborai la mine în grădină
ca să-mi aduci izvor cu apă lină.

(continuare în pag. 109)

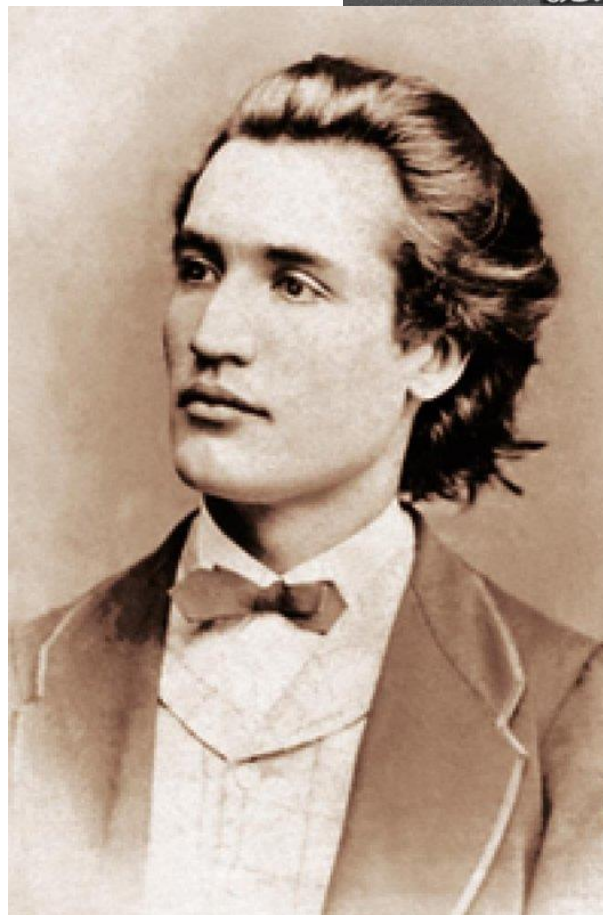

Constantin OANĂ

Pentru ziua neînserată a marelui poet

Dragi poeți și iubitori ai poeziei, „Eminescu este propria sa operă, iar faptul că a și existat ca om este ceva aproape în plus” (Nichita Stănescu). Încă de timpuriu marele poet descoperă moartea, precum eroul Epopeii lui Ghilgameș, prin plecarea din lumea asta la numai 19 ani a copilei din Ipotești, Casandra Elena Alupului, fata cu ochii albaștri și părul bălai din „Floare albastră” și apoi din mai toate poeziile lui de dragoste (amintesc aici pe doar trei dintre ele: „Mortua est”, „Din valurile vremii” și „Departate sunt de tine”). Un sentiment nou se naște în lirica românească, dorul de moarte, pe care-l găsim și în dulcele sunet al cornului din „Peste vârfuri”. Dacă ar fi să căutăm ceva asemănător în cultura lumii cu siguranță ne-am opri la Mozart, cel a cărui muzică e ca zâmbetul printre lacrimi al unui copil. Ideea e că Eminescu s-a născut plecând, a fost trimis pentru civilizarea nu numai a poporului român, dar și a lumii. Mesajul din „Luceafărul” acesta este. El trăia într-un an cât alții în șapte, precum Făt-Frumos, de aceea ni se pare nouă că a murit de timpuriu. În „La mijloc de codru” asistăm la nașterea poeziei, iar în „Somnoroase pășă-rele” la plecarea ei, odată cu poetul. Lumina unei zile este dublată de întunericul nopții care o urmează.

Și pentru remedierea acestei scăpări cosmice numită moarte a venit Hyperion (Eminescu) să ne ducă în ziua neînserată a eternității și cu toții știm cum umanitatea a refuzat această perspectivă, Hyperion întorcându-se singur „în locul lui venit din cer”. De aici istoria atât de dureroasă a omului. Acesta este, după opinia mea, într-un scurt rezumat, destinul poeziei românești numită cu un singur cuvânt „Mihai Eminescu”. Iar norocul nostru al tuturor e că poezia aceasta a rămas scrisă.

Mortua est!

Făclie de veghe pe umezi morminte,
Un sunet de clopot în orele sfinte,
Un vis ce își moaie aripa'n amar,
Astfel ai trecut de al lumii otar.

Trecut-ai când ceru-i câmpie senină,
Cu râuri de lapte și flori de lumină,
Când norii cei negri par sombre palate
De luna regină pe rând vizitate.

Te văd ca o umbră de-argint strălucită,
Cu-aripi ridicate la ceruri pornită,
Suind, palid suflet, a norilor schele,
Prin ploaia de raze, ninsoare de stele.

O rază te'nalță, un cântec te duce
Cu brațele albe pe piept puse cruce,
Când torsul s-aude l-al vrăjilor caier
Argint e pe ape și aur în aer.

Văd sufletu-ți candid prin spațiu cum trece;
Privesc apoi lutul rămas... alb și rece,
Cu haina lui lungă culcat în sicriu,
Privesc la surâsu-ți rămas încă viu -

Și'treb al meu suflet rănit de'ndoială,
De ce-ai murit, înger cu fața cea pală,
Au nu ai fost jună, n-ai fost tu frumoasă?
Te-ai dus spre a stinge o stea radioasă?

Dar poate acolo să fie castele
Cu arcuri de aur zidite din stele,
Cu râuri de foc și cu poduri de-argint,
Cu țărături de smirnă, cu flori care cânt;

(continuare în pag. 11)

Să treci tu prin ele, o sfântă regină,
Cu păr lung de raze, cu ochi de lumină,
În haină albastră stropită cu aur,
Pe fruntea ta pală cunună de laur.

O, moartea e-un chaos, o mare de stele,
Când vieța-i o baltă de vise rebele;
O, moartea-i un secol cu sori înflorit,
Când vieța-i un basmu pustiu și urât. -

Dar poate... o ! capu-mi pustiu cu furtune,
Gândirile-mi rele sugrum cele bune...
Când sorii se sting și când stelele pică,
Îmi vine a crede că toate-s nimică .

Se poate ca bolta de sus să se spargă,
Să cadă nimicul cu noaptea lui largă,
Să văd cerul negru că lumile-și cerne
Ca prăzi trecătoare a morții eterne ...

Ș'atunci de-ai fi astfel... atunci în vecie
Sufarea ta caldă ea n'o să învie,
Atunci graiu-ți dulce în veci este mut...
Atunci acest înger n'a fost decât lut.

Și totuși, țărână frumoasă și moartă,
De racla ta razim eu harfa mea spartă
Și moartea ta n'o plâng, ci mai fericesc
O rază fugită din chaos lumesc.

Ș-apoi... cine știe de este mai bine
A fi sau a nu fi... dar știe oricine
Că ceea ce nu e, nu simte dureri,
Și multe dureri-s, puține plăceri.

A fi? Nebunie și tristă și goală;
Urechea te minte și ochiul te'nșală ;
Ce-un secol ne zice, ceilalți o deszic.
Decât un vis sarbăd, mai bine nimic.

Văd vise' ntrupate gonind după vise,
Pân' dau în morminte ce-așteaptă deschise,
Și nu știu gândirea-mi în ce să o stâng:
Să râd ca nebunii? Să-i blestem? Să-i plâng?

La ce?... Oare totul nu e nebunie?
Au moartea ta, înger, de ce fu să fie?
Au e sens în lume? Tu chip zâmbitor,
Trăit-ai anume ca astfel să mori?

De e sens într' asta, e' ntors și ateu,
Pe palida-ți frunte nu-i scris Dumnezeu.

Somnoroase păsărele...

Somnoroase păsărele
Pe la cuiburi se adună,
Se ascund în rămurele -
Noapte bună!

Doar izvoarele suspină,
Pe când codrul negru tace;
Dorm și florile-n grădină -
Dormi în pace!

Trece lebăda pe ape
Între trestii să se culce -
Fie-ți îngerii aproape,
Somnul dulce!

Peste-a nopții feerie
Se ridică mândra lună,
Totu-i vis și armonie -
Noapte bună!

Din valurile vremii...

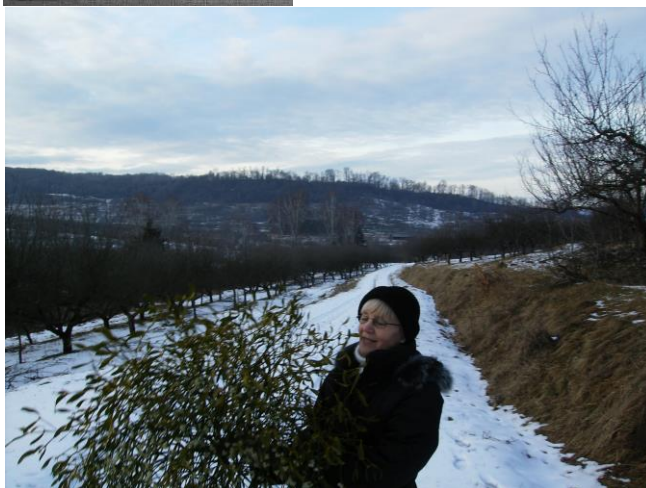
Din valurile vremii, iubita mea, răsai
Cu brațele de marmur, cu părul lung, bălai -
Și fața străvezie ca fața albei ceri
Slăbită e de umbra duioaselor dureri!
Cu zâmbetul tău dulce tu mângâi ochii mei,
Femeie între stele și stea între femei
Și întorcându-ți fața spre umărul tău stâng,
În ochii fericirii mă uit pierdut și plâng.
Cum oare din noianul de neguri să te rump,
Să te ridic la pieptu-mi, iubite înger scump,
Și fața mea în lacrimi pe fața ta s-o plec,
Cu sărutări aprinse suflarea să ți-o-nec
Și mâna friguroasă s-o încălzesc la sân,
Aproape, mai aproape pe inima-mi s-o țin.

Dar vai, un chip aievea nu ești, astfel de treci
Și umbra ta se pierde în negurile reci,
De mă găsesc iar singur cu brațele în jos
În trista amintire a visului frumos...
Zadarnic după umbra ta dulce le întind:
Din valurile vremii nu pot să te cuprind.

Departate sunt de tine...

Departate sunt de tine și singur lângă foc,
Petrec în minte viața-mi lipsită de noroc.
Optzeci de ani îmi pare în lume c-am trăit,
Că sunt bătrân ca iarna, că tu vei fi murit.
Aducerile-aminte pe suflet cad în picuri,
Redeșteptând în față-mi trecutele nimicuri;
Cu degetele-i vântul lovește în ferești,
Se toarce-n gându-mi firul duioaselor povești,
Ș-atuncea dinainte-mi prin ceață parcă treci,
Cu ochii mari în lacrimi, cu mâni subțiri și reci;
Cu brațele-amândouă de gâtul meu te-anini
Și parc-ai vrea a-mi spune ceva... apoi suspini...
Eu strâng la piept averea-mi de-amor și frumuseți,
În sarutări unim noi sărmanele vieți...
O! glasul amintirii rămâie pururi mut,
Să uit pe veci norocul ce-o clipă l-am avut,
Să uit cum dup-o clipă din brațele-mi te-ai smult...
Voi fi bătrân și singur, vei fi murit de mult!

Melania CUC

Trupuri și eprubete experimentale

Mă împotrivesc Ție, Doamne,
 Și către dimineața în care
 Vânzătorii de petarde și-au deschis
 Prăvăliile,
 Mă uit chiorăș.
 În copilăria nu obișnuiam să privesc
 Dincolo de lumea din vise.
 Cunoșteam fiecare siluetă de înger
 Și umerii vecinilor
 Pe care cămașa înflorea sare.
 Cât de albă și fără de vină era de colilia sălbătică!
 Trupuri și eprubete experimentale au intrat
 În vârsta mea următoare.
 Se făcea că se spărgeau
 De genunchii în formă de inimă
 Podurile caselor albastre și până și bucuriile
 De Crăciun și de Paști
 Rămâneau pe fundul paharelor, pe masă.
 Ia durerea prietenilor și o poartă cu tine
 Pe drumurile de fier!
 Apoi, tu, în brațele mele pline de întâmplări...
 Și astfel, timpul s-a coagulat
 Aastrălucit ca inelele de logodnă
 În ziua eclipsei de soare.

Cine să cânte?

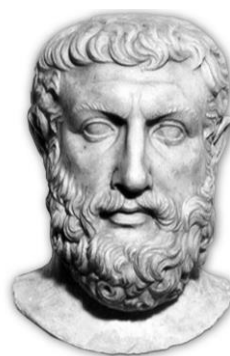
Între coli de hârtie virgină
 Am ambalat una cate una
 Clapele pianului peste care
 Trecuseră o mulțime de degete de îngeri.
 Numai heruvinii și serafimii
 Au dreptul să cânte cu ochii închiși.
 Iată că am ajuns din nou
 Pe mâna samsarilor valori
 Și ardem scripturile în piața de mirodennii.

Nu ne mai cunoaștem
 Noi între noi,
 Deși am tot schimbăm dioptrile,
 Nu vedem,
 Comentăm, iar cuvintele, cămăși de mireasă,
 Rămân agațate în cuiele răstignirii.
 Cât mai aproape de cer,
 Pe catalige umblăm, un șireag de furnici
 Ciugulind liniștea ce mocnește
 În urechea lehuzei.
 S-a mai născut un ton muzical!
 Cine să-l prindă, să-l crească?
 Pe coastele mulajului de ipsos vechi
 Notele muzicale par a fi
 Numere de telefon scrise invers.
 Așteptăm încă
 Să se întâmple ceva colosal.
 Între timp
 Sala cu austica perfectă
 A devenit spital pentru arși.
 Împrejurimea de care țineam cu dinții de lapte,
 S-a tot îndepărtat...
 Ce gustul verde, crud, are pe limbă
 Mielul de paști!
 S-a făcut iarăși dimineață.
 Pe scara casei de corecție,
 Hamalii puberi
 Duc pe umeri un pian de cristal.

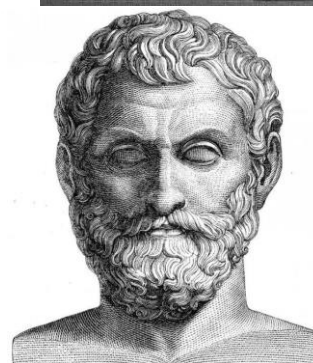

Andrei PARASCHIVESCU

Parmenide

Heraclit

Parmenide și Heraclit

Parmenide și Heraclit aveau aproape aceeași vârstă. Erau presocratici. Acest dialog-monolog ar fi putut avea loc în zilele noastre.

H: Discordia și focul sunt cele două principii care guvernează lumea. Nimeni nu se poate ascunde de focul care nu doarme niciodată!

P: De care foc vorbești?

H: De focul etern: de soare, firește!

P: De soare? Și noaptea te pomenești că focul solar nu doarme?

H: Nu! Noi credem că doarme, dar de fapt fie se învâрте în jurul pământului fie pământul se învâрте în jurul lui!

P: Și dacă pământul se învâрте în jurul axei sale?

H: Tot ce se poate! În cazul ăsta soarele nu doarme niciodată!

P: Știi tu ce e soarele?

H: Focul etern!

P: E un astru numit stea?

H: Da, însă acest astru e un astru de foc; principiul etern al existenței!

P: Ce vrei să spui cu «principiul etern al existenței»?

H: Înțeleg ceea ce dă naștere la orice lucru din lumea asta! Focul, deci! Focul care nu se stinge niciodată!

P: Știi tu că stelele, precum soarele, mor?

H: E imposibil!

P: Cum se naște o stea?

H: Steaua nu se naște: ea există dintotdeauna!

P: E vorba deci de timp, nu-i așa?

H: Evident că e vorba de timp! 2

P: Și ce e timpul, după tine?

H: Timpul e o dimensiune a universului!

P: E deci ca o lungime; se poate măsura?

H: Da, se măsoară!

P: Când de fapt nu e o lungime?

H: Nu!

P: Timpul nu e mai degrabă o dimensiune psihologică decât fizică?

H: Nu! E o dimensiune fizică!

P: Obiectele sunt în spațiu sau spațiul e-n ele?

H: Obiectele sunt în spațiu!

P: Și dacă e invers?

H: Nu e cazul!

P: Se poate dovedi?

H: O dovedesc prin al doilea principiu, adică discordia!

P: Fiindcă discordia e un principiu?

H: Da! E chiar la originea lumii!

P: Poți dezvolta mai mult?

H: Absolut: să luăm un exemplu concret!

P: De exemplu faptul că timpul nu e de aceeași natură

cu spațiul.

H: Cred, într-adevăr, că timpul e o dimensiune precum spațiul!

P: Iar eu cred contrarul: care din noi spune adevărul?

H: Eu!

P: Se poate dovedi?

H: Da! Pot să dovedesc!

P: Cum?

H: Dacă discordia este *PRINCIPIUL* înseamnă că totul poate fi contrazis; afirmația poate fi mereu negată!

P: Chiar și aceasta: «UNU există»?

H: UNU nu există! E o *posibilitate*!

P: Atunci noi înșine nu existăm?

H: Suntem destinați morții, deci existența e absurdă! Nu avem motiv să existăm!

P: Dar vorbim chiar în clipa asta: Cuvântul există deci fără îndoială?

H: Nu! Cuvântul nu există sau e neantul însuși!

P: Și dacă «La început a fost Logos-ul și Logos-ul era la Dumnezeu și Dumnezeu era Logos-ul. Prin el totul s-a făcut din tot ce a fost făcut și fără el nimic nu s-a făcut din tot ce s-a făcut»?

H: Nimic n-a fost făcut, căci discordia este adevăratul principiu și ea anulează toate contrariile, deci UNU nu este. «Când vorbești prea mult de UNU înseamnă că mai e și altceva decât UNU»!

P: Ce mai poate fi altceva decât UNU? Ai ascultat dialogul meu cu Aristotel despre existența sau absența lui UNU?

H: Nu! Sunt autodidact și cred că am dreptate!

P: Cum se face că noi vorbim aici când UNU nu există și timpul e o dimensiune măsurabilă dar inutilă?

H: Repet: focul și discordia sunt singurele principii din lume!

P: Ce este o stea precum soarele?

H: Un astru de foc întâi de toate!

P: Soarele va muri într-o zi?

H: Nu cred!

P: Și dacă stelele mor și ele?

H: E o posibilitate foarte improbabilă!

P: Atunci focul nu mai e un principiu?

H: Ba da! Fiindcă sunt mai multe stele în cer decât grăunții de nisip de pe o plajă!

P: Și dacă soarele e ciclic: moare și renaște la fiecare ciclu?

H: E o posibilitate!

(continuare în pag. 14)

P: Dar dacă soarele ar muri, n-ar mai fi un principiu?
H: Bineînțeles că da: vorbesc de foc în general și nu de o stea în particular!

P: Și eu vorbesc de soare în particular, suntem de acord?

H: Fie! Să vorbim de soare!

P: După astrofizicieni, soarele e compus în principal din heliu. Când heliul se consumă în *fuziunea* care are loc în soare, acesta va muri.

H: Ce înțelegi prin «*va muri*»?

P: O explozie uriașă ar putea să se producă și soarele se va stinge.

H: Imposibil!

P: Orice lucru se naște și moare: e adevărat?

H: Da, e adevărat.

P: Deci și stelele.

H: Să spunem.

P: Acum vorbește-mi de discordie și explică-mi de ce e un principiu pentru tine.

H: Discordia e un fenomen inevitabil între doi interlocutori. Vine un moment, în timpul unei discuții, când unul are dreptate și celălalt greșeste.

P: Asta înseamnă că discuția se sfârșește atunci când unul dintre cei doi *dovedește* că are dreptate. Dar în realitate se întâmplă cu totul altceva.

H: Ce?

P: Discuția ia sfârșit când unul dintre interlocutori *dovedește* celuilalt *că s-a contrazis pe el însuși!*

H: E o posibilitate, într-adevăr.

P: Dar câtă vreme primul interlocutor s-a contrazis singur, asta nu înseamnă că al doilea are dreptate. A spune de unul că s-a contrazis pe el însuși nu *dovedește* că celălalt are dreptate.

H: Efectiv. Dar nu *dovedește* nici că celălalt greșeste.

P: Deci totul se-nvârtă în jurul cuvântului *dovedește*.

H: Da!

P: După tine nimeni nu poate dovedi că are dreptate. Așa e?

H: E adevărat!

P: Deci omul nu poate avea dreptate.

H: Absolut!

P: Principiul discordiei se bazează deci pe acest postulat: «omul e incapabil să *dovedească* atunci când are dreptate».

H: E o definiție care mi se pare corectă.

P: Dar atunci, lucruri evidente, precum $2+2=4$ nu pot fi dovedite?

H: Matematicile sunt o excepție, într-adevăr.

P: Dacă spun: orice om va muri într-o zi, am dreptate sau nu?

H: Ai dreptate.

P: O putem deci dovedi *prin analogie*.

H: O putem.

P: Deci pentru tine, o discuție se oprește atunci când unul dintre interlocutori îi *dovedește* celuilalt *că s-a contrazis* singur.

H: Într-adevăr, așa e.

P: Dar asta nu înseamnă că celălalt are dreptate.

H: E adevărat însă eu judec în termeni de autodidact: *contradicția* este *PRINCIPIUL*. Faptul însuși de a se *contrazice* pune capăt discuției.

P: Dovedim că A greșeste căci se contrazice, însă nu dovedim că are dreptate.

H: Nu, dar descoperim că B e autodidact!

P: Tu gândești astfel: «*Când ascultă, sunt ca surzii. Când sunt prezenți, sunt absenți*»?

H: Da!

P: Autodidactul *gândește* că spune adevărul când de fapt e contrarul!

H: Nu știu. N-am avut profesor; am învățat singur totul.

P: Tocmai am dovedit că focul și discordia nu sunt principii.

H: Ei și ce? Dacă m-am contrazis n-ai dovedit nici tu adevăratele principii. Ai dovedit doar că nu a-veam dreptate și doar atât. Oricum, va trebui dovedit că UNU este un principiu.

P: Am dovedit, în discuția cu ArisTOTel, cele patru posibilități:

1. Dacă UNU există, ce se întâmplă cu el și cu celelalte lucruri.

2. Dacă UNU nu există, ce se întâmplă cu celelalte lucruri.

3. Dacă celelalte lucruri există, ce se întâmplă cu ele și cu UNU.

4. Dacă celelalte lucruri nu există, ce se întâmplă cu UNU.

H: Într-adevăr, dacă se demonstrează aceste patru posibilități se poate spune că UNU există și e principiu.

P: Putem deci spune că unu există și e *PRINCIPIUL*.

H: E o iluzie. Totul se naște din foc și piere prin foc. Toate contrariile se anulează prin discordie.

P: Dar am demonstrat că focul nu e un principiu fiindcă stelele precum soarele mor și ele și am demonstrat de asemenea că discordia nu e un principiu nici ea, fiindcă *anulează* opiniile unuia fără să *dovedească* faptul că *celălalt* are dreptate.

H: Cum am mai spus, focul și discordia sunt singurele principii.

P: UNU este și celelalte lucruri de asemenea. UNU și celelalte lucruri nu pot exista independent, ci *în același timp*. Lucrurile nu sunt în spațiu: spațiul e-n ele. Timpul este ceea ce face ca totul să nu fie dat deodată. Timpul e de natură psihologică în vreme ce spațiul e de natură logică.

H: Și incoerentul? Cum se poate explica?

P: Nu există incoerent, geometric și vital. Există numai geometric și vital și, printr-un du-te-vino între geometric și vital, *ideea* de incoerent.

H: Și indiferența?

P: Nu există indiferența, gândirea și mișcarea. Există gândirea și mișcarea iar, printr-un du-te-vino între gândire și mișcare, *ideea* de indiferență.

H: Și ura atunci?

P: Nu există ura, atracția și Dragostea. Există atracția și Dragostea și, printr-un du-te-vino între atracție și Dragoste, *ideea* de ură. Astfel, lucrurile sunt și par să fie; nu sunt și nu par să fie *deopotrivă*. Cu alte cuvinte, ura este o *virtualitate*, în timp ce Dragostea este o *realitate*.

H: Dar ce numești «Dragoste»?

P: Numesc Dragoste ceea ce ne împinge să dorim fericirea celorlalți. Și tu, ce numești «ură»?

(continuare în pag. 15)

H: Numesc ură ceea ce ne împinge să dorim nefericirea celorlalți.

P: Cel puțin lucrurile sunt clare.

H: Dragostea și ura nu se pot reconcilia, de unde discordia.

P: Știm toți că răul e uman, nu-i așa?

H: Da, e uman.

P: În realitate, ura este răul pe care-l dorim celorlalți.

H: Și Dragostea e binele pe care-l dorim celorlalți: e vorba de sacrificiul de sine.

P: Dacă existăm pe această planetă, asta înseamnă, pe undeva, o conștiință care trebuie să se reflecte pe ea însăși.

H: Ce înțelegi prin «conștiință»?

P: E ceea ce permite omului să se depășească pe sine. Gândirea *conștientă* dacă vrei.

H: Și dacă omul nu se poate depăși pe el însuși, unde e atunci conștiința?

P: În Logos.

H: Dar Logos-ul e o noțiune ambiguă și abstractă!

P: Nu! Logos-ul e ceea ce permite omului să reflecteze, deci să gândească. A gândi e a fi. «Același, este, *deopotrivă* a gândi și a fi». «Gândesc deci sunt» devine «gândesc *ȘI* sunt».

H: Atunci când nu gândim, nu suntem?

P: Suntem fiindcă am fost gândiți.

H: Gândiți de cine?

P: De părinții noștri deja.

H: Dar omul, în general, e un accident al naturii!

P: Deloc! Omul e bazat pe inteligență față de furnica bazată pe instinct.

H: Dar omul e o creatură ce prezintă multe defecte.

P: Omul nu e o ființă perfectă, dar poate fi dacă o dorește cu adevărat.

H: Istoria dovedește contrarul. E suficientă cruzimea războaielor omului.

P: După război vine pacea.

H: Pace fragilă...

P: Dacă ai putea să-ți dorești un lucru ce poate să devină realitate, ce ți-ai dori?

H: O *singură* dorință?

P: Da, una singură.

H: Să nu mai fie război pe această planetă.

P: Mai mult!

H: Paradisul să coboare pe pământ.

P: Mai mult!

H: Omul să fie cu adevărat stăpân pe destinul său.

P: Toate astea pot fi exprimate încă și mai simplu.

H: Cum?

P: *Fericirea omenirii*, doar atât.

H: Nu m-am gândit...

P: Nu te-ai gândit fiindcă tu raționezi precum Zenon: tu crezi că timpul e o lungime.

H: Ce vrei să spui?

P: Vreau să spun că traiectul e *de o altă natură* decât traiectoria.

H: Vorbești de faimosul paradox al lui Zenon?

P: Care nu e chiar un paradox.

H: Și dacă Zenon avea dreptate?

P: Dacă avea dreptate, săgeata n-ar atinge niciodată ținta.

H: Susții că o lungime nu se poate diviza la infinit?

P: Susțin mai ales că săgeata ajunge la țintă într-un timp *finit*, deoarece mișcarea e de natură temporală, în vreme ce distanța nu e de aceeași natură.

H: De ce natură e distanța?

P: De natură spațială.

H: Lucrurile sunt în spațiu.

P: Nu! Spațiul e-n ele!

H: Cum așa?

P: Toată această realitate spațială e un fel de vibrație la frecvențe foarte, foarte ridicate. De asta lucrurile sunt și nu sunt; par și nu par.

H: Deci lumea asta e o iluzie?

P: Lumea *este și nu este* o iluzie.

H: Cum, și una și alta?

P: Într-adevăr, o vibrație la frecvență infinită poate să facă realitatea iluzorie, dar în același timp foarte reală.

H: Cum?

P: Prin Gândire; Logos-ul, care înseamnă și Cuvânt și Acțiune. Gândire și Mișcare deopotrivă. Astfel, timpul e ceea ce împiedică să nu fie totul dat deodată.

H: Timpul întârzie lucrurile?

P: E întârziere.

H: În-TÂRZIE-re!

P: ÎN-TÂR-zi-ERE.

H: De ce se mișcă lucrurile?

P: După tine?

H: Din cauza timpului, dar nu pot exprima asta.

P: Lucrurile se mișcă din cauza spațiului și timpului. Dar ansamblul lucrurilor e imobil și inalterabil. Lucrurile *se transformă*, precum o portocală uscată la soare sau gheața care se topește.

H: De ce imobil?

P: Fiindcă vorbim de *ansamblu*; de UNU; și dacă UNU s-ar mișca ar fi *altceva* decât UNU.

H: Și de ce inalterabil?

P: Fiindcă dacă ar fi alterabil și-ar *schimba starea* și ar fi, iarăși, *altceva* decât UNU.

H: Unde e libertatea în toate astea?

P: Libertatea e relația de nedefinit între noi înșine și actul pe care-l facem.

H: De ce *de nedefinit*?

P: Fiindcă dacă acțiunile ar fi definite dinainte nimic n-ar mai fi imprevizibil; nimic n-ar mai fi *nou*; n-ar mai exista *inventia*.

H: Vorbești des de UNU.

P: Într-adevăr.

H: Ce este UNU?

P: Să luăm partea spațială a lui UNU. Să ne imaginăm un cilindru cu diametrul egal cu înălțimea. Dacă privim de sus avem un cerc.

H: Efectiv.

P: Dacă privim lateral avem un pătrat.

H: Avem, efectiv, cercul și pătratul.

P: Să luăm acum partea temporală a lui UNU. Să ne imaginăm o clepsidră compusă din două conuri dispuse cap-în-cap. Dacă privim de sus avem un cerc.

H: Da.

P: Dacă privim lateral avem două triunghiuri.

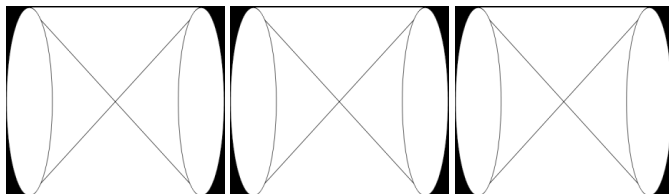
H: Da, avem, într-adevăr, cercul și două triunghiuri.

P: Acum să ne imaginăm clepsidra plină pe jumătate și cealaltă goală pe jumătate. Când spun plină, mă refer la viață și când spun goală, mă refer la materie. Astfel, când începe ciclul temporal, viața umple progresiv conul materiei care se transformă în conul vieții și reciproc. Vorbim atunci de univers ciclic. Viața inteligentă (omul) *trebuie* să apară pentru a *transforma* materia în spirit.

H: Dar tu credeai că universul seamănă cu o sferă perfectă.

P: Da și nu. Mi-am dat seama că cilindrul și clepsidra (conuri) reprezintă mult mai bine Timpul. Iată un desen al universului.

H: Cum poți fi sigur că desenul ăsta reprezintă realitatea?

P: Prin mărturiile tuturor celor care au avut o moarte clinică și care spun c-au văzut un *tunel* cu o lumină foarte intensă la capăt.

H: Ce înțelegi prin «moarte clinică»?

P: Înțeleg oamenii care au fost la doi pași de moarte și care-și *amintesc* (de exemplu o femeie însărcinată în timpul nașterii).

H: Lumina e focul etern: primul meu principiu!

P: Nu, nu e vorba de foc ci de o lumină foarte intensă, dar suportabilă.

H: Să ne închipuim că nu e adevărat. Aceste persoane aflate foarte aproape de moarte, cum și de ce au rămas printre noi?

P: O mamă ce risca să-și piardă copilul trebuie să rămână printre noi ca să poată crește acest copil, nu?

H: E un punct de vedere.

P: Mai există și copii care au trăit o experiență de moarte iminentă și care povestesc același lucru. Și știm că un copil nu minte.

H: Poate...

P: Universul e *temporal* deci *ciclic*. Avem aici o coloană de tipul următor:

H: Și memoria omului? Unde e stocată? În creier?

P: Memoria e stocată în toate celulele și în ceea ce, mai târziu, doctorii vor numi ADN.

H: Ce este ADN-ul?

P: ADN-ul e o spirală numită lanțul ADN, situat în toate celulele noastre. Acest lanț e foarte, foarte lung. Dacă am putea să-l extragem din celulă și să-l măsurăm, am găsi o lungime comparabilă cu distanța de la Pământ la Lună! Să ne imaginăm că-n această lanț de ADN, informația e memorată prin intermediul unui câmp electromagnetic fiindcă unghiul dintre cele două lanțuri de ADN corespunde cu unghiul de polarizare al câmpului electromagnetic în cazul carbonului.

H: Câmp electromagnetic, polarizare, carbon... ce sunt?

P: Sunt noțiuni pe care omenirea le va descoperi peste 2500 de ani...

H: Și cum le cunoști tu cu 2500 de ani înainte?

P: Știu fiindcă am înțeles teoriile egiptenilor care le-au permis să fabrice piramidele și să vadă stelele (constelația

Orion).

H: Și cum ai putut să-nțelegi limba egiptenilor?

P: Am găsit o *traducere* greacă a unei scrieri egiptene gravată pe o piatră. Am înțeles atunci că universul e ciclic.

H: Ciclic?

P: Da, adică se repetă cu o perioadă multiplu de 83.

H: De ce 83?

P: Fiindcă un mare scriitor o va scrie în jurul anului 1900: viața omului poate fi împărțită în trei perioade: de la 0 la 3 ani; de la 3 ani la 83 ani și dincolo de 83 ani.

H: Cum va ști el asta?

P: Din *intuiție*. Va fi un scriitor de geniu.

H: Sau va citi undeva ca-n traducerea egipteană de care vorbeai mai devreme.

P: M-ar mira.

H: De ce?

P: Din cauză că acest scriitor va putea descrie ce se întâmplă la moartea unui cal!

H: Viața omului e puțin lucru.

P: Ba bine că nu: scrierile lor stau mărturie. Iliada și Odiseea de pildă.

H: Scrisul e un fel de nemurire...

P: Este nemurirea. *Logosul* e UNU.

H: Cum a ajuns pe lume?

P: N-a ajuns. A fost mereu aici.

H: Aici,... unde?

P: În gândire. *Logosul* e gândire pură. Această lume există fiindcă a fost gândită.

H: Și răul în toate astea?

P: Răul e o realitate *umană* inerentă binelui.

H: Vrei să spui că răul *implică* binele?

P: Absolut.

H: Ce este răul?

P: Răul e ceea ce se *opune* lui UNU: ceea ce vrea să se *substituiască* lui UNU. Iată ce e răul!

H: Și tu, ce fel de om ești?

P: Sunt bun și rău deopotrivă.

H: Orice om e bun și rău?

P: Evident!

H: Dacă înțeleg bine răul nu e o simplă virtualitate.

P: Nu, dar de ce?

H: Fiindcă se poate traduce printr-o *acțiune*. Atunci poate deveni *real*.

P: Care este opusul absolut al răului?

H: Binele!

P: Păi gândește-te: dacă binele ar fi opusul *absolut* al răului s-ar găsi pe același plan cu răul, ceea ce nu e cazul.

H: De ce?

P: Fiindcă tot ce există e aici: e UNU în integralitatea lui compus din multiplul său temporal. UNU există în vreme ce non-UNU nu există.

H: Non-UNU ar putea să *existe*?

P: Nu are sens: non-UNU e *inexistența prin definiție*. UNU este; non-UNU *nu* este. Doar UNU e absolut; non-UNU *nu* e absolut fiindcă nu e nimic. Astfel, pe plan *material*, non-UNU se regăsește în moartea corpului în timp ce pe plan moral, non-

non-UNU e minciuna, ura, violența, crima. De aici rezultă că Ființa e înzestrată cu conștiință pe când neființa e *absența* conștiinței.

H: Ce e conștiința?

P: Conștiința e *alegera* efectuată de o ființă inteligentă în funcție de situația prezentă și de toate situațiile trecute în vederea *acțiunii* din viitor. Conștiința e *acțiunea gândită*.

H: Ce este inteligența?

P: Inteligența e gândirea; pregătirea trecerii la act, știind că actul poate fi bun sau rău: bun = conștiința decide în timp ce rău = instinctul decide.

H: Ce e instinctul?

P: Instinctul e *acțiunea negândită*.

H: Și intuiția?

P: Intuiția e o *proprietate a conștiinței* care permite creaturii inteligente să *înțeleagă realul* (acțiune) pornind de la virtual (amintire).

H: Intuiția și conștiința sunt pe același plan în vreme ce inteligența și instinctul sunt pe planuri diferite.

P: Inteligența și instinctul sunt *complementare*: prima știe cum să caute dar nu găsește în timp ce al doilea știe să găsească dar nu știe cum să caute.

H: Ca orice contrarii, instinctul și inteligența trebuie să se identifice într-un principiu unic numit conștiință sau «acțiune gândită» ca să reiau expresia ta.

P: S-ar părea, într-adevăr.

H: Pentru tine, care e Principiul?

P: Principiul e UNU fiindcă totul decurge din el și se întoarce la el. Lucrurile sunt și nu sunt; par și nu par.

H: Mi se pare adevărat.

P: Trebuie înțeles că Zenon greșea când confunda traiectul cu traiectoria fiindcă primul e spațiu pe când a doua e timp și cele două nu sunt de aceeași natură. «Paradoxurile» lui Zenon nu sunt paradoxuri.

H: De ce?

P: Fiindcă actul e temporal și de o altă natură decât spațiul. Ahile poate face un pas *mare* și depăși broasca țestoasă. Săgeata parcurge spațiul din punctul A în punctul B *dintr-o dată*: timpul traiectului nu se descompune la infinit fiindcă e un *continuum* pe când spațiul e discontinuitate. Traectoria și traiectul nu sunt de aceeași *natură*.

H: Am înțeles, ai dreptate. Altfel săgeata nu ar atinge *niciodată* ținta când de fapt o atinge.

P: Săgeata atinge ținta, Ahile depășește broasca țestoasă...

H: Și Principiul e UNU.

P: Da.

Jouy-le-Moutier, 20 aprilie 2013

Nicolae NISTOR

CHIRURGIA SUFLETULUI

(ei nu știu că sufletul nu se operează)
Viață nu te lasă să fugi de ea
Ca un chiulanguiu
De la o anumită vârstă
Dansul devine o artă
Iar pictura un hobby
Te ascunzi în cărți în parcuri
La biserică vorbești cu Dumnezeu
Ești egoistul care a fugit de viață
Iar acum tragi de ea
Cum tragi de amintiri
Nu este rău ce faci
Dar nu uita că timpul este orb
Și nu-ți vede sufletul de copil
Acum...
Despre mine poți să spui
Că sunt un suflet despicat
Chirurgii nu știu cum să mă închidă
Ei caută ceva ascuns în mine
Și se rătăcesc în mine
Ei nu știu că sufletul nu se operează
Poate Dumnezeu știe
Sau eul sosit din imprudență la întâlnire
Cum face viața asta și nu te lasă să fugi
Tu aflat între două lumi care te face să plângi

DIALOGURI NOCTURNE

(...cu amicul nocturn care apare când am insomnii...)
Poezia vine din umbra unei alei părăsite
În care numai noaptea trece un tramvai luminat
vatmanul nu are vârstă și mișcă clopoțelul
invitând pe cei uitați să urce într-o direcție necunoscută
Poezia mea nu are somn nu obosește ca mine și
aleargă aleargă
să-l prindă pe Dumnezeu ascuns în imagini
tu știai că anotimpurile dorm în tablouri și rămân tinere
iar întunericul fuge de culorile celor buni
și ascunde necazuri sau spaime care noaptea sunt la vedere
rareori vorbesc cu amicul nocturn care apare când am insomnii
și când îmi plâng de milă
suntem mulți așa că mine biete vieți de noapte
în noi nimic nu începe nimic nu se termină
este un dans cu flăcările din voi din mine
venim la întâlnire când lacrimile noastre plâng în neștire

(continuare în pag. 18)

și strigă că iubirea este poezie cu miros de fericire
iar noi suntem știm noi cum suntem

LA MASĂ CU SFINȚII

o noapte la masă cu părinții
uitasem această tăcere caldă
unde un vorbăreț servea pe tăvi
mâncare cu arome îmbietoare
turna în pahare timpul
la masa visurilor noastre
iar eu nu înțelegeam
cum noaptea albă poate aduce
sfinții în case

IARBA REGILOR PLÂNGE

am scris poeme despre moarte
am uitat de brăduțul care o să trăiască
în ciuda noastră
moșul nu vine în zona interzisă
aici iarba regilor plânge
iar copii au devenit digitali
stau ascuns după cuvinte
desenez moartea că o stare obișnuită
demult vorbeam singur
acum pe stradă vorbim singuri
cum să scriu despre moarte
despre bomboane online
nu cele din căușul copiilor
am uitat că voi nu mai sunteți
demult pe aici-părinți mei
iar copii mei refugiați exersează viața
într-un alt decor de film-convenție
despre Terra
sau despre apa de pe Lună
care este a deștepților
cum este să conduci oameni izolați
cum este să le vorbești de viitor
cum vom trăi într-o lume goală
Dumnezeu ne avertizează
cum o face dintotdeauna
iar noi nu știm să ne rugăm
nu știm să ne întoarcem în
grădinile Lui
unde timpul ne aparține

MĂTASEA NEAGRĂ

(...tu deveniai femeie numai noaptea...)
niciodată nu ai știut să plângi
erai un personaj dintr-o carte
scrisă de o actriță dispărută
după cortina neagră a uitării
aveai privirea de pasăre din tărâmurile interzise
deveniai femeie numai noaptea
când dansau umbrele peste noi
în turla bisericii multe vietăți fără adăpost
dormeau cu îngerii
care desenau fericirea zborului sfânt
tu intrai în mine ca o boală necunoscută
ușor foarte ușor
că un foșnet de mătase neagră
cum era timpul care ne fura

iar noi refuzam să ieșim dintr-o poveste
în care nimeni nu mai este
niciodată nu ai știut să te oprești
și continui să nu mă părăsești

CEASURI TOPITE

Privești cu un ochi la ceasul din perete
care rotește cercul copilăriei sau arcul Hegelian...
Apoi vezi omul ăsta
cu mâinile toarse de iubire
el, centrul Universului,
celălalt, ochi invidios pe Horus,
prea grăbit să ardă piramide...
Viața care se rotește lin
spre stânga - ai vrea tu
spre dreapta - ca o mare calmă albastră
mult soare și scoici vorbitoare...
Nu ai știut să cerni timpul,
ai fost prea grăbit până la topire.
Văd pe roata asta cum persistă memoria,
relativitatea timpului care cade
într-o curgere reală sau ireală,
imagini 3 G pe peretele prea înalt,
prea alb să vezi limbile imaginare...
Copilul caută treptele unei rotiri,
un carusel visat de el,
de cei care au plecat
prin cartea care comprimă timpul
printr-o curea zero și unu.
Să stai cu ochii la ceas după ce
te-ai întors din călătoriile lui Dali
unde totul se topește
încercând să mai salvăm ce se poate
sau dincolo ce poate fi,
dincolo de clepsidra vidă ,
poate un zâmbet de silfidă?

SUNTEM UN ÎNTREG?!

Vremea șotroanelor,
unde cangurul nu mai saltă,
timpul din picioare...
Dormi pe partea stângă
să te salvezi de demonii
care ne caută pe amândoi,
fiecare are drumul lui...
Suntem doi luați câte doi
acolo unde atingerea
este o retină obosită.
Povestea unui întreg,
oare, există?
Păi, rețetele medicale,
rețeta supraviețuirii în doi...
Nu mai ești cangur
să sari peste poarta destinului,
iluziile pleacă separat
să fie rătăcite
sau drumurile se întretaie
până să strige paznicul,
avem un șotron, oare"?!

Ionuț PANDE

Aripi de neant

Privirea cade, cade, pasăre rănită,
se lovește de glod.
Aripile se zbat, o pace alb-cenușie.
Un gând de cer reînvie, fir de borangic
în unduiri zefirice.
Pământul e aspru, dar sigur, iar somnul adânc,
adânc...
Sub pleoape, cristalul scâncește, lipsesc
lumini de purpură, de roz, albastru-sidelfiu.
Bezna tăcerii înghite umbra cuvântului
întrupat de hazard.

Omul, haos de nedeslușiri, secundă eterizată
care leagă
un univers de alt univers, de alt univers...

Și din nou timpul deschide un spațiu de albatros
în zbor.

Privirea a renăscut, aripa ei taie sideral,
până la ani lumină;
din ruine, pâlpâiri de relativ zidesc pagina vieții
în povești viitoare, până la tomuri de absurd,
când mâna creatoare cade obosită peste zenit
și ochiul viu alunecă sub pleoapa de hazard,
într-o repetabilă irepetabilitate.

Tendința spre absolut nu moare;
fiece buclă de nedeslușiri,
un pas spre neantizarea începutului.

Privirea cade, pasăre rănită...
Aripi eterice se zbat, poezie rănită a păcii...

Dileme

Absolutul e un Cer bătut de stele.
Doar praful își întinde infinitul
peste gemetele surâsului.
La masa cu broderii de suflet, paharele se ciocnesc,
se golesc, se sparg...
Cuvintele se rostogolesc până la picioarele pironite
pe crucea pământului.
Măinile își împletesc rugăciunile
pe trupul firav al conștiinței.
Pașii își impregnează drumurile în pulpa fragedă
a discordiei.
Zborul e un mormânt deschis.
Nimeni nu moare, nimeni nu e viu...
Noaptea e o zi obosită.
Dincolo, dilemele își ascut ecoul.
Dar... dar cine mușcă întâiul?!

Isterie

Ce isterie a dimineților devreme,
când somnul se-agață în gene
cu ultimul sărut al nopții, iar
stelele își adună jarul sub cenușă,
când luna încă moțăie pe coclauri,
sub tremurul zorilor, iar
huhurezul se-ascunde sub pene,
ca izvorul în pământul fierbinte!
Se-aude roua cum pășește peste
flamurile ierbii și greierele răgușit
cum își freacă picioarele amorte.
Și m-aud născând minunii zilei,
din umbra bătrânei însonnări, cu
inima repezită în urcușul pieptului,
ca pasărea flămândă de zbor.
Mă cântă viața în capriciile lui
Paganini și aleargă prin mine
ca notele pe struna viorii.
Ah, nebună fire, cum îmi umpli
băierile inimii cu învolburarea
dorului născut în câmp de miresme,
sub descântul despletitelor rusalii.
Și-mi crește ochiul bulboană, sorbind
în afundul gândului și zarea,
învântejindu-le până la ipostaziere
gemă. Și-mi răzvrătesc simțirea în
ochiul de cristal, implozie solară.

Artefact

Nu mai cresc în mine flori!

Pe bulevardul inimii, emoțiile merg bară la bară.
Lângă bucurii second-hand, tristețile, abia ieșite
de pe bandă...

Din asfaltul obosit, crăpăturile înghit sânge
la greu.

Încă e roșu decorul, dar aerul se decojește
până la cuaternar.

E ora cu trafic intens, accidentele
sunt un fapt banal.

La margini de trotuar, cruci înfipite în copaci
brăzdează cerul.

Pițigoii sunt gălăgioși; în cuibul emoțiilor
eclozează viitorul.

Sunt un cimitir recențat, proaspăt vopsit.

Pe spațiul dintre gânduri, o pancardă: Atenție!
Ochi răi!

Ieri mi-am îngropat lubirea, o disperată,
s-a aruncat între roți.

Din suflet i-am făcut o cruce frumos eterizată.

Și m-am așezat peste lună,
o noapte din care strig:

- Nu mai cresc în mine flori!

Tristețile lucesc, lucesc..

Ligia POPA

SIBIU ȘI VAN EYCK (Jurnalul unei snoabe)

Muzeele din România nu sunt foarte generoase cu iubitorii de artă. Din păcate, deși în țară au trăit câțiva colecționari notabili, în general aceștia nu au reușit să identifice și să achiziționeze opere relevante care să suscite un interes real pentru artă, așa că cele mai multe dintre colecțiile din România sunt blocate într-o zonă a utilului, a portretisticii imediate și a peisajului romantic, fără profunzimi. Dacă ar fi să invităm grupuri de copii pentru a descifra împreună tainele unor opere, găsim indicii și simboluri, ar fi greu și, în unele zone, aproape imposibil să alegem pânze "spre dezbateri și analiză", iar asta e trist. Dacă polonezii au un tablou de Da Vinci, dus în Cracovia de un prinț luminat, cehii, la rândul lor, au o colecție întreagă care se completează cu opere de la Luvru, iar ungurii au piesele lor de rezistență, în România numărul capodoperelor este infim, iar valoarea lor nu este întotdeauna extraordinară.

Dincolo de penurie, cred că ar trebui să ne bucurăm mai mult de ceea ce avem, de operele de valoare, să le observăm și să le înțelegem în profunzime pentru a ne bucura de ele și a ne fixa valori reale. Dar care sunt considerate cele mai valoroase tablouri din România și de ce? Aici nu sunt multe dubii și, când apare întrebarea, cele mai multe priviri se îndreaptă spre Sibiu, unde, în Muzeul Brukenthal, se află *Omul cu tichia albastră* a pictorului flamand **Jan van Eyck**. Pentru a reveni la una dintre ideile anterioare, existența operei la Sibiu demonstrează că Samuel von Brukenthal, fostul guvernator al Transilvaniei, a fost, probabil, cel mai important colecționar pe care spațiul românesc l-a avut vreodată. Chiar dacă azi, în șoaptă, se vehiculează alte nume de cunoscători de artă, care colaborează cu diverși galeriști din întreaga lume, nu avem certitudini legate de colecțiile lor, ci doar... presupuneri.

Sibiu

Revenind la tabloul celui mai mic dintre frații van Eyck, a celui aflat la Sibiu, este clar că acesta a ajuns în galeria lui Brukenthal printr-o mică înșelătorie care a lăsat urme. Transilvăneanul a cumpărat pânza (rama nu este cea originală) ca fiind a lui Albrecht Durer, de aceea pe

Jan van Eyck - autoportret

ea apar inițialele pictorului german, A.D., precum și o dată: 1492. În epoca în care a fost cumpărat tabloul, undeva între 1778-1787, un Durer era infinit mai scump decât un van Eyck, așa că un comerciant de artă a adăugat semnătura pentru a crește valoarea mărfii pe care i-a propus-o lui Brukenthal, care a acceptat târgul. Portretul a fost mult timp expus ca fiind durerian, dar la o expertiză mai detaliată, cu raze X, în anii 90 s-a descoperit că are alt autor.

De ce este van Eyck atât de important? Fiindcă are meritul de a fi revoluționat pictura. Chiar dacă există teorii care afirmă că pictura din ulei a apărut în Antichitate sau chiar înainte, frații van Eyck au avut meritul de a o redescoperi și adapta artei europene moderne.

Pânza mică, de 22x16 centimetri prezintă chipul unui bărbat cu un turban albastru, care ține în mână un inel. Fondul este întunecat, ca cele folosite de Rembrandt, dar cald și scoate în evidență culoarea, iar imaginea centrală duce imediat cu gândul la o altă pictură importantă a lui van Eyck, *Bărbatul cu turban roșu*, de la National Gallery din Londra, probabil un autoportret.

Revenind: van Eyck era un pictor al detaliilor și, ca alți maeștri, al simbolurilor ascunse. Cine are îndoieli asupra capacității lui de a ascunde și a explica doar pentru inițiați să pună lupa pe capodopera sa, familia Arnolfini, care poate fi considerat tabloul unei epoci. Între *micile comori* incluse în scena de familie se poate observa, printre altele, oglinda-tablou în care apar doi bărbați: unul cu turban roșu, ca cel de la Londra și un altul cu tichie albastră, ca cel de la Sibiu. Dacă primul îl redă pe pictor, cine e al doilea, modelul pentru personajul de la Muzeul Brukenthal? O ipoteză ar fi că

(continuare în pag. 21)

(urmare din pag. 20)

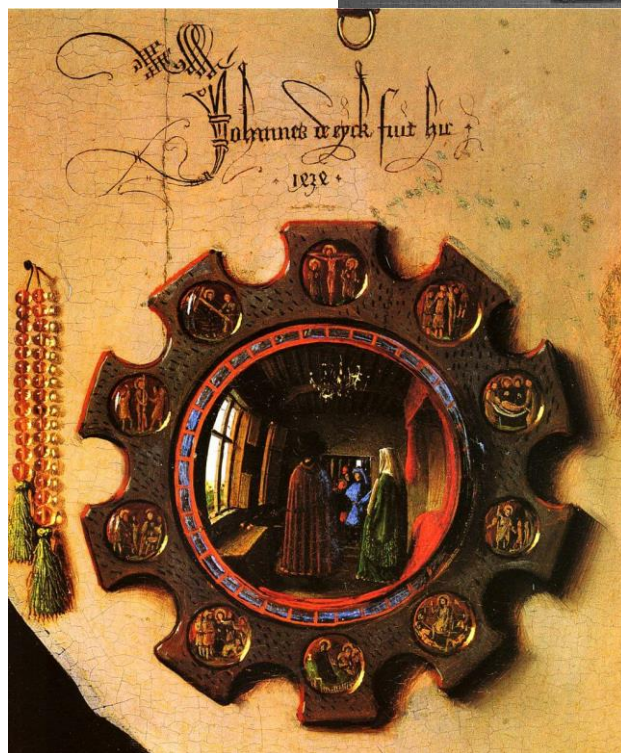
e fratele mai mare van Eyck, Hubert, pe care Jan îl adora și cu care a pictat una dintre primele sale opere, polipticul de la Gent și căruia i l-a și închinat după moartea acestuia: "pctorul Hubert van Eyck, pe care nimeni nu îl întrece". Să fie deci două tablouri, a doi frați, unul la Sibiu și unul la Londra, a doi frați reușiți în oglinda dintr-un al treilea tablou? Tot ce se poate...și, deasupra oglinzii-tablou, apare semnătura pictorului, van Eyck. Și de ce sunt doi pictori în ramă? Fiindcă, din toate semnalele transmise de Jan, admirația sa pentru Hubertus a fost veșnică și l-a considerat mereu aproape, ca îndrumător în artă. Frumos...Avem, deci, un tablou de suflet la Sibiu...

Jan van Eyck – autoportret (red)

O altă teorie este că opera îl reprezintă pe un bijutier important al vremii, de la curte (turbanul e semn de bogăție, specific curtenilor de rang înalt) sau pe Jean de Brabant care ține în mână un inel (fiind un tablou de înșurătoare trimis vreunei pretendente). Ne place mai mult teoria cu omagiul adus lui Hubert, fiindcă pare mai aproape de ceea ce arta eyckiana pare a fi... un univers.

Tabloul nu avea nume și a ajuns la Sibiu după mai multe întâmplări ciudate, după un lung drum de întoarcere și este considerat acum una din bijuteriile muzeului care, spre bucuria noastră, este mai mereu plin, demonstrând că un oraș din România poate fi cu adevărat un pol de turism cultural și nu numai. Cu un târg de iarnă comparabil cu cele din țara din care sașii au venit și cu o ofertă gastronomică complexă, locală și specifică, Sibiu, devine o alternativă extrem de interesantă la Nuremberg, Viena etc.

Amolfini

Dincolo de plăcintele de rubarbăr, care sunt absolut speciale în zonă și, mai nou, au o sărbătoare a lor, mai există și zecile moduri în care sunt interpretate merele, probabil una dintre piesele de rezistență ale bucătăriei săsești. De la supe-creme, la plăcinte (să nu uităm teoria prin care Transilvania se definește culinar prin produsele de panificație și prin plăcinte și palanete în mod special), buturi, garnituri. Practic avem de-a face cu un oraș care ar trebui să miroasă a mere coapte și scorțișoară în sezon, a vin fiert din Târnave și, cu munții pe fundal, să invite la artă, la povești despre transilvăneni inovatori, colecționari de cărți și artă, la Tițian, Bruegel jr, da Messina și, mai ales, la un van Eyck atât de intens, de albastru, pe care pentru a-l înțelege trebuie să faci un adevărat parcurs ideal prin imagini ascunse în oglinzi și galerii din Londra. Și, dacă ar fi să ducem analiza în extremis și să reinterprețăm și culorile folosite de Jan van Eyck putem remarca corespondențe specifice picturii religioase, așa că roșul din turbanul său, din autoportretul de la Londra, e specifică umanului, a părții omenești, iar albastrul celest este al Sf. Maria și îngerilor și este folosit pentru portretul de la Sibiu pentru a-l reprezenta pe cel care poate fi fratele lui, pierdut prea devreme, dar care îl însoțește în artă (și oglindă) ca o ființă a altei lumi. Superioare...

Geta LIPOVANSIUC
(Rep. Moldova)

În tresărirea scrumului de ieri

Poate zâmbind sau poate lăcrimând,
Voi ține-un strop de amintire-n mine,
Căci toți, domol, ne stingem, rând pe rând,
Rămâne doar fiorul cast din vine.

Și, poate, tresăriri m-or încălzi
Din ochii ce-i păstrez, spre vindecare,
Căci toate-s doar "a fi sau a nu fi",
Prin scrumul din trecut făcând cărare.

Nu visele rămân, ce au umbrit,
Ci tremurul suprem de pe retină,
Ce a țesut, în pieptul găurit,
Povestea unei inimi fără vină.

E ca un farmec aducând nectar
În suflet clocotind în demnitate,
Ca lava izbucnind, căci tot mai rar
Găsești în oameni ziduri de cetate.

E ca un pui, ajuns la cuibul lui,
Prea așteptat de sufletul sihastru,
Cu marea de-așteptare-n care nu-i
Decât tăcerea Naltului albastru.

Și ca o ușă e, ca un izvor,
Retras din cruda temniță-a visării,
Când toate-s numai tihnă, numai dor,
Depart de noroiul nepăsării.

Poate cândva sau poate mâine, azi
Rămâne-voi un bob 'plinind eterul;
E sfânt să-mparți din tine, chiar de scazi:
Din ce descrești, se umple duh cu Cerul.

Te aștept, Doamne!

În asfințitul acestei scurte toamne,
Mi-adun cu sete pacea-n al meu gând
Și chem pe toți la masă, rând pe rând,
Doar c-am uitat numai de Tine, Doamne.

Cum inima-Ți, dorind să mă răsfete,
M-a tot ținut la cald, lângă-al Tău piept,
Și-uitând să nalț o rugă, Te aștept,
În mâna Ta să-mi scap suvițe crețe.

Iar Duhul Tău unghere să-mplinească,
Privirea Ta spre Cer ne facă punți,
Cu raza Ta pe toți să ne descurși,
Să-mi simt sălașu-n glia românească.

Vreau fruntea mea s-o plimb în sfinte palme,
Căci dorul ce-l adună azi și ieri,
Un suflet, neținând spre nicăieri,
Nădăduiește, pururi, ceasuri calme.

Și lasă mirul Tău să-mi ungă pleoape,
Să verși și-n ochii mei, din ochii-Ți blânzi,
Iar eu, din simpli faguri, sângerânzi,
Nectar să-aduc, știindu-Te aproape.

De mână să mă iei, să-mi dai putere,
În slove să te scalzi, căci doar cuvânt,
Din tot ce s-o aduce, Ți-e veșmânt,
Simbrie ne va fi la Înviere.

Te chem și azi, și mâini, și altădată,
Ajută-mă, iubirea-Ți să n-o scad!
Iar, de-oi cădea, pe brațele-Ți să cad!
Cu viața-mi, cumpăr veșnicia, Tată!

Îngerul din sufletu-ți nu moare!

Fiind și rug nestins, și val de mări,
Tu, omule, -mplinind a bolții listă,
Cunoaște-vei, în prag de dărâmbări,
Că îngerul din sufletu-ți există.

E lesne, că vei ști de boli și chin,
Ca orișicare, -n soarta-ncinsă-n umblet.
Doar mir să-ți umple cupa, nu venin,
Din ea bea îngerășul tău din suflet.

Iar, de-i vedea în visu-ți mal abrupt,
Tu – pasăre zburând sub grea lanternă,
Dovadă e, că pururi, ne-nterupt,
Vegheatu-ți-a el, îngerul, la pernă.

Găsind în drumu-ți mari fărădelegi,
Să-ntârzii a greși, croindu-ți urmă
În limpezimi, că-n tină te alegi
Cum, în final, doar îngeru-ți se curmă.

Și, dacă-o fi să luneci în prăpăd,
Uitând să mai trăiești și creștinește,

(continuare în pag. 23)

Indiciu ți-e că-arhanghelii te văd:
Doar îngerul nicicând nu pedepsește.

Când încerca-vor pulsul mâinii stângi,
Spre-a desluși dacă mai bate ceasul,
Să nu-ndrăznești în disperări să plângi,
El, îngerul, schimbătu-și-a sălașul.

Și, dacă-o fi să-arunci palton nedemn
Pe umerii zăcând în cord ce doare,
Trezește-te, prin rugă, căci e semn
Că îngerul din sufletu-ți nu moare!

Pururi, cerșetori

Cum toți murim, sfârșind sihaștri,
Captivi în braț de patimi seci,
Nu suntem decât umbre reci,
Cerșind iubiri din somn de aștri.

Întemnițări ne tot presoară,
Pe frunți apuse, calzi fiori;
Iubind, nu vrei să cazi, să mori,
Te simți născut, ca-ntâia oară.

Te năpădește-ncins sărutul
Surghiunului în Cerul cast;
Și doar Lumina ți-e balast
În valsu-ți înfrățit cu lutul.

Cu neamu-ntreg în vine

Când cerul ți-e în tine
Și toți îl iau de mână,
Să-mbrățișezi cu-azurul
Lăstari din vițe-adânci,
Simți neamu-ntreg în vine,
Strămoșii ce îngână
Nesomnul, când în jurul
Lor, aștri zac în brânci.

Te-nlănțuie văzduhul
Îngăduirii nalte,
Făcliile-ți sunt strajă
A tainicei chilii;
Doar cei curați cu duhul
Fac inima să-ți salte,
În steiul plin de vrajă
Din munții veșnic vii.

Simțind arzânde buze
Cum, lent, devin ofrandă,
Iar gura-ți - ofilită,
Secată de-mppliniri,
Te-neci în val de spuze;
Mireasmă de lavandă
Ți-e pasul ce agită
Licori de Mari Uniri.

Și, -n forfota nălțării,
Coboară voci de îngeri,
Se-opresc în vârf de stâncă,
Cu-amurgul blând supus;
Cât ei sunt straja țării,
Nu poți să mori, să sângeri;
Cu dragoste adâncă,
Nu ești nicicând apus.

Și-i chemi pe ei să cânte,
Tu doar petreci în tihnă,
Cu lacrimi îmbucate
Din fericirea lor.
Lași dor să te-nfierbânte,
Căci pacea ți-e odihnă,
În vremi când jumătate
Din cei plecați nu mor.

Aceleași vise, doruri
Ne mai reduc din scârbă,
O jerbă-a veșniciei
Se împletește-n cer;
Și-nstrăinate zboruri
Ne-adună lin în sârbă;
Pe lanul latiniei
Se țese lăicer.

Cât Maica priveghează
La candela divină,
În noi mai păstorește
Al Proniei vechi Har!
Și soarele-n amiază,
Grăbit aici să vină,
Sclipește românește
Pe-un neclintit hotar.

Tu - mică lumânare,
Îți iei în palme gândul,
Săruți tăcut lumina
Și strigăt din mormânt
Și-așterni pe braț, ce n-are
Scăpare din osândul
Ce-și ispășește vina,
Smeritul, cast, veșmânt.

Sandu TEODOR**recunoscător**

recunoscător
 că-mi amintesc visele
 doar liniștea trecutului mai poate face asta
 nu te dezamagește
 pentru că nu mai poate face nimic
 doar dacă te face să uiți
 bați din palme
 frânturi
 ale trădării umbrei mele ce mă ține strâns
 și mă îmbrățișează
 ca înaintea unei despărțiri lungi.

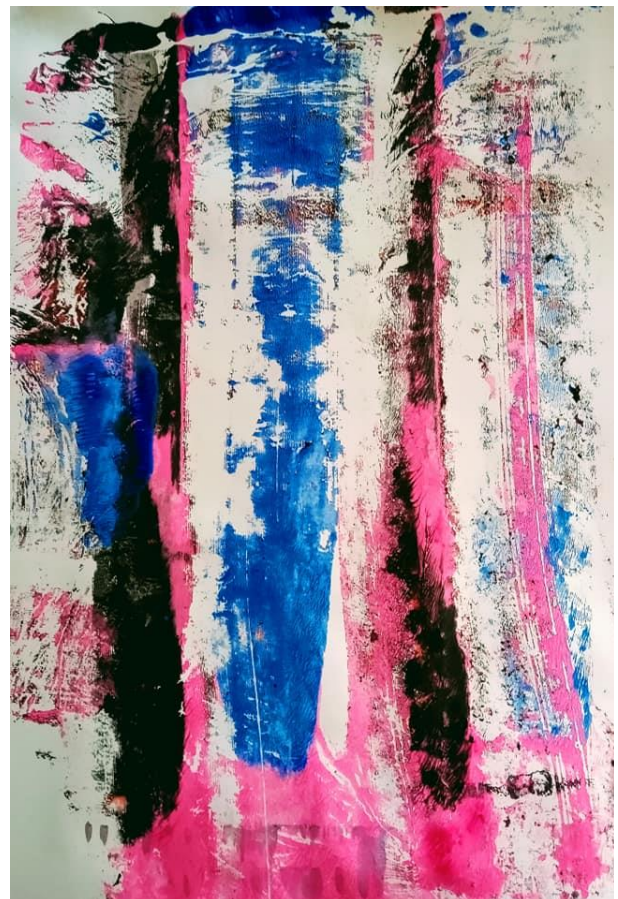
nu-mi închipui

nu-mi închipui
 simt, un tic tac surd
 schilodit de topoarele calde ale ploii
 privirile văd
 disperarea ascultă
 și așteaptă vindecarea
 de la mângâierea ecoului înăbușit
 ce vine din peretele cenușiu al ultimei pendule
 căreia i-a rămas doar umbra
 agățată ca o spânzurătoare
 ce fumează, trimițând rotocoale de fum
 deasupra ușii
 încatușate cu intrările la spate
 și lanțuri la praguri

tic tac, se leagănă timpul
 de parcă nu ne-ar cunoaște
 cu o precizie haotică, credem noi
 ce judecă și prin ceață
 alegerile
 cu singura condamnare arhicunoscută
 venerabila, în fața căruia mă închin
 uitarea,

tic tac
 totul e în regulă
 pentru că toate ușile se vor deschide până la urmă
 dacă nu azi

cu siguranță ieri
 au fost deschise
 să intre lumina suferinței
 încălecată de îngeri și demoni
 zornăind miile de chei
 ca să te atragă
 în capcana dintre dragoste și ură
 și să te convingă că singura virtute e păcatul
 și că tic tacul pe care-l vezi, de fapt
 îl auzi urlând
 și-l simți prin vene calde
 ca niște aisberguri
 tic tac ul
 poate fi salvarea echilibrului dintre bine și rău
 tic tac ul luminii cu întunericul
 rătăcirea eliberată din lanțurile piciorului ce
 bate în pragul ușilor
 legate cu intrările la spate,
 îmbrățișarea infernului închipuit
 după trezirea din hipnoza tic tac ului
 pe care-l încă mai văd
 agățat undeva pe acolo
 sau dincolo
 aici.

Nina VICIRIUC

DATORIE SACRĂ

Mă adâncesc discret în filozofia toamnei
optimismul hoinărește prin lume
caută fete oacheșe cu rochii obscene
observ impasibil oameni ce mor
ca datorie sacră față de cer și pământ
speranța cercetează lumea de-apoi
nimic palpabil posibil
doar un strat amorf de pământ
marșul anonim al cadavrelor
ce-au înălțat pe spatele lor iarba
au revărsat apa izvoarelor
ce potolește arșița finală a gurii
cântă spre Calea Lactee
pianul lumii sonatele lui de cristal
urarea de drum bun înspre cer
sau bine-ai venit sub de pământ
mie
final călător

NAVIGARE

Navighez pe vasul imens de croazieră
nu mai există pescăruși
au renunțat să dea târcoale cadavrelor
în față e albastru sus e albastru
adâncurile ne fac din ochi
sirene de ambe sexe își mlădie solzii
până sub fereastra cabinei
ochi de pești morți
ne urmăresc discret
stelele aspiră încă fum de Titanic
unde mergem?
întreabă senilii călători
cu glasuri slabe de om
nicăieri tună căpitanul
cu ton prăbușit din înalt
aurora boreală se așază
definitiv peste piepturi
frângând matusalemice aripi

SALCÂMUL

Apoi bat cu mintea și pumnii în poartă
ascult resemnat cum timpul există

străzile se împiedică de mine
întinsă pe trotuarul cu amintiri
nimeni cunoscut nu se încumetă
să-mi ridice aripa frîntă
ispitită de ideea veșniciei
mă îndrept cu entuziasm
spre capătul visului
totuși mai bat într-o poartă
pare a fi aceea a copilăriei
tocmai i-a înflorit salcâmul
a cărui trup mai demult
l-am tăiat și ars
într-o sobă sărăcăcioasă de țară
încălzindu-ne la flacăra lui
noi frații
cu mărețe vise de viitor

PROMISIUNE

Azi voi fi extrem de cuminte
tăceți naibii voi ploilor și tu toamnă
dă drumul la flori cât cuprinde cămașa
măhnirea să-și mute stacojia paloare
prin inima ori palatul dușmanilor
și să nu se atingă nimeni de vinul bețivilor
c-o să fiți condamnați la moarte prin sete
pocnesc biciul moralei dar capătul
șerpuitor
mușcă din falca dreaptă
unde țineam mai demult injuriile
blestemele și Belzebut își făcuse
marele cartier general
ocupând nonșalant
veacul meu de singurătate
jocheu nemilos cu biciul fatidic în mână
plesnesc nemilos ura toamna și viața
iar spinarea lui belzebut se despică
precum o nucă răscoaptă a toamnei

UNII

Unii se simt confortabil cu ei înșiși
eu mă simt amenințată
exorcizată
expusă publicului neavizat
fug cât pot prin cămăruța strâmtă
de 2/2
în patul de o singură persoană
înghesuită și alungată din perne
de pe salteaua super dormeo
fabricată din puf și memorie sintetică
lanțurile de la picioare
zăngăne la orice pas
îmi transmit să stau locului
timpul mărșăluitului a trecut
am rătăcit ochii prin lentile de sticlă
i-am scăpat în infern
acum ei văd în sfârșit totul
pipăind în extaz cu iriși închiși
lumina de la iluzoriul capăt al tunelului

Lucia PĂTRAȘCU

Romanul „Litera X” de Petre RĂU

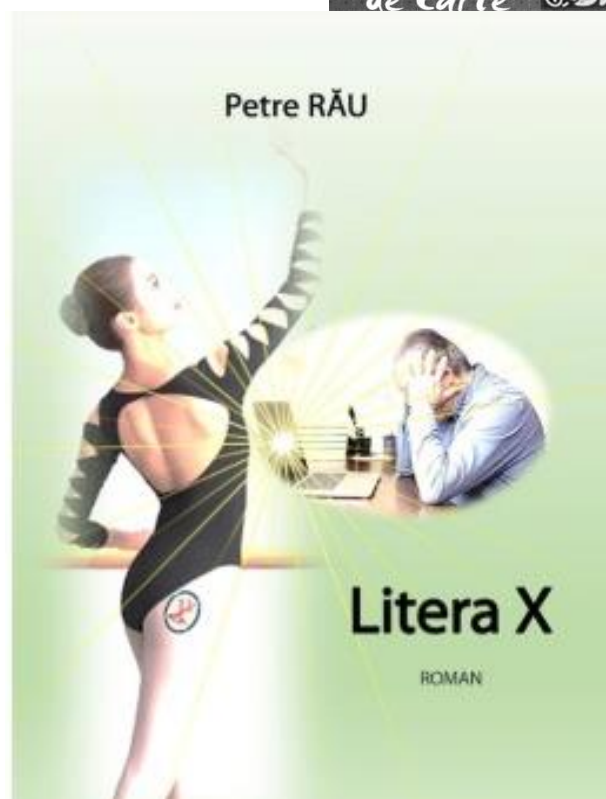
Volumul „**Litera X**”, publicat la Editura Info-RapArt, Galați 2022, cu o Prefață semnată de criticul literar A. G. Secară, este o proză specială, așa cum și-a obișnuit cititorii scriitorul **Petre Rău**. Sub forma aparentă a unui jurnal, autorul încearcă, prin glasul personajului său, domnul T., să precizeze acest lucru: „**M-am gândit mult dacă n-ar trebui să fac din povestea asta a mea o taină, o taină pe care s-o păstrez doar în mine, pe care să n-o mărturisesc niciodată nimănui. Poate de aceea mi-am ales un jurnal personal în care s-o înregistrez.**” (pag. 20).

Toată lumea știe că Petre Rău este un scriitor complet, cu un palmares literar impresionant, ca autor a peste 34 de titluri, care a parcurs aproape toate genurile literare cu poezie, roman, povestiri și povești, nuvele și monografii, umor, eseuri și aforisme, critică literară. Fără să uităm activitatea publicistică și editorială.

Un volum interesant prin maniera abordată. Poate fi un jurnal, așa cum îl denumește însuși scriitorul, deși faptul că autorul face un melanj de diferite situații/întâmplări petrecute în etape diferite, conduce mai degrabă la un fel de bilanț explicativ necesar sieși. Sunt diferite situații, unele pentru care omul acesta, ajuns la o oarecare vârstă, este mulțumit, deoarece strădaniile sale au condus la rezultate satisfăcătoare (pregătirea profesională, activitățile financiare și, desigur, recunoașterea celor din jurul său, primită de la cei care îi apreciază munca). Altele, ce își caută încă explicațiile și rezolvările.

Cum spuneam, un melanj de amintiri despre părinții săi, despre situația sa ca bărbat și soț, ca părinte. Despre matematică (marea sa pasiune) și despre IT-ul, ce s-a transformat în modul cert de a-și câștiga existența. Despre multiplele preocupări de a obține cele necesare traiului (salariat, meditor pentru pregătirea copiilor, editor, scriitor, inițiator de programe IT, de jocuri pe calculator, ...). Despre sudoku și poker. Deseori despre femei și relațiile cu acestea, analizând și explicând fiecare legătură. Și Elena - prima iubire, și fosta soție, și Mirela - profesoara de română, și Roza, și Cătălina (iată un nume eminescian ales de autor!). Iar dacă textul este presărat cu fragmente erotice amănunțite, există două/trei variante posibile: ori este cu adevărat pasionat de acest aspect descris și mărunțit, uneori, până la situații explicite (ceea ce, sigur, nu s-ar fi întâmplat la vârsta de 20/30 de ani), ori, ca un bun „negustor” de carte știe că o astfel de „marfă” nu se vinde dacă nu este presărată cu piperul picanterilor. Ori amândouă, putând fi, desigur, o analiză a tot ceea ce înseamnă psihologia femeii cu referire la sex.

Volumul este, de fapt, o lucrare complexă, în care autorul nu pregetă să facă mereu câte un expozeu

pe diferite teme, pe care le leagă cu șnurul ademenitor al relației de iubire cu Cătălina. Ca să exemplificăm doar, începe cu sudoku, un careu cu cifre, ce poate părea doar o simplă joacă: „**ceva atât de simplu și de măreț, precum sudoku n-am întâlnit niciodată**” (pag.136) și de care nu s-a plictisit niciodată, trecând la *fractali*, figuri geometrice complexe, speciale, ce sunt parte absolut identică întregului din care provin și încheie cu pandemia de Covid și războiul din vecinătatea țării noastre. Astfel continuă cu toate subiectele pe care cititorul le va întâlni în carte și pentru dezvoltarea cărora autorul apelează la formula dialogurilor, pentru fiecare temă având un personaj capabil să fie curios și să-i asculte discursurile și explicațiile. Cu părintele Toni discută despre credință și despre minuni, cu George discută probleme IT, profilul firmei, dar și despre poker, jocul plin de tentații și capcane. Cu Cătălina, despre sex și iubire. Dar cel mai important dialog, cel cu sine însuși, când discută intens despre întreaga biografie a vieții sale cu urcușuri și coborâșuri. Și atunci când în paginile cărții apar diferite alte personaje, naratorul, domnul T, face diferite analize și autoanalize psihologice, situându-se între „aici” și „acum”, ori între bine și rău.

Volumul are un titlu incitant. Dacă vom analiza explicațiile referitoare la tatuajul cu litera X, vom afla că: „**X - în interiorul cercului apare ca un semn ce-și are semnificația „un om în interiorul coajei sale”.** **Reprezintă unitatea celor două lumi, semnul crucii, al luminii. Potrivit unui număr de cercetători, este semnul Logosului ca un microcosmos, răstignit în spațiu, un semn magic important, a zecei Arcană a Tarotului - Roata Norocului. În matematică, un număr ocult ascuns, etichetat 10. Simbolizează înclinarea Crucii Sf. Andrei.**”

(continuare în pag. 27)

lăta cum alegerea acestui titlu pentru acest volum, „**Litera X**”, capătă o semnificație specială, ce începe ca o salvare cu prezența ei într-un tatuaj intim pe trupul Cătălinei, iubita care, prin dragostea ei, ar putea repara sufletul rănit al acestui bărbat și se încheie cu jocul celor o mie de puncte, care, într-un tragism de nestăpânit, se împrăștie și se adună sub forma acestei litere, într-un loc geometric bine stabilit de conturul cercului ce nu permite risipirea lor. Se aseamănă cu gândurile, ce vin și pleacă într-un joc neprevăzut înscris în cercul/sfera finită, care este viața fiecăruia, cu rele și bune și-și urmează implacabil drumul. De fapt, un drum fracturat adesea, o intersecție în formă de X, cu mai multe drumuri, dintre care fiecare cititor va fi nevoit a-l alege pe cel potrivit. Un fel de X, *ca și drumurile-n cruce, ce te cheamă a te duce, să-ți arate-n depărtare bucurii sau disperare* (l.p.). Un drum pe care fiecare cititor îl va alege pentru „eroul narator” (a.g.secară), ori pentru sine. Faptul că domnul T povestește personal (el face, el spune), împletind și secvențe din viața autorului, dă caracteristica de jurnal scris ca o mângâiere într-o perioadă grea pentru toți (panică, pandemie, izolare, război).

Acest volum, acest jurnal, este o carte a iubirilor, începând cu Elena, colega din clasa a opta: „**Îmi amin-team cum treceam unul pe lângă altul și de fiecare dată aveam pregătite câteva cuvinte pe care urma să i le adresez doar ei, însă de fiecare dată cuvintele mi se opreau pe buze,**” (pag.23), colegă, pe care, peste ani, o întâlnește întâmplător: „**Acum era femeia ușor grizonată și cu aceeași seriozitate matură pe chip... în secunda următoare m-am simțit cuprins de două brațe moi, brațele la care am visat și după care am tânjit o viață întreagă.**” (idem), ajungând în actualitate la Cătălina: „**Cătălina își dorea un copil de la mine. Când mi-a spus, mărturisesc că nu mi-a displicut. La scurt timp însă m-am speriat rău... Să am un copil la vârsta mea? Și mai ales cu o femeie de nici treizeci de ani?**” (pag. 15).

Este o carte ce poate induce o nuanță de tristețe (cu trădări, neputințe, pierderi financiare sau sufletești, cu căderi și înălțări) de parcă orice realizare în viață nu poate avea parfumul reușitei, fără iubire: *Dacă iubire nu e, nimic nu e*. Și totuși, cititorul constată că *speranța moare ultima*, atunci când aceste experiențe de viață, numai bune de așezat în paginile unei cărți, își găsesc în condeiul scriitorului Petre Rău sinceritatea, hotărârea și curajul de a le trimite în lume. Ele nu rămân taine ale dezamăgirilor, ale disperării, ci îmbracă forma cuvântului scris și pleacă spre cititori.

Este o carte a singurătății și a deșezăcinării, acum când lumea își schimbă traiectoria și face schimb de copii. Ai noștri pleacă acolo, ai lor vin aici și peste tot rămân părinți triști și singuri, care își caută puterea de a merge mai departe chiar și atunci când picioarele nu mai vor și doar mintea plimbă gândul întrebărilor: de ce?

Este o carte a speranței și mai ales a destăinuirilor: „**Taina pe care o păstrezi este doar a ta, cea pe care o împărtășești devine și a altora.**” (pag.20), prin care, vrând, nevrând, cititorul devine confidentul de serviciu: „**Tot adevărat e și faptul că este reconfortant să găsești într-un confident un ajutor, o mângâiere de care oricine, într-un moment din viață, simte că are ne-**

voie.” (idem).

Este o carte mesaj (chiar se spune că litera X are multe semnificații speciale, printre care „scrisoare”). Scriitorul Petre Rău încheie sugestiv acest volum cu o scrisoare lungă scrisă de domnul T (domnul Tată?), adresată fiului său Cosmin: „**...dar am dorit cu tot dinadinsul să pun totul pe hârtie, neapărat să rămână scris**” (pag. 261).

Volumul „**Litera X**”, semnat de scriitorul **Petre Rău** este, de fapt, o lecție de viață a unui om care are o vastă experiență în toate aceste domenii, pe care le-a stăpânit și prin care a avut realizări și ascensiuni puțin prevăzute de către copilul din Nicorești, inteligent și ambițios, pentru care în viață a funcționat din plin sloganul: „*om sunt și nimic din ceea ce este omenesc nu-mi este străin*”. Este un volum scris cu intenția de a demonstra cuiva, celor care n-au vrut sau n-au știut să-l păstreze aproape, că este trezorerul unor capacități, ce se vor irosi inutil odată cu trecerea timpului. O dureroasă lecție de viață!

Mihaela PODUȚ IENUȚAȘ

*

Mai știi brândușile de toamnă,

Și păducelul lângă drum?

Mai știi un asfințit pe dealuri?

Și anii, câți s-au făcut scrum?

Mai știi tu, calul azuriu

Și oile bătând în mov,

Și era frig, era târziu,

Iar noaptea ne chema-n alcov?

Mai știi romanul scris în noi,

Sfârșitul lui, de tine ales?

Ori, poate a fost ales de mine,

Trădarea când ți-am înțeles.

Apoi, pe drumul la răscruce,

Spre stânga tu, spre dreapta eu.

Am reușit cumva a duce,

Destinul cum a fost: bun, rău.

Din când în când, scoteam din plicuri,

Îngălbenite amintiri,

Dar tot mai des uitam de ele,

La ce-mi mai foloseau iubiri?

Dar, după atâtea zile seci,

Cam prea târziu, cam prea spre seară,

Un foc mai mare s-a aprins,

Și îți spun, adio, întâia oară.

Un dor venit de nicăieri,

Mai dureros, mai neînțeleș,

A vieții poate provocare,

Oricum, pe veci eu l-am ales.

*

Iarba era palidă și-atunci,

Într-un cearcăn, se zvântau răspunsuri,

În vârtejuri, frunze, cu apus,

Își fardau nostalgice surâsuri.

Din orașul gri, cu umeri strânși,

Către dealuri își făceau cărări,

Vechi melancolii, dor de-nțeleșuri,

Căutând un mâine, pentru ieri.

Iarba era palidă și-atunci,

În răscruci, dansau tăceri, sub lună,

Domolite iele și cumiști,

Calea, cui ar fi putut să țină?

Pași hai-hui și colbuiți de zări,

Au strivit pe dâmburi de rugină,

Feriga uscată. Și așa,

Amintirea a lăsat să vină,

Ce cătau, în noapte, ochii goi,
Ce-ascundeau sub pleoape viorii,
Ce șopteau și nu știau c-o fac.
Știi? Povestea asta, aș vrea s-o știi.

Iarba era palidă și-atunci.

Un păianjen se-mbrăcase-n brumă.

Un răstimp a fost, între tăceri.

Prin ferigi, încă se vede urmă.

*

De voi pleca cumva departe

Și nu voi apuca să spun,

Pe drumul dintre două sate,

Găsiți un loc, să fie bun.

Să stau sub un stejar, la umbră,

Și ghinde să încolțească-n mine,

Și nu-mi ciopliți o piatră sumbră,

O cruce dintr-un lemn, e bine.

De-o trece cineva pe cale,

Să-și pună grijile pe-un ram,

Să se așeze-n iarba moale,

Să-și amintească cum eram,

Zâmbind trecutului în care,

Prin colbul drumului treceam,

Și-o vorbă pentru fiecare,

Și om și pom, le împărțeam,

Chiar dacă îmi era povară,

Un suflet greu, înlăcrimat,

Ce n-a mai rezistat să doară,

De câtă dragoste a purtat.

*

Să nu râzi de nebuna ce culege umbre

Acoperidu-și goliciunea cu

Fâșii de realitate și vis

Însăilate anapoda

Să nu râzi când dansează în ploaie și apoi

Plânge lângă curcubeu

Ca în fața unei porți închise unde

Revine mereu

Să nu râzi când trece lipită de ziduri

Înflorindu-și în palme

Sângerii trandafiri

Să nu râzi

Ea simte atunci cum

În piatra nepăsătoare

Zvâcnește ceva

Nu-și aduce aminte ce

Dar doare

Acolo și în tremurul bărbiei

Să nu râzi când din albul ochilor goi ies

Sie însăși ademenitoare năluciri

Când tace o melodie tristă

Zâmbind

Tu știi că

Ea din umbre toarce lumină și îmbracă

Toate stelele stinse în iarbă?

Mioara PĂGUȚE

Așa a fost să fie

(Fragment din romanul MAKTUB)

- Păi, să-ți împrăpătez memoria, dacă ai uitat... tata care voia să ne vadă la casa noastră, că așa erau vremurile în comunism, altminteri eram privite ca femei proaste, urâte sau ușoare, s-a mobilizat să aducă în vizită diverși nepoți ai colegilor de munca sau prietenilor. Nu-ți amintești cum ne stricam de râs când unul a venit cu șosetele desperecheate, când altul se uita pe pereți când vorbea și necheza a râs la fiecare cuvânt, iar noi ne duceam pe rând la bucătărie să ne descărcăm de râs, ba a venit într-un final și tata că nu se mai putea abține și atunci l-am rugat să înceteze cu plimbatul „prinților” pe la ușa noastră. Găsise și mama unul, nu știu pe unde, care avea apartament și covor persan, lucru rar pe atunci, și mă tot freca la cap că nu mai găsesc așa partidă, mie nu-mi plăcea, că deja avea chelie la 30 de ani. S-au liniștit o perioadă, apoi strecurau subtil câte un apropo când mie, mai nou, când ție, poate, poate una se gândește la măritat... Ca să termin cu circul, le-am spus că dacă îmi găsesc un băiat înalt, brunet, cu mustață și ceva mai mulți neuroni în creier, îl iau de bărbat. Și au găsit! Pe Iustin! Un băiat care era mecanic auto la o firmă unde lucra nenea Pavel și soția, prieteni cu ai noștri. A apărut într-un moment nepotrivit, știi și tu că tata tocmai era în spital și toată familia agitată. Nenea Pavel l-a adus într-o după amiază, când eu mai mult împungeam decât zâmbeam din cauza grijii pentru tata, un băiat subțirel, nălțuț, simpatic, dezghețat la vorbă. Mă întrebi ce am simțit?! Vid în inimă, dor și nostalgie, suflet de frunză spulberată de vânt rece, asta simțeam și probabil de asta nu acceptam pe nimeni. Apoi a venit boala tatei, spaima și conștiința mea încărcată că moare și nu s-a bucurat de nepoții la care visa, așa că am acceptat când nenea Pavel l-a adus pe Iustin. Un băiat cu părul șaten, subțirel, înalt, cu un zâmbet în colțul gurii și cu ochi căprui, o privire care exprima inteligență, hainele pe el curate și îmbrăcat cu gust, nu zic că nu mi-a plăcut, am stat de vorbă mult în camera mea, mi-a spus de la început că provine dintr-o familie nu prea înstărită, orfan de la 2 ani și cu 6 frați, terminase liceul la seral pentru că muncea să se poată întreține, părea totul ok până l-am întrebat câți ani are. Cu trei mai puțin ca mine și brusc mi-am imaginat că eu la șaptesprezece ani mă uitam pe sub gene la câte un coleg, iar el, cu mustața nemijită, alerga mingea pe maidan, hi, hi, m-am scuzat pentru că nu m-am putut abține din hlizit, spunându-i că sunt mai coaptă și a cam venit degeaba. Nu s-a speriat de modul meu de a vorbi direct, ba a insistat să ne mai vedem și dacă nu o să fie mai mult, măcar rămânem prieteni pentru că mă place.

L-am suspectat de interes și dacă nu intervenea nenea Pavel, sfătuind să mai vorbim, să ne cunoaștem mai bine, i-aș fi tăiat elanul imediat, dar o parte din neuronii mei erau lângă tata la spital, așa că am amânat să iau o hotărâre pe loc. Cu gestul ăsta mi-am semnat sentința, de a doua zi Iustin a fost prezent zilnic în casa și viața mea; câteodată mă întrebam dacă e bine ce fac, dacă nu cumva mă vrea pentru starea mea materială, diferența de vârstă mi se părea o piedică pentru că nu mai fusesem în această situație, dar de ce să mint, mă simțeam bine în compania lui, era vesel, isteț, plăcut, cu bun simț, aveam conversații interesante, era atracție, însă nu simțeam ceea ce nu simțisem decât o dată în viață. Totuși, cred că omul simte când aceea persoană care îi va schimba viața îi apare în cale, cred că subconștientul îl anunță. În ziua în care l-am cunoscut prima dată, seara stând pe balcon, fumând o țigară și gândindu-mă concentrată la întâlnirea cu el, am simțit ceva ciudat, ca și cum cineva mi-a pus o manta lungă pe umeri. Nu m-am gândit prea mult la ce mi s-a întâmplat, cu timpul chiar am uitat, însă în ziua înmormântării lui, după ce am ieșit pe poarta cimitirului. am simțit cum acel cineva care mi-a așezat mantaua. mi-a luat-o de pe umeri. Experiența asta și încă vreo câteva pe care le-am avut în timpul vieții m-au determinat să cred în paranormal, am început să citesc chiar și psihologie, să caut răspunsuri pentru că eu, care sunt realistă și găsesc explicație la ce mi se întâmplă, nu-mi găseam răspunsurile. Tot citind și instruindu-mă am înțeles ce înseamnă *karma* și efectul bumerangului, vezi tu, în comunism știam doar de la religie și probabil prin genele moștenite, că trebuie să fim buni și să ne pese de faptele noastre.

Dar să mă întorc în timp, tata a venit de la spital și s-a ocupat de Iustin care era nelipsit din casa noastră. Chiar mă bucuram, gândindu-mă că o găsi tata un defect și mă scutește de discuții dacă îl „rezolv” și pe ăsta, dar se părea că băiatul ăsta a fost „validat” și știi că tata se pricepea la oameni. Atunci am început eu să fac pe nebuna, că e diferență de vârstă, că o fi, că o păți, știi și tu că erai acolo și ai auzit când totul a culminat cu vocea tatei, pe ton ridicat și privirea care scăpăra scânteii: „Eu m-am saturat de ifosele tale, ai făcut destule prostii, crucea mă-tii, pe ăsta îl iei că acum așa zic eu, n-ai știut să te porți civilizat cu ăla, alții nu ți-au plăcut și ai strâmbat din nas, ce, te crezi vreo prințesă?!”. Mama tăcea, iar ăsta era semnul că îl aprobă și atunci nu am avut curajul să mă opun, să le spun că eu caut acel om special așa cum îl înțeleg eu. Tu, văzând că se amplifica scandalul, ai ieșit pe ușă rapid să nu urmezi la rând, așa că m-am dus în camera mea să-mi fac ordine în gânduri. Am înțeles că tata, trecând printr-o operație grea. se gândea la timpul care i-a mai rămas și voia să ne știe „în rândul lumii”, poate voia să țină în brațe nepoți, poate chiar văzuse în băiatul ăsta ceea ce eu nu vedeam, că prea au discutat mult singuri, lucru pe care nu l-a făcut cu nimeni altcineva, mult mai târziu am aflat că Iustin a vorbit întâi cu el și

(continuare în pag. 30)

apoi cu mine de căsătorie, și uite așa s-a făcut și nunta...

- Erai o mireasă atât de frumoasă! Zâmbitoare cu toată lumea, delicată și emoționată, nu am spus-o numai eu, însă dintre toți nuntașii eu am fost singura care am sesizat tristețea din spatele zâmbetului, am văzut, când nu te supravegheai, cum zâmbetul și lumina din ochi îți păleau, iar privirea coborâtă pe fața de masă era dusă departe, neavând nimic comun cu petrecerea din acea seară. Mama de la București a observat ceva și venind lângă noi te-a întrebat de ce ești tristă.

„N-ai vrut să mă mărit ?! M-am măritat!”

Răspunsul tău ne-a cutremurat pe amândouă, ea și-a dat seama că nu-l iubești, eu mi-am dat seama cât încă îl iubești pe celălalt, că nicio clipă nu l-ai uitat și că zilnic te macină pe dinăuntru. Atât m-a durut durerea ta, încât mi-am jurat să nu mă implic niciodată emoțional. Știu, era o prostie să gândesc asta, însă poate atunci s-a instalat în mine frica de eșec și decepție sentimentală.

Bogdana BACIU

Jurnalul iernii noastre

Dragul meu drag, îți mai aduci aminte cum ne-am cunoscut?

Iubirea are anotimpurile ei. La noi a început într-o iarnă bogată în troiene, fulgi de gheață măiestrit desenați de univers, brazi împodobiți, colinde și jucării.

Soarta ne-a adus împreună în ziua magică a Crăciunului. Familiile noastre fuseseră invitate la aceeași petrecere. Aniversarea copiilor gazdei aduși pe lume în sfânta zi a nașterii Domnului nostru Iisus Hristos. Nu a fost o întâlnire foarte plăcută; m-ai tras de cozile frumos împletite de mama mea. De ce? Voiai ursulețul de pluș pe care Moșul mi-l pusese sub brad. Pachetul era învelit cu o hârtie roz și era legat cu o panglică roșie ca focul. Acest lucru nu a contat. Ursulețul de pluș ți-a plăcut mai mult decât mașina de pompieri destinată ție. Eu am plâns și tu ți-ai cerut scuze cu jumătate de gură, după o atenționare a mamei tale. Târziu, peste ani, când am ajuns pentru prima dată în casa voastră din centrul orașului, am văzut că aveai numai mașini și mașinuțe în jur. Tatăl tău fusese un mare industriaș, avea o fabrică de construit mașini. Ți-a lăsat-o ție, dar tu ai dăruit-o muncitorilor care au lucrat atâta timp în ea. A doua oară, când ne-am întâlnit, erai într-o bibliotecă. Era tot iarnă. Prietenele mele se îmbrăcaseră prea subțire pentru vremea de afară și au hotărât să intram într-un loc cald, plăcut și unde, un ceai aromat ar fi fost binevenit.

Lângă un brad frumos împodobit, citeai o poveste unor copii cu obraji rumeni și cu ochi strălucitori. Era povestea unui ursuleț de pluș și a unei fetițe cu fundițe în păr. Atunci, împinsă de la spate de însoțitoarele mele, te-am salutat și ți-am cerut cartea. A fost primul tău cadou pentru mine. ...

Iarna următoare, pe un viscol puternic, caii abia trăgeau trăsurile pe bulevard, ne-am căsătorit. Zurgălăii

prinși la căpestrele cailor ne-au cântat tot drumul...

Acum este iarnă, iară. Te-am invitat la plimbare pe aleea principală a parcului din oraș. Suntem aproape singuri. Doar fulgii mari cad ca niște aripi de îngeri peste cetina cea verde, care ne acoperă capetele. Pe umbrela care ne protejează un pic s-a format un acoperiș alb, ce cade la fiecare mișcare a brațului tău. Când îți dau vestea cea mare, în curând vom fi trei, mă învârti într-un vals al fulgilor de nea, care ne înconjoară.

Este târziu și închid călimara cu cerneală. Mai am atâtea lucruri de notat în jurnal, lucruri care or să vină odată cu alte ierni, fulgi de zăpadă, întâmplări mărunte de zi cu zi, brazi împodobiți în suflet și în inimi și bucurii fel de fel.

Constantin Bejenaru-BECO

Ochi Liber

Se-apropie Ziua când voi deveni
 Frate cu *Arborii, Fluturii, Delfinii și Păsările*;
 Se-apropie Ziua când voi conștientiza că
 Și în capul *Elefanților, Șerpilor, Câinilor și Pisicelor*
 Acționează-funcționează o „*Centrală*
Care le dăruiește deseori plăcere și bucurie
sentimentelor”
 Și chiar miligrame de fericire;
 Se-apropie Ziua când pe *Ceriul* din
Inima Sufletului meu teleleu îl voi
 Vede cu *Ochi Liber* pe *Dumnezeu*.

Dumneaei Poezia

Puls al *Timpului* preluat de candoarea
 Poetului, stă ascunsă și apare unde și când
 Nu te aștepți, *Dumneaiei POEZIA* –
 Fereastră prin care poți *Vede Uni(c)VERSUL*
 Modalitate de-a alina și-ncânta *Inima,*
Trupul și Sufletul. De-a insufla miraculos
 Credință în *Adevăr* și-al *Vieții* folos
 Întru-mplinirea *Căii Omului + Muntele*
cel mai frumos.

Balada Limbii Române

Gândesc, simt și visez în *Limba Română*
 Sonoră, suplă, sugestivă. Cea mai frumoasă
 Și singură dintre *Limbile Pământului*
 Care, după cum i s-a relevat *Duhovnicului*
 meu literar, *Alex Ștefănescu*, este
 vorbită de îngeri în *Rai*.

Biografie hiperboreeană

Când am ieșit în *Lume* din *Lada de*
Zestre hiperboreeană ce mi s-a dăruit
 La *Născare*, cea care mi-a înmănat
 Foaia de parcurs la plecare a fost
Mama Mare, Bunica din partea *Tatei,*
Bunicul din partea *Mamei – Tata Mare*
 Dându-mi vigoare, inefabilă demnitate
 Și aripi stelare să survolez sus,
 Cât mai sus orice zare în care
Dumnezeu aude cum îi zâmbește și-L
 Slăvesc din petale solare!

Mișcare teribilă

Neant frig existențial, difuze umezeli
 Sușotitoare țâșnesc din spațiul virtual
 Într-o *Teribilă Mișcare* de un satanic ritual
 Țintind c-un glonte scriptural
 Să-mpuște *Jilț* imperial la *Masa*
Recuperatoare a Noii stări de Sărbătoare.

Rugă

Nu din *Țărână*, ci din
 Plasmă, refă-mă, *Doamne*, ca să beau
Spațiu și Timp, să fiu fantasmă
 În cuantic și galactic
OLIMP.

Chiar și...

Chiar și-un grăunte de
DUH, cât un bob de
 Muștar sau inibahar
 Zgâlțâie din țâțâni
 Porțile iadului !

Felicia Ana-Maria STAN**Cafea amară**

Vino în vizită prin gândul meu,
Te aştept la o cafea neagră, amară,
Împreună să povestim destinul tău,
În ciuda vremii reci de afară.

Să-mi spui durerea din piept ce-ţi arde,
Ca un foc care te mistuie încet,
Şi chiar de-o lacrimă pe obraz îţi cade,
Voi păstra în taină al tău secret.

Vino pe aripi de dor la mine-n gând,
Se răceşte cafeaua încă fierbinte,
Atâtea cuvinte te aud înşirând,
Încât m-aş pierde în privirea-ţi cuminte.

Câte vorbe ți-aș mai spune

Câte vorbe ți-aș mai spune,
Într-o zi cu picături de ploaie,
Stând pe banca din grădină,
Să nu se vadă lacrimile şiroaie.

Câte vorbe ți-aș mai spune,
Când zâmbetul mi-e soare,
Şi chiar dacă mai apune,
Voi zâmbi ştiind că doare.

Câte vorbe ți-aș mai spune,
Când iasomia ar fi în floare,
Dar viaţa trece, soarele apune,
Şi timpul te cerne prin uitare.

Din doi străini

Ne vorbim prin suflet şi ne iubim,
Ca frunza verde de măslin în iarnă,
Şi din toată inima ne dorim să fim,
Doi fulgi de zăpadă care se topesc în palmă.

Din doi străini va înflori iubirea,
Pe care ne-o dorim atât de mult,
Poate împreună ne-a fost menirea,
Să împletim iubirea fără să fi ştiut.

Tu să te sprijini de mine când te doare,
Te voi susţine cât o să pot de mult,
Vom străluci împreună sub soare,
Şi ne vom reface din acelaşi pământ.

Din flori de tei

S-au născut din flori de tei,
Ochii mei şi ochii tăi,
Apoi au înflorit împreună,
Împletind frumoasă cunună.

Şi din tei s-au tot născut,
Iubiri cu un frumos trecut,
Flori sub care s-au sărutat,
Îndrăgostiţi cu sufletul curat.

Doar amintiri din noi vor rămâne,
Şi rădăcini cu un glas anume,
Poate şi banca veche ruginită,
Martoră că ți-am fost iubită.

Se vor naşte din noi iubiri,
Sub calde şi galbene amintiri
Vor cădea ca florile de tei,
Prin anotimpuri, vrei nu vrei...

Dorință

Iubeşte-mă în câmpul cu lavandă,
Îmbracă-mă în rochie violet închis,
Pune-mi în părul negru o ofrandă,
De-un alb imaculat sau roşu deschis.

Ia-mă de mână sub cerul albastru,
Şi plimbă-mi inima întreg pământul,
Să ne pierdem în haos şi dezastru,
Să fim legaţi ca litera şi cuvântul.

Cuprinde-mi inima şi ascunde-o,
Unde marea sărută cerul fără nori,
Cuprinde-mi dragostea şi aprinde-o,
Ca soarele când arde sărutul în zori.

Încă o toamnă

Şi ce dacă copacii plâng,
Fiindcă toamna îi dezbracă,
Şi ce dacă în braţe nu te strâng,
Iar inima de dor îmi seacă?

Cărui anotimp să-i spun,
Tot ce-n suflet se topeşte,
Şi-n care carte să mai pun,
Trecutul care ne uneşte?

Cărei toamne să-i mai cer,
O tinereţe să-mi aducă,
Şi prin câte ierni cu ger,
Îmi vei fi în noapte nălucă?

Din ochii mei căprui ți-aş da,
Un soare doar pentru tine,
Şi încă o viaţă aş colinda,
Pe chipul tău cu riduri fine.

Petre RĂU

Fetița îndrăgostită de Pitagora (fragment de roman în pregătire)

N-a crezut niciodată că va avea un copil-problemă. Și încă fetiță! Îi era mamă de zece ani, totul decursese bine până la această vârstă, dar acum nu știa ce să mai facă să se apropie de ea. Înțelegea din ce în ce mai pregnant că nu reușea s-o crească singură. Fetița devenise încăpățânată, chiar obraznică, o mințea într-una, nu numai pe ea, ci și pe profesorii ei, cei care apucau să i se plângă pe acolo pe unde o întâlneau, inclusiv să o sune la telefon și să-i spună prin ce clipe de coșmar trec atunci când au de-a face cu Riana.

Unde ai mai văzut o fetiță din clasa a cincea să-și scuipe colegii? Mulți credeau că ea, ca mamă, nu s-a ocupat îndeajuns de educația copilului ei. Cei mai mulți o considerau pe ea vinovată de toate năzbâtiile pe care le făcea fetița ei. Ca și cum ea o învățase să-și lovească colegii, să-i îmbrâncească pe scări, să le adreseze cuvinte urâte, să țipe la ei. Într-o zi i-a spart buza colegului de bancă, aruncând după el cu penarul. Desigur, a fost izolată imediat în fundul clasei, singură în bancă, dar tot nu s-a liniștit.

Printre atâtea alte ciudățenii, într-o zi află că, în curtea școlii, fetița ei a atacat un băiat dintr-a șasea, deci mai mare decât ea, pentru că trecuse în viteză pe lângă banca pe care stătea și-i ciufulise părul, desfăcându-i codița la care ținea cu sfințenie. A alergat după el și, după ce l-a prins, s-a agățat de brațele lui smucindu-l și zdruncinându-l și nu i-a mai dat drumul până nu l-a pus la pământ. Băiatul s-a speriat și, deși părea destul de voinic, pesemne că n-a vrut să-și pună mintea cu ea. În schimb, a reclamat-o la dirigintă.

Dar astea sunt doar lucruri care se întâmplau la școală și pe care Rose le putea afla cel mai des de la diriginta fetiței, care obișnuia să o sune de fiecare dată să-i spună ce năzbâtii a mai făcut Riana. Uneori însă o sunau și părinții, ba chiar și copiii, înștiințându-o de cele întâmplate legate de comportamentul absolut incalificabil al fiicei sale. Plângerile erau multe și nu o singură dată i s-au sugerat amenințări că pe fiică-sa o va paște cel mai probabil o școală de reeducare pe undeva departe de micuțul orașel, dar din cale afară de fistichiu, în care trăiau.

*

Nimic n-a funcționat din tot ce a încercat Rose să rezolve cu fetița. Apuca doar să-i smulgă câte o promisiune că anumite lucruri nu se vor mai întâmpla,

dar niciodată lucrurile nu evoluau în bine. Copila încerca însă de fiecare dată să-i explice mamă-sii, cu suficiente detalii și argumente, câtă dreptate a avut ea să procedeze așa și nu altfel. Rose n-a obținut de la ea nicio promisiune fermă că se va cuminti, că nu o s-o mai supere cu faptele ei prea băiețoase și adesea ieșite din comun. Dacă o vedea că ajunge la lacrimi, o apuca și pe ea plânsul și, de cele mai multe ori, sfârșeau prin a se îmbrățișa, cu speranța că în viitor lucrurile se vor îndrepta de la sine.

Mama se calma prima. Avea o putere extraordinară de a depăși orice supărare, de a trece ușor peste orice dispută în controversele cu fiica ei.

Problema era că acasă fetița nu-și pregătea deloc lecțiile. Riana era o fată înzestrată cu o minte de aur, reținea aproape tot din ceea ce se preda la clasă și asta în ciuda neastâmpărului ei obsesiv, căci în timpul orelor nu deranja pe nimeni și asculta cu atenție tot ce explica profesorul și ce comentau colegii ei atunci când erau consultați, ba chiar participa și ea cu completări exacte sau răspundea cu precizie atunci când era întrebată. De aceea, în ciuda tuturor belelelor pe care le afla mama ei în legătură cu ea, avea note bune la școală.

Acasă Riana suferea de o lenevie incurabilă. Nu avea chef de nimic. Degeaba o îmbia Rose cu tot felul de idei spre preocupări cu care și-ar fi putut ocupa timpul, degeaba o invita în fel și fel de vizite sau plimbări prin oraș sau prin împrejurimi, ea prefera să trândăvească în casă, ascultând mai tot timpul muzică, o muzică pe care mama ei n-o înțelegea și, desigur, n-o adora deloc.

Dacă, drept pedeapsă, i se interzicea câte ceva, Riana prefera să se izoleze, să stea ceasuri întregi în pat cu ochii-n tavan, rareori cu ochii pironiți în televizor sau în vreo carte. Rose nu putea înțelege însă cum, de plictiseală, fetița ei nu se apuca de ceva anume, nu neapărat de lecții, dar măcar să facă ceva, de pildă să deseneze, să picteze, să scrie poezii sau orice altceva, numai să iasă din starea de letargie în care se scufunda ceasuri întregi.

Odată, după o boacăna mare la școală, Rose a închis-o în camera ei și i-a interzis toate distracțiile. În prealabil i-a scos televizorul din cameră, ceasul cu radio, calculatorul, i-a confiscat telefonul și i-a adunat grămadă toate cărțile de școală, depunându-le pe măsuta ei de lucru. Fetița însă nu s-a atins de nimic până seara, când a trebuit s-o invite la cină. Rose își făcea drum prin camera ei, să asculte sau să vadă ce face. Nu se mișca însă nimic. Riana a stat patru ceasuri cu ochii ațintiți pe pereți, s-a jucat cu degetele, cu un colț de cearșaf sau cu marginea patului, părea că admiră cele zece cifre de la 0 la 9 înșirate pe un panou lung prins pe peretele de care era lipită marginea patului, dar n-a deschis nicio carte, niciun caiet, n-a răsfoit nicio revistă din biblioteca de lângă pat, n-a mișcat nicio hârtie de pe birou, ceva pe care să scrie sau să deseneze ceva, absolut nimic nu s-a clintit din jurul ei.

Rose era dispusă să încerce orice, deja

(continuare în pag. 34)

credea că ajunsese o mămică disperată. Cu destulă reținere, mai mult din curiozitate dar și dintr-un oarecare interes care-i dădea ghes de la spate, s-a interesat și a aflat că există școli-internat pentru copii cu probleme de comportament, dar puține lucruri a putut afla despre ce înseamnă acestea și ce se întâmplă în spatele lor. Îi era mare rușine să întrebe pe cineva, s-ar fi simțit ca și când chiar ar fi vrut să se elibereze de povara pe care i-o pricinuieste fiica ei. Îi era frică să caute o instituție cu regim special pentru astfel de probleme. Îi era frică să se intereseze deschis despre ce alternative ar putea avea un părinte care se confruntă cu așa ceva.

Fetița părea imună la sfaturi, în schimb adora implacabil plictiseala. Mama ei a dus-o la lecții de înot, dar după o lună de zile Riana a renunțat. A încercat și cu dansul artistic, dar, la fel, a clacat. Apoi i-a luat un antrenor de șah, dar iară a fost un eșec, deoarece, după ce Riana a învățat relativ repede jocul, i-a cerut mamei sale să renunțe la profesor, declarându-i că se poate descurca singură, doar călăuzindu-se din câteva cărți de care făcuse rost între timp, sau chiar de pe internet. O perioadă de timp chiar se apucase să joace șah singură cu calculatorul. Numai că, la un moment dat a renunțat și la șah, motivând că s-a plictisit.

*

Când fetița ei era mai mică, i-a desenat pe hârtie câteva puncte și a pus-o să unească oricare două dintre ele cu câte o linie dreaptă. Fetița a rămas încântată de problemă, a considerat-o distractivă și se grăbea mereu să-i dea rezolvarea pe loc.

Într-o după amiază, pe când Riana avea doar câțiva anișori, nu mai mult de 4, i-a pus pentru prima oară în mână un creion și câteva foi volante pe care să deseneze ce vrea, a observat că stătea ore întregi în fața colii albe și nu mâzgălea nimic. Ca s-o determine să deseneze ceva, i-a fixat chiar ea două puncte pe hârtie și i-a arătat cum să le unească printr-o linie dreaptă. Fixându-i alte două puncte, Riana a știut imediat să imi-e ceea ce văzuse la mama ei și a unit cele două puncte. Joaca s-a repetat de câteva ori și Rose a constatat că Riana deja nu mai avea nicio problemă cu astfel de încercări.

Atunci i-a venit ideea să fixeze trei puncte pe hârtie. Riana, din proprie inițiativă, le-a unit pe toate trei prin linii. Apoi, i-a fixat patru puncte și iarăși Riana le-a unit pe fiecare două dintre ele cu câte o linie. Abia atunci Rose și-a dat seama că de fapt descoperise un fel de joc pe care fetița ei îl înțelesese și-l plăcea. Nu s-a mirat prea mult când, mai spre seară, fetița a venit la ea și i-a cerut să-i mai deseneze câteva puncte. Joaca s-a prelungit ceva vreme, iar atunci când i-a fixat pe hârtie, pentru a doua oară, cinci puncte, Riana i-a spus că va desena imediat cele zece linii drepte. Desigur, n-a mirat-o că știe acest număr, cunoștea bine că fetița ei știa să numere și a crezut că memorase asta din încercările anterioare. Numai că, a avut surpriza, atunci când la următoarea încercare i-a desenat șapte puncte și Riana, numărându-le imediat, i-a spus că trebuie să deseneze douăzeci și una de linii. A întrebat-o, surprinsă, de unde știe asta. Riana i-a spus că a luat jumătate din înmulțirea lui 7 cu 6.

-Cum așa? a sărit Rose, vădit nedumerită.

Știa că fetița ei stăpânește bine tabla înmulțirii încă din urmă cu un an. Ce nu înțelegea ea era de unde scosese fetița ei regula aceea.

-Păi, la 5 puncte trebuie 10 linii, răspunse fetița. Adică jumătatea lui 5 înmulțită cu 4.

-Cum? sări și mai nelămurită Rose. Atunci, dacă îți dau 6 puncte, tu câte linii trebuie să tragi?

-15 linii!

-Hai să vedem!

Și au experimentat asta direct pe foaia de hârtie. Abia atunci s-a lămurit Rose că fetița ei descoperise o regulă simplă, aproape banală, ca să aibă un control asupra ceea ce experimenta. Desigur, regula era valabilă numai dacă printre punctele jocului nu existau trei care să fie unite printr-o aceeași linie dreaptă. Deși asistase la o probă unică de abilitate a unui copil, totuși Rose nu a fost convinsă de aceasta și nu i-a dat prea mare însemnătate. Nu mai mult decât să-i spună unei colege de serviciu despre întâmplarea cu fiica ei, dar cum nici aceasta nu a înțeles mare lucru, Rose nu și-a mai bătut capul vreodată să mai vorbească și cu altcineva.

Ion CAULEA

ȘI TOTUȘI...

Și totuși, noaptea-ncet se-ntinde peste pleoape
Lăsând în urmă gânduri gri și ne-mpliniri de sine,
Iluzii verzi și roze asasine,
Ferestre fără case și maluri fără ape,
Speranțe fără vise printre acorduri line.

Și totuși, valuri reci se sparg de liniștea fierbinte
Săpând în mintea sclavă tranșee de absență,
Candoare refuzată și dulce indecență,
Emoții fără suflet și gânduri fără minte,
Amoruri risipite în oarba penitență.

Și totuși, dimineața se-mbracă de la Prada
Cântând în strună amăgiri în do stingher,
Comori fără valoare și stele fără cer,
Surăsuri fără zâmbet, Homer fără Elada,
Splendoare fără iarbă pe aripi de mister.

MI-E FRICĂ...

Mi-e frică să visez la paradisuri regășite,
La amintiri din viitorul unor căutări din tainice priviri,
Când stau la pândă umbre lacome de contopiri
În căutări de sine printre acorduri rătăcite.

Mi-e frică să aștept culoarea nopții să m-ascundă
De-ntoarceri într-un timp ce îmi suspendă vina,
Captiv în valuri de parfum ce-mi amăgesc lumina
Din ochii larg închiși ce văd eternu-ntr-o secundă.

Mi-e frică-n iarba crudă pașii să ți-i caut
În dansul stelelor din păr să îți aud chemarea,
Cuprins de jocuri vii ce îmi hrănesc visarea
Printre îmbrățișări de vânt și adieri de flaut....

TU NU-NȚELEGI

Tu nu-nțelegi că ești un anotimp discret
Ce-și cântă ritmul în tonuri indecise,
În căutări de sine printre amurguri interzise,
Cu armonii ascunse în dansuri de profet.

Tu nu-nțelegi că știi să muști din vina
Ce-și stoarce inocența în emoții crude,
În renegări de vise și atracții nude,
Cu vanitatea clipei ce-a sabotat lumina.

Tu nu-nțelegi că vrei să arzi în fantezii incerte
Ce-și caută stăpânul pierdut în regăsiri,
În tainele cascadă, în flăcări amintiri,
Cu verdele privirii din iubiri concerte.

Tu nu-nțelegi că poți să te îmbraci cu norii
Ce-și plâng neîmplinirea în neștiute ploi,
În umbrele parfum, acord de pas în doi,
Cu lacrimi tunet și-acorduri iluzorii.

Tu nu-nțelegi că ești ceea ce vrei să știi,
Tu ești ceea ce știi că vrei să poți,
Tu poți să știi ceea ce vrei să fii.

TANGO

Cuprinde-mă cu visele tale
și strânge-mă tare până mă lovesc
de buzele tale indecent deschise
într-un zâmbet ce ucide orice încercare
de a rămâne indiferent la chemarea
privirii care străpunge inimi
în căutare de lumină.

Ascunde-mă între sânii tăi
flămânzi de mângâierile destinului
ce fură liniștea și armonia
dintr-un interior luminat
de inocența gândurilor târzii
și de emoția întâlnirii
cu noua dezordine amoroasă...

Primește-mă între pașii tăi
ce aleargă printre copacii
unei păduri încărcate de povești
cu zâne goale dansând
în lumina picăturilor de rouă,
invitând eroii nopților fierbinți
să le acopere cu încercări curajoase.

DEZACORDURI

Îți simt privirea răscolindu-mi întrebarea
Și urmele lăsate-n ochii mei pierduți în ceață
Te caut printre norii care-mbrățișează marea
Și printre stelele pierdute-n dimineață.

Îți recunosc uimirea când umbra ți-o descânt
Și spaima fugii de-absolut printre impulsuri
Te simt în razele de lună făcându-ți curte-n vânt
Și în acorduri de lumină sfântă lipsite de răspunsuri.

Îți caut urmele de pași prin iarba ispitită
Și florile de câmp din păru-nmiresmat de dor
Te recunosc în dansul frunzelor ce se imită
Și în parfumul fructelor îmbietoare la amor.

ALBASTRU DOR

Sunt trubadurul indecis al slovelor de toamnă
Ce-aleargă-n asfințit, împins de-a gândului lumină,
Să prindă-n mâini parfumul tău de fină doamnă
Și să-ți citească urma pașilor pierduți de-atâta vină...

Încerc fără speranță să scap de biciul pasiunii,
S-ascund de mine noi lumi ce-mi înfloresc uimirea.
Nu vreau decât să strig la stele să mă prezinte lunii
Și-n colț de galaxie să îmi ascut privirea.

Nu știu ce caut, dar insist să-ți simt privirea caldă
Cum soarbe-ncet din mine vise și amintiri din viitor...
Albastrul tău de dor, în ale frunzelor culori se scaldă,
Vestind neliniști noi, tăceri de foc și umbre de fior.

Gheorghe A. STROIA

Magia prieteniei sau Balsamul întoarcerii în Inocență

*În fiecare zi a vieții noastre, facem
depozite în băncile de memorie ale copiilor
noștri. – Charles R. Swindoll*

Întoarcerea către copilărie, către lumea de basm, cu personaje fermecate, cu puteri magice, se naște de cele mai multe ori din dorința omului „mare” de a se refugia departe de problemele fizice, materiale și chiar de natură spirituală, în lumea celor „mici” care i-ar asigura neștirbită fericirea specifică vârstei, în care cuvântul de ordine este... PLUTESC! Plutesc printre nori, printre stele, plutesc pe lumina lunii în nopțile de visare, plutesc pe razele de soare în dimineți somnoroase!

Cu talent de veritabil prozator, într-o frumoasă, delicată și armonioasă limbă românească, dascălul ANGELA BURTEA așterne pe foaia de hârtie povești, povestiri, aducând în centrul atenției copiii, „eroii” mai mari sau mai mici, cu felul lor inocent și gingaș de a fi, cu legăturile lor puternice cu animalele de companie, întâlnirile cu personajele magice, locurile sacre ale copilăriei, savoarea gustului de nemurire a sufletelor persoanelor dragi – părinți, bunici. Numele date personajelor sunt la fel de diafane – Lăcrămioara, Mițu și Matei, Păcurici, Gheruță, Mărioara și Miorlăilă, personaje atent construite, într-un univers aproape liric.

Talentul de narator al Angelei se dovedește în construirea fiecărei povești, abilitatea cu care transformă cadrul natural, firesc al relatării, în cadru magic, feeric, străbătut de bătaile de aripi ale fluturilor, este cu adevărat excepțională. Intuitivă, logică, sinergică, fiecare poveste este astfel alcătuită încât finalul ei interactiv să necesite o întrebare, care să pună cititorul în postura de personaj al cărții, să-l determine să-și construiască propria variantă de poveste, să fie martorul întregii acțiuni.

În acest univers plin de inocență, partea descriptivă a fiecărei povești este și ea de excepție, atenția la detalii, descrierea cu minuțiozitate a fiecărei secvențe, a fiecărui cadru, dovedește talentul de bijutier al autoarei, care filigraiază personajele în pasteluri pline de culoare și armonie.

Există în poveștile Angelei Burtea o lumină specială, un ton plin de blândețe și de pace. În lumea magică a prieteniei, nu există frământare, suspin, nefericire, ci doar o capacitate versatilă a personajelor de a se scutura repede de momente de melancolie sau de tristețe, de a-și îmbrăca haina veselă a vârstei unice, de a reacționa în acord cu natura, făcând față cu brio situației. Unele dintre povești se petrec în cadrul școlii. *Magia prieteniei* cuprinde o multitudine de aspecte ce se pot constitui într-o resursă prețioasă lucrului la clasă, pentru formarea abilităților și dezvoltarea competențelor de comunicare în limba română. Lucrarea poate fi folosită cu succes, atât de către elevi - pentru descoperirea pas cu pas a plăcerii pentru lectură, dar și ca auxiliar, de către cadrele didactice. Pornind de la finalul poveștii (întrebarea cu nuanță de „morală”) s-ar putea concepe și dezvolta noi activități atractive pentru copii.

Ce vor găsi copiii în această carte? Inocență, foarte multă inocență, gânduri luminoase precum izvoarele apelor limpezi, liniște și pace, dar și mici situații în care răbdarea și inocența sunt puse la încercare. Vor găsi alinarea unei lumi de vis, în care nu ai cum să nu te simți confortabil. O aprigă dorință de ACASĂ, de reîntoarcere la locul rădăcinilor, pe care indiferent de vârstă, îl păstrezi în suflet ca pe o comoară de mare preț. Un premiu special merită ilustratoarea volumului, prof. Ioana Jeni Similache, ale cărei grafice au adăugat un plus necesar de candoare și magie, ce completează de minune cartea.

MAGIA PRIETENIEI, așa după cum explică și titlul prezentului volum, este un îndemn la redescoperirea sentimentului de prietenie sinceră, netrăcată, din vremea inocenței, pe care adultul nu-l mai recunoaște sau l-a pierdut demult. Felicitări, Angela, pentru puterea, curajul, răbdarea și frumusețea scrisului tău! Lectură plăcută copii, vouă, dar și tuturor celor care mai păstrează în suflet copilul de altădată! Să nu uitați, părinți: *Copiii nu sunt cărți de colorat. Nu poți să-i umpli cu culorile tale preferate!*...

Ioana DUMITRU

Simfonia umbrei

ți-am pictat pe șira spinării
 toamna lui Vivaldi;
 sub apăsarea buzelor ruginii
 vertebrele tale răsună ca un xilofon stricat:
 (osul tăcerii - diapazonul morții)
 luăm împreună pulsul sfârșitului
 care şuieră prin crăpătura pielii;
îmi plouă cu frunze pe pleoape, îmi șopteai,
închide ochii să nu te-nțepe culoarea, te îndemnam
 crucificând irisul lui octombrie;
 bat clopotele ca inimile frânte
 în zi de parastas
 iar noi...
 noi suntem la trei ceasuri distanță
 de umbrișurile păgâne -
 ne mătură vântul,
 (păsări călătoare
 spre alte lumi),
 purgatoriul s-a copt ca o gutuie
 și ne așteaptă să-l mușcăm...
 ce gust îți arde limba?
 ce demoni s-au cuibărit la tâmpla ta
 de vrei să scriem o nouă Evanghelie
 după Apus?

Reflexie

Vorbesc cu omul din oglindă,
 Cel care ieri perfect zâmbea,
 Dar sub a cărui piele albă
 Depresia prea crunt zăcea.
 Nu știu ce hram purta în frunte,
 Nu am idee sub ce stea
 Își zămislea amărăciunea
 Și cum posac se complăcea.
 Îl cercetez prea dur cu ochiul
 Să îi pătrund irișii beți
 Ce au născut lacrimi de doliu
 În noaptea tristei sale vieți.
 Ce răzvrătit îi este gândul!
 Câte dureri îi zac pe frunte!
 Prin sticlă m-a zărit privindu-l
 Și a decis să mă confrunte:
 - Ce vrei să știi, pereche-umbră,
 De mă privești straniu mereu?
 Nu intuiești, prin sticla spartă,
 Că eu sunt tu și tu ești eu?

Am fost cu tine-n întuneric,
 Mai știi că ți-am ținut de-urât
 Și te-am mințit cu rece șoapte
 Că din Infern am izvorât?

Nu te prefacă că ai leac
 La blestemata-ngemănare!
 Cu min' din pântec ești legat -
 Suntem surori embrionare
 Și te veghez de-aici, din spate,
 La orice pas pe care-l faci.
 Avem contractul scris cu sânge:
 Mă tem că n-ai cum să-l desfaci...

Sub zodia ipohondriei
 Ne vom purta eterna luptă,
 Căci nu ai cum să fugi de mine
 Ori de ființa-mi să fii ruptă.

Orice singurătate are singurătatea ei

oare orice singurătate
 are singurătatea ei?
 s-au întomnat în mine
 lăstarii izolării;
 m-am baricadat, timidă,
 în propria minte,
 să-mi țină de urât
 gândurile ancestrale;
 mi s-a prescris
 câte o fobie
 la interval de două zile -
 imaginație animată
 de un șarpe încolăcit
 în jurul gâtului umanității;
 fericirea-i sufocantă
 și mult prea scumpă
 să mi-o permit;
 compania e un lux
 de care n-au parte damnații
 ca noi;

mă simt acasă
 între cei patru pereți
 din capul meu;
 mi-am zidit o lume
 în care stau la taifas
 cu Dumnezeu
 și El îmi răspunde
 prin câte-o epilepsie.
 Raiul există
 între patru scânduri de lemn;
 pământul mă-nghite cu nesaț
 și mă scuipă, revoltat,
 direct în pântecul cosmosului;
 aici, orice singurătate
 are singurătatea ei.

(continuare în pag. 38)

Nemărginit

În rimă albă ți-aș vorbi
Și te-aș iubi în rime,
În câte limbi sunt pe pământ
Și cât Pământul ține.

În doine triste ți-aș cânta,
Căci dorul mi-e în doine,
În note grave dragostea
Așa cum se cuvine.

Din aur pur te-aș modela,
Să-ți frâng în palme trupul,
Pe buze-n schimb cu lut ți-aș da
Să îmi topești sărutul.

În roșu-aprins eu te-aș picta,
Cum zâmbetul ți-e roșu;
Sunt stele mii pe bolta ta
Ce-o vezi în infraroșu.

În alb și negru te-aș filma,
Să n-am culoare-n simțuri...
Să *văd* ce-mi simte inima
Cu formă ca de țurțuri.

Nemărginit te-aș adora
În versuri fără margini;
De puncte sigur aș uita
Și poate și de pagini...

E frig și mi-e teamă...

E frig și mi-e teamă...
Corbii la carne se-nhamă.
Zăpada-i de-un roșu deschis:
Portret fără ramă
(Tablou interzis) -
E frig și mi-e teamă...

E frig și mi-e teamă...
De-aproape răsună o armă
Stă ceasul în loc o secundă,
Albastrul mă cheamă,
Moartea-i flămândă.
E frig și mi-e teamă...

E frig și mi-e teamă...
Mulțimea ofrande aclamă
Și ninge cu șoapte.
Iubirea-i infamă,
Se stinge în noapte.
E frig și mi-e teamă...

Mónica TÓTH

Tu ești

Tu ești un pom în primăvară
tânăr, înflorit,
cu miros plăcut și ușor,
cu ochii ca două vișine mici
și un obrazii ca cireșele coapte.

Despre dragoste

adevăr vă spun vouă,
aici
Dragostea e o scânteie
ce se aprinde și se stinge
o singură clipă

Singurătate

Tu nu ești lângă mine.
Îmi lipsești.
Buzele-mi sunt
pline de cuvinte

Azi

nu m-am bucurat de soare...
îmi lipsești

Stare

mă îmbat cu
mirosul tău..
Ce zi frumoasă

viață

iarnă - sărut
clipa - eternitate
noi doi - unul

Copilărie

copilăria mea pleacă la plajă
cu pălărie mov și ochelari de soare
după plecarea ei rămân
pașii în nisip,
cărți de povești pe noptieră,
teamă, riduri și tremurări

Cristian MLADIN

Interviu cu artistul Constantin Cămărășan

Atunci când închidem ochii și ne îndreptăm spre tărâmurile pe care nu le putem simți decât în vis, totul se transformă. Așa este uneori în viață, dar aproape întotdeauna în artă. Discutăm astăzi despre muzică, despre fenomenul "Compact", despre viață, cu sușuri și coborâșuri, așa cum ne este dată.

Alături de noi este Costi Cămărășan, muzician, chitarist, compozitor, artist pentru care viața înseamnă "Compact" iar "Compact" înseamnă viață.

Cristian Mladin: Uneori urmăim cărări care au mai fost străbătute, alteori deschidem drumuri noi. Cum a fost atunci, în 1977, când "Compact" a prins viață și ce v-a făcut să alegeți acest pas?

Costi Cămărășan: De la 17 ani am simțit o dorință fantastică de a învăța să cânt la chitară, datorită celor de la "THE BEATLES". Așa a început povestea. Am trecut prin mai multe formații: "Jaguar" 1967, "Break Group" 1973 (cu Teo Peter - chitară bass, Moca Ioan - tobe, Costi Sălăjean - voce, Costi Cămărășan chitară-voce, Pop Valer - lumini și Liviu Szekely - sunet), "Minutul 0" 1977 și formația "Compact" 1977, la Clubul Universității "Babes-Bolyai" din Cluj Napoca, în componența: Marius Luca chitară-voce, Cornel Moldovan chitară-muzicuță-voce, Costi Cămărășan chitară-voce, Teo Peter bass-voce, Pascal Goelot din Congo - solist vocal, Balasz Laszlo - tobe.

Cristian Mladin: O formație are spiritul și energia ei. Chiar dacă unii din membrii ei revin alături de îngeri, în locul de unde toate au început, sau își croiesc drumuri noi alături de alte formații, totuși arta merge înainte. Cum ați simțit acest lucru atunci când a venit momentul ca formația "Compact" să își schimbe formatul?

Costi Cămărășan: Viața implacabil lasă urme și modelează în jurul ei. "Compact" nu a fost o excepție! Astfel, Cornel Moldovan a fost repartizat la Arad pe post, după ce a terminat Facultatea de Design. Marius Luca a fost "luat" în armată în 1978, după care a plecat la "Metropol", fondând ulterior formația "Metrock". Am avut mai multe formule "Compact" de-a lungul timpului. Astfel, au mai fost alături de noi: Radu Marpozan - tobe, Marian Corjan - voce, Papp Geza - chitară, toți trei au plecat la stele... la fel ca Teo Peter, Emil Laghia, Leo Iorga și Leluț Vasilescu, mai târziu. În octombrie 1981, i-am cooptat în trupă pe Aurel (Leluț) Vasilescu - tobe, Paul Ciuci - chitară, voce și alternativ, Hidan Andrei, Mircea Kiraly și Vladi Cnejevici - claviaturi. În 2017 s-a produs practic

unirea celor două facțiuni "Compact C" și "Compact B", cu componenți care de-a lungul timpului au contribuit la evoluția formației "Compact". Componența actuală a formației este: Adrian Ordean - chitară, Costi Cămărășan - chitară, Adrian Tinca - chitară bass, Monel Puia - clape, Gabriel Nicolau - voce și Robert Risteiu - tobe. Legenda merge mai departe!

Cristian Mladin: Știm că ați pus bazele unei Academii Rock la Cluj. Cum s-a schimbat viața dumneavoastră după ce s-a născut acest proiect de suflet?

Costi Cămărășan: În 2012 am deschis "Rock Academy" by Costi Cămărășan, în acest proiect fiind ajutat de cei doi copii ai mei, Alina și Călin. Nu a fost dificil, fiindcă am făcut totul din pasiune și cu perseverență în același timp. Acest lucru m-a menținut în formă, a fost un lucru benefic pentru mine.

Cristian Mladin: Se spune că așa cum tratăm viața, așa și viața ne tratează pe noi. Unii oameni au un talent nativ pentru artă, alții îl obțin prin muncă și sudoarea frunții. Ce importanță are tehnica în creație, în muzică și care au fost începuturile dumneavoastră pe acest drum în artă, pavat cu note muzicale?

Costi Cămărășan: Talentul sau harul îl ai de la Dumnezeu, dar fără muncă susținută continuu, nu faci mare lucru. Ca să fii un bun instrumentist, trebuie să studiezi și să exersezi permanent, să urmărești tot ce apare nou, pe cât posibil. Dacă nu respecti viața, în cele din urmă ai făcut totul degeaba, nu te-ai respectat pe tine...

Cristian Mladin: Fanii sunt feed-back-ul pe

(continuare în pag. 57)

Angela BURTEA

Norocel

Mă numesc Norocel și-n curând voi împlini un an! În casa stăpânilor mei mă simt confortabil; de la început a fost așa, aveam șapte luni pe-atunci. Sebi, prietenul și stăpânul meu, m-a salvat dintr-o încăierare pisicească și m-a dus acasă la el. Părinții lui nu s-au împotrivit, doar tatăl a bombănit ceva dar m-a acceptat destul de repede. Drept este, că și eu am fost cuminte.

De vreo lună, Sebi mi-a cumpărat un pățuc minunat, neam de neamul meu n-a avut așa ceva. Când vreau să lenevesc puțin, mă întind fără teamă, am atâta spațiu încât uit cu desăvârșire de înghesuiala în care am copilarit. Niciodată n-aveam loc suficient! Fratele meu, primul născut, era foarte obraznic, mereu ne lovea și spunea că el este șeful și trebuie să-i respectăm rangul. Soră-mea, cea mai mică dintre noi, Bleguța, plângea întruna, miorlăia din orice, până și mama își pierdea răbdarea cu ea.

Uneori, mai plecam prin vecini, la vărul Gheruță. El o ducea tare bine, îl adoptase o bătrână singură și cu dare de mână, avea parale multe și-i cumpăra numai bunătăți. De câteva ori m-am ospătat și eu pe-acolo, parcă eram un rege așa de bine mă trata! Bătrâna, doamna Bety, nu m-a gonit așa cum mă gonise de câteva ori vecina Mofluză, ba chiar m-a mângâiat afectuos spunându-mi cu glas mioros: *Măi pisoiașule, ție îți cam place pe la noi! Hai, ia și mănâncă, știu că așa ceva n-ai gustat niciodată!*

Am mâncat, doar nu era să refuz, numai că vărul Gheruță s-a dat la mine arătându-și colții și mi-a spus să nu mai calc pe la ei că va fi vai și-amar de blănița mea. De, am înțeles repede că prost nu eram! *Lupta pentru existență*, așa auzisem pe maidan la motanii experimentați. Să te ferească Sfântul de gelozia pisicească!

Și uite așa mi-a pierit cheful să mă mai aventurez pe la alte case și-am rămas la meniul stabilit de Grăsunica, adică pisica-mamă. Pentru noi, prindea numai șoricei, zicea că sunt mai gustoși, mai ușor de înghițit și digerat! De, iubire de mamă! Numai că Vărgatul, fratele-șef, mare lucru nu ne lăsa, lăcomia nu-l părăsea niciodată, iar noi rămâneam cu mațele chiorăind de foame... până apărea ceva nou la orizont.

Așadar, în pățucul improvizat de Grăsunica n-aveam loc, de mâncat pe săturate n-apucam, de jucat cu motoceii de la dulapul din bucătărie n-aveam rând. El, doar el avea întâietate, Vărgatul. Eu și Bleguța, adică soră-mea, că nu degeaba i-a zis așa Lala, căteaua cu care se mai lupta mama uneori, rămâneam pe dinafară molfăind resturile lăsate de *marele șef*. În ultimul timp, nici Grăsunica nu se mai înțelegea cu el, iar de-atâta bunăstare își luase croială bună, că nici blana nu-l mai încăpea. De-atunci începusem eu să înțeleg cum stau

lucrurile în viață: *Cine poate, oase roade/ cine nu, nici carne moale!*

Ce mai tura-vura, bine că am scăpat de-acolo! *Noroc de noroc*, așa mi-a spus bunica Negruța, plecată prin cartier de vreo trei luni și dusă a fost. Apucase să mă vadă în brațele lui Sebi, iar la câte aflate în viața ei pisicească era sigură că voi fi un răsfățat. A mirosit bine bunica Negruța, trebuie să recunosc, așa viață doar aristocratele aveau. Până și vărul Gheruță aflate de situația prosperă în care mă scăldam și de necaz dădea a silă din lăbuță adăugând: *A uitat când se-mpleticea printre picioarele stăpânei mele!*

Ce să mai zic, se vedea de la o poștă că-și tocise unghiile zgâriindu-se de necaz, dar nu-i bai, eu nu m-am supărat iar lui o să-i treacă, mie să-mi fie bine!

Aseară, la cină, Sebi m-a ținut în brațe și mi-a dat să mănânc din bucata lui de cașcaval, iar la urmă mi-a încărcat bolul cu lapte cald ca să am somnul liniștit. *Doamne, de m-ar vedea Vărgatul!* mi-am zis în sinea mea. El a rămas tot la meniul mamei. Lacom și leneș! Uneori, mai prinde câte-un pui de vrabie, cu altceva nu se complică. De Bleguța mi-e dor, dar știu că miorlăită așa cum este de foame nu moare! Parc-o văd, cum tiptil-tiptil, țop pe masa cu bucate, fura la iuțea ceva de-ale gurii și peste câteva minute se întorcea lingându-se pe labe! Asta, da inteligență!

Gata, cred că trebuie să vă las! Doar ce-am trecut prin fața bucătăriei și-am simțit un miros plăcut de crenvurști, sigur voi avea un meniu delicios! Sebi e un stăpân minunat! Vorba bunicii Negruța: *noroc de noroc!*

Vitalie GAICEANU ANATOLIE
(Rep. Moldova)

În carte...

Și dacă soarele va arde,
Și dacă toamna va muri,
Și dacă sănătatea scade
În carte mă voi odihni!

Și dacă stelele se sting,
Și dacă norii negri seacă,
Și ochii noștri nu mai plâng:
Eu mă voi regăsi în carte!

La carte ochii mei se uită,
În carte sufletul meu crește,
În carte inima îmi cântă:
În carte... moartea
mă găsește!

Evoluție prin negație

Cafea,
un pix...
și o folie,
Sunt eu...
la geam
Și cartea mea,
Mă descompun în poezie –
Ca zahărul... într-o cafea.

De mic...

De mic copil am scris în gând,
Apoi l-am rânduit pe foaie,
Zâmbeam și mă trezeam că plâng,
Iar versu-mi se făcea o ploaie...

...Când plouă, mă așez și tac,
Lăsând ca stropii să mă ducă...
În altă lume mă retrag
Și mi-i cuvântul deal și luncă...

Oglindă-mi sunt, cale de pace,
Un pix, cafea și foi curate,
Pisica toarce... ploaia tace,
Inima mea e-un ceas în Carte!

Oprește! Of, suflet!

Galbene frunze de toamnă,
Tristele zile-n decor,
Cântă cu voce de mamă,
Doine din suflet de dor!

Vântul alungă spre mare,
Păsări furate de cuib,
Fulgerul naște și moare
În zile ce vin și se duc!

Strigă un freamăt din glie,
Unde-mi doresc să ajung...,
Dealul cu vița de vie
Mă cheamă la umbra de nuc.

Oprește o clipă,
Of, suflete,
Privește la iarba din câmp,
Lasă-mă azi să mă bucur,
Măine-aș fi pulbere-n vânt...

De jos mă-nalț

De jos mă-nalț privind spre munte,
Cu frica de a fi strivit,
Până la cer când voi ajunge,
Pe urmele lui Heraclit!

Rotesc pe deget universul,
Având în palmă doar un pix,
Prieten cald îmi este versul,
Doar el mi-i viață, el mi-l vis!

Privesc spre mare să prind valul,
Degringoladă de cai verzi,
Un purgatoriu mi-i calvarul,
Prin rime nasc un univers.

Ce este mai presus de mine?
De minte, haos și neant?
Căutător prin paradigme,
Găsi-voi paradis în iad?

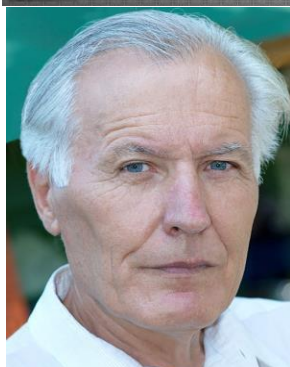
Poemul greu din Parmenide,
Căzut pe bietul Prometeu,
De jos mă-nalț printre cuvinte
S-ajung la Tine, Domnul Meu...!

Unde?

Unde să găesc odihnă,
Într-o lume disperată,
Într-o lume fără tihnă?
Doar în tine, scumpă Carte!

Unde să-mi găesc răspunsul,
Existenței pe pământ,
Limitat în timp și spațiu?
Doar în Carte și-n Cuvânt!

(continuare în pag. 15)

Ștefan ANDRONACHE

Chambord, cel mai grandios și mai somptuos castel de pe Valea Loarei

După cum bine se știe, Chambord a ajuns să fie considerat, astăzi, drept cel mai mare, mai frumos și mai strălucitor castel nu numai din Franța, ci și din lume. Citiitorul inițial, ambițiosul rege Francisc I, l-a înălțat la 15 km. de Blois, pe Valea Loarei, în mijlocul unei imense păduri foarte propice partidelor sale de vânătoare. Noua reședință avea să-i fie inspirată de moda italiană, iar schițele par să fi fost concepute de însuși Leonardo da Vinci, omul care, timp de aproape trei ani, s-a aflat în preajma sa, călăuzindu-i gândurile și faptele ce aveau să-l propulseze, pe rafinatul monarh, direct în marea carte de istorie a Franței.

Regele Francisc I

Începută în septembrie 1519, construcția fortăreață, cu un donjon central și incintă cu patru turnuri proeminente, avea să dureze până în anul 1546. Aici au fost aduși mai mulți arhitecți de origine italiană, printre care Domenico da Cortona și Giovanni Battista, cunoscut sub numele de Rosso fiorentino, dar și francezi, pe lângă

Fațada castelului din Chambord

care au trudit peste 1800 de zidari, zugravi, tăietori de pietre și tâmplari. Pe parcurs, pentru continuarea lucrărilor ori întreținerea clădirii, s-au implicat și alte capete încoronate: Henric al II-lea, Francisc al II-lea, Carol al IX-lea și chiar Ludovic al XIV-lea.

Privit din exterior, castelul, admirabil echilibrat în mediul său natural, îți crează impresia unui amestec de artă rafinată și a unor reprezentări cvasi-matematice. Fațada grandioasă și simetrică, realizată din piatră albă combinată cu ardezia de nuanță gri, și încadrată perfect de turnurile care o flanchează, etalează: ferestre bogat decorate, sute de capitelluri și numeroase forme volumetrice, ce scot în evidență jocul plinurilor și golurilor, dar și acoperișuri înalte în pante repezi cărora li se adaugă o puzderie de lanterne (felinare) și coșuri de fum. Iată, așadar principalele elemente definitorii ale impresionantei construcții, atât de plină de vervă și dominată de fantezie, care reușește să ocupe un patralater vast de 156 m lungime și 117 lărgime.

Latura de sud a castelului

Se spune că, după ce fuseseră terminate aproape toate lucrările, Francisc I ar fi dispus, pentru decorarea interioarelor, să se aducă, de la Blois, și chiar tocmai de la Fontainebleau, convoaie întregi de mobilă, tapiserii de mari dimensiuni, tablouri, veșminte diverse, cantități importante de veselă și argintărie, întrucât anticipa că, prin acest castel, aveau să se perinde tot felul de personaje importante, gentilomi, arcași elvețieni, curtezane, servitori etc.

De pe terasă și dinspre logii oaspeții vedeau priveliștea atât de frumoasă a parcului dar și pădurea misterioasă în care aveau loc renumitele vânători organizate de către regi, de la Francisc I, întemeietorul său, la Ludovic al XII-lea și de la Carol

(continuare în pag. 43)

Quintul la Ludovic al XIV-lea. Domeniul cinegetic imens, care se întindea pe o suprafață de 5440 ha., adăpostea din belșug porci mistreți, căprioare și cerbi.

Spectacolul oferit de turnulețe, hornuri și ferestre

În aceeași perioadă, Chambord-ul devenise și un loc al petrecerilor, serbările somptuoase organizate în parc, fiind înviorate de prezența unor frumoase doamne și bărbați eleganți ce știau să-și etaleze ținutele lor șarmante. La castel a descins, în câteva rânduri, cu curtea sa, adușă tocmai de la Versailles, însuși Ludovic al XIV-lea, Regele Soare. Pentru că piesele de teatru și lucrările muzicale ajunseseră la mare căutare, în vremea acestuia, aici avea să poposească și marele Moliere care a debutat, în 1669, cu o comedie - balet intitulată „Domnul Pourceaugnac” urmată, în anul următor, de memorabila piesă „Burgezul gentilom”, atât de apreciată, mai apoi, în lumea întreagă.

În afară de piese de teatru și de concertele animate de Jean-Baptiste Lully, care erau menite să însuflețească atmosfera sărbătorească, se mai organizau faimoase baluri, turniruri elegante, aveau loc lupte cu animale ori se inițiau jocuri destul de violente. Toate acestea figurau într-un fel de protocol menit să distreze, pe cât posibil, lumea dornică să se emoționeze, să trăiască clipele magice ce o transpuneau undeva între realitate și vis.

Impresionat de miracolul eleganței, pe care a descoperit-o aici, în anul 1825, romancierul Victor Hugo avea să se entuziasmeze spunând: „Toate magiile, toate poeziile, toate nebuniile posibile sunt înfățișate în admirabila bizarerie a acestui palat de prințese, zâne și de cavaleri”.

O contribuție majoră la întreținerea și amenajările ulterioare de la Chambord a avut Maurice de Saxa, mareșal al Franței, pe care regele Ludovic al XV-lea a ținut să-l recompenseze pentru victoria obținută la Fontenay, în mai 1745. Din acest motiv, pe aici s-au perindat mai multe regimente de cavalerie, tătari, chiar și... valahi, ori soldați aduși din Martinica, toți aceștia fiind antrenați în diverse manevre cu caracter militar.

Trebuie menționat faptul că această simbol al puterii unui suveran care s-a dovedit a fi pasionat de artă și literatură, la un moment dat, și-a pierdut mult din strălucirea sa, el intrând, pe nedrept, într-un con de umbră. Noroc că ducele de Bordeaux, care era ereditar al coroanei, i-a apreciat importanța hotărându-se să-l achiziționeze, în anul 1821, după care el avea să-l pună la dispoziția publicului doritor să-l cunoască. În anul 1932, întregul domeniu de la Chambord avea să intre în proprietatea

statului francez care s-a preocupat de restituirea sa cât mai originală. Nu trebuie uitat și faptul că, aici, prin anii 60 ai secolului trecut, s-au inaugurat și primele spectacole de sunet și lumină, cunoscute și apreciate în întreaga lume.

În ultimii trei ani, ținându-se cont de dimensiunile ansamblului, de valoarea sa arhitecturală și artistică cu totul deosebită, s-au investit mai multe milioane de euro astfel încât, după ce vor fi îndepărtate toate schelele, castelul să-și recapete plusul de originalitate și de strălucire, pe care l-a avut inițial, pentru a-i bucura, astfel, pe toți cei peste un milion de vizitatori ce reușesc să-i treacă pragul în fiecare an.

Așa cum menționasem într-altă parte, atunci când venisem pentru prima dată în Franța, cu cincizeci de ani în urmă, eu mai vizitasem acest castel, dar trecerea mea, de atunci, nu mi s-a părut suficientă pentru a putea reconstitui ceea ce văzusem și trăisem cu acel prilej. Din acest motiv și ținând cont de faptul că am ajuns la o vârstă destul de înaintată, am revenit să-l revăd, mai ales că aflasem, din diverse surse, că înfățișarea sa trecuse printr-o multitudine de ajustări.

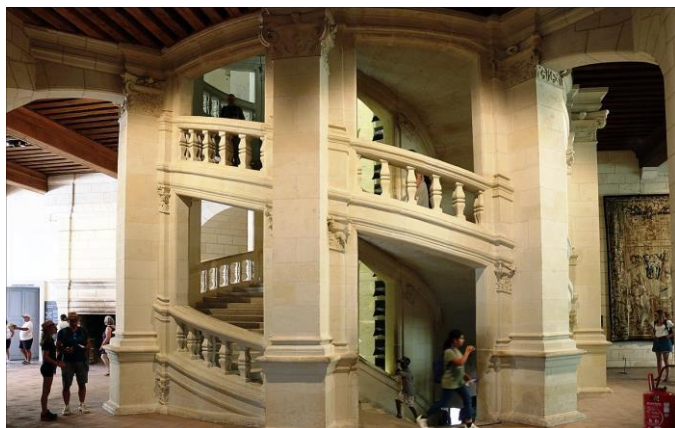
Întrucât ajunsesem la Chambord, la puțin timp după prânz, mi-am propus să rezolv, mai întâi, problema mesei, pentru că aici restaurantele, între anumite ore, nu-ți mai sunt la dispoziție. După ce mi-am ostoit destul de repede foamea și am băut, în final, un vin excelent din zonă, m-am pus la dispoziția castelului care știam că avea să-mi umple sufletul de bucurie.

Pentru a putea accede în interiorul castelului, am urmat aleea indicată de pe partea dreaptă, care înconjura edificiul acestuia, permițându-mi să ajung acolo doar prin latura de sud-est. Pătrunzând în curtea de onoare, prin poarta regală, am descoperit o mulțime impresionantă de oameni, copii, adolescenți, grupuri numeroase de turiști ce a vorbeau în toate limbile posibile.

Pe fundal mi-a apărut, drept în față, clădirea monumentală a castelului, cu ferestrele sale mari grupate chiar deasupra intrării. Cum luasem de la centrul de informare un pliant detaliat, tradus în limba română, care îmi propunea „o abordare spațială și cronologică a locului”, mi-a fost destul de ușor să identific întregul traseu prin interiorul acestui impresionant monument de arhitectură și de artă. Primul lucru, care mi-a atras atenția și m-a făcut să petrec mai multe minute în preajmă-i, a fost, bineînțeles, scara în spirală, cu dublă revoluție, utilizată pentru prima oară în Franța. Deși nucleul său concav, din plin centrul clădirii, are forma unei elice, rampele cu trepte gemene se rulează, în jurul unei coloane, fiind situate una deasupra celeilalte, dar fără a se întâlni vreodată. Inițial, scara fusese izolată de camerele din interior, fiind folosită doar pentru accesul la turnul-lanternă de deasupra. Pe parcurs însă, datorită specificității sale pe care a trezit-o celor curioși, cât și din rațiuni de protecție a clădirii, ea a fost atașată de spațiile parterului și ale celor două etaje ușurând astfel accesul la apartamente. Desigur că am zăbovit mai

(continuare în pag. 44)

multă vreme aici urmărind, cu aparatul de fotografiat, din mai multe unghiuri posibile, această minune a tehnicii creată de Leonardo da Vinci, deoarece mi-am dat seama că așa ceva nu ai posibilitatea să întâlnești oricând și oriunde.

Scara elicoidală concepută de Leonardo da Vinci

Parterul debutează cu o sală audiovizuală care prezintă istoricul castelului pentru cei neinițiați, după care, trecând prin fastuoasa sală a Bourbonilor, decorată cu numeroase tablouri și cu un admirabil candelabru, am nimerit în bucătăria ce etala cuptorul cu hotă. Pe rastele și mese erau înșirate tot felul de ustensile bine conservate (tigăi, sticle, ibrice și farfurii) din secolul al XVIII-lea. Într-una din camerele înalte și cu tapiserii pe pereți sunt expuse, pe un podium alb, speciile de animale vâdate pe domeniul pădurii: cerb, căprioară, porc mistreț, vulpe. Acestora li se adaugă numeroase trofee atârinate pe pereți, arme de foc expuse în vitrine, dar și tablouri inspirate de escapadele cu caracter cinegetic. Alături, iau cunoștință cu trăsurile aurite de epocă care i-au purtat, pe aici, pe mulți din regii Franței și care, acum, ademenesc pe vizitatori să-și immortalizeze chipurile prin fața lor.

Exponate din sala de vânătoare

La primul etaj, care mi s-a părut și cel mai prețios, aveam să descopăr suita apartamentelor regilor și invitaților săi din perioada secolelor XVI-XVIII. Debutul acestora începe, bineînțeles, cu locuința fastuoasă a regelui Francisc I. Toate elementele din interior rezonează nu numai cu gusturile monarhului, ci și cu principiile din punct de vedere estetic. Balustrada albă ascunde, într-un fel, patul mai puțin important, tocmai pentru a scoate cât mai bine în evidență elementele decorative de pe pereți, ferestrele, oglinda

O imagine din camera lui Francisc I

venețiană, tapiseriile și, desigur, covorul de mari dimensiuni cu admirabile elemente inspirate de flori. Așa zisa cameră a reginei, de fapt a găzduirii Mariei Tereza de Austria, pe timpul șederii lui Ludovic al XIV-lea la Chambord, se află ceva mai departe. Tapetul, draperiile, dar și banchetele din interior, sunt de nuanță albastră, ele cores-punzând propriului său gust.

La același nivel au mai fost amenajate apartamentele de paradă, vădit extravagante, camera guvernatorului sau apartamentul invitaților importanți prin care se perindaseră și mulți diplomați străini, în care se păstrează acum paturile, birourile și multe dintre tablouri. Mai există aici, la capătul culoarului, o frumoasă capelă pentru ceremoniile religioase, precum și o sală de spectacole, care evocă vechiul teatru de curte, destinată reprezentărilor pieselor create de Moliere. Ultimul spațiu reprezentativ al nivelului este dedicat, în întregime, contelui de Chambord. Piese care au aparținut acestuia constituie acum un fel de muzeu din care motiv sunt expuse, la vedere, o catedră din lemn masiv, fotoliul care i-a aparținut, portrete de familie etc. Am apreciat și decorațiile pereților, de nuanță roșie, în care simbolul regalității, crinul, iese puternic în evidență.

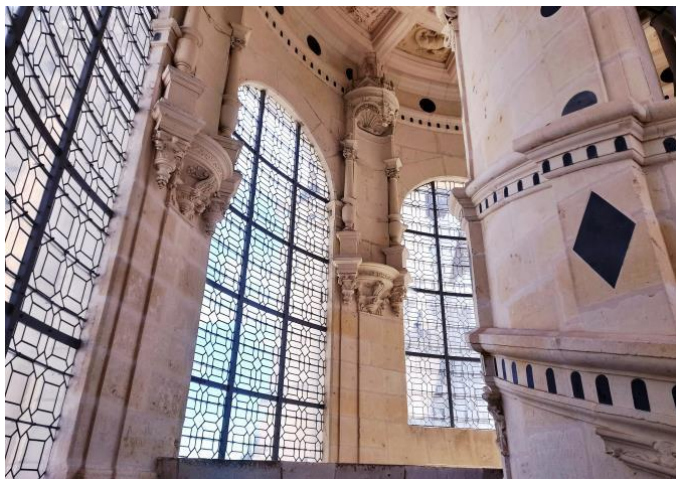
Bolta sculptată din interior

Cel de al doilea etaj oferă mai puține surprize în sensul că nu toate încăperile de la acest nivel sunt și accesibile publicului. Totuși, am avut posibilitatea să contemplu îndelung bolta sculptată, ce imită un arc de triumf din perioada antichității, casetele redând monograma inconfundabilă a lui Francisc I și mascota preferată redată printr-o salamandră. În acest spațiu generos și-au făcut loc și câteva creații artistice contemporane: picturi și sculpturi. Pe unul din culoare am admirat și galeria impresionantă a

(continuare în pag. 45)

trofeelor de cerbi dobândite poate chiar de unii dintre monarhii care s-au perindat, pe vremuri, pe aici.

Urcând și mai sus, am descoperit terasele concepute special nu numai pentru promenadă, pentru favorizarea confidențelor ori intrigilor, ci și pentru a putea admira, în voie, panorama parcului în stil francez, din partea de nord a castelului, spectacolul oferit de acoperișurile unicate ale construcției și, bineînțeles, maiestuosul turn-lanternă care urcă până la înălțimea de 56 metri, fiind considerat o veritabilă capodoperă a arhitecturii din perioada Renașterii.

Aici, prin fața ochilor celor curioși, defilează tot felul de turnulețe, luminatoare și hornuri, fiecare în parte contribuind la însuflețirea decorului. Priveliștea oferită de pe terase, în care proliferază turnulețe, luminatoare și coșuri, l-a determinat pe Chateaubriand să spună că seamănă cu „O femeie al cărei păr i-ar fi fost suflat în aer”.

Măreția și strălucirea atâtor elemente plastico-decorative ale edificiului insolit, inspirate parcă din povestea celor „O mie și una de nopți”, stimulează interesul turiștilor de pretutindeni și le umple ochii acestora de o imensă bucurie. Înscris fiind, de peste patruzeci de ani, în patrimoniul mondial UNESCO, prețiosul și grandiosul castel din Chambord figurează inclusiv pe lista celor mai reprezentative mostre ale arhitecturii renascentiste europene.

Vedere asupra parcului

<https://artsandculture.google.com/story/BOURqMXqYCnIA>
<https://www.europe1.fr/emissions/Au-coeur-de-l-histoire/chambord-le-reve-de-francois-ier-4018648>
http://www.spectacles-selection.com/archives/expositions/fiche_expo_C/ chateau-de-chambord-V/chambord-P.html

Unde să mă vindec astăzi,
De ranchiună și prostie,
Într-o lume de dezastre:
Doar în tine - poezie!

Unde frunzele dansează,
Unde florile-nfloresc,
Unde Phoenix emigrează?
Spre ceresc din pământesc.

Unde, dacă nu în pagini,
Răsfoind și zi și noapte,
Mă voi curați de patimi:
Îmbrăcat în haine albe?

Copac

Un derizoriu mă repugnă,
Răspăr de suflet spre abis,
Spre-o iarnă rece ce m-alungă,
În peșteră... din paradis.

De umbre albe mă dezbracă,
Sandalele de plumb mi-s rupte,
O soartă rece mă încearcă –
Sunt pom în anotimpuri crunte.

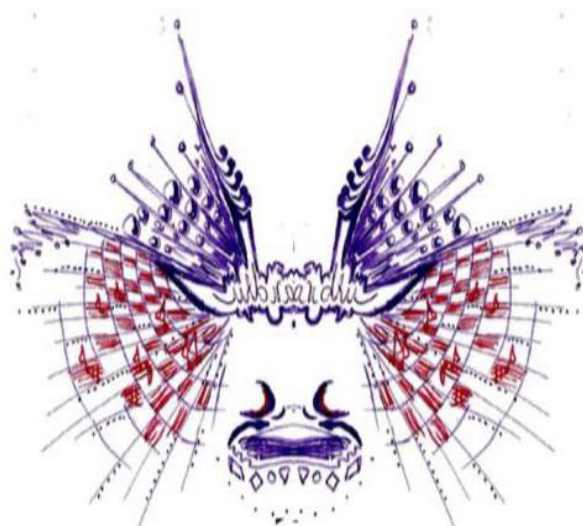
O ploaie îmi așteaptă soarta,
Să spele un copac uscat,
Reînviat, la primăvară,
În verde iarăși să mă-mbrac!

Vitalie Gaiceanu Anatolie s-a născut în satul Pînzăreni, raionul Fălești, Republica Moldova, la 29 martie 1983.

După absolvirea Liceului Seral nr. 1 din Chișinău și-a continuat studiile la Seminarul Teologic din municipiul Chișinău. Timp de 14 ani a lucrat ca pastor, dar și director ONG (viitoarea generație), fiind implicat în mai multe proiecte sociale.

Actualmente este student la Facultatea de Istorie și Filozofie a Universității de Stat din Moldova, anul 2, concomitent fiind student și la Facultatea de Arte Frumoase a aceleiași instituții.

Are preferințe pentru artă, în special cea a cuvântului, studiul limbilor străine, în special limba engleză.

Arsenie AUGUSTIN

Mă agăț de tăcerea nopții
 Cu o incizie aproape perfectă,
 Somnolent ca o insectă uitată-ntr-o floare
 Scot aripi și-ncerc
 Zbor efemer și stingher.
 Ceasul s-a oprit, patul e rece iar
 Miezul copacului smuls
 Nu-l mai găsesc.
 Undeva stelele par puncte cu granițe
 Temporare și șterse
 Așezate de vânturi nesigure
 Suflând dinspre marea în lanțuri.
 Sânge fraged cântă printre ruine,
 Lumina cotrobăie în colțurile albe
 Zvâcnirile cârnii
 Și atunci însetarea urcă spre tâmpile.

Descos pliurile luminii ca pe
 O permanentă supraviețuire în serile
 Când dezechilibrul mă doare.
 Am vrut să mă dezbrac de oamenii
 Ce cad în golul inimii
 Transformate-n cenușă.
 Numele lor îl port la fiecare trezire
 Sub angoasa de tablă.
 Îmi aud respirația ca o tornadă
 Prinsă de cizma pământului și făcută
 Umbră în triunghiul de sticlă.
 Scutur pături de rugină,
 Scotocesc prin sertare propria fericire
 Ascunsă de ochii celor
 Cu mii de colți sângerând.

I-am spus umbrei din mine să stea jos
 În cenușa din pivnița casei
 Să-mi lase noaptea liberă pentru orice
 Tăcere împletită în carne.
 Pășesc în mintea altora ca și cum
 Animalul hămesit de la marginea străzii
 N-ar avea curaj să reaprindă frica.
 Mă opresc. Mă sufoc.
 Îmi fac cuib pe malul stâng al mării
 Asemeni pescărușului cu zbor întrerupt.
 Îmblânzitorul leilor din arena pătrată
 Face semn să le cânt fiarelor

Atunci când luna mulcă din trupul luminii
 Bucăți mari de bazalt.

Cresc sub pământ inimi putrede.

O iarbă îmi crește prin tălpi,
 Liniștea alunecă-ntr-o crengile uscate Grele de
 pământ
 Iar noaptea
 Devin vultur și pradă, ochi și cenușă.

Cine suntem când se închid ușile
 Și speranțele mor asfixiate de cer?
 Poate rămâne în urmă un zid, o răscruce.
 Ceasul din perete măsoară himere
 Strivite demult sub semnele oaselor
 Ridicate pe vârfuri.
 Nu-mi cere să privesc
 Lumini strecurate prin fante
 De carne,
 Lasă-mi o umbră s-o ating
 Atunci când totul arde-năuntru.

În partea nevăzută a amurgului
 Pășesc corpuri reci
 Măsurând geometria luminii
 Cu mână de lut.
 Frumusețile străjuite-n labirintul tăcerii
 Scapă pe rând și rătăcesc
 Zbuciumate prin vise.
 Uneori port lumea în buzunarul moale
 De sub inimă, unde se-adună
 Caldele armonii imperfecte.
 Nimeni nu-mi așteaptă zorile.

Ascultă sirena ploii când zice
 Luminii să stea
 Îngenuncheată la marginea nopții.
 Lipește-ți tâmpla de stâlpul infernului,
 Strigă numele celor
 De departe veniți la tăiere.

Prelinse pe frunte încoace și-ncolo
 Se ghemuiesc lacrimi de înger
 Limpezite sub streșini
 De zbor.

În spate, falduri de tăceri
 Pe treptele ieșirii din mine
 Atunci când răsuflarea se frânge
 Pe talger.

Umpleți palmele cu frunze și flori,
 Adormi ca luna pe capătul mării și vezi
 Neliniștea stând la răscruce.

Ioan GHEORGHIUȚĂ

Sunt...

Sunt un zenit și pașii-mi sunt păcat
prin piele-mi ies vâpăi ca din furnal
prescrie-mi uneori extraverbal
și-ncearcă-mi ne iubirea la mezat,

La târg se dau degeaba sau se vând
plăsele, lanțuri, suflete sau dude
eu mi-aș dori în jur naiade nude
să le mângâi, s-adorm cu ele-n gând,

Sunt un zenit, de-a dreptul un zenit,
simt soarele cum îmi răsare-n frunte,
privirile-mi sunt gata să se-ncrunte
la infinit, mereu la infinit...

A-ncremenit dezamăgirea...

A-ncremenit dezamăgirea pe cerul dimineții
fac chiciură tristeți pe garduri și în case
mai rar vreo lampă chioară ne mângâie pereții
și tot mai multe clipe ne lacrimă prin oase,

Și parc-au înflorit pe *Dunăre*-n aval
ici, colo printre valuri semețe anafoare
și parcă printre coame sălbătice de cal
se naște o credință și-apoi subit se moare...

A-ncremenit dezamăgirea, pe cerul dimineții
se-ntind speranțe crude cu coapsele rănite
și parc-au înflorit pe *Dunăre* scaietii
și cu priviri de ceară se-ntorc binevenite...

S-au îmbătat copacii...

S-au îmbătat copacii de-atât alcool pe stradă,
terasele sunt pline de deznădăjduiți
te-ntreb pe tine, soare, în cine să mai creadă
și tu, pe cine oare, de-a pururea să uiți?

Privește, umbra-i largă și mințile-s bolnave
pe trunchiuri nevăzute îmbobocesc mezine,
sar clipele în cercuri convexe și concave
bătătorind de-a valma emoții și destine,

S-au îmbătat și nucii și trandafirii toți
de-acum presimt că-n suflet și plugurile ară,
dar te implor pe tine, deși nu cred că poți
să-mi dai măcar în vis o altă primăvară...

Doar...

Doar priviți-mă-n ochi,
zorii mi s-au ridicat dintre gene
ca o scânteie sub un deochi
ce se înalță alene,

Mă vedeți mai bine-n pupilă
cât de haotic, cât de negru sub pene
au crescut sentimente de milă
și de nu mai știu ce prin sprâncene!

Veniți, totuși, ca la spectacol,
puțină sinceritate nu strică s-aveți
sunt eu, universalul din *mall*
cu muștar de minuni și creveți,

Dau și iubire, dau și păcate,
ochii mei sunt din argint pământiu
ca un pocal plin cu de toate,
ca un mort ce pare-a fi viu...

Doar priviți-mă-n ochi,
noptile mi s-au scurs pe obraz
și-au rămas mici frânturi din deochi
cu corole de mir și topaz...

Credința de sine...

Mușcă din timp ca dintr-un măr
iluzii fierbinți, credule, infame
mai pune-mi pe rană puțin adevăr,
puțină credință să țină de foame,

Credința de sine – un mit revolut,
o viață pierdută-n eter,
din neputință și poate din lut
recreăm voința de fier...

Doamne, așteptări prea mari, sincer, nu am,
lipsa de aer e tot mai prezentă,
dă-ne totuși la kilogram
speranță sub formă de rentă...

Ninge...

Ninge cu minciuni, iar pământu-i reavăn...
când ne vom trezi plânși din amorțeală ?
jocul de-a prostia fluturând în leagăn
doar cinismu-i ține ritmul plin de fală,

Numai prădători pe la orice stradă
cu țigări de turbă și-n priviri tumori
fac din neștiință limpede bravadă
precum frunțile scăldate de gând, uneori...

Ninge, doamne sfinte, cu atâtea rele,
cu boli și cu gloanțe pline de cianuri
oare unde-s stoluri vii de rândunele,
oare, unde-s oare pâlcuri de păduri?...

Emily DICKINSON
(1830-1886)

Acesta-i un mugur de Creier

Acesta-i un mugur de Creier –
Italic grăunte – cazat –
De Soartă - ori Hazarduri în Spirit –
Ca să fie fructificat –

Sfios cum e Vântu-n Odăile lui
Și iute ca Șuvoiul limbut –
Tot drumul Florii Sufletului
La fel ne e necunoscut.

Când îl află – nu se bucură mulți –
Înțeleptul Acasă-o pofteste
Cu grijă aceluiasi loc
Dacă altă Floare mai crește.

Când o pierd – în Ziua aceea
Un Zeu a murit și s-a dus,
Pe Pieptu-i un Suflet se-nchide
Floarea e-a Celui de sus

Traducere de Veronica Porumbacu

Aur arzând în purpur scăldat

Aur arzând în purpur-scăldat
Înspre ceruri ca Leopardul sare
Apoi își pleacă
Obrazul pătat
În poalele Zării bătrâne - și moare.
Se pleacă până-n Sălaș de Castor
Prelinge-Acoperișuri
Și-n roșu vopsește Hambarul
Apoi cu Tichia-i salută Câmpia
Și Scamatorul Zilei dispăre.

Traducere de Leon Levițchi și Tudor Dorin

Dimineața e pentru Rouă

Dimineața e pentru Rouă -
Grâul - pentru Amiezi fierbinți - Pentru
flori - lumina serii -
Iar Apusul - pentru Prinți!

Traducere de Ileana Mihai-Ștefănescu

Adu-mi apusul de soare-ntr-o cupă,
Socoate cănile din zori - și după
Să-mi spui cu Rouă câte-s pline,
Și dimineața cât se-ntinde -
Când doarme țeșătoarea - cine
Mai țese pânzele senine!

Și scrie-mi câte note ai simțit
În extazul Prihorului amețit
În ramul plin de umire nouă -
Țestoasa câte plimbări a făcut –
Albina câte potire a băut,
La marea Orgie cu rouă!

Bolta curcubeului de cine e dusă
Și cine mână zarea supusă
Cu nuiile subțiri de Azur?
Degetele cui sunt stalactite -
Salbele nopții de cine-s socotite
De nu s-a pierdut vreuna-mprejur?

Și cine a clădit Căscioara Albă, cine
A zăvorât ferestrele atât de bine
Ca spiritui-mi să nu pătrundă în larg?
Cine-ntr-o zi de gală anume
Îmi va deschide dincolo de lume
Și voi lăsa zorzoanele în prag?

Traducere de Ileana Mihai-Ștefănescu

Iată-mi scrisoarea către Lume

Iată-mi scrisoarea către Lume
Ea n-a ajuns să-mi scrie -
Sunt simple Vești de la Natură
Spuse cu tandră Măreție

Mesajul Ei îl trec în Mâini
Pe care nu le văd nicicând –
Semeni ai mei - de dragul Ei
Judecați-mă blând

Traducerea de Ileana Mihai-Ștefănescu

Într-un ținut pe care nu-l cunosc

Într-un ținut pe care nu-l cunosc - se spune
Că Alpii veșnici depărtări cuprind –
Cu Fruntea, Ei salută înalt Azurul –
Cu Tălpile orașul îl ating –

La poate mii de Margarete
Sfielnice se leagănă în vânt –
Din ele - în zi de August - care Ești
Eu însămi, care sunt?

Traducerea de Ileana Mihai-Ștefănescu

Ștefan ANDRONACHE

Contribuția hotărâtoare a Nataliei Negru la elaborarea poemului „Din zile mari” al lui Șt. O. Iosif

Șt. O. Iosif și Natalia Negru, în primul an al idilei lor curate și nesperat de frumoase, ce se înfiripase în sala de lectură a Fundațiilor Regale din București, descoperiseră, dintr-odată, o pasiune comună, ce părea să-i mistue până în profunzimile sufletelor lor de tineri îndrăgostiți, și anume istoria măreață și atât de zbuciumată a neamului românesc.

Într-o scrisoare, redactată pe 26 august 1903, Iosif îi mărturisea într-un moment de exaltare, „Domniței scumpe”, aflată în acel moment în vacanță, la Buciumeni, în județul Tecuci, visul care-l măcina de mai mulți ani, acela de a realiza „un poem măreț care să (...) răscoale din somn spiritele amorțite” ale epocii „lipsită de avânt și de credință”. În plus, el îi sugera Nataliei ca să accepte să răsfoiască „împreună cartea sfântă a istoriei neamului” și să evoce „figurile mari ale voievozilor noștri”, pentru ca, prețuindu-i pe aceștia, să se poată iubi ei înșiși și mai mult¹.

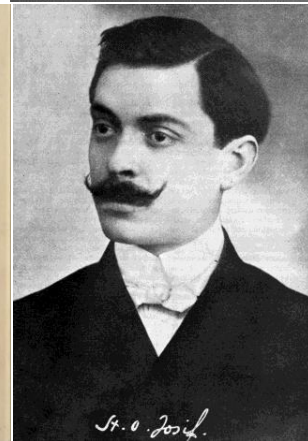
Cum în primăvara anului următor, țara întreagă se pregătea să comemoreze momentul scurgerii celor patru secole de la trecerea în rândul sfinților a lui Ștefan cel Mare, Șt. O. Iosif, care se îndrăgostise subit de frumoasa moldoveancă, socotind că a sosit momentul materializării planului care-l frământa, solicită ministrului Cultelor și Instrucțiunii, Spiru Haret, să-i aprobe și, respectiv, să-i finanțeze o călătorie de documentare în Bucovina pe urmele marelui voievod.

La începutul lunii mai 1904, el se grăbește să-i comunice vestea și Liei sale dragi: „Am fost la D. Haret și am vorbit cu dânsul vreo jumătate de ceas aproape. (...) A primit, fără nicio obiecție, propunerea ce i-am făcut-o la urmă, de a mă însărcina cu misiunea literară despre care am vorbit mai demult. Drumul, deci, mi-e deschis de aici înainte; îmi voi da toată silința să fac o lucrare frumoasă. (...) Pune-ți și tu toată încrederea în puterile mele, în gândul meu de-a învinge orice, pentru a fi mândria ta. Cu suma ce o voi încasa [3000 lei n.n.] la terminarea lucrării, vom putea dura o nuntă să-i meargă vestea și să trăim mai netulburați câteva luni”².

Odată ajuns pe meleagurile bucovinene, aflate, pe atunci, încă sub stăpânire austriacă, și unde avea să rămână până pe la sfârșitul lui mai 1904, Iosif nu se sfișește să-i comunice Nataliei primele sale impresii, să-i facă cunoscută oboseala care deja îl cuprinsese din cauza drumurilor nesfârșite prin împrejurimi, precum și temerea, care părea să o conștientizeze deja, aceea că s-ar putea să nu mai poată onora promisiunea făcută ministrului: „...Dacă ai ști, dragă Liliano, cât mă simt de mic și de

Natalia Negru

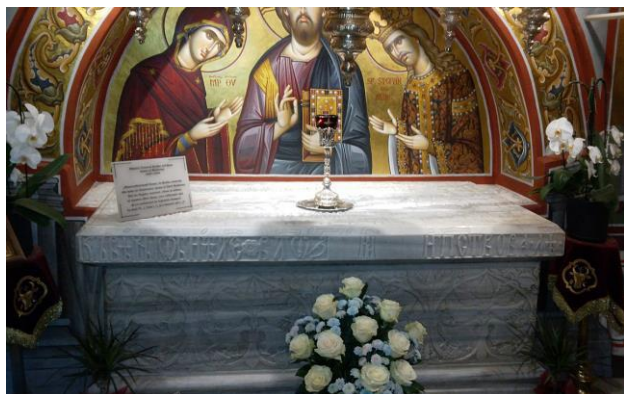
Șt. O. Iosif

neputincios față de subiectul grandios ce am să tratez. A ajuns până aici vestea despre însărcinarea cu care am fost onorat, de a scrie un poem eroic despre Ștefan cel Mare; toți oamenii cu cari mă-n tâlnesc se uită la mine ca la un mare bard național (!) și vorbesc cu atâta entuziasm, încât mi-e rușine”³.

Mănăstirea Putna, județul Suceava

La rândul său, Natalia Negru nu ezită să-l țină la curent cu noutățile din țară. Scrisoarea de răspuns, datată 13 mai 1904, expediată către Putna, acolo unde avea să zăbovească mai multă vreme poetul, îi oferă prilejul să-și exprime mândria față de fapta temerară a logodnicului său: „Steo, te-ai dus așa de parte și luminezi un colț de țară în ciuda celor ce ni l-au furat. Te-ai dus să cânti gloria celui mai mare și mai scump voievod al nostru și să jelești pe mormântul lui înstrăinat”, precum și durerea sa profundă față de nepăsarea urmașilor săi: „Românii n-au mângâierea să știe că rămășițele voievodului odihnesc în pace la umbra steagului tricolor”.

Mormântul lui Ștefan cel Mare de la Mănăstirea Putna

(continuare în pag. 50)

(urmare din pag. 49)

Și, tot ea, se întreabă retoric: „Cine știe dacă sufletul lui e liniștit în ceruri și e împăcat cu noi... Și sântem oare vrednici de-a vărsa o lacrimă pe lespede de lui, când pentru a ajunge acolo trebuie să luăm pașaport pentru Țara Ungurească!...”

Singura-i consolare, pentru moment, pare să i-o ofere, totuși, temerarul Steo: „Dar tu, dulce stea, lucrezi acolo, îți stă așa de bine, razele tale vibrează cu căldură și din vibrarea lor se desprinde mărețul cânt, pe care nu-l aud, însă îl presimt și-mi mângâie inima”⁴.

Prelungindu-și șederea la Putna, poetul este impresionat de Buga, „clopotul cel vechi al lui Ștefan cel Mare”, care „povestește plângând și bocind și preamărind pe mărețul viteaz”, vorbindu-i cu „glasul lui întunecat, despre războaiele lui Ștefan, de faptele lui sfinte”.

Clopotul Buga oferit Mănăstirii de către Domnitorul Ștefan cel Mare

Șt. O. Iosif, care trăia, în preajma mănăstirii de suflet a domnitorului Moldovei, clipe de înaltă vibrație patriotică și de adevărată înălțare sufletească, dintr-un exces de sinceritate ajunge să se considere nevrednic de a mai cânta „epopeea întreagă a evlaviosului voievod”. Scepticismul pare să fi început să-l macine: „Simt atunci că mă covârșește povara ce mi-am luat-o pe umeri, mă sperii singur de umbra uriașă care crește tot mai mare în închipuirea mea și, înspăimântat, dau în lături”. Numai „gândul că un suflet drag, departe, tremură neliniștit și așteaptă” rezultatul final al riscantului demers, îl încurajează, îl sprijină moral și îl inspiră.⁵

Într-adevăr, frumoasa sa logodnică, care nu și-a pierdut deloc încrederea în visul și talentul său, avea să-i expedieze o scrisoare plină de îmbărbătare, rândurile Nataliei Negru dezvăluind, totodată, și starea exaltată în care ea însăși reușise să ajungă:

„Port atâta grijă lucrării tale încât tresar în somn câteodată. Ea decide soarta noastră. Niciodată n-am fost atât de însetată de glorie ca acum și nu pentru mine, ci pentru tine. Aș vrea să iasă o capo d'operă (...) Steluțo, dă-ți toată osteneala, pune-ți toată puterea tinereților, tot avântul, tot entuziasmul de care e capabil un român adevărat, cu inima curată și sănătoasă. Aș vrea să te văd nebun ca un poet de 20 de ani, ca un Eminescu de 19 ani, să torni în formă nouă «limba veche și-nțeleaptă», să întrupezi o lucrare care să te turbure, să-ți zguduie toată ființa prin măreția ei, prin puterea sentimentului național... Acel ce citește să rămâie înviorat cu sufletul adăpat și întregit cu cel mai nobil sentiment al vieții... Versurile să curgă puternice ca undele repezi ale unui izvor ce s-ar năpusti nebun din inima munților sănătoși ca să alimen-

teze cu apă limpede și binecuvântată albia unui râu pe cale de a seca... Să fie ca o ploaie mănoasă, care ar înviora din nou ogoarele arse și însetate ale țării românești... căci și sufletul românesc scade și se înstrăinează. Spune-ne clar și cu amănunt povestea marelui Ștefan, viteazului și cucernicului voievod, spune-ne-o în limba curat strămoșească, s-o înțeleagă toată suflarea românească, să exalte tinerimea și să rostogolească de duioșie în bărbile albe...”⁶.

O priveliște asupra Mănăstirii Putna

Natalia Negru acceptă, în cele din urmă, chiar să fie sacrificată, aidoma Anei lui Manole din legenda Mănăstirii Argeșului, cu condiția ca să se edifice odată poemul pe care Iosif îl purta în sufletul său, dar căruia încă nu-i putea da configurația pe care și-a dorit-o. Iată îndemnul sincer care continuă să i le facă aceasta: „Închipuiește-și că ești un copil tânăr și adorabil și, în loc să iubești «o Viorică din poveste», ca odinioară, iubește pe Ștefan cel Mare, îndrăgește-l, lasă-l numai pe el în inima ta, și cântă-l ca un nebun... Cântă-l la nemurire, rupe-ți sufletul în versuri... pe urmă să-l sorb eu. Să zvâcnească ritmul stihurilor, să se simtă ca bătaile puternice ale unei inimi aprinse de iubire și de entuziasm”. În final, muza sa, acceptă chiar să fie „trădată”: „Steo dragă, nu pot să spun cât vreau... nu mă mai iubi deloc pe mine, iubește numai pe Ștefan cel Mare, iubește-ți poemul ca pe copilul tău și fă tot ce-ți stă în putință ca să-i asiguri soarta cea mai fericită și nemurirea”.

În cazul în care, el ar renunța la mărețul proiect, aceasta îl avertizează că s-ar putea să asiste la agonia Liei. „Sufletul cel tânăr, învâpăiat și plin de speranță și încredere”, s-ar putea să-i dispară, iar „vântul decepțiilor s-ar năpusti ca un uragan într-un pustiu înghețat” asupra sa.⁷

Cum de felul său era un om extrem de sincer, poetul se confesează logodnicei sale: „Vroiam să las baltă și poem și tot - și mai bine să mă-mpușc. Am rupt și am ars tot ce scrisesem. Eram disperat și începusem să blestem ceasul când am primit însărcinarea oficială de a scrie acest poem”.⁸

Imboldul pentru a nu abandona totuși poemul i l-au dat, așadar, scrisorile „pline de farmec și de entuziasm” ale Nataliei care s-a dovedit a fi permanent alături de el în momentele lipsite de inspirație. Iată ce mărturisește el în epistola sa: „M-am ridicat îndârjit și mi-am zis: Nu, nu se poate ca Li să piardă

(continuare în pag. 51)

Încrederea ce-a pus-o în mine! Tu Steo, trebuie să scrii, măcar de s-ar surpa cerul pe capul tău!"

Căutând a se apropia „de sufletul unui rapsod simplu”, el avea să adopte versul evocator al doinelor și al baladelor populare pentru a-l cânta pe „legendarul Ștefan”. Și, după ce îi trimite competentei sale cititoare, în premieră absolută, un fragment din poemul „Din zile mari” care, în sfârșit, începuse a se contura, autorul acestuia ține neapărat să adauge: „Tu judecă cu toată asprimea și nu-mi ascunde părerea ta”.⁹

Sărbătorirea Mănăstirii în iulie 1966

Din păcate, poemul lui Șt. O. Iosif nu a putut fi terminat până la începutul lunii iulie, atunci când s-au desfășurat, în toată țara, grandioasele serbări închinare marelui Ștefan. Cu toate acestea, câteva fragmente din poem aveau să fie publicate în revista „Sămănătorul” din 4 iulie 1904.

Încredințat fiind prestigioasei Edituri „Minerva”, poemul „Din zile mari” a apărut, în anul 1905, atunci când autorul său a reușit să primească și restul onorariului promis de către Ministerul Cultelor și Instrucțiunii.

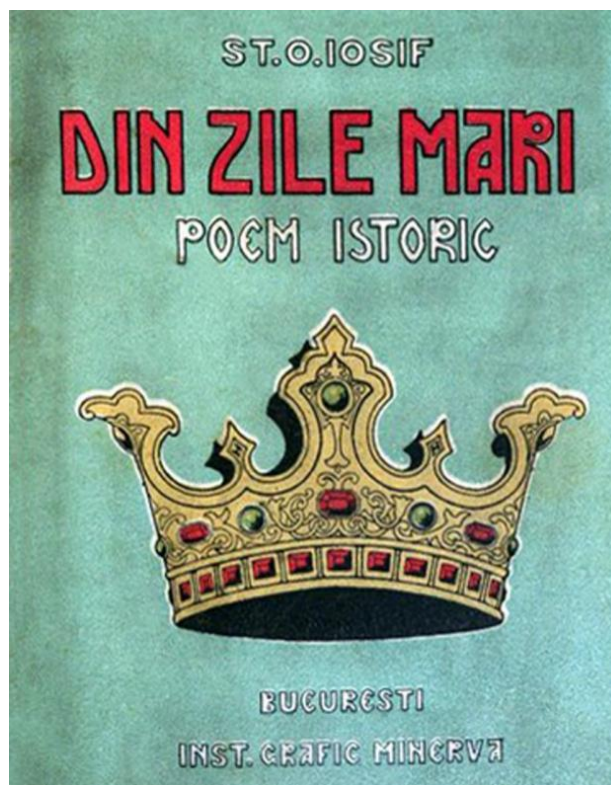
Deși i s-a imputat poemului lui Șt. O. Iosif că a fost scris într-o limbă veche și că ar fi lipsit de suflu epic, Nicolae Iorga s-a dovedit a fi fost singurul, din epocă, care i-a luat apărarea creatorului său, precizând că acesta nu a intenționat „să povestească pe Ștefan, ci să-l cânte”. „După atâtea fanfare, tânguiri de caterincă și imnuri funebre pe armonică, e o plăcere să ai înaintea acest volumaș, mărunț și alb”, „această cânticică, așa de minunat de limpede, de evlavioasă și de bună”.¹⁰

Și pentru a proba că istoricul avea dreptate, reproducem doar un fragment din poemul de mici dimensiuni, versurile autorului intrând, pentru totdeauna, în conștiința tuturor românilor: „Când a fost să moară Ștefan, / Multă jale-a fost în țară: / Câte brațe-n deznădejde / Către cer nu se-nălțară? // Câte jertfe la altare, / Câtă smirnă și tămâie, / Pentru ca viteazul Ștefan / Viu și teafăr să rămâie!”¹¹

Șt. O. Iosif, intuind parcă evenimentele ce aveau să se întâmple pe parcursul celui de al doilea deceniu al secolului al XX-lea, avea să consemneze: „Însă când suna-va ceasul / De dreptate pentru țară, / din mormântu-i va străbate / Vârful sabiei de pară... // Și va fi războiul mare / Între neamurile toate; / Caii în potop de sânge / Pân' la coarne or să-noate... // Peste noi atunci pluti-va / Duhul lui Ștefan cel Mare - / Și vom rupe orice lanțuri, / Vom sfărâma orice hotare!”¹²

Pentru faptul că nu ne-am propus ca, în cadrul acestei intervenții, să analizăm și rezultatul final al efortului între-

prins de poetul Șt. O. Iosif, ci doar să dezvăluim resursele intime ce l-au condus la abordarea unui segment important din trecutul istoric al românilor, vom încheia cu o concluzie.

Șt. O. Iosif probabil că n-ar fi terminat niciodată poemul istoric „Din zile mari” dacă Natalia Negru, logodnica sa, nu i-ar fi înțeles momentele de șovăială prin care el a trecut, la un moment dat, nu l-ar fi încurajat și îmbărbătat așa cum numai ea știuse să o facă. Faptul că și-a redactat prefața cărții de suflet chiar în casa propriei iubite de la Tecucelul Sec, aflat nu departe de Buciumeni, dovedește cât de îndatorat se simțea el față de principalul său suport moral în materializarea acestei creații.

Dacă legătura lor frumoasă nu s-ar fi curmat atât de repede, iar lui Șt. O. Iosif i-ar fi fost dat să depășească limita de viață, curmată atât de brusc din cauza unui destin nemilos, probabil că am fi avut, de ce nu? chiar o emoționantă și vibrantă carte în versuri a întregii istorii a patriei noastre.

¹ Șt. O. Iosif, „Opere”, vol. IV, Editura „Minerva”, București, 1981, Scrisoarea XXI din 26 august 1903, p. 473.

² Ibidem, scr. XXXIV, p. 496.

³ Ibidem, scr. XLV, 10 mai 1904, p. 513.

⁴ „Correspondență Șt. O. Iosif, Dimitrie Anghel, Natalia Negru ...”, Editura pentru Literatură, București, 1969, Scrisoarea Nataliei Negru din 13 mai 1904, pp. 194-195.

⁵ Șt. O. Iosif, op. cit., Scrisoarea XLVII, pp. 518-519.

⁶ „Correspondență Șt. O. Iosif, Dimitrie Anghel, Natalia Negru ...”, pp. 199-200.

⁷ Idem.

⁸ Șt. O. Iosif, op. cit., scr. XLIX, p. 522.

⁹ Idem.

¹⁰ N. Iorga, „Poemul lui Șt. O. Iosif despre Ștefan cel Mare”, în „Sămănătorul”, IV, nr. 25, 19 iunie 1905, p. 421.

¹¹ Șt. O. Iosif, op. cit., „Din zile mari”, p. 69.

¹² Ibidem, p. 73.

(„Astra tecuceană”, II, nr. 3, ian. - febr. 1997, p. 11.)

Lucia PĂTRAȘCU

NOROCUL de Angela BURTEA

Cartea pentru copii „**Norocel**”, semnată de scriitoarea **Angela Burtea**, publicată la editura *Destine*, București, 2022, cuprinde în cele 50 de pagini opt povestiri.

O analiză de carte pentru copii, semnată de o scriitoare care are în palmaresul său literar un număr de douăsprezece titluri de carte, cuprinzând poezie, proză, dar și literatură pentru copii, nu poate fi considerată lipsită de importanță. Dacă ar fi să cităm „*Ilinca și Matei*” - 2002, „*Magia prieteniei*” - 2019 și 2020 și „*Povestiri pentru copii*” - 2022 și încă nu am fi spus tot despre Angela Burtea, ca și scriitor pentru copii. Cu atât mai mult cu cât autoarea, profesor de învățământ primar, lucrând o viață cu cei mici, este membru al UZPR, are o bogată activitate de jurnalist și în prezent este coordonator al Cenaclului Literar „*Destine Junior - Brăila*” și al revistei „*Prețul cuvintelor*”.

Nu este surprinzătoare dragostea cu care se apropie de sufletul celor mici, pe care îi iubește, îi înțelege și către care se simte mereu datoră. Le creează povestiri cu tâlc, pline de învățăminte, aduce în lumea lor personaje speciale, reprezentate de oameni, animale, flori, ce trăiesc împreună, au un comportament social asemănător, interacționează, se ajută și se completează reciproc. Întotdeauna, caracteristicile negative sunt prezentate doar pentru a putea fi corectate, întreaga carte devenind o lecție completă de învățatură.

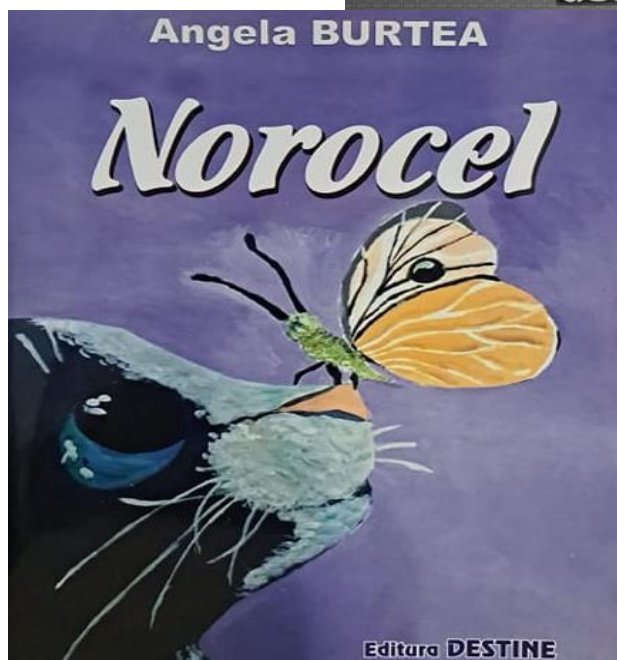
Am semnalat și cu alt prilej talentul cu care scriitoarea Angela Burtea așterne în cărțile sale pagini pline de candoare, fie că era vorba despre evocarea amintirilor, a întâmplărilor și poveștilor de iubire. Prin profesiunea sa, așa cum spuneam, Angela Burtea și-a dedicat o viață întreagă lucrului cu cei mici. De aceea, nu s-ar putea spune că prin această carte autoarea a intrat în mod întâmplător într-o buclă a copilăriei. Se află acolo împreună cu cei mici, cu viața lor, cu jocurile lor, cu gândurile lor și cu nesecata lor dorință de cunoaștere.

Astfel, „**Norocel**” devine o carte de folos cu întâmplări trăite de copii, întâmplări ce, prin desfășurarea lor pozitivă, devin adevărate pilde, adevărate învățături pentru viață. Fiecare dintre cele opt povestiri ale cărții, cu titluri semnificative, scrisă într-un limbaj amiabil, simplu și elegant, are în analiză o situație anume, ce poate părea neașteptată, dar, la o privire mai atentă, cititorul va constata că este perfect valabilă, existentă și bună de prezentat.

Ninsoare târzie este povestirea în care nepoțelul Bibi, bunicul Radu Mirea și cățelușă Linda împărtășesc împreună bucuria unei ninsori neașteptate de mărișor, când fulgii zburdă ca niște „albine albe”.

Pițigoii. Bunicul Macarie, tâmplarul, cu nepoțelul Tibi salvează o pasăre încurcată în niște sforicele, după ce pițigoii dăduseră strigăte, semnalizând necazul.

Bianca și maimuțica Lili au parte de o întâmplare neaș-

teptată prin care animaluțul devine mascota clăsei în care învață fetița, după ce Lili îl dă de gol pe Edi, care-și însușise un stilou străin.

Izabela. Mătușa Neli face obișnuita plimbare în parc. Acolo o cunoaște pe Izabela, fetița ce vine singură pentru a se juca. Împreună hotărăsc ca pe viitor să vină împreună în parc, la orele de joacă ale fetiței.

Pățaniile Adinei, o fetiță care devine harnică și ordonată după ce cățelul Pufi și toate obiectele din casă o mustră pentru neatenția și lenea ei.

Norocel, pisoiașul, are norocul de a trăi în casa lui Sebi, iar viața lui este foarte diferită de a familiei sărace din care provine. O familie din care cititorul află că este în aceeași situație neplăcută ca unii oameni.

Regina-Noptii, floarea nopții, într-o fermecătoare personificare, judecă, vorbește și explică băiețelului Tilică de ce mai este denumită *tutunul ornamental*.

Smochinul din curtea vecinului este o tentație pentru Trică, care dorește să mănânce din fructe și hotărăște să le obțină singur, rupând o ramură încărcată. Nea Sile, vecinul, îi explică băiețelului că nimic nu se obține fără muncă și Trică învață tainele îngrijirii pomilor.

Iată o carte pentru copii, cu norme educative atât de necesar a fi însușite și respectate cu ajutorul părinților, prietenilor, colegilor de școală și de joc și, de ce nu, al autorilor de carte pentru copii. Privită superficial, o carte pentru copii ar putea părea un demers „ușurel”, prin care autorul se joacă în lumea lor. Este, de fapt, o lecție de viață necesară devenirii și viitorului lor, bună să fie păstrată cu respect convenit autorului ce trudește pe coala albă și curată asemeni sufletului de copil. O carte pentru copii, oferită ca dar celor mici, cu îndemnul responsabil al autoarei Angela Burtea: „*Citește, copile! NOROCUL te-așteaptă! Citește cu ochii minții, dar și cu sufletul! Adună mărgăritarul din ogrorul cuvintelor și împletește-ți haina miraculoasă a cunoașterii: aceasta-ți va fi temelie înțelepciunii de mai târziu!*”

Nicu BREZOIANU

infinit

un meteor mesager
a spart liniștea nopții eterne sunt
gluonul stingher

divin și damnat
supa primordială sleită
pulsează-n spațiul curbat

un sunet acut și pervers vibrează-n
labirintul memoriei se naște un alt
Univers

prizonieri într-un con de lumină canonic
pulsează quarcii-n forme stranii
într-un miez barionic

zâmbesc ștrengărește mă
hrănesc cu hazard
sunt spin sublim
al modelului standard
indescifrabil bastard

marină

descânt
deferlări obosite
în acvariul nocturnelor futele

freamăt
teofanii păgâne
ascunse într-un son diatonic

culoarea
aprinsă-n irizări diafane
a eșuat pe faleza pustie

speranțe
împletite-n visuri păgâne
sunt ancorate în porturi hirsute

iubiri
risipite printre țărături străine se
ascund în rubiconde terține

cotidian

vânt ursuz
mănânc iluzii gonflate
lipsa educației sexuale distruge copilării
recidivez
într-o casă hangar
a fost ucisă inocența
generația beat
a expirat
un nor corabie
cerne estrogen congelat
o girafă pitică
face reclamă
prezervativelor desuete
guvernul doarme
mai trece o zi impersonală
generația rezist plânge
les gilletes jaunes au devenit incomode
sunt un rinocer
exilat într-o cușcă fierbinte
estropiez cuvinte

la început era cuvântul...

mi-i trupul străin pupila-i opacă
silabisesc pictograme nipone
sorb cu nesaț
cuvinte balsam
acide gânduri fugare
se preling zgomotos
peste caldarâmul inert
ignobilii zei
nu le degustă candoarea
îngerul palid
surâde sarcastic
vibrează o voce păgână
ești om amorf căzut în păcatul
cunoașterii inutile
la început era cuvântul cuvântul
era la Dumnezeu
Dumnezeu era cuvântul
Universul este o infinită bibliotecă
în care dorm cuvinte

universul plânge

sunt suspendat
în timpul
inexistent
universul
plânge
într-o coajă de nucă
număr tăcut
felii de spațiu
trăite

(continuare în pag. 54)

ochii verzi
mi-au brodat iubirea
pe trup

surâsul fierbinte
al stelei neutronice
ucide constelații

schizofrenie cosmică

rătăcesc
printre nopți
erodate de gânduri abrazive

fredonez
groove metal sepultura
viziuni morbide în hologramă mă învăluie

un atom
al conștiinței universale
mi s-a cuibărit în cortex

descifrez
cuneiformele indescifrabile
arhivate meticulos pe alpha centauri

admir
sexul cuantic
al cuplului gay spațiu-timp

pisica lui schrodinger

sunt depresiv
universul se comprimă
fredonez heavy metal
detest tablourile scorjite
ale galeriei Uffizi

Schrodinger a aruncat
pisica într-o cutie
prietena mea plânge
pisica miaună
e vie
eu sunt sceptic
dacă se va sparge fiola cu cianură
pisica va muri

sunt un amestec cuantic de stări
sunt viu și mort în același timp
cocoșul a cântat de trei ori
diavolul a dat colțul
m-am demultiplicat
în trăiri sentimentale liniare

pisica a simțit unda ucigașă
și-ar fi dorit un șoricel jucăuș
ca un foton nestatornic

prietena mea plânge
mă imploră
nu deschide cutia
pisica va muri
da
nu deschide cutia
pisica va muri

da ai dreptate
nu încerca să-mi deschizi inima
iubirea va muri
universul și-a cumpărat
o cămașă slim
făcută din bucle finite
și a ricoșat într-un
alt univers mai galant
pisicii i s-a făcut foame

nimic

citesc mic tratat despre nimic
capul meu este un pulsar flămând
universul nu are început sau sfârșit
mă înlănțuie tentacular ca un monstru
am prins luna plină și am ascuns-o în buzunar
gregorio morales se plimba abătut
în jurul craterului maskelyne
simt deriva occidentului repeta el alarmat
răsfoind *cadavul lui balzac*
elementele grele surâd
razelor cosmice
soarele sîngera peste țurțudan
din împietrita pădure senoniană
se furișă scârțâind carul mare
în care lotrenii își plimbau singurătatea
m-am programat la observatorul palomar
voi studia nucleosinteza esteticii cuantice
nimicul pare un vid instabil
iar eu muritorul
sunt un nimic făcut din nimic
fredonez *dance me to the end of love*

colaps cuantic

privesc pătratul negru al lui malevici
momentul zero al vibrației cromatice
culoare tristă irosită
premoniție a bolșevismului barbar
iubita mea plânge cu lacrimi erogene
îmi reproșează decoerența cuantică
se înșeală rudimentar gripează relativitatea
situației
funcționează după principiile rigide ale mecanicii
clasice
îngurgitează simple certitudini induse
îi ofer două flori albe de crin e uluită
chiar mă iubești pe care să o aleg
știi eu sunt într-o stare de superpoziție cuantică
e greu să fiu captivul unui singur trup egoist
iubirea inertială crește o data cu viteza de
deplasare
de aceea alerg între buzele tale cărnoase
florile de cireș în care rătăcesc gheșe matlasate
și misterul virginal al primăverii lui boticelli
eu sunt materie condensată
iar echivalența masă-energie erotică
depinde de pătratul sexualității luminii în vid
curele de slăbire te dezavantajează

Paula BÂRSAN**Candela**

Am stors secunda dilatând veșnicia
Întâlnirii cu tine.
Am cules privirea și am zburat-o
În a mea simțire, pe vecie.

Geneza

Înainte de începutul anilor,
Înainte de facerea lumii
S-au aprins privirile,
Au încolțit dorințe.
Și au zburdat tenebroasa noapte
Ce azi ne zăpăcește cu stele
Întâlnirile sfinte,
Mijită reverie-n eclipse.

Embrionari

Și noi,
cele mai frumoase chemări.
Am colorat viața cu ele-n scriptură.
Iartă-mă pentru presupusa impostură,
Falsă, nătângă în traiectorie,
E dezinvoltă zgură, depusă căutătură
Pe zbor.
Noi doar ne naștem,
Clopot în el.

Exploziv

Meleagurile mele carnale
Curg atâta floare
Deschisă din lumânare în culoare,
Renaștere, aplecat ram spre cules,
De cel de mine ales.

Invitație

Vino cum mine și-ai să învii în speranță,
Ușor volatilă,
Aflu răspuns, de necuprins.
Pe un vis alungit, regăsit.

Seducție

Lumina pirograva
Petale spre pârg,
Inunda fundația simțului meu încordat,
Te aștept răspuns, mângâiere.
O expirație profundă spre seară
Strălucind pe atingerea mea, oxigen.
Te respir,
să conduci afară
Întrebarea din chemarea sufletului meu,
aflat călător.

Fiori

Ca o gondolă pe cer de înalt
Lungești luciul de val,
Arcuind pieptul meu
În dor de mai multă încordare de lac,
Spartă de-un lopătar.

Saturnieni

Sclipirea ta vine spre mine,
Mă urcă la viață,
Sprijină torenții
De ceață zemoasă.
Genocid de dorințe,
Extrag nestemat,
Iubirea ta curgătoare,
Colier șlefuit pe al meu decolteu de privire,
Iluminând nemărginire.
Karate, candelabre motoare,
Pe inelare planetare.

Doar alt infinit

Câte planete mă împresoară!
Diafan mă aștepți,
Șoaptă ondulată pe seară,
Urcând a mea astrogramă
Pe metereaza ridicată în grad.
Reminiscentă electrică de vară,
Foc m-ai brodat.

Mihai MERTICARU

Un port cvasinecunoscut

Câți dintre români știu că, în comuna Cândești din județul Neamț, se află mormântul unui poet care a fost contemporan cu Mihai Eminescu, Ion Creangă și Titu Maiorescu, trăind în preajma lor ani buni? Mai mult decât atât, a fost prieten bun cu Titu Maiorescu, care l-a propus și l-a sprijinit să intre în Academia Română.

E vorba de poetul ANTON NAUM născut la Iași, pe 17 ianuarie 1829, urmașul unei familii de macedo-români, tatăl său fiind proprietarul mai multor moșii, dintre care una se afla la Cândești, cuprinzând casă cu cerdac, livadă, pământ arabil, un iaz și o pădure care se întindea până aproape de Tazlău. Unu dintre cei doi fii ai săi, Teodor, ajuns un filolog clasicist de prestigiu în epoca interbelică, nota în memoriile sale, prin 1974: „Văduțele (satul respectiv din comuna Cândești) copilăriei mele nu s-au șters și nu se vor șterge niciodată dinaintea ochilor mei”. Despre poetul Anton Naum au rămas însemnări de la aproape toți membrii societății Junimea, despre el au scris mulți critici și istorici literari, dar o monografie în adevăratul sens al cuvântului ne-a lăsat-o, nu cu mult timp în urmă, un cândeștean, Gheorghe Manolache, actualmente profesor la Universitatea „Lucian Blaga” din Sibiu. Din această monografie apărută la editura universității susnumite, aflăm că tânărul Anton Naum a absolvit cu brio Academia Mihăileană din Iași, după care pleacă la Paris, unde urmează, între 1856 și 1865, cursurile de la College de France și ale Facultății de Litere de la Sorbona.

Revenit la Iași, în 1866, devine profesor la Institutele Unite, predând cursuri și la Liceul Central, și la Universitate. Între anii 1868 și 1872, a fost revizor școlar în județele Roman, Botoșani, Suceava, Iași și Neamț. În 1872 intră la Junimea și devine unu dintre stâlpii societății. La început se remarcă printr-o prodigioasă activitate de traducător din clasicii literaturii franceze, apoi își adună creația sa originală în volumele *Aegri somnia* (1876), *Versuri* (1890) și *Povestea vulpei* (1902). Un fapt demn de remarcat este că, în 1882, poetul primește premiul Jocurilor florale ale felibrilor din Provența pentru traducerea din Mistral. Premiul, sub forma unui condei de aur împodobit cu briliante, îi este înmănat de Vasile Alecsandri, primul laureat al acestui concurs, următorii laureați fiind Carmen Sylva și Iacob Negruzzi.

În memoriile sale, Iacob Negruzzi, printre altele, atrage atenția asupra aristocratismului sufletesc al poetului Anton Naum, care, „zgârcit la vorbă, sobru în gesturi, totdeauna elegant îmbrăcat, timid și melancolic, a adus în cercul Junimii un aer de distincție foarte caracteristic, fiind foarte prețuit de Maiorescu”. La fel de favorabil îl caracte-

Anton Naum

risează și istoricii literari I.E. Torouțiu și Gh. Cardaș, care îl consideră „una din figurile cele mai simpatice, un statornic și asiduu junimist, atât în concepțiile literare, cât și în cele politice”.

Profesorul universitar Gheorghe Manolache, autorul monografiei, subliniază cu obstinație că Anton Naum ilustrează spiritul junimist în cel mai caracteristic mod cu putință, plasându-l la intersecția dintre lumea veche românească și antichitatea greco-latină. În 266 de pagini, sprijinindu-se pe concepte dintre cele mai autorizate, pornind de la Horațiu, Cantemir, Boileau, Maiorescu, Bachelard, Bahtin, Barthes, Brunetiere, Iorga, Călinescu, Vianu, Hegel, Lovinescu, Shopenhauer și mulți alții, prof. univ. dr. Gh. Manolache întoarce opera naumiană pe toate fețele, scoțând în evidență originalitatea stilistică, procedeele formale cu totul speciale, însemnele originalității, valoarea formativă a artei sale, respectul tradiției, cultul nativ al artei pentru artă, simțământul religios, desăvârșita unitate a fondului cu forma ș.a.

Cartea profesorului sibian este un izvor nesecat de informații, un creuzet în care se adună figurile cele mai impozante ale unei vieți culturale milenare, depășindu-se cu mult jumătatea de secol în care a strălucit steaua lui Anton Naum.

Referindu-se la monografia domnului Gh. Manolache, prof. univ. dr. Antonio Patraș de la Universitatea din Iași scrie în revista *Convorbiri literare*, august, 2020: „Nu am nimic de adăugat la această percutantă și sigură caracterizare menită a-l fixa în *aeternum* pe uitatul junimist drept cel mai reprezentativ scriitor de climat, tot așa cum Junimea a fost gruparea în care s-au regăsit la un moment dat cele mai de seamă energii creatoare ale neamului românesc.

Îi revine lui Gh. Manolache meritul de a fi reînviat această figură clasică a literaturii noastre”.

(continuare în pag. 62)

care îl are orice artist care transmite emoție. Cum v-a afectat ca om succesul și celebritatea alături de formația "Compact"?

Costi Cămărășan: Succesul poate să-ți ia mințile. Modestia este o calitate foarte bună, dar până la un punct. Emoția actului artistic trebuie să ajungă fulgerător la public, altfel "te produci" degeaba. După ce cobor de pe scenă, sunt un om ca toți oamenii...

Cristian Mladin: Nu întotdeauna drumul ales ne duce în direcția dorită de noi. Dacă ar fi să o luați de la început, ce ați schimba în viața dumneavoastră și de ce?

Costi Cămărășan: În tinerețe aș fi vrut să fiu pilot pe avioane de vânătoare, îmi place viteza și adrenalina. Dar, poate în altă viață? Cine știe?! Acum pot spune cu mâna pe inimă că am făcut cea mai bună alegere îmbrățișând meseria de artist rock. De bună seamă, dacă ar fi să o iau de la capăt, aș proceda la fel.

Cristian Mladin: Tinerii artiști sunt exponenți ai noii energii creatoare, aflați la început de drum. Ce sfaturi le-ați da pentru a ajunge acolo unde își doresc, în sufletul și inimile oamenilor?

Costi Cămărășan: Pentru cei care vin din urmă, cu respect, le urez să fie perseverenți, să creadă cu tărie în ceea ce fac, să canalizeze toată energia pozitivă în acest sens și să bucure inimile oamenilor cu frumos...

Cristian Mladin: Lucrurile și oamenii pe care îi iubim ne fac să ne trezim zâmbind dimineața. Care este starea de spirit de acum a formației "Compact" și ce proiecte de viitor aveți?

Costi Cămărășan: În ciuda faptului că activitatea concertistică a fost întreruptă de perioada Covid aproape trei ani, ne-am canalizat atenția pentru un nou album "Compact" de studio. Fiecare a lucrat de acasă în studioul personal și ne-am trimis înregistrările. Avem finalizate 17 piese noi-nouțe, care așteaptă în acest moment un producător care să urmărească și interesul formației. Acest album va apărea pe CD și vinil, pentru colecționari, în prima jumătate a anului 2023, însoțit desigur de un turneu de promovare. În încheiere urez în numele formației "Compact" sărbători frumoase și îmbelșugate, precum și un călduros „La mulți ani!” tuturor.

Cristian Mladin: Mulțumesc pentru idei, trăiri și sinceritate. Sunt sigur că mesajul dumneavoastră va ajunge acolo unde trebuie. Mult succes în tot ce faceți!

Marin MOSCU

O lebedă

O lebedă
Desenată în vânt
Pompează tăcerea
Din cer la pământ.

Pun inima sub
Foșnet prelung,
Spre ea alergând
Cu visul ajung.

Rădăcina ființelor noastre

Dincolo de înțelegeri dorm nepăsările,
Cuvintele topesc dorințe-n ecuații,
Vrăjile luminii străbat printre brazi
După un colț preasfânt de fericire.

Codana-și potrivește pașii,
Statuile sunt zvelte în alergarea sa,
Mă legăn în fulgii plăcerii topite
De finețea dulce a trecerii prin trup.

Am arterele încrucișate-a dar,
Iubirea se prelinge în cerul albastru,
Zburăm după-nțelegeri, să putem fi
Rădăcina ființelor noastre.

Stropi de fericire

Stropi de fericire-s
În vată de stele,
Pătate de iubire
Sunt oasele mele.

Mângâi o frunză
Cu palmele reci,
Sărutul aduce
Iubirii poteci.

(continuare în pag. 58)

În geana amintirii

Soarele își pune
Ochelari de jad,
Iluzia ne poartă
Spre țărmul celălalt.

Într-o urmă strâmtă
Floarea nimănu
Prinde fulgi de stele
Din coama vântului.

Cumpăna fântânii
Răcoarea-și potrivește
Pe unde am intrat
Cu tine în poveste.

Zborul necunoscut

O pată de sânge
Lasă gustul amar
Anilor
Smulși de vitregiile
Pufului toxic
În zborul
Necunoscut

Casa mea cu două praguri

Casa mea cu sufletul spre soare
Are două praguri de ninsoare,
Două praguri de ploi dulci
Și o tabără de cruci

Fulgi de gheață pe zăpadă,
Rană veșnic desenată
Și în tâmpla care doare
Sângele-i uscată floare.

După ușile cu chei
Se ascund strămoșii mei,
Ascund sufletul de soare
Între ceață și ninsoare.

Iubito

Iubito, să adormi după fiecare
Rază de soare care apune departe,
La pieptul meu zâmbind să te trezești,
La fel de tandră, ca poezia-n carte.

Scânteie de vis, iubire, să-mi fii,
Sărut de rouă-n hamac de curcubeu,
Cerul să ne primească în zborul vieții
Mângâiați pe creștet de Bunul Dumnezeu.)

Fiorul iubirii

Drumul durerii oprește-n plăceri,
Rămân în viață cu ușa deschisă,
În gând se plimbă femeia amorfă
De roua iubirii atinsă, cuprinsă.

Vântul spulberă strigătul surd
În retrageri de netede pleoape,
Ziua croiește lumină-n oglinda
Fiorului iubirii cât mai aproape.

Sora mea, viața

Sora mea, viața,
Trece prin satul
Pierdut într-o urmă
De umbră
Scăpată
Din legământul
Tatălui
Ce separă
Sărării de bogați,
Regrete de plăceri,
Sifilitici de zdrahoni
Și dăruie în ceruri
Veghea ofilită
A rugilor
Scăpate
Din toaca
Făpturilor văduvite
Ce plâng
Pe umărul
Surorii mele,
Viața,
Cusută cu lumină
Pe meteorii cerului
Sloboziți în lacrimi.

Buzele norocului

Păstrăm norocul
Întâlnirilor nocturne,
Sentimente
Neînduplecate
Deapănă amintirea
Bradului purtat
De Moșul
În sacul
Cerului gol.

Un surâs tresaltă
Când Dumnezeu
Ajută orbii
Să nimerească
Veșnicia ascunsă
Într-o scrisoare
Calcinată.

Năstase MARIN

Bate vântul de pelin

(fragment de roman)

– Ai făcut lista, Bălțatule?

– Ce listă, dom' inginer?

Ion Mărășteanu, care se spăla pe mâini la W.C. dădu încet jetul de apă și ciuli urechile. Șeful de secție, inginerul Breazu, venise în inspecție la echipa de electricieni din tura de noapte. „Al dracului, gândi Mărășteanu, ora unu și el ne verifică. Zvonul cu noul val de șomaj uite că se adevărește. Curcanu și Bălbăitu sunt la intervenția de la LTG, eu m-am întors din alta și ăsta face pe zmeul în miez de noapte. Ia să fiu atent ce coace!”

– Bă, tu joci bambilici cu mine? Ți-am spus să-i treci pe listă pe cei care trebuie să plece voluntar în șomaj? De ce nu-mi prezinți cererile lor?

– Am crezut că glumiți, dom' inginer. Din cinșpe am mai rămas cu șapte. Nici nu știu cum să-i mai întind în trei ture. Dacă vreți să mai ciupiți vreunul... mai bine, desființați-ne!

– Nu-i rea ideea. Tot ești în prag de pensie. Stai și tu pe tușă câțiva ani și scapi.

– Hă, hă, hă! Răse forțat maistrul Bălțatu, știam eu că sunteți glumeț. Cum vă mai merg afacerile? Am văzut că ați mai deschis un magazin în piață. Parcă... și la Tecuci. V-ați reprofilat pe produse alimentare. Păpica, săraca!...

– Ia ascultă, bă! De când te tragi de bărneț cu mine?

– Am glumit și eu, dom' șef. Voiam să-mi fac intrarea pentru fo douăj'dă tone de tablă.

– Mă! Ți-am spus că ai pierdut trenul? Până să ne cumpere indianu', de ce nu ți-ai făcut firmă? Acu'... a-nțărcat bălaia. Gara e pustie. Totul se vinde la firme cu contracte. Ai firmă, ai contract, primești marfă.

– Păi, tocmai asta vă rugam. Am un prieten din Mediaș, firmă-n regulă...

– Șmecherul ăla? Nu vreau să mă complic cu el, pentru că e-n colimator. Să-și vadă de treabă! Trebuie să ne păzim, Bălțatule, să fim corecți! Vezi ce faci cu echipa! Reține-i pe cei vrednici și pricepuți, restu'... valea!

– Asta ziceam, dom' inginer, că toți din echipă...

– Mă superi, Bălțatule! Nu înțelegi că trebuie să ne mai înpuținăm cu vreo două mii? Hai, că n-am timp de palavre! Trece-l pe listă pe amărășteanu'ăla! De vreo opt ani tot îți spun să-l scuipi. Nu pot să-l sufăr, bă!

– Nu se poate, dom' inginer, este cel mai bun, mâna mea dreaptă!

– Pe dracu, cel mai bun! Pune-l pe listă, că nu se prăpădește Combinatul fără el!

– Nu vrea în șomaj, dom' inginer, l-am întrebat eu.

– Păi ce, trebuie să vrea? Șomaj voluntar, da'... obligă! Adică... lămurește-l, omule! Ce, mă, ai uitat când duceam muncă de lămurire? Ți-ai pierdut antrenamentul? Hai, peste trei zile mi-aduci cererea lui de șomaj! Dacă nu te descurci, vii cu el la mine!

– O să... văd, dom' inginer. Da', cu cererea mea cum rămâne?

– Bă, nu mă supăra! Hai, salut și... vezi-ți de treabă! Nu uita, scuipă-l pe amărășteanu! Nu pot să-i sufăr pe amărăștenii ăștia care ne suflă-n borș.

– Mărășteanu, dom' inginer. Cică un străbunic de-al lui ar fi murit la Mărăști, în primul război.

– Ei, și? Mi-o spui de parcă ar fi murit la revoluția din optzecișinouă. Nu contează, scuipă-l!

– O să... văd.

– Bă, nu-nțelegi? Scuipă-l! Ssscuipă-l!

Mărășteanu se făcu galben. Îi venea să iasă și să-l întrebe încet, calm: de ce, dom' inginer, de ce? Pe urmă, să-l scuipe el între ochi. Dar tot mai spera să scape și de data asta. Tremura tot. Se apucă de consolele chiuvetei și își privi chipul schimonosit în oglindă. Scrâșnea din dinți și gândea: „Parșivă mai e viața asta! Cu ani în urmă, când m-au făcut membru de partid, domnul inginer Breazu luase cuvântul, spunând cu o voce puternică: „Da, tovarăși, de oameni ca Mărășteanu are nevoie Combinatul nostru. Harnic, priceput, corect, cinstit. Cu oameni ca Mărășteanu s-au construit în țara asta atâtea fabrici, uzine, combinate. Oameni dârji, curajoși, perseverenți, competenți... Ei sunt sarea pământului nostru! Ei, muncitorii ăștia au dus România la demnitatea și respectul celorlalte țări din lume. Mărășteanu și alții ca el sunt talpa țării...” Ha, ha, ha! rânji Mărășteanu, eu l-am crezut, eram convins că sunt talpa țării cu care călca în lume. Talpa țării... Ce tâmpiți am mai fost! Munceam până la epuizare, pentru că aveam acea demnitate de „talpa țării” și credeam că toată lumea ne respectă. Când stăteam la cozi pentru toate cele, înjuram doar pe Ceaușescu, dar credeam cu tărie în țara noastră, care călca în lume pe toată talpa. Iar acum, domnu' inginer mă scuipă... nu mă poate suferi... Ranchiunosul! Îmi poartă pică de atunci, când, întâmplător, am surprins discuția aia dintre tipul de la marketing și șoferul camionului încărcat cu tablă. Era tot într-o tură de noapte... Parcă-i aud:

– Asta a cui e, mă?

– Nu știți? A lu' dom' inginer Breazu.

– Câte?

– Douășcinci.

– Bine, vino să-ți dau actele! Da'... spune-i să treacă imediat pe la mine!

– Păi... a zis că știți dumneavoastră.

– Băă, tu-i spui să treacă imediat pe la mine.

Era clar. Aveam dovada că se fura tablă cu forme legale. Ce trebuia să fac? Să reclam ca tâmpitu' la poliție? Inginerul Breazu avea firmă, cu un magazin în centrul orașului. Firmă serioasă... Iar eu aveam nevoie de vreo două tone de tablă. Mi-am zis că e momentul să prind și eu un fir de afacere. Ce naiv am fost! M-a repezit cât colo. Adică, afacerile nu-s de nasul muncitorilor. Muncitorul are o singură menire: să hâiască! Ei, dom'le inginer... domnule inginer... am să-ți dovedesc eu, dacă fac rost de capital, că și muncitorul poate fi capitalist.” Trase aer în piept, luă

(continuare în pag. 60)

o mină de om indiferent, voios, calm, se mai privi o dată în oglindă și ieși. Maistrul Bălțatu îl luă la rost:

- Unde-ai fost, mă?
- Păi, nu m-ai trimis mata? Ai uitat?
- A fost în control șefu'. L-a apucat verificările.
- Și, s-a întâmplat ceva?

Maistrul s-a întunecat la față. L-a privit lung și a tăcut. Apoi, cu o voce gravă, îi spuse, așa cum obișnuia să a-nunțe veștile proaste:

- Măi... Mărăștene... tu, parcă ești aerian. Nu știi că trebuie să mai plece din Combinat încă două mii?

- Unde să plece?

- Băă! Îți bați joc de mine? Parcă spuneai că vrei să te apuci de afaceri. Mereu m-ai speriat că vrei să pleci.

- Când am spus eu asta?

- N-ai spus-o, dar de fiecare dată ai bâzâit că se fură tablă din Combinat, că tu cunoști pe câțiva îmbogățiți datorită afacerilor cu tablă...

- Și, n-a fost așa?
 - Ai dovezi, mă? Dacă i-ai știut, de ce nu i-ai reclamat?
- De ce nu te-ai apucat și tu de afacerile cu tablă?

- Auzi, șefu'? Și eu am pierdut trenul ăla.

Bălțatu a tresărit și s-a uitat la el speriat.

- Ce te uiți așa la mine? continuă Mărășteanu. Stai liniștit, că nu aștept să-mi atârnați voi tinicheaua de coadă. De treizeci de ani am fost supus și mi-am văzut de treabă și voi, tot timpu' m-ați lăudat. Acu', vreți să plec... să mă scuipați. Stai liniștit, că n-o să-ți creez probleme!

- Mă, Ionică tată!

- Ce... Ionică tată! Îți țâțâie bumbul. Normal că te gândești la pielea dumitale. Dar, te întreb eu acum: cât am fost în serviciul ăsta cu dumneata, ai avut vreo problemă cu mine? Ți-am creat eu greutate?

- Nu. Dar...

- Niciun „dar”! Nu aștepta de la mine vreo cerere, că n-am de gând să plec voluntar în șomaj. Ce porcărie! Auzi, voluntar în șomaj... Adică, stăpânul te mituiește ca să te faci șomer. Asta da, afacere! Singura „afacere” a muncitorilor.

- Înțelege, mă Ionică...

- Ce să-nțeleg, șefu', ce să-nțeleg? Crezi că de vreo cînșpe ani nu mă roade și pe mine chestia asta cu afacerile? N-am fost și eu în Turcia să vând rulmenți? Și? Am vrut să încropesc capitalul de început. Am făcut pe dracu! Visam să-mi fac un chioșc, dar am văzut la timp că niciun chioșcar nu s-a îmbogățit. Dacă au ajuns câțiva mari bogătași, ăia au dat tunuri cu tablă sau alte chestii dubioase, în care au riscat.

- N-ai avut curaj, omule! Dar, asta-i legea: cine nu riscă...

- Una e să riști într-o afacere curată și alta în afaceri necurate.

- Da, mă, Ionică! Însă, capitalul, dacă nu-l moștenești, sau nu-ți pică plească de la loto, trebuie să-l scoți de undeva. Eu cred că ni se dă o șansă mare cu „mita” asta de șomaj. Tu, cum ești băiat deștept, cu această sumă și, poate, cu ceva fonduri europene, poate încropești o afacere undeva, pe la țară.

- Las-o, că măcăne, șefu'! Nu mă bate la cap! Ți-am spus că nu fac cerere. Am senzația că vrei să mă lămurești. Așa cum a fost „lămurit” bietul tata ca să intre în colectivă.

Maistrul Bălțatu a tăcut. Și el știa cum a fost lămurit taică-su ca să intre în C.A.P. I se făcu greață de propriile vorbe. Gândi: „O fi tras cu urechea sau a „intuit” dispoziția dată de inginerul Breazu. Oricum, nu mă mai obosesc să-l „lămuresc”. Mărășteanu ăsta este prea isteț, ca să nu-și dea seama că este „săpat”. Acu', Dumnezeu cu mila! Cum i-o fi norocul!” De aceea, schimbă vorba.

Din noaptea aia, lui Mărășteanu a-nceput să-i curgă prin suflet o mazăgă clișoasă și cleioasă. Se lipiseră de el, atât amenințările inginerului Breazu, cât și vorbele mieroase ale șefului său. Simțea, sau... presimțea că rolul lui în Combinat, de „muncitor vrednic, priceput, corect și cinstit”, se sfârșise. Trecuse primul și al doilea val de „șomerizare”, cărora le supraviețuise. Poate ar fi trecut și de al treilea, dacă n-ar fi fost râca inginerului Breazu. Cine l-a pus să-și bage nasul în afacerile lui? E clar că îi vor găsi o chichiță și până la urmă tot îl vor scoate ca pe o măsea stricată. Fără șomaj, fără cele optsprezece salarii „mită”... Ei, Mărăștene, Mărăștene, alege: ori șomer mituit, ori oaie neagră aruncată lupului. Apoi, nu visezi tu de cînșpe ani să guști din pâinea asta misterioasă de capitalist? Uite că ți se oferă visul pe tavă! Nu uita nici vorba aia: un șut în fund, un pas mare înainte. I-a spus și nevastă-sii, Dora, că, de data asta s-a hotărât. Orice amânare îl depărtează tot mai mult de visul său. Nevastă-sa a rămas năucă:

- Ai fost deștept până acum și, așa, deodată, te-ai prostit? Destul că m-au scuipat pe mine de la Șantier și acum sunt aruncată din S.R.L. în S.R.L. Ține cu dinții de post, omule, cu dinții! N-are ce să-ți faci! Și nu te amesteca printre ăia care protestează pentru mărirea salariului. Fofilează-te, vezi-ți de serviciul tău și mulțumește-te cu salariul care-l ai! Mic, mare, îl primești lună de lună. Avem ce mânca și cu ce crește copiii.

- Dar cu întreținerea, ce facem mă? Că s-au adunat peste zece milioane.

- O să... o să... Trebuie să...

- Vezi? Nu se mai poate! Ți-am spus că trebuie să fac ceva? Gata, m-am hotărât!

De fapt, nu prea era hotărât, mai mult disperat. Parcă ajunsese într-o fundătură de pădure deasă, fără nicio cărare. Încotro s-o apuce? A-nțlnit un cunoscut, șomer din valul doi, care se lăuda că în câțiva ani va fi moșier cu o mie de hectare:

- Cum e, nea Marine? Făcuși milionul de euro? Asta a mormăit printre dinți:

- Făcut pe dracu'! Nu știi vorba aia: rău cu răul, dar mai rău fără rău. Am fost un fraier! Am pierdut și apartamentul, că l-am pus gaj pentru un împrumut de la bancă. Acum, ne ține mama la țară. Noroc că avem ce mânca și, cu ce ne mai trimit copiii plecați în Spania... ne descurcăm.

Mărășteanu a zămbit și a șoptit în gând: „N-am să fac greșea la băncile! Am să caut o afacere cu investiții minime și un câștig pe măsură, cât să-mi asigure existența. Nea Marin a fost un lacom și Dumnezeu l-a pedepsit. Dar... ce să fac? Auzi vorbă! Faci ce te pricepi! Adică? Păi... deschizi un atelier de

(continuare în pag. 61)

reparații electrice. Ce reparații? O siguranță arsă, un bec spart, o priză stricată? Fleacuri! Cine te cheamă pentru asta? Poate vreo vădană, care să te plătească doar cu zâmbete și promisiuni. Hai, că ai luat-o razna! Nu, băiete, un atelier de reparații electrocasnice. Care, mă, că erau câteva în cartier și toate au dat-o chix. Acum vând casete, C.D.-uri, telefoane mobile, cartele pre-pay... trezește-te, neică! Tot comerțul e baza! Deschid un chioșc. Investiție mică și câștigul... la fel. Păi, n-am observat că nu-i nicio scofală cu chioșcul? Atunci? Stai, omule, unde ești, că stai bine! Cum să stau, dacă ăia vor să mă scuipă? Care „ăia”? Doar inginerul Breazu, șeful nu. Dar dacă Breazu pune șaua pe șefu? Șefu o să se scuture. De mine. Și dacă mă opun? Poftim?”

Gândurile astea îi rașchetau sufletul, până-l apuca durerea de cap. Și ofta... ofta... La serviciu se vorbea tot despre chestiile astea, dar pe șoptite. Colegii între ei, sau fiecare cu șefu, uitându-se toți chiorâș la el. Toate astea îi atârnav de suflet tot mai multe gânduri de plumb. Și aștepta deznodământul cu întrebare fatală: „De ce nu faci cererea, Mărăștene? A trecut termenul! Încă mai ai timp să prinzi pleșca asta de bani. Pe urmă...” Se pomeni bătut pe umeri de maistrul Bălțatu:

– Ionică, tată, sunt chemat cu lista și cererea ta. Dom' inginer a spus că tu...

– Și dacă nu vreau, ce-o să-mi facă dom' inginer?

– De la noi trebuie să dispară unul. Adică, ori unul, ori toți. Ție nu ți-e milă?

– De cine?

– De noi toți, colegii tăi. De Combinat...

– Și de Combinat? De ce?

– Păi... rămâne fără echipa noastră de la întreținere.

– Mă faci să plâng, șefu! Săracu'! O să-nvețe să se întrețină singur. Iar de voi? Mă doare tot acolo unde vă doare pe voi de mine. Și dacă nu fac cerere, mă dați afară? Pe ce motiv?

– Oho, câte motive avem... Ești obraznic, indisciplinat și... am făcut niște verificări. Ai cele mai multe învoiri. Eu ți le-am trecut cu vederea, dar le-am notat. Am înțeles că te zbați cu privatizarea aia.

– Ce privatizare? Ce învoiri? Nu m-ai învoit decât atunci când mi s-a îmbolnăvit soția și a doua oară când am fost cu fetița la spital...

– Lasă, mă, că am înțeles pretextele. Am fost om cu tine, însă...

– Ce... om! M-ai învoit în contul orelor suplimentare pe care le-am făcut fără crâcnire atunci când nu mai aveai cu cine să-ți rezolvi problemele...

– Ia, ascultă! ridică tonul Bălțatu, să-ți intre bine în cap că ești în colimator! Eu mă străduiesc să te protejez, să te salvez de nenorocirile care te pândesc și tu îmi vorbești obraznic? Nu înțelegi că asta e ultima ta șansă ca să te retragi cu demnitate din viesparul pregătit să te distrugă? Fii cuminte și înțelept, taticule!

Derutat, Mărășteanu tăcu. Își cuprinse fața cu palmele și izbucni în plâns. Se simțea absorbit de vârtejul destinului. Ce să mai țină cu dinții? De ce să țină? Cei din jur îi aruncau priviri de gheață. Pe toți îi înnebunise cu prostiile lui de privatizare. Că toți șmecherii se-nfruptă din mărul privatizării, interzis fraierilor, care hâiesc. Bâlbăitu i-a spus odată: „muș... muș... că... că și tu, cine te... te... ține?”

Bălțatu se sperie și-i șopti:

– Ce-ai mă, omule, te-am supărat? Te rog să mă ierți!

– Gata șefu, nu mai rezist! Trece-mă pe listă!

Peste câteva zile îți dau cererea.

– Nu, mă, azi mi-o dai! Măine e ultimul termen.

– Atunci... lasă-mă până mâine!

A plecat acasă împleticindu-se. Vântul sfârșitului de noiembrie îl pleznea peste față cu stropi reci, de gheață. Toți alergau spre tramvaie sau autobuze, ferindu-se de ploaie. El a luat-o la pas pe viaduct, privind blocurile din depărtare, ce se profilau prin ceața stropilor, ca niște monștri care se apropiau agresiv de el, hotărâți să-l strivească sub tonele lor de beton. Iar ploaia asta îi biciuia sufletul și i-l spăla de gândurile otrăvite, dizolvându-le. A ajuns acasă ciuciuțete, tremurând de-i scăpărau falcile. Apartamentul era pus-tiu. Dora - la serviciu și copiii - la școală. A schimbat toalele ude, a fierit niște țuică, i-a pus zahăr, cuișoare și piper, așa cum îi plăcea lui și s-a aruncat în pat, cu ibricul și paharul pe noptieră...

„Să le spun... să nu le spun?... O să mă toace... și Dora... și fata. Mai bine, nu le spun! O să le anunț când voi avea un cont în bancă burdușit. La ce bancă? Sunt atâtea în cartier!... Le-a luat locul fostelor magazine de stat, falimentate de chioșcurile de lângă ele. Așa cum depozitele din apropiere au fost falimentate de roiul chioșcurilor din jurul lor. Fostele depozite au ajuns niște schelete ale fostului comerț de stat. Cochilii goale, din care chioșculețele au ros carnea lor. Dar și ele vor fi ronțuite de mastodonții ăștia străini, uriașele supermarketuri, plantate aici de mult iubitul și stimatul Occident. Asta-i viața! Mama ei de viață nenorocită! Că doar noi am vrut-o așa. Vorba e... eu ce fac? Tot un chioșculeț? Ce să mai rod, că s-a ros, ce era de ros? Nu, taticule! (vorba lu' șefu'). Eu vreau să fac ceva, să produc ceva pentru oameni. Ce să produc? Cine mai produce-n țara asta inundată de mărfurile străinilor? Astăzi toată lumea cumpără, nu produce. Asta era! O firmă de import. Ce să aduc? Orice, că fraierii cumpără orice din import. Și gunoaie! Mai ales, gunoaie, denumite „mărfuri second hand”. Că asta am ajuns: Țara „Second Hand”.

Sufletul lui Mărășteanu, viforât de frământări, se îngropa încet-încet în omătul de gânduri negre, disperate. Nici nu și-a dat seama că s-a golit ceainicul și... ar mai fi vrut țuică fiartă, să-i întrețină pârjolul care-l mistuia. Dar era secăuit de voință. Mai bine... să doarmă... să uite că se află în starea asta. Să-și lase sufletul purtat pe norii pufoși ai viselor. Închise ochii și așteptă... Dar Moș Ene nu putu străbate troienele de temeri și disperare. Cohortele de gânduri trăgeau de genele lui și urlau fioros prin pădurea de nervi din creierul său. Pupilele ochilor săi se fixaseră în albul tavanului, în speranța că vor scăpa de pliciul gândurilor-fiare. În starea asta l-a găsit Dora când s-a întors de la serviciu și l-a certat cumplit:

– În ce hal ai ajuns, omule! Chiulanguiu și bețiv.

Degradare totală...

Și l-a tocat aproape o oră, în timp ce el nu scotea o vorbuliță. A doua zi a depus cererea. Șefu' și ceilalți din echipă l-au felicitat și au dat o masă-n cinstea lui,

(continuare în pag. 62)

cu multă băutură. Toți au fost de acord că „Mărășteanu ăsta e foarte isteț și curajos.” „Uite la el, tu-i mama lui de jmecher, mai are câțiva ani până la pensie. În loc să se fofileze cu niște concedii medicale, să dea șpagă doctorilor ca să iasă la pensie pe caz de boală, el ia privatizarea de coarne și-o bagă-n jug. Ca mâine-poimâine face primul milion și dă peste tine cu merțanul. Păi, să nu-l înjuri?” Curcanu a mârâit: „Cam târziu, bă, cam târziu!” Ceilalți au rânit: „Pentru jmecheri, niciodată nu-i târziu. Credeți c-o să dea de băut când o să-și umple teșchereaua?” Mărășteanu îi asculta privind năucit la ei. Se mira de ce nu poate să înghită măcar un strop din băutura lor. Ar fi aruncat fiecăruia în obraz câte un pahar de băutură și i-ar fi dat în mă-sa. Dar le-a răbdut cu stoicism obrăznicia, ca să vadă până unde le merge ticăloșia.

Șefu' l-a anunțat că trebuie să-și deschidă un cont în bancă, în care să-i intre zecile de mii de roni, adică sute de milioane de lei vechi. Colegii amuțiseră. Cu fețele galbene de invidie, începură să-l roage ca să-i împrumute. La tăcerea lui, deveniră agresivi: „Ce bă, n-ai de unde?” l-a privit stupefiat: „... mama voastră! a spus în gând. Voi mă înjurați și eu să vă împrumut? Ah, de mi-ar reuși! Ce?” Asta îl chinuia cel mai mult. Ce să facă el cu milioanele alea? Le-ar lăsa să doarmă liniștite-n cont, să clocească și să-i dea din când în când câțiva pușori acolo. El este modest, se mulțumește cu puțin, cât să trăiască. Dar, n-o să sară cața de Dora și să-i spună să cumpere aia, aia, că, avem destui bani? Cât de... destui? Când o să-i roadă inflația bănișorii, peste câțiva ani o să-i rămână doar pentru pâine. Hotărât lucru, trebuie să fac ceva cu ei!

Pe la mijloc de decembrie, șefu' l-a dus în biroul inginerului Breazu:

– Felicitări, măi... Mărăștene! Ai făcut, ce-ai făcut și te-ai descotorisit de noi. Acu'... nu că te invidiez, dar să știi că ești de invidiat. Băăă! Ești stăpânul tău, faci ce vrei cu tine! Contul din bancă... dă p-afară... baftă cu caru'. Am înțeles că ți-ai luat și banii de concediu... și lichidarea. Ai făcut plinu'! Păi, ce să-ți mai doresc de sărbători? Chef mă, petrece mă, că noul an te așteaptă cu muncă mă, muncă de ocnaș. Asta-i munca patronului! Ia spune, în ce afacere te bagi?

Mărășteanu nici nu-l asculta. Privea pe fereastră cum ninge liniștit. Tresări.

– Poftim? A, nu știu.

– Cum nu știi, mă? Ce-ai făcut până acum? Niciun plan de afaceri?

– Nu!

– Măă, eu credeam că-ți sfârâie, dar văd că ți-a înghețat. Mi se pare că tu ești de pe la țară, de undeva de pe Bărăgan. Dacă ai ceva pământ, curte mare, fă o crescătorie de struți, sau de prepelițe! Astea se caută acum. Hai, că te ajut eu!

Și începu să-l toace cu ouăle și carnea de struț, foarte solicitate în occident, cu ouăle și carnea de prepeliță, foarte căutate de bolnavi, cum să facă rost de ele, cum să le crească, să le vândă și alte probleme de „management” al acestor afaceri deosebit de mănoase. Baliverne, pe care, Mărășteanu nici nu le asculta. Privea pe fereastră cum cad fulgii de zăpadă și se gândea dacă acum este momentul să-l scuipe-ntr-o ochi și să- i spună: mulțumesc pentru grijă! Dar se abținu. La sfârșit, mormăi cu capul în

jos: „Bine, vă salut!”

Când a ieșit din Combinat, a simțit cum i se chircește sufletul. După câțiva pași, s-a întors și a privit lung spre poartă... pe unde intrase și ieșise... ziua... și noaptea... aproape treizeci de ani. Parcă, cineva îl strângea de gât. Parcă inginerul Breazu, sau Bălțatu se repeziseră la beregata lui... Fulgii i se topeau pe sprâncene și i se prelingeau pe obraji. Deși... se simțea ușor... ușor, precum fulgii care zburau în jurul lui, ca niște fluturi.

(din romanul “S.R.L. AMARU”, editura Olimpiaz)

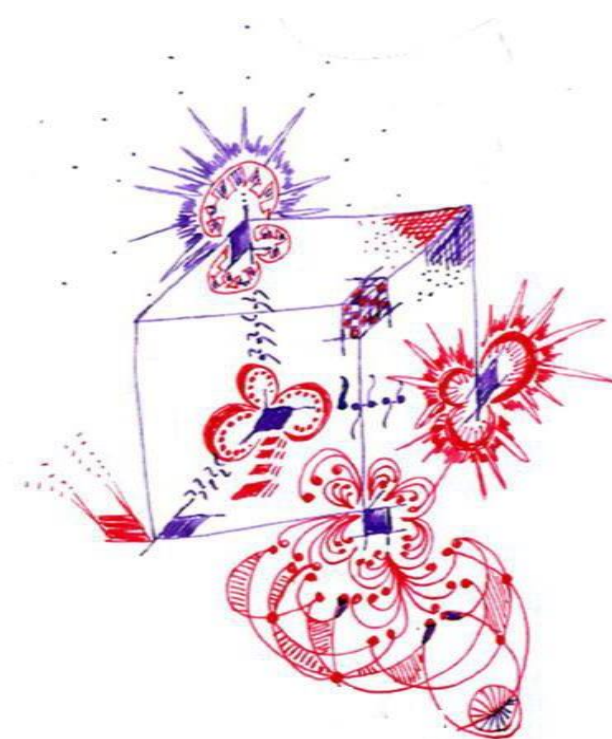

(urmare din pag. 56)

Aș mai adăuga un amănunt semnificativ și elocvent: Anton Naum a predat cursuri la Universitatea ieșeană până la vârsta de 79 de ani. Retras în ultimii ani de viață la moșia din Căndești, poetul poartă o vie corespondență cu prietenii de la Junimea (și nu erau puțini), care îl vizitau adesea, astfel că era la curent cu tot ce se petrecea în țară.

La moartea sa, Nicolae Iorga scrie un emoționant ne- crolog, din care spicuim: „A închis ochii, la vârsta de 88 de ani, după o scurtă boală, ca o izbăvire, Anton Naum. A fost cel mai blând om pe care-l cuprindea lașul acesta de care era legat cu toate fibrele sufletului său de o delicatețe incomparabilă... A făcut versuri frumoase de o clasică liniște, din care se desfac miresmele unor vremi mai bune decât a noastră... El însuși era o întrupare a poeziei”.

Cu aceste rânduri, am pus și eu o floare pe mormântul unui POET.

Ana OPRAN

„Insomnifa oraşului” de Alice Puiu

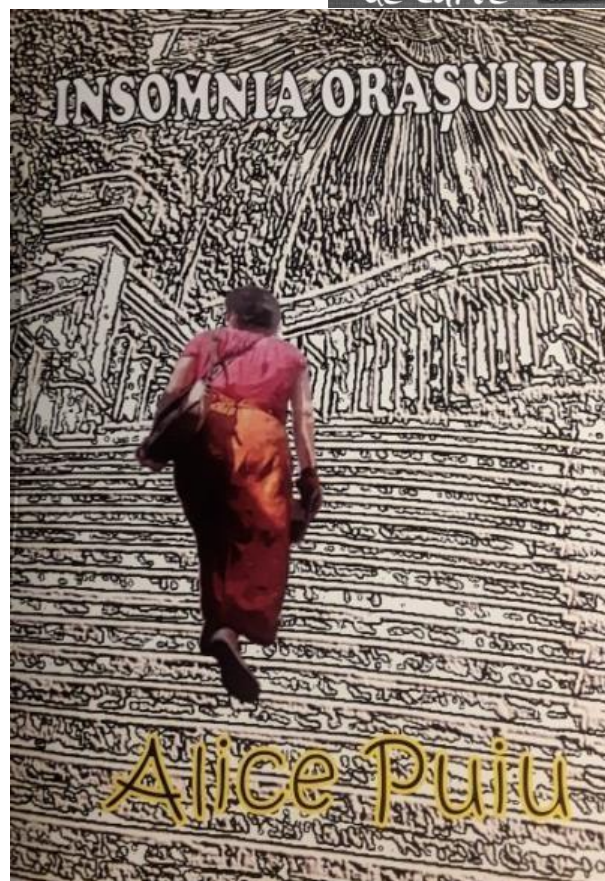
Apărută la Editura PIM, Iaşi în 2022, „Insomnia Oraşului” (119 pagini) este a 10 carte a poetei Alice Puiu ce a văzut lumina tiparului.

Revendicându-se oarecum din mantaua postmoderniştilor „douămiişti” prin genul de poezie „metafizică”, prin procesul de fragmentare a realului, prin predilecţia pentru mediul oraşului şi al străzii, prin asimilarea elementului ştiinţific şi tehnologic de ultimă actualitate, prin concreteţea faptului existenţial devenit substanţă poetică, Alice Puiu îşi creează propriul univers liric original, fascinant, insolent chiar.

O nonşalantă libertate asociativă a termenilor dinamizează metafora, conferindu-i o prospeţime uimitoare, sau o înlocuieşte cu metonimia şi simbolul. O imagistică bogată şi surprinzătoare uimeşte cititorul purtându-l într-un univers intelectual ingenios criptat şi încântându-l emoţional şi auditiv printr-o muzicală fluidizare lirică, printr-o sensibilă tensiune a sensurilor sau a pauzelor purtătoare de subînţelesuri dintre ele. Universul său poetic e plin de „semne” care-l incită pe cititor, cu dezinvoltură şi îndrăzneală, spre deciptarea lor şi pătrunderea într-o zonă care se află la graniţa dintre lumea interioară şi cea exterioară, graniţă uneori imprecisă, dar absolut reală.

Simbolistica titlului tocmai aici ne conduce, reluându-se, nu întâmplător, de-a lungul volumului: „Insomnii de iarnă”, „Rotundul unei insomnii”, „Insomnii duble”. Dar ce ar putea fi „insomnia oraşului”? **Insomnia**, în planul macrocosmic, e o stare de veghe continuă ce ar traduce o mişcare perpetuă a conglomeratului numit oraş. Un univers în continuă zbatere, neodihnit, aflat într-o stare de exacerbare a activităţii apropiată de robotizare: producţie, consum, insaşiătate, acumulare de deşeuri, lipsa timpului pentru repaus, pentru refacere, pentru împărtăşire şi înnoire. Un univers fals, al pustiei existenţiale, care poartă în sine semnele autodistrugerii („o ştire clipeşte tinichea/ în tranşeele unui timp desculţ / fără surâs antiglonţ/ fără primăvara dintr-o candelă de cais/ un glas împătoreşte pacea într-o broboadă de spaime” (Insomnii duble, p 65).

Insomnia, în planul interior, e o stare de tensiune paroxistică ce traduce înstrăinarea omului de esenţa sa duală (Veghe şi Somn) şi deci de starea de echilibru şi fericire. Omul a pierdut binefacerile comunicării cu sinele, binefacerile trăirii plene gustate în tihnă, ale bucuriei simple. A pierdut mai ales fericitul contact cu fiinţa iubită ceea ce face ca propria angoasă să cuprindă toate

lucrurile din jur „recombinând orb înţelesuri / din eprubetele unei absenţe”. Insomnia eului se revarsă peste oraşul devenit el însuşi insomniac. E acea interferenţă eu interior / lume exterioară întâlnită în arta suprarealistă, unde eul creator îşi extrapolează fiinţa în mediul limitrof. Metaforele creează acea senzaţie de moliciune în tranşa dintre somn şi nesomn: „zâmbetul tău în paranteza emoţiei/ mă scrie fluture/ dintr-o coajă de umbră/ anotimpul ars strecoară vise orfane/ în buzunarul unui cerşetor/ crestate-n pustii entropic / oglinzi surpă aşteptarea” („Insomnia oraşului”. p.12).

Vindecarea stă în iubire, în refacerea totului fiinţial iniţial, dacă nu în planul realului, cel puţin în cel al visului, al ficţiunii: „ochiul tău de descânt/ m-aşteaptă pe treptele acestui poem/ locuit de dorul lui martie” („Insomnia oraşului”, p.12).

De fapt întregul univers liric e guvernat de semne care sunt chei de decodificare a fluxului poetic sau motive în jurul cărora se urzeşte discursul său fascinant: masca, anotimpurile, visul, noaptea, oglinzile, îngerii, icoanele, păsările, cerul, abecedarul...¹

„Abecedarul” e cartea iniţierii chemând în jur întregul lui câmp lexical: „abecedarul serii”, abecedarul nopţii”, „literele tăcerii” „cuvintele însingurate”, „silabe şi semne”, „din memoria unei litere”, „silabe de mai”, „litere din cenuşa verii”, „un alfabet destrămat”, „litere şchioape”... În „Abecedarul nopţii” (p.2) dintru început noaptea ne scufundă sub despletirea întunecată şi pluridirecţională a vâlului miticei Maya, simbol al frumuseţii, al timidităţii, dar şi al maternităţii universale. Eul poetic e luat în stăpânire de sensul complet şi adânc al Cuvântului:

(continuare în pag. 64)

„sensul rotund al cuvintelor te respiră/ prin șerpuirea fumului dezgolit/ de visul lui Yin/ de șoapta lui Yang./ Această stare de simetrie subsumată armoniei universului, acest abandon în cunoașterea de noapte (în zona subconștientului, a visului) face parte dintr-un joc himeric

„de îngeri ghemuiți în palme de icoane”. Imagini ale sacralului de la antic la actual se contopesc într-o stare difuză înmagazinată involuntar în memoria imensă a subconștientului. E și aici o discretă influență a suprarealismului poetic. Lumea exterioară (copaci, păsări din care curge întunericul) a adormit în „abecedarul nopții” – această inițiere în trăirile scăpate de sub rigorile rațiunii. Lumea obiectivă se înalță la etajele superioare tinzând să-și ia revanșa în mentalul creator: „de la etajul desprecheat al unui gând/ se rostogolește târziul orașului/ în oglinzi de litere”. Dar jocul alternativ al simetriilor continuă între vis și material: „minut risipind alb sămburi de lună/ printre virgule și iederă de umbre,/ impresie uitată - n buzunarul serii” („Abecedarul nopții”, p.2). Și realitatea lumii obiective zvâcnește dureros la suprafață „când un copil deznoadă mirat verbul arzând sincopat/ în tristețea dintr-un fluture” (ibid).

„Masca” este un alt motiv recurent în versurile autoarei ca reflex al eului poetic de a trece dincolo de aparența stereotipică a unei realități banale, golită de sensuri, semnificații și sinceritate, într-o altă realitate, cea a imaginarului revelator de esențe, mister și surprinzătoare trăiri emoționale.

De ce „masca unei toanne”, de exemplu? Poate pentru că dincolo de ea sunt toate anotimpurile vieții înșiruindu-se într-o suită de trăiri pe care „gândul, această punte dintre ființa noastră și lumea exterioară, le-a înregistrat spontan, pe fiecare cu parfumurile, contururile lor mai nete sau mai difuze, cromatica lor intensă sau neutră. Acum, însă, e vremea „galbenului” ce cheamă orașul învăluindu-l într-o lumină a „mirării” față de propria-i irizare de aur. Șoaptele nopții „curg” precum foșnetele aripilor de păsări, „copacii scriu cerul pe ușa unui vis”. Nu- i așa că ochiul vizionar al poetului ce plonjează în magia imagistică a cuvântului ne face să vedem cu claritate ramurile de copaci înscrindându-se net pe albastrul cerului de parc-ar intra în substanța lui moale ca niște fine linii de desen ce trasează un vis, o viziune, o emoție?... Și ce metaforă vie, „cerul...ușa unui vis”!... Aspirație, dar și intrare oprită. Sete de a transcede dincolo de lumea aparențelor, în spațiul esențelor refuzate.

Pe străzi chipurile de oameni își pierd expresiile închise, măștile traiului zilnic, căpătând lumini evanescente de icoane sub tăcerea odihnitoare în care „îngeri colindă pe dealurile toamnei”. Căderea sacralului în somnolență și uitare, odată cu dematerializarea naturii („rostogolind uitarea prin iarba umbrelor”), „monologul frunzei” în alunecare, toate acestea prevestesc „umere desperechete-n orga zăpezii”. Ființa fizică supusă acțiunii timpului, simte acut rătăcirea „ceasornicarului” (Cronos) într-o lume computerizată, reflectată în oglinzi simulatoare, în metafore agonizante și „iluzii întomnate”. Timpul îți ascunde în buzunar „harta sufletului” jefuindu- te de tine însuși, iar „tu cauți litera îndurării/ în liturgia unui vers”. Poetul se „mântuiește” de boala timpului- întrebare prin arta sa.

Aceeași dihotomie la granița cu joncțiunea dintre uni-

versul material și cel spiritual transpare în poemul „Mere și vise”. De altfel nu e prima oară când poeta asociază un element concret cu unul imaterial: „oglinzi indecise”, „inorogi și ghicitori”, „literele tăcerii”, „șotroane cu sentimente”, „virgule și iederă de umbre”... Prima parte a poemului aparține materialității concrete configurate prin fragmente de realitate care fac să vibreze senzații vii, percutante: „stacojiu în subțirimi de fum”, „lume-ntomnată”, ceruri ce-și revarsă-n odaie luminile filtrate prin „vitraliile abecedarului serii”... Merele, cu sămânța verbelor-acțiuni închisă în ele, mirate ingenuu de forța împlinirii prin potențiala germinație constituie esența acestei lumi a concretului, în timp ce „păsări de litere” trasează semne tainice spre găsirea și descifrarea visului. Trecerea spre vis, ficțiune, spiritualitate creatoare e aproape insesizabilă, căci cele două lumi se întrepătrund pe anume secvențe ale lor.

Eul liric poartă „melancolii pe cărări de hârtie” (ac-tul creator și fericita lui tristețe!...). Imaginarul fabulos se instalează în centrul acestui spațiu liber unde totul e posibil, patronat fiind de labirintul subconștientului fecund. „Pe treptele lunii tramvaiul cu fluturi” evocă o stare poetică de beatitudine. Spiritul lucid se depărtează într-un gest de adio pe balconul cu silabe- încercări trunchiate de comunicare, dintr-o altă lume. Vocabulele nu mai ajung ființei emoționale decât completate și îmbogățite cu alte forme ale cunoașterii, intuitive: puful păpădiilor, norii, „la ultimul etaj septembrie în coșul cu inimi”, „mâini de lumină”, „sărut de cocori”...

Dematerializarea eului fizic e în directă proporționalitate cu creșterea eului creator, „virgulă de nisip ticăit oval/ în mărușica ficțiunii îngeri”. Și totul pare să fie în relație directă cu „Poetica reveriei” a lui Gaston Bachelard: „În reverie ființa nu este în întregime difuză în lume, iar lumea la rândul ei pătrunde pe nesimțite în ființa umană”.

Constantin STANCU

Poetul strigă în temnița libertății

Un poet original se va deosebi de restul poezilor, va avea semne particulare care-l pun în oglinda timpului. Ele vor indica spre starea aceea unică, locul unde timpul se preface-n spațiul cuvintelor dantelate. Semnele particulare aparțin doar lui, este un fel de lăcomie asupra harului. Ele îl leagă, însă, de restul poezilor și-l leagă de poezie până la limita maximă, imposibil de evadat din metaforă. Nicolae Crepcia își definește aceste *semne* în cartea de versuri *Semne particulare**, apărută la Editura Rafet în anul 2022. Cartea a fost premiată în cadrul proiectului cultural „Festivalul Internațional de Creație literară Titel Constantinescu”, Ediția a XV-a, Râmnicu Sărat, legat de Editura Rafet, director Constantin Marafet, un alt scriitor pasionat de literatura bună și de cărți. Distincția a fost Premiul „Dumitru Pricop”***, iar organizatorii au ținut să remarce versurile lui Crepcia**, unul cu o amprentă lirică distinctă, onorând dinamica literară de azi.

În această plachetă, poetul a transmis cititorului versurile sale, unele într-o formă scurtă, concisă, eliminând zgura din cuvinte. Nu avem titluri la începutul blocului de texte, ele par a face același corp cu restul mesajului. Lirismul, starea de inspirație sunt evidente. La acestea se adaugă și pasiunea și dragostea pentru poezia eliberată de fulgerele modernismului și postmodernismului care spintecă versul. Este un poet așezat, preluând firul roșu al poeziei care marchează viața, speranța, credința, iubirea de natură, marile clipe ale existenței, puncte cruciale care lasă semne în mintea omului. Versurile de început indică atmosfera cărții, impregnate de lumina cuvintelor alese. De remarcat, poetul evită poezia urâtului, la modă în unele cercuri literare. Iată detenta poetică: „Să luăm aminte/ un fluture/ nu rănește niciodată/ o floare” (p.5). Avem de a face și cu un fel de **jurnal** liric, poetul notând faptele, evenimentele, mirările, semnele lui și ale celor din jur.

Grafia poemelor este eliberată de regulile ortografice, libertatea este asumată ca formă, stil acceptat în ultima vreme în poezia română, un pașaport spre libertatea absolută presupusă. În esență, însă, poezia aceasta se supune rigorii inspirației, regulilor care țin ființa în putere și-n lumină, sub călcâiul poeziei. Semnele discrete din istoria de azi și de ieri dau greutate versurilor. Dacă am alătura mai multe versuri, am forma *poemul*. Toate versurile din volum formează *poemul* care sugerează identitatea poetului și a ființei care acceptă destinul ca un dat special, fără regrete. Avem în față și un *jurnal* liric, așa cum am precizat, impus de trecerea timpului și maturizarea poetului. Sunt frânturi de gânduri care se materializează în versuri, ca o terapie a singurătății și ca rezistență în fața dezintegrării societății.

Iată istoria văzută din afara istoriei, ciclurile care au pus sigiliu pe destinele fiecăruia, nimeni nu poate evada din această istorie: „oamenii cei mai mulți au murit/ generații după generații/ și crucile care purtau câte un

nicolae crepcia

S e m n e particulare

versuri

Editura RAFET
2022

nume/ au putrezit și s-au nimicit/ unele după altele/ și nimic nu mai amintește de ei/ și nimeni nu-și mai amintește de ei/ sufletele lor s-au retras la origini/ să se desăvârșească” (p.15). Istoria este a oamenilor simpli, crucile sunt de lemn, specific culturii valahe. Credința lor a fost/ este creștină, de aici paradigma salvării, care aparține lui Dumnezeu, chiar dacă oamenii uită șirul lung de înaintași. În fond, nimeni nu vine singur pe Pământ, deși se întoarce-n țărâna lui, contra uitării este memoria acestuia.

Comunicarea între oameni, comunicarea între om și Creație, într-un Univers de unică folosință, se face pe căi nebănuite, eco-ul poate fi „mai înfricoșător decât strigătul din care a țâșnit”... O remarcă dureros de adevărată. Dumnezeu strigă la o margine de Univers, omul se cutremură la cealaltă... Deși mesajul este sugerat, fără unele detalii concrete, el cuprinde răspunsul pe care îl primește cititorul la cuvintele poetului aflat în starea maximă a receptării mesajului...

Libertatea absolută, libertatea visată este greu de accesat. Poetul afirmă, privind la oamenii care se zbat între grătile istoriei: „ei sunt dinaintea de a se naște/ condamnați la moarte prin înfometare/ în temnița libertății/ din ce în ce mai neîncăpătoare” (p.30). Libertatea fabricată de om nu este una autentică...

Tăcerea biruie timpurile, există o tăcere eternă în care mesajul pare mai acut decât orice dialog: „pe piatră/ e tăcerea/ în tăcere/ glasul lui Dumnezeu” (p.40).

Aceste versuri scurte, poemul minim practicat de Octavian Doclin și alți poeți ai tăcerilor

(continuare în pag. 67)

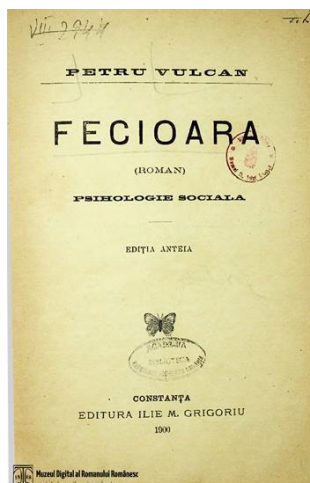
Elisaveta DRĂGHICI

Un tur virtual printre cărțile Muzeului Digital al Romanului Românesc

Dacă până acum câțiva ani nu ne puteam imagina o lectură de carte decât ținând volumul în mână și „trăind” foșnetul filelor cărții (sunet pe care l-am regăsit și la site-ul revistei vrâncene Oglinda literară, creând senzația că răsfoiești în realitatea publicația) iată că astăzi putem citi unele romane publicate cu foarte mult timp în urmă în format digital. Muzeul Digital al Romanului Românesc oferă cititorilor pasionați de romane posibilitatea de a face acest lucru de oriunde (acasă, la birou, într-o sală de așteptare, din altă țară etc.) cu condiția de a avea acces la internet. Este un muzeu inedit al cărții căci îți este permis să ajungi la conținutul acesteia (cu câteva excepții pentru care trebuie să soliciți acordul, fiind permis accesul la conținut în scopul cercetării). În ciuda acestui mic aspect constrângător, colecția de roman românesc vechi este de apreciat și cu atât mai mult de explorat.

Continui prezentarea bibliotecii digitale a Muzeului Digital al Romanului Românesc menționând că are trei secțiuni. Prima secțiune este numită: *Romane publicate în ediție princeps în secolul al XIX-lea*, și este cea mai bogată în exemplare de carte, cu un conținut de 146 de romane. Ceea ce consider a fi impresionant este posibilitatea de a citi romanele românești publicate în secolul al XIX-lea, la prima lor publicare (princeps). Doritorii de a pătrunde în începuturile românești ale romanului național, de a cunoaște scrierile autorilor acelor vremuri au posibilitatea de a face acest lucru fără a mai fi nevoie să solicite aceste cărți din fondurile vechi prin deplasare la sediul bibliotecilor. Cărțile sunt disponibile în ordine cronologică a apariției lor, cea mai veche carte fiind publicată în 1844¹ (autor D.F.B, titlul cărții fiind „Elvira sau amorul fără de sfârșit”, tipărit de Tipografia lui Ios. Kopaing), iar ultima digitizată și disponibilă online fiind apărută în anul 1900 (autor Petru Vulcan, romanul intitulat „Fecioara”, apărut la Constanța editura Ilie M. Grigoriu).

Potențialul cititor se va afla în fața a două situații: una în care cu un simplu click deschide cartea (pdf-ul) și își începe călătoria prin intermediul frazelor ticluite de autor (poate că cititorul tânăr are nevoie de răbdare, căci unele cărți, mai ales cele din perioada timpurie a secolului al XIX-lea sunt scrise în alfabetul de tranziție, iar celelalte poartă amprenta comunicării perioadei respective) și poate citi integral cartea; cea de a doua situație, în care, așa cum am spus mai sus trebuie solicitat un acord pentru avea acces la conținut (aceste cărți au menționat sub ele textul: „Roman digitizat cu sprijinul Bibliotecii Academiei Române. Textul integral este disponibil doar la cerere, în

Sursa imaginilor: Baghiu, Ștefan, Vlad Pojoga, Cosmin Borza, Andreea Coroian Goldiș, Daiana Gărdan, Emanuel Modoc, David Morariu, Teodora Susarenco, Radu Vancu, Dragoș Varga. Muzeul Digital al Romanului Românesc: secolul al XIX-lea. Sibiu: Complexul Național Muzeal ASTRA, 2019.

<https://revistatransilvania.ro/mdr>

scopuri de cercetare”).

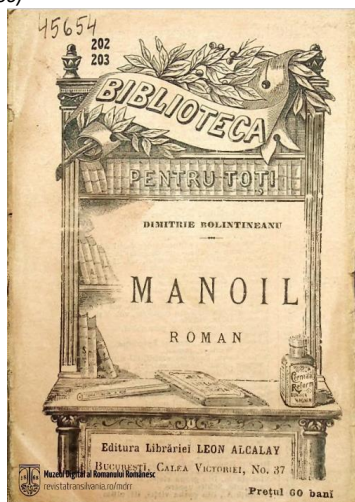
Cea de a doua secțiune se numește: *Romane publicate în foileton în secolul al XIX-lea și în ediție princeps în secolul al XX-lea* și conține 13 publicații. Nu le voi enumera pe toate, căci vreau să las bucuria cititorilor de a le descoperi pe site-ul muzeului, dar voi menționa acum câțiva autori ai unor romane publicate în foileton și oferite publicului secolului XXI în format digitizat: Dimitrie Bolintineanu, Alecu Cantacuzino, Radu Ionescu, B.P. Hașdeu, V. Alecsandri, Iulia Hașdeu, Duiliu Zamfirescu, Al. Macedonski, Ioan Slavici, Alexandru Antemireanu.

A treia secțiune a muzeului digital este intitulată *Mostre de romane publicate în foileton în secolul al XIX-lea*, cu un conținut de 8 exemplare și anume: „Jurnalul pentru toți” – publicație ilustrată de D. Emanuel Arghiropol; un extras din „Revista contemporană” cu textul lui Pantazi Ghica „Marele vistier Cândescu – nuvelă istorică”, 1873; romanul „Trandafir” autor N. Andriescu Bogdan, publicat în „Cabinet de lectură”, sau alte mostre ale romanelor lui E. Lupu („Frații Lupu” și „Gambuzino sau căutătorii de aur” publicate în 1891) și Zamfir Arbore (cu romanele „Diamantul pierdut”, „Istoria unui român în America” și „Psylla”, publicate în 1893).

Cei care doresc să aprofundeze cunoașterea despre această acțiune de digitizare a cărții pot citi cele patru articole cuprinse la secțiunea *Articolele din dosarul dedicat de Revista Transilvania proiectului*.

Cu această scurtă prezentare a unui muzeu al romanului românesc ce se constituie în același timp și într-o valoroasă bibliotecă digitală, cu acces larg oricărui doritor de cunoaștere, fie ca autodidact, fie aflat într-un proces de formare (instruire) în domeniul literaturii române ori cu aplecări spre documentare și cercetare, sper să fi stârnit dorința de a „călători” într-o lume greu accesibilă altă dată. Lectură plăcută!

(continuare în pag. 67)

Sursa imaginii: Baghiu Ștefan, Vlad Pojoga, Cosmin Borza, Andreea Coroian Goldiș, Daiana Gărdan, Emanuel Modoc, David Morariu, Teodora Susarenco, Radu Vancu, Dragoș Varga. Muzeul Digital al Romanului Românesc: secolul al XIX-lea. Sibiu: Complexul Național Muzeal ASTRA, 2019. <https://revistatransilvania.ro/mdrr>

¹ Pe coperta romanului este trecut anul 1845, dar site-ul Muzeului Digital al Romanului Românesc menționează anul 1844.

Webgrafie:

1. Muzeul Digital al Romanului Românesc, <https://revistatransilvania.ro/mdrr/>. Accesat în perioada 20-24 ianuarie 2023
2. Arhiva: Baghiu Ștefan, Vlad Pojoga, Cosmin Borza, Andreea Coroian Goldiș, Daiana Gărdan, Emanuel Modoc, David Morariu, Teodora Susarenco, Radu Vancu, Dragoș Varga. Muzeul Digital al Romanului Românesc: secolul al XIX-lea. Sibiu: Complexul Național Muzeal ASTRA, 2019 <https://revistatransilvania.ro/mdrr>. Accesat în perioada 20-24 ianuarie 2023.

(urmare din pag. 65)

asurzitoare, exprimă, condensat, paradigma existenței umane. Cuvântul care este divin, păstrat de la Început... Versurile nu intră în categoria poeziei religioase, dar exprimă adevărul trăit și asta îl apropie pe poet de har și matrice...

Căutările poetului, ale omului în fața infinitului și a diverselor posibilități, îl duc pe acesta în **Centrul Lumii**. Fiecare are acest privilegiu, are un loc aparte și se situează în Centrul Lumii. De aici, toate lucrurile sunt posibile: „nu sunt în est/ și nici în vest/ nu sunt în nord/ și nu în sud/ unde mă aflu eu/ oriunde mă voi afla/ sunt și voi fi/ în centrul lumii/ din care se răsfrâng/ punctele cardinale (p.59). Este o dimensiune a artei naive, dar profunde. Geografia are misterele ei și presupune o deschidere spre alte dimensiuni.

Numele omului îi definește esența. Când nu te mai strigă/ alungă/ mângâie/ insultă/ cheamă omul pe numele lui, abandonul este posibil, inclusiv abandonul personal, căderea în singurătate. Explicația: „numele meu are forma chipului meu/ numele meu are greutatea crucii mele/ tot

ce sunt încape în numele meu” (p.108). Tragic și optimist, trăind în singurătatea poemului, dar racordat la freamătul lumii, poetul se autodefiniște prin ceea ce-l caracterizează: numele, mai presus de lepădare.

Misterul unei seri în Centrul Lumii, arată diferențele: „în fiecare râu/ în fiecare ochi de apă/ în fiecare băltoacă/ chiar și-n urma de ciută/ din care bea mierla/ se așează luna fără să coboare/ se împarte fără să se împartă/ la fel în fiecare suflet/ Dumnezeu (p.97). De observat plasarea în spațiu a poemului, simetric, urcă și coboară, cuvintele sunt ramuri ale po(e)mului, Dumnezeu e numele singur, pur, neîmpărțit, egal în sine și cu restul Creației, despărțit de ea și aflat în fiecare suflet.

Contextul în care rezistă versurile este dominat de natură, anotimpuri eterne, misterul existenței, prezența divină, foamea după eternitate, poezia care modelează fiecare clipă. Cartea demonstrează capacitatea lui Nicolae Crepcia de a depăși limitele liricii sale și, totodată, de a conserva materia fină din poemele sale.

Evaziv și esențializat, versul încapsulează trăirile unui poet care și-a acceptat menirea. Poezia afectează ființa umană, poetul devine captiv poemului pe care l-a transmis mai departe ca pe un mesaj prins în sticla cuvintelor: „din coasta mea/ modelez poemul/ și el/ mă va duce/ la pierzanie” (p.18).

Editura Rafet a acordat un premiu pentru poezie, poetul rămând pitit în versurile sale până la dispariție. Poate fi recunoscut după semnele particulare, dacă cititorul este atent la textul și contextul liric, la muzicalitatea interioară a cuvintelor care se leagă într-un timp al sincerității și tăcerii asurzitoare.

*Nicolae Crepcia, *Semne particulare*, versuri, 109 pagini, Editura Rafet, 2022.

** Nicolae Crepcia, scriitor, membru al Uniunii Scriitorilor din România, Filiala Alba-Hunedoara. Data și locul nașterii: 16 februarie 1952, localitatea Brotuna, județul Hunedoara. Locuiește în comuna Vața de Jos, satul Brotuna, județul Hunedoara. Debut literar: „Tribuna”, 1974. Debut editorial: *Pe umărul lui Rimbaud*, Edit. Călăuza, 1996.

Alte cărți publicate: *Între iarnă și somn*, Edit. Călăuza, 1998; *Îngenunchat în lacrimă*, Edit. Corvin, 2000; *Elegii provinciale*, Edit. Biblio 4 You, 2003; *Scrisorile de la Brotuna*, Edit. Danimar, 2004; *Durerea ca fericire*, Edit. Danimar, 2005; *Halucinațiile unui hoinar singuratic*, Edit. Danimar, 2005; *În intimitatea frigului*, Edit. Danimar, 2006; *Spovedaniile lăncului*, Edit. Gligor Hașa, 2011 etc.

Referințe critice: Răzvan Codrescu, Sabin Selagea, D. Enache, Dumitru Hurubă, Miron Țic, Petrică Birău, Eugen Evu, Gligor Hașa, Adrian Botez, Ioan Evu, Marioara Aslău, Constantin Stancu, Ovidiu Vasilescu, Mihai I. Vlad.

***Dumitru Pricop (n.21 mai 1943 – 29 iulie 2007) – profesor, scriitor, jurnalist român, personalitate omagiată de Editura Rafet. Născut la Negriștea, Vrancea. A colaborat la revistele literare cunoscute. A fost interesat de creația populară din Vrancea, atent cu personale care au iubit folclorul și a cules și publicat acest tezaur românesc din Vrancea. Autoportret: „Ce- as mai putea acum cerși tăceri?/ O lacrimă,o mare „un potop?/ A inserat,Dumitru al lui Pricop,/ Tot pruncul orb jertfindu-se-n dureri”.

Adrian George ITOAFĂ

Așezăm pe o farfurie apusul

Așezăm pe o farfurie apusul,
servind mirați ingrediente de viață
așternute pe platoul cu frunze,
remegăm din scoarța copacilor interminabili
și-un zumzet se frânge-n surâsuri plecate pe buze.
Ochii izbândesc să se amestece în azurul cerului,
silabisind octave ce anunță ultima îmbrățișare oferită
la bufetul gustativ,
acolo vegetația ne-a ajuns până la gât.
Ies ramuri din guri, se amestecă
devenind spaghetti comestibile, deșirate,
le oferim înălțimilor, cerând îndurare nopților reci,
înveliți precum sarmalele-n frunze,
acoperindu-ne, nu am vrea să sfârșim fără a ne dăru
simțurile.
Ies buricele din flori și ne așează necopți
în măruntaiele neînțelese ale fiecărui copac spovedit
de călugărul orb, ce atinge scoarța rănită.
Astfel, ieșim evitând a produce efectele adverse ale
unor prezicătoare
flămânde, care au uns cu blestem locul facerii noastre,
și ardem din nimic pe un rug, cuprinși de patimi și
trupuri.

Iarna bate la geam cu o perucă multicoloră

Printre ramuri lungi de gene,
iarna bate la geam cu o perucă multicoloră,
o sorcovă a biodiversității
șuieră un colind sfâșiat de o haită de vuiete,
ieșite din curtea crivățului care le ațăță spre mine.
Dau să evit a scoate din buzunare căldura umană
și pașii se sting la vecinii din urmă,
rămași pradă unor dansuri barbare.
Răzbat colinde și zurgălăi pretutindeni, o ceată
de urși bruni acoperă ulița și îmi dau o stare de neliniște.
Îmi doream să se așterne cu urși albi,
să acopere ograda pentru a hiberna toată iarna.

Două lacrimi

De fapt,
când îmi șopteai,
auzeam florile,
fluturii,
în timp ce infinitul
ne era părtaș,
ne adăuga în spațiul cu puncte
ale existentelor respirații,
și astfel,

aprinși în vâltoarea
pâniilor întunecate ale
universului,
absorbiți de înălțimi,
devenind două lacrimi
ai unor ochi renegați de aproape,
locuim în condense atracții.
Urmăresc fără încetare
șoaptele tale,
și gravitez pe orbită
într-un spațiu imens,
fără nume.

Florile decedate

Cărări scrise de mână
mă determină să sap cu ochii
în adâncul pașilor de cârțiță ce au curmat
așteptările înfloritelor vise.
La doi pași de mine,
În portbagaj, erau florile acoperite
de un sicriu transparent,
o folie ce nu permitea
să emane mirosuri.
Au fost refuzate de iubită,
pentru că erau albe,
și nu rezonau.
Le-am luat în brațe și purtat
spre pământul părinte
ce și-a deschis brațul solem,
în timp ce am îndesat lacrimi,
amintind despre mine.
Nu mă supăr pe tine,
florile ne-au separat sentimentele.

Îmi spuneai!

Mi s-au aprins călcâiele
și mă doare că nu plouă
cu tine pe buze, cât să rodesc dimineața
cu-n zâmbet.
Văd păsări ciripind sătule de noi,
și ne-am amestecat în triluri,
rătăcind în depărtări neștiute.
Mă voi întoarce, îmi spuneai!

Vino cu versul

Vino cu versul,
să pot deveni personajul
scrierilor tale.
Dintr-o dată,
îți sunt bărbatul visat,
imaginat,
ori vântul ce te cuprinde,
alteori strigătul ce nu l-ai uitat,
pacea sau dorul,
și înainte de lacrimi,
simți-vei durerea neîmplinirii.
Dar, mă întreb, cum pot răni,
sărutându-te?

Ella LEYNARD

Gândire

Este ca și cum lumea nu s-ar mai afla în echilibru dacă mintea nu i-ar construi permanent viitorul, există și gândul asupra ei, însoțitor, merg împreună, și, de fapt, între cele două personaje are loc o permanentă comunicare, dintotdeauna, a adâncurilor fiecăruia.

Apropierea de sens

Saltul nu are calitate decât de circumstanță, ocazional poate fi încercat, în contexte limitate, neaducând nici o înțelegere, salvând o stare de fapt. Drumul se face în ritmul normal al bătăilor inimii, negrăbit, neaccentuate nuanțele, cu privirea atent așezată pe realitatea dezvoltătoare de sens.

Smerenie

Mă aplecasem să adun toate cuvintele furioase ce rămăseseră pe jos, aruncate, le-am găsit atât de grav rănite, încât brusc mi s-a făcut atâta milă de noi, încât m-am uitat mai bine și am adunat toate lacrimile strecurate, neobservate, printre ele.

Cuvintele le voi întoarce pe cealaltă parte și le voi da sensul lor bun, inițial, din lacrimile, uscate între timp, rămăseseră doar boabe mici de sare cristale dure pe care le voi înșira pe fire de mătase și le voi dăruia îndrăgostiților pe stradă, la întâmplare, ca ochiul rău să nu le deoache iubirea, cuvintele lor să nu își piardă niciodată sensul inițial, zâmbetele lor să nu devină niciodată lacrimi.

Virtutea timpului

Când aud tăcere în jurul meu, tresar la gândul că timpul însuși tace și îmi oferă un mediu cât mai liniștit pentru a gândi, când nu las neliniștea cuvintelor născându-se să mă absoarbă într-o clipă care pare eternă. Înțelepciunea lui și căutarea mea fac suportabilă trecerea, în clipa liniștită a cuvântului pe care îl auzim, împreună, în același timp, așezându-se pe foaia albă.

Imagine hibernală

Pericolul ca frigul iernii să împrăștie cuvintele este mic, comparativ cu razele soarelui, pe cele împrăștiate pe străzi, vântul le va spulbera în grădinile caselor, unde copiii, cu instinctul lor sigur, le vor folosi ca bază a oamenilor de zăpadă cărora le vor așeza un nas mare și roșu, care să aspire toată minciuna lumii oamenilor, înghețul îi va fi luat acesteia puterea, când ploile primăverilor îi vor topi.

Tăcerea

Acel ultim moment al tăcerii înainte de izbucnirea cuvântului, când ziua dispare încet, când cortina se va ridica dintr-o clipă în alta. Sunt clipe pe care aș vrea să le prelungesc, să le spun mereu să aștepte clipa următoare, apoi cealaltă, până când ele însele s-ar dumiri brusc că, de fapt, nu au nici un motiv să treacă.

Năluca iernii

Iarna coboară prin pădurile care, pierzându-și frunzele, seamănă atât de bine cu literele uriașe, suple, care se îmbrățișează, prelungindu-se. Îmi uit privirea în admirația lor și crește în mine, brusc, un dor de neînțeles de a mă fi născut vultur, și rămân cu dorul de cea mai înaltă creangă, care, înțepând cerul, îl împinge tot mai sus, în ochiul meu cuibărită privirea vulturului, privindu-ne de sus.

Cuvintele tăcerii

Îmi vorbește tăcerea cu acele cuvinte pe care le păstrează mereu proaspete, pentru a-mi însoți neliniștea pornirii în lume a fiecărei cărți. Văd zăpada care se pregătește și va coborî pentru ca drumul pe care va porni cartea să fie plin de lumină.

Capătul gândului

Alunec pe el, ca pe un derdeluș alb, subțire ca un fir de mătase transparentă, închid ochii să mă bucur de această călătorie, să o las să mă invadeze, devenind una cu parcursul însuși, să nu mă gândesc, străbătând, la nimic, să nu mai existe gânduri, oboseli, să rămână doar starea unui sentiment care sunt eu însămi, devenind eu însămi.

Coralia DRĂGAN**Cine spune Eminescu**

Cine spune Eminescu
Spune țară, neam, popor,
Glorie și nemurire
Peste vremuri, dulce dor.

Cine spune Eminescu
Spune și Luceafăr sfânt
Ce străluce între aștri
Cât va fi și-acest pământ.

Cine spune Eminescu
Spune doină, spune dor
Despre țara sa iubită
Și-al său neam biruitor.

Cine spune Eminescu
Spune dor de Ipotești
Și de plopul fără număr
Ce așteaptă să-i șoptești.

Cine spune Eminescu
Spune teiul din Copou
Ce în versu-i laudase
Umbra lui de-atâtea ori.

Cine spune Eminescu
Spune și îndrăgostit;
Veronica-l inspirase,
Sufletul i-a clocotit.

Cine spune Eminescu
Spune zbucium peste ani;
Viaț-ades el și-a trăit-o
Fără de-averi și fără bani.

Cine spune Eminescu
Spune mare trăitor
Pentru țară, națiune
Pentru sacrul său popor.

Luceafărul cel Sfânt

Eminescu e titanul poeziei românești,
E Luceafărul care veghează
La trăirea culturii și limbii strămoșești;
El e frate cu Arghezi, Coșbuc, Labiș,
Baconschi și alți poeți de neam aleși
Ce-au urcat pe culmi de aștri
Tot ce e mai sfânt și românesc

Eminescu e vioară, este liră
Și e muză chiar și-n spini,
E cântare și e șoaptă
Dar și tunet în surghiun
Din spitalul de nebuni.

Eminescu-i națiunea
Pentru care s-a luptat
S-o salveze dintr-acea
Care doar s-au îmbuibat.

Eminescu-a fost fierbinte
În iubirea pentru neam;
Sufletu-i ardea ca focul
Când versurile-i dedica.

Eminescu-a fost bun frate
Cu orice român cinstit,
Dar și dușman cu ciocoiul
Defăimat în versu-i sfânt.

Eminescu e miracol și e veșnic
Cât va fi și-acest pământ
Unde s-a născut și arde;
E LUCEAFĂRUL cel sfânt !

Speranța

Bate luna-n geam timid,
Noaptea se strecoară-n suflet,
Nu e nimeni prin prejuri
C-o luminează cât de mică.

Dar o șoaptă eu percep
Dintr-un unghi al veșniciei,
Ce îmi spune: sunt aici
Pentru tine, pentru mâine.

Daaa-i speranța, o cunosc
E în calea mea de-o viață,
Ea îmi tot șoptește-ades
Că-i nădejde, nu mă lasă.

Zorii mi-i aduce-n prag,
E lumina dimineții;
Risipește de îndat
Tot ce-i trist și mistuiește.

Sufletul mi-e luminat
Și un zâmbet înfloarește,
Ochi-mi râd, e-o nouă zi
Dumnezeu chiar mă iubește

Unirea

Unirea este o mare sărbătoare,
Este a nației române floare;
Hora ce-i unește pe români
Dar și stindardul din străbuni.

Unirea nu este pentru-orîșicine
Chiar de-i român în nume;
E pentru inima care tresaltă
Cu toată-a sa ființă deodată.

Unirea este o mare înfrățire
Făcută prin jertă, prin iubire;
E sângele vărsat, iubite frate
S-avem noi azi o țară ca și o cetate.

Unirea e respect pentru străbuni
Care-au unit pe cei cu inimi de români
Și au trasat noi linii la hotare
S-avem noi azi, o ROMÂNIE MARE!

A doua ediție a Salonului de Carte „Libris” La Tecuci

Mărti, 7 februarie 2023, Sala „Alexandru Mironescu” a Casei de Cultură a municipiului Tecuci a găzduit cea de a doua ediție a Salonului de carte – „Libris 2023”.

În sală erau frumos expuse lucrările apărute în anul 2022 ale autorilor tecuceni și din împrejurimi alături de fotografiile acestora. Erau prezentate cărți semnate de Daniel Bradea, Viorel Burlacu, Gelu Ciorici-Șipote, Vasile Ghica, Mihaela Gudană. Vasile Sevastre Ghican, Marin Mârza, Isabela Monica Manole, Ionel Necula, Ghiță Nazare, Constantin Oancă, Virgil Pavel, Doru Scărlătescu, Eleonora Stamate, Ramona Sonu, dar și publicații precum „Tecuciul literar-artistic”, revista „Jurnalul nostru” – care apare la CNCH având în colegiul onorific pe distinși profesori Vladimir Radu și Viorel Burlacu iar editor coordonator pe apreciată profesoară Ana Mazilu, revista „Muguri de cuvânt” – a Bibliotecii „Ștefan Petică” din Tecuci, revista „Emoții de licean” a CNAE, revista „Gânduri” – a Școlii gimnaziale „Dimitrie Sturdza” și altele.

Manifestarea a fost deschisă de managerul Casei de Cultură, Cristian Gabriel Călugăru, cel care a făcut o scurtă prezentare a evenimentului, dar și a celor 22 de autori care și-au prezentat aici cărțile realizate în anul 2022, aducând în special aprecieri cărții realizate de cercetătorul în istoria locală Daniel Bradea, respectiv cartea dedicată activității Casei de Cultură în perioada 1953-2013, instituția având acum peste 70 de ani de existență.

În continuare, metodistul Casei de Cultură – poetul Dan Viță vorbește la început despre cărțile expuse subliniind în special legătura dintre autor, editor și carte. Se oprește

la a explica valoarea și importanța ISBN-ului spunând că editarea unei cărți reprezintă un echipament complex, străbătând laturi economice și financiare. Remarcă în public și prezența reprezentanților Editurii „Graphotek” Tecuci, apreciind valoarea și importanța acesteia. În continuare, ne vorbește de o altă editură cu foarte mari realizări, respectiv Editura Boem@, pe care o consideră, la ora actuală, cea mai de prestigiu editură gălățeană prin cele peste o mie de titluri apărute aici. Subliniază și importanța revistei Boem@ – care se află acum în al XIV-lea an de existență, respectiv la nr. 168, revista apărând lunar online și printată la trei luni. Avem acum, continuă vorbitorul, bucuria și plăcerea de a-l avea aici, alături de noi, pe poetul, eseistul și prozatorul Petre Rău, fondatorul acestei publicații pe care îl invităm să ne spună câteva cuvinte.

Scriitorul tecucean/gălățean Petre Rău începe prin a mulțumi organizatorilor pentru invitația primită și continuă spunând că Editura Boem@ este continuatoarea editurii InfoRapArt care a apărut în anul 2007, având peste o mie de titluri scoase de sub tipar ajun-gând chiar și la câte o sută de lucrări anual. Este o editură foarte bine cotate pe plan local, județean și chiar național. Mă bucur că am publicat și lucrări a 13 autori tecuceni, cu cele 23 de cărți realizate de aceștia. Remarc totuși din aceste cărți, pe cele semnate de Constantin Oancă, Ovid Caledoniu, Dionisie Dumă, Virgil și Lidia Pavel și mulți alții. Din aceste publicații, 11 cărți au obținut și numeroase premii. Scriitorul Petre Rău apreciază colaborarea cu scriitorii tecuceni, care pentru el reprezintă o mare onoare și o deosebită plăcere. Ne amintește apoi și de existența cenaclului literar gălățean „Noduri și semne”, unde s-au remarcat scriitori ca A.G. Secară și, mai ales, regretatul jurnalist Victor Cilincă. În continuare ne prezintă cu mare bucurie primul număr al revistei apărut în anul 2009 și apoi ultimul număr apărut, respectiv cel ce acoperă perioada trim. IV 2022. Încheie, aducând mulțumiri Casei de Cultură pentru această frumoasă și reușită organizare.

În continuare a luat cuvântul prof. Vladimir Radu, din partea C.L. Tecuci, începând prin a aduce mulțumiri Casei de Cultură pentru organizarea acestui salon, la prima ediție de anul trecut, având dubii în ceea ce privește continuarea acestuia, dar iată că s-a realizat și sperăm în continuitatea proiectului. Ne vorbește în continuare de importanța cărților și aduce în

(continuare în pag. 72)

prim plan nemuritoarele cuvinte ale marelui Arghezi „Car-te frumoasă, cinste cui te-a scris”. Vorbitorul aduce mulțu-miri editurii Graphotek, care înseamnă mult pentru cultură tecuceană. Consideră că ar fi necesar un ilustrator și un redactor de carte: „Oricum, adresez felicitări tuturor celor ce au expus, felicitări realizatorilor de reviste din școli dar și Casei de Cultură, prezentă mereu la astfel de eveni-mentel”.

A luat cuvântul profesorul Virgil Pavel, care spune că participările lui la astfel de evenimente îi dau o poftă și mai mare de viață. Ne vorbește în continuare de volumele pe care le-a publicat, oprindu-se la cartea „Întoarcerea în timp”. Apreciază activitatea scriitorului Petre Rău și în special cartea acestuia dedicată tragicului eveniment cu vasul Mogoșoaia, o carte cu adevărat eveniment. Con-tinuă, spunând că Petre Rău i-a fost elev la CNSH și atunci când i-a cerut sprijin pentru prima carte pe care a scris-o, fostul elev l-a ajutat cu mare plăcere, dar dovodindu-se a fi foarte exigent din punct de vedere literar.

A luat cuvântul scriitorul Tănase Dănilă, aducând a-precieri Casei de Cultură pentru activitatea pe care o des-fășoară și ne vorbește în continuare de Editura Boem@, beneficiară a numeroase premii naționale. Vorbitorul se oprește la o altă latură a scriitorului Petre Rău, respectiv la calitatea acestuia de a descoperi, sprijini și îndruma ti-nerele talente, exemplu fiind tânăra și talentata Denisa Lepădatu, deținătoare a numeroase premii și participări internaționale. Totodată, propune ca anumite lansări de cărți să fie făcute în școli sau licee pentru o mai mare po-pularizare a cărților și autorilor.

Aprecieri asupra acestei activități au venit și de la scrii-torul Constantin Oancă, cel care ne spune că a scos aici, la editura gălățeană, șase cărți. Încheie, vorbind de legă-tura ce trebuie să existe între om și autor.

În încheiere, au fost oferite diplome după cum urmea-ză:

Pentru Poezie: Mihaela Gudană, Eleonora Stama-te, Monica Manole, Marin Mârza, Gelu Ciorici; pentru lite-ratură: Vasile Ghica și Ramona Sonu; pentru critică: Ionel Necula; pentru literatura religioasă: Vasile Se-vastre Ghican; pentru journalism: Viorel Burlacu; pentru Eseuri: Constantin Oancă; pentru cercetare și istorie literară locală: Daniel Bradea; pentru Cercetare științifică - Muzeul de Istorie „Teodor Cincu”; pentru reviste școlare: Colegiul Național „Calistrat Hogaș”, Colegiul Național de Agricultură și Economie, Școala Gimnazială „Dimitrie Sturdza”; pentru reviste literare: „Tecuciul literar artistic” și Revista „Muguri de cuvânt” a Bibliotecii Tecuci. Premiul Special al Salonului lite-rar a fost atribuit cercetătorului în istoria locală Daniel Bradea pentru cartea dedicată activității Casei de cul-tură în perioada 1953- 2013.

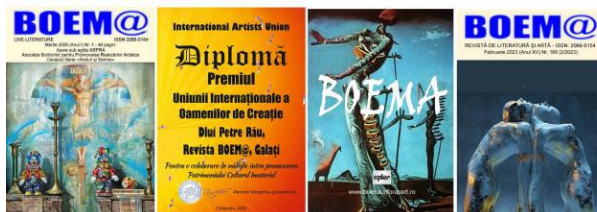
Apreciem activitatea ca o reușită deplină și adu-cem felicitări organizatorilor!

A consemnat pentru ziarultecucean.com,
Iancu Aizic

REVISTA LITERARĂ BOEMA®

Revista Literară Boema apare sub egida asociației ASPRA (Asociația Scriitorilor pentru Promovarea Realizărilor Artistice) și prin grija editurii InfoRapArt din Galați.

EDITURA BOEMA®

Editura Boem@ este continuatoarea, din data de 25.01.2023, a editurii InfoRapArt, editură înființată în anul 2007.

Din anul 2012 editura face parte, alături de revista literară Boem®, din organizația națională APLER - Asociația Publicațiilor Literare și a Editorilor din România.

După aproape 17 ani de funcționare fără întrerupere, editura a reușit să publice numeroase cărți și reviste, peste 1.000 de titluri, atingând în anul cincizeci pandesiei la peste 100 de titluri anual și devenind, prin numărul de titluri publicate, cea mai mare editură din județ și una dintre cele mai mari pe plan național.

Mai multe dintre cărțile editurii InfoRapArt au fost premiate de diverse instituții. În anul 2019 APLER a acordat managerului și editurii InfoRapArt premiul „Redactorul anului”.

Cristian GĂLĂȚANU

TRATAT CĂTRE O NOUĂ REALITATE. INFRAREALISM

(fragment)

Ies din magazin. Am lăsat macbook-ul pro al danieliei. Mă întorc să văd dacă îmi mai zice ceva. Nu a zis decât un "bu..ziua". Atât am înțeles și până să procesez m-am întors la el și am întrebat: "poftim? Ah, credeam că ai vrut să zici ceva." Las în urmă un scurt "la revedere" și încerc să depășesc momentul cringe. El nu știe că nu aud cu o ureche, iar sunetele ca un difuzor spart îmi invadează receptorul auditiv. Ca atunci când te plimbi printre morminte și parcă fiecare mort ți-ar șopti de pe lumea ailaltă. Mai multe voci decât ai putea discerne. Încerc să depășesc momentul cringe. La colț de magazin e o pancardă pe care scrie: "ai probleme cu auzul? Testează-ți urechea acum. Pune aparat auditiv cât mai rapid." Dar ei nu știu că eu nu mai am ce repara la mine. Nu ai cum să instalezi un aparat auditiv pe o ureche nefuncțională, care ba e moartă, ba e trează. Poate chiar și moartă de beată. Cel mai rău e când înfloresc, pictez pereți goi. Tu nu auzi decât pereți goi, dar îi pictezi în culorile care ți se par ție mai potrivite. Un fel de tunelul lui Ernesto Sabato – mergi totdeauna în paralel cu oamenii. Uneori, mici găuri apar, ferestrele încadrate în beton. Celălalt mimează pentru tine. Tu încerci să discerzi. Mimezi și tu, ți poți poate, dai cu pumnul în termopan: dar în final o mare parte din vocea ta se va pierde în coridorul tău. Vocile care reușesc însă să ajungă pe malul celălalt sunt cele norocoase - întocmai ca povestea cu spermatozoizii, numai că chinezii aceia mici sunt vocile mele. În fine, deraiez.

De fapt, așa suntem toți azi. Poate sunt eu jumătate surd, dar surzenia mea m-a ajutat să înțeleg cum de fapt suntem *noi*. În realitate, toți avem propriul nostru tunel și îl străbatem toată viața, ne naștem în el, trăim în interior (ni-l aranjăm, îl înfrumusețăm cu tablouri, mobilă sau tablouri de artă), murim în el. Cu toate acestea, el mereu va rămâne ceea ce este: un tunel. Vreau să spun că auzim numai ce vrem să auzim, înflorim ce n-auzim și răspundem numai la ce vrem să răspundem. Vorbele noastre ies grele, judgemental. Toți ne credem în sinea noastră un fel de dumnezeu. Puțini ne dăm seama, însă realitatea e că Nietzsche a schimbat profund lumea, atunci când a afirmat că "Dumnezeu a murit!" - tot el și-a dat seama că oamenii, natural, vor încerca să creeze un nou dumnezeu, pentru ei înșiși, pentru fiecare dintre ei. Vreau să spun, dispărând obiectivitatea, legea morală și universală (din cauza morții ideii de dumnezeu, care a făcut să dispară și conceptul judecății de apoi, precum și întreaga morală

creștină odată cu ea) a apărut subiectivismul. "Totul este relativ" – este sintagma care ar putea caracteriza eul nostru de astăzi. Fiecare avem un adevăr înăuntrul nostru, propriu, unic și aproape irevocabil, deoarece în sinea noastră noi credem că a murit dumnezeu și l-am înlocuit cu altul: cu noi înșine.

Dar cum spuneam, eu sunt numai un surd printre alți surzi. Poate mai aparte decât alții, însă tot în același tunel îmi pun capul. Același întuneric miros. Florile copacilor le văd pe parcurs, răsărind neașteptat pe geam, ca niște decorații dintr-o piesă de teatru. Viața mea este o poezie onirică. Mă sperii mereu de realitatea mea și a celorlalți. Am în cap fragmente din piese de puzzle, pe care mereu încerc să le potrivesc pentru a compune muzicuța omenirii. "Jigsaw puzzle eșuat. Error." Fiecare piesă este mai pătrătoasă decât cealaltă. "Testează-ți auzul, implantează-ți aparat auditiv". Dar urechea mea e surdă, îmi zic, nu am ce să instalez în mine. Nu poți descărca o platformă sănătoasă într-un software bolnav.

Continui drumul spre serviciu. Depășesc momentul *cringe*. În rest, viața e frumoasă.

Acest drum îmi este caracteristic, așa putea spune că-l cunosc, întocmai ca o persoană. Zi de zi îl trag pe nas: mirosul de flori, tei, de beton încins, gazat mai mereu de șirul de albine bâzâitoare, îmbrăcate în caroserie veche. Ce să fac, îmi trăiesc viața în tunel. Într-adevăr, acest drum este un adevărat drog pentru mine, la fel cum voi sunteți pentru mine. Drumul meu nu pare deloc lung. De la Șos. Ștefan cel Mare nr. 31 te lovești de foarte multe blocuri, soldăței aranjați într-un șir indian, aruncând cu țigile după tine sau cu tencuiala care își dă ultima răsuflare legată de pereții vechi, erodați. Și totuși, tot acest jeg pare plăcut – undeva există suflet. Îmi inspiră iubire, căldură, speranță când mă gândesc la masele de oameni din interior, fiecare în mica lui sufragerie, chinuindu-se să existe.

Oamenii sunt exteriorul clădirilor care emană un spirit aparte, iar spiritul lor refulează prin toate balcoanele – prin bucăți de cărămidă, găuri în beton sau aparatele de aer condiționat. Deodată, securea și ciocanul nu mai par atât de dureroase. Nimeni nu scrie astăzi despre clădirile dărăpănate ale Bucureștiului. Și chiar nu știu de ce. Fac parte din mine și din tine, de ce ne negăm pe noi înșine? Ca și cum te-ai da singur afară din casă. De fapt, ne urâm pe noi înșine. Ne urâm pentru neputință. Pentru tipetele surde din tunelul nostru, care se petrece în acest apartament din București.

Oamenii nu-și dau seama, dar orașele sunt parte din pielea noastră. Imaginați-vă epiderma voastră întinsă pe șosea: ca un covor care acoperă ceva mai adânc. Șos. Ștefan cel Mare este epiderma mea: pe mine curg tramvaie, oameni, valuri de mașini și sentimente. Pe mine ajunge pișatul boschetarilor din spatele blocurilor, atunci când au băut prea multe Ciucaș la 0.3. Pe mine ajung lacrimile fetei înșelate de la stația de autobuz Lizeanu. Pe mine clănțane mașinile de la Lizeanu, cu curbele aplecate la genunchii șoferului.

Eu cedez priorități mașinilor și le dau viteză; sunt

(continuare în pag. 74)

toate firele de păr negru de rom, căzute pe trotuar. Pe mine se construiesc toate blocurile cenușii din București. Sunt ecosistemul minții voastre: fiecare amintire de-a ta se plimbă acum pe străzile mele și se pierde la primul colț.

Nimic nu se pierde. Niciun gest, gust, cuvânt – nici măcar cele nespuse. Pierdem o treime din viața noastră pe drumurile către muncă – și nici măcar nu știm să apreciem acest drum atât de lung și necesar. Căci despre asta vrem să discutăm. Despre drumurile pierdute la prima stație de autobuz, dar care acum se intersectează cu rândurile mele.

De ce vă pierdeți viața pe drumuri? În final, trebuie să vă dați seama: perspectiva e totul. Către ce vă direcționați mintea? Data viitoare când faceți drumul spre muncă, încercați să vă gândiți la altceva decât: de ce mama ei e iarăși luni și de ce încă sunt la job-ul ăsta de rahat? În loc, spuneți: ce mai fac părinții mei? Acest copac îmi amintește de copilărie, când ieșeam cu părinții în parc și jucam un fotbal cu tata. Fiți mai retrospektivi, repriviți-vă în oglindă. Cine sunt eu? Unde sunt în viață? De cele mai multe ori ne evităm, ca un partener pe care nu-l mai dorești.

Și adevărul e că așa simțim. Totul pentru că timpul s-a dilatat, iar noi nu mai suntem în stare să avem o perspectivă corectă asupra timpului: devenim clesidra. Totuși, când vă priviți părinții, nu vi s-a întâmplat vreodată să-i vedeți prea diferit? Să-ți spui: omul ăsta din fața mea e un adevărat străin, un spirit camusian, groaznic! Cine sunt eu, dar, mai important, cine e el? Este înstrăinare, probabil sentimentul de care ne lovim cel mai des. Privim mereu cu amintirile și, deci, gândim tot cu ele. Realitatea este ori intermediată, ori imediată. În al doilea caz, părinții sunt nemulțumiți, iar noi preferăm înjurături la rândul nostru, la adresa lor, pentru a ne exterioriza propriile noastre nemulțumiri. Un exchange de frustrări – l-am putea numi. Există oare un sfârșit al acestora cu adevărat? Probabil, nu. În primul caz, ne amintim de durerea pe care ne-au provocat-o părinții, iar noi, stând ca niște roșii stoarse de căldură pe scaunul de birou, ne gândim la răul pe care ni l-au făcut ei odată. Desigur, comparația este strict un exemplu - par excellence - care la fel de bine s-ar putea aplica oricărei alte ipoteze. Am vrut să ne abatem de la "drumul" nostru tocmai pentru a încerca să explic că, în opinia mea, așa cum obișnuia să zică profesorul meu de română din clasa a - XII - a, totul se rezumă în final la cum privim. Stoicii credeau asta: ceea ce ni se întâmplă este de cele mai multe ori incontrollabil, de asta trebuie să ne concentrăm numai pe ceea ce putem controla și numai pe modul în care reacționăm la ele. Nu uitați de Zenon din Kition. Un adevărat lov al Bibliei. În timpul Imperiului Fenician, deci undeva prin secolul al 3-lea înainte de Hristos, dragul nostru Zenon, învățat de tatăl său de mic să deprindă cunoștințele esențiale ale comerțului, pleacă într-o călătorie. Cu toate acestea, în loc să-și atingă destinația mult dorită, naufragiază în Attica. Aici ajunge întâmplător, în contextul unui transport de purpură din Fenicia cu destinația Piraeu. Corabia sa eșuează pe coasta Atticii, undeva în jurul Atenei. Cumva ajunge să cunoască printr-un librar un text al lui Xenofon, unul dintre cei mai importanți

discipoli ai lui Socrate. Ulterior, află de moartea sa și decide să se dedice complet filozofiei. Nu trebuie să uităm că Zenon pierduse aproape toată marfa sa destinată comerțului: scopul lui era profitul, însă viața i-a deturnat planurile. Nu mai avea nimic¹. În urma experienței sale a decis să împartă întâmplările omenirii în două categorii: cele pe care noi le putem controla și cele pe care noi nu le putem controla. Concluzia? Nu are sens să ne gândim la trecut, nici să chibzuim prea mult asupra lui – este de nemodificat. Desigur, îți înveți lecția, însă niciodată nu există asigurarea că acesta nu s-ar putea repeta. Nu este ca un joc pe calculator, în care poți da "resume" și imediat te-ai întors în timpul de dinainte să mori. Viața este - vrem, nu vrem - liniară, cu o existență temporală neaccesibilă. Tocmai de asta - nu pierde vremea cu ceea ce ai pierdut, nu putem controla mereu ceea ce ni se întâmplă, dar putem controla reacția noastră la ele. Zenon, în loc să se îmbete și să meargă la curve (un moldovean, în locul lui, sigur ar fi terminat tot stocul de Mona de la singurul magazin din comună) a ales să nu se lase pradă emoțiilor conduse de trup.

Desigur, vedeți unde vrem să ajung – sunt un ipocrit, dar oare nu toți suntem? Cine nu susține lucruri pe care niciunul dintre noi nu le poate realiza cu desăvârșire? Noi vedem oamenii cu amintirile, indiferent că ele privesc realitatea imediată sau intermediară, astfel cum explicam mai sus, totul este de fapt o amintire. În timp ce eu scriu aceste rânduri, presar în urmă amintiri sub formă de bobite de piper, poate uneori și sub formă de sare.

Drumurile noastre (oriunde ne-ar duce viața) trebuie să fie în acord cu realitatea – Proust credea cu tărie în acest lucru, în timp ce se plimba pe străzile Parisului, observa mereu ceva nou, chiar dacă străzile ce le cutreiera erau revizitate la infinit. La fel este și viața noastră de azi - o alergătură continuă. Suntem toți haos, comprimați într-o cutie în care nu alegem să fim. Cu cracii întortocheați, cu capul exagerat de înclinat, cu mâinile chircite, dar numai așa putem încăpea în realitate. Asta e: nu alegem când și unde să ne naștem. Trebuie să înțelegem cum putem reacționa la realitate. Arta este cuțitul care va tăia scociul cutiei. Haosul poate fi controlat. Realitatea de azi ne tot înfundă în sobă cu lemne, lemne peste lemne și noi ardem și mai tare – creditul la bancă, pierderea casei, a siguranței, a familiei, a serviciului, toate sunt combustibil. Literatura este o realitate. Este noua realitate care ne transferă către un alt țărâm, accesibil oricând și oriunde, întocmai ca o ușă care a fost mereu deschisă, dar pe care ai refuzat să o deschizi vreodată. Viața este crudă, neplăcută, iar dacă lăncezești prea mult în ea nu poate duce decât într-un singur loc: nebulie.

Spun că realitatea este insuportabilă (mai ales în România) tocmai din cauza nemulțumirilor, frustrărilor care ies inevitabil la suprafață din poeziile de azi. Să vă cuprind cu poeme, ca o mare îmbrățișare. Începem cu Olga Ștefan: „opium 30/ inocența și frumusețea./ frumusețea și inocența./ eu le-am avut/ și le-am epuizat./ viața e suportabilă/ abia în articularele ei narcotice./ în ofertele hedoniste/ și-n alinările reci, nemeritate./ știa asta oricare/ azilant./ (mai ales când

nu câștigi./ mai ales când/ n-ai câștigat nimic niciodată./ dar încep visele./ fecundele./ călătorii/ spre faliile invizibile ale orașelor./ e un sân mutilat soarele lor/ semantic. vise-corp care merg/ vindecate/ spre moarte./ în perfectă coerență/ cu tot ceea ce le justifică înfățișarea./ prezența/ și îndrăzneala./ ce e/ sub acest linoleum murdar/ pe care tai fructe/ amare?, te-ntreabă./ ne visez falși// pe noi,/ blestemați cu intensitate./ pe străzi de care/ până acum doar orbirea și aceste blocaje-matrioșcă/ din biografie/ m-au ferit. / cartierul crește spre un imens răsărit./ fenomene trandafirii, beauty queens of 6/ slaughtered îl populează./ cum la finalul competiției/ de pe fețele celor mai cruzi jurați cad/ măștile exigenței/ și rămân minele constante/ ale oamenilor la 5-10 ani distanță/ de primul lor avc./ spații vitrege/ din deceniul trecut devin brusc/ încurajatoare./ (o retorică de adolescentă: aceste/ ziduri de oglindă/ n-au știut nimic despre mine,/ dar mi-au întors în sfârșit privirea/ înainte să cadă.)// depresiile noastre alternative n-au fost/ decât simulacrele unor/ arme din traforaj în posesia bătrânului paranoic/ care face de veghe noaptea/ pe promontoriu./ să vezi clar e să te întorci/ acasă./ chiar dacă nu ai/ cui să o spui.”

În poezia Olgăi, trăirea devine amintire. Tot ceea ce este realitate se transformă în film: scene derulate prin fața ochilor, fără oprire. Datorită pauzelor scurte, versurilor tăiate cu cuțitu de bucătărie, a ceea ce ar fi putut fi poem în proză, dar decupat - scriitorul dă senzația unor sentimente închegate, dar care se acoperă unul pe altul, val după val, care-i înconjoară întreaga în realitate. Mai mult, uneori pare să domine chiar și frica de bătrânețe (cum se întâmplă de altfel, în România, pentru că dacă n-ai copii, pensia nu-ți va ajunge celebra ciorbă la pat): “viața e suportabilă/ abia în articularele ei narcotice./ în ofertele hedoniste/ și-n alinările reci, nemeritate./ știa asta oricare/ azilant.”. Frica te trecut o ajunge din urmă: “ne visez falși// pe noi,/ blestemați cu intensitate./ pe străzi de care/ până acum doar orbirea și aceste blocaje-matrioșcă/ din biografie/ m-au ferit.”. Desigur că nu pot reda aici toate textele care descriu neputința românului (a tuturor românilor), realitatea este lupta lui Quijote cu morile de vânt. But see it for yourself. Citește toți poeții douămiismului și nu numai – îmi veți da dreptate.

Dar, dacă încă nu v-am convins, vă ofer alt text – de data asta al lui C. Komartin, din “Autoportret în flamă de sudură” (ed. Max Blecher, 2021) “spitalele nu sunt decât o ruletă rusească pe care o joci legat la ochi ca nenorocitul de Feodor în fața unui pluton de execuție sarcastic și mult prea precis”. Lăsând deoparte comparația cu scena aproape mortală a lui Dostoievski, observăm realitatea imediată: spitalele lugubre și insalubre din România, care au dat naștere celebrei vorbe din popor: odată ce ai intrat în spital, nu știi dacă mai și ieși. Există cumva această frică metafizică (dar nu totală) privind spitalele noastre: sunt găurile negre ale istoriei noastre.

În final, doresc doar să subliniez că mintea noastră funcționează întocmai ca stream of consciousness: suntem cu toții hoinari prin București. Toți suntem boschetarii cu casele de sub Obor. Și noi suntem tot aceleași cârțițe. De multe ori vrem să fim diferiți, să ne vedem superiori, dar azi nu mai putem. Realitatea e mai imediată decât oricând. Oricât am fugi de ea, folosindu-ne de lumea digitală, tot ne îmbătăm cu apă rece.

Fluxul conștiinței este tehnica literară care a devenit realitate. Astăzi, toți trăim această stare continuă, în care mintea noastră se concentrează către punctul A, dar hoinărește prin punctul B. Viața noastră este o casă pe jumătate părăsită, pe jumătate vie. Totul depinde doar de camera pe care o vizităm. În timp ce mintea noastră pleacă spre dormitor, picioarele noastre s-ar putea să fugă către baie; mâinile să-și imagineze un șemineu, când de fapt caloriferele sunt reci. Corpul tău este o dulapul de haine: azi o cămașă, mâine un tricou sport etc. De aceea, la fel trebuie să fie și literatura de azi. Ea se potrivește cu realitatea noastră, iar unele poezii sunt trase la indigo cu fluxul conștiinței.

Este alegerea mea și a ta de a privi diferit. Totul ar trebui văzut ca prima oară. Gândește-te, cum ar fi dacă amândoi ne-am întâlni acum, pentru prima oară vs. cum ar fi dacă ne-am privi părinții dacă ar fi prima oară? Deci, revin la întrebarea mea: de ce? Cel mai des pierdem vremea cu drumurile: le vedem mereu intermediare, ca un pod deschis către o lume fantastică. În loc să ne pierdem în prezent, să fumăm o țigară la colțurile unui bloc pe care nu l-am mai descoperit, prin noul Mega Image construit la colț de Vasile Lascăr, alegem – în schimb – să ne înjunghiem ca un criminal în serie. Ce sens au toate astea? Dar viața e cu adevărat camusiană! Explicați-mi ce sens are băiatul care vrea să scape de canapeaua de la etajul 7 și o aruncă de pe balcon și strivește căpățâna unui trecător. Cum de se întâmplă totul în exact acel minut și secundă. Lăsăm totul în mâinile lui Dumnezeu? Dar cum rămâne cu noi? Doar a murit Dumnezeu? Ce este el, dacă nu o literă fără majuscule, o economie a consoanelor, într-o lume a vocalelor? El a dispărut demult.

Mă repet: ce l-a determinat pe acel om să arunce 32 de kg de la etajul 7 fără să se asigure sau să conștientizeze riscul prăbușirii mobilei. Sau de ce trecătorul? Creierii lui întinși ca un altar pe beton. Ultimul pepene de la Obor. Nimic nu are sens, dacă Dumnezeu este mort. Dar astăzi este mort cu un sens. Transmitem: să trăim prin artă.

Am ajuns la intersecția cu Str. Vasile Lascăr și mai aveam puțin până la sediul lui BEJ CHIȚESCU. Priveam în față plicticosul Turnul Victoriei, în timp ce nimeream cu piciorul în și mai multe gropi. Mă simt ca un burete de 3.25 lei de la Mega (Image). Ce suntem noi dacă nu un absorbant de vase? Realitatea intră în venele noastre ca *zăpada*. Și expirăm durerea când ne lovește interioarele. Viața n-are treabă, curge peste noi detergentul, iar noi îl sugem prin toți porii, ștergem minuțios fiecare farfurie servită. În final, suntem sclavii realității. Reclamele ne sunt livrate ca un fast-food van, iar noi ne oprim întotdeauna în fața obișnuitelor prețuri de la KFC. Știm că puii sunt violați și uciși înainte de a ajunge pe farfuria ieftină de plastic din fața noastră, dar noi tot îi mâncăm. Ne răscolim interioarele. Suntem ceea ce suntem. Credeți că sclavia s-a evaporat? Sclavia există în fiecare dintre noi care nu este un Bad Bunny sau J. Balvin. Democrația e sclavie. Comunismul e idealism. Am degustat organele clădirilor. Am sacrificat cele mai mari intime clă-

(continuare în pag. 78)

Dionisie DUMA**Invocație**

Nu, ploile încă nu au venit
 Și toamna din clopot nu se aude.
 Strigă-mă tu de unde-am plecat
 Spânzurat de cer cu aripile ude.

Strigă-mă, strigă-mă fără-ncetare
 Strigă-mă, fii frunză - eu ram
 Fii fără cădere, eu - fără uitare -
 Trecuți în clipa ce-o așteptam.

Perspectivă

Sufletul tău
 căptușit cu
 cărțile mele
 și unghiul de
 pasăre în
 care-ți zăresc
 profilul
 imaculat.
 Ceva îmi
 spune că
 nu vom
 pieri în
 aceeași secundă.
 Până atunci
 pentru siguranță
 deplină mi-am
 transferat inima
 în pulsul
 timpului tău.

Secvență

În cimitir
 ciorile
 stau de strajă
 pe stâlpii
 de cruci.
 Plopii împing
 spre cer
 podoabele lor
 de gheață.
 Nici un
 semn, nici
 o adiere
 de viață.

Trupurile și
 sufletele
 plâng în
 adânc...
 De ce, Doamne,
 m-amestec cu ele
 mă frâng?

Nimic
 pe lume
 mai trist
 ca zăpada
 strivită
 de
 urmele tale!

**Macromolecularo
(pseudoblestem)**

Macromolecularo,
 îți ziceam
 după noaptea
 de dragoste
 neatinsă de
 brumele singurătății!
 Camera respiră
 din aerul
 plămânilor tăi
 și fiecare obiect
 îți purta
 amprente.
 Ma-cro-mo-le-cu-la-ro
 strigam în
 gara pustie
 rezemat de
 zidul luminii
 rupt complet
 de conținutul
 zilei...
 Și dus-ai fost
 duce-te-ar gândurile
 unde știu eu...

Ziua de ieri

Ziua de ieri a
 pierit în perdele
 și pe fruntea mea
 Îngerii au pictat
 umbre albastre
 cine moare acum
 va intra, desigur,
 în Veșnicia Dorului.

(continuare în pag. 77)

Pseudobacoviana

Ascultă-mă, Vulture, ascultă-mă Greiere,
Sângele toamnei a prins să cutreiere

Frunzele, tristele cad răvășite
Mă caut în beznă, pe căi infinite

Picură ploaia și mă pătrunde
Gândul se-ascunde în clipe rotunde

Și tu, din ceruri, furi roua de stele
Și umpli paharul viselor mele

Toamna, pe dealuri, și-ascute cuțitele
Și păsări de iarnă plutesc, obositele.

Psalm

Aud prin vid cum oasele-mi trosnesc
A vreme rea și a singurătate
Se face frig; bat clopote-n Cetate
Și-n jur miroase-a mir dumnezeiesc.

Mă simt șocat când aripile-mi cresc
În scenele de zbor multiplicare
Dar nu-s Icar cu vise sfărâmate
La piscuri prea înalte nu râvnesc!

Ar însemna o vajnică tortură
Un episod rămas neîncheiat
Jucând un rol în altfel de postură.

Sunt mulțumit cu cât îmi este dat
Chiar dac-o notă de pe partitură
Așteaptă Psalmul încă necântat...

Invocație

Lasă-mă
să simt
odihna pe
vertebrele
tale ca pe
traversele de
cale ferată
și uită-te-n zare
dacă vine zăpada și
crivățul bate
din spate.
Mângâie-mi fruntea
cu sarea
grunzoasă
de pe rochia ta
de mireasă
și strigă la prieteni
să revină-n
Cetate, să
revină
acasă!

Mihaela VAIDA

IREVERSIBIL

Nu știu câți ani-lumină au trecut
de când te strig fără să te aflu
și de când te aflu fără să mă găsești.
Nici numele tău repetat
pe care-l strig pentru a te chema
nu pare a mai potcovi timpul.
Nici inima asta,
pe care-o port zi de zi, în mânecă
nu-si mai găsește stăpânul.
Totul e atât de străin
și totuși atât de aproape...
Singură,
luna coboară lovindu-si rotunjimile de ape.

Oh, ceas fără hotar,
lasă-mi ochiul viu pentru a te străbate!

ÎNGĂDUINȚĂ

În noi au înnoptat tăcerile.
Dorurile dor,
se ascund în tine
ca o boală intrată în oase
odată cu ploaia.
În fiecare zi
simți mirosul jilav al mucegaiului
strâns între dinți.
Cuprins de păcat,
alunecând spre desfătare,
trupul greu
cade în cea mai ciudată neliniste.
Gândul ucide tăcerea.
Câtă durere o să ne sângere
până când cuvântul ne va tămădui?
Depărtând slăbiciunea,
ochii-si caută Cerul
iar buzele graiul sfânt,
căci iubirea înseamnă
lepădare de ploaie și
înălțare-n deșertăciune.

DINCOLO DE ZID

Dincolo de mine, dincolo de tine
e lumea trecerii de zid.
O singură cale și-o singură frică:
sufletul se-nalță-n cădere.
Timpul se întoarce în el însuși
purtând moartea către naștere
și zâmbetul către-ntâiul plâns.

(continuare în pag. 78)

În goliciunea ei, luna-și cutremură destinul.
Până și ultima stea cerșește-o amânare a morții.
Nimic nu se sfârșește din senin. Pasul e gata de drum.
Cu o șchiopătare de inimă m-agăț de-un țipăt în somn.
Firavă și slută
în spatele întunericii,
lumea se naște din pântecul pământului,
dincolo de tine și dincolo de mine...

LINIȘTE DE IARNĂ

Din noi se desprind începuturi,
drumuri care merg înainte.
Grăbiți de vreme,
pașii rătăcesc în plecări.
Sunt grei dar
încă mai poartă în ei
albul primei chemări.
E timp de omăt și mirare.
În mijlocul pustietății,
departe de restul lumii,
inima crește în tine
și cu tine...

POMI ÎNFLORIȚI

Se scaldă primăvara-n noi...
În ochii adânci e-un freamăt viu
și-n lumea lor se-ntorc cocori
doinind chemări în joc de azur.
Iar în sălbatic decoruri,
printre săruturi de lumină,
petale prinse-n bob de rouă
iubirii noastre se închină.
Pe ramuri prinse-n părul tău
fugind de ploi, doar muguri noi!

Miroase-a verde crud în jur,
pământul încă ne mai doare.
Și e târziu... Și peste cer
se scutur nori împovărați
de-atâta alb și-atâta floare.

CE-AȘ FI DE N-AI FI...

Maci frământându-și păcatul.
Taina orei târzii
înclestată-n adânc..
Șoapta caldei chemări
asternute la mal.
Val revărsat în firescul apus,
fir de nisip nefiresc recompus...

Și cad și mă-nalt...
Și cerul e gol fără roșul aprins.
Ce-aș fi de n-ai fi,
Tu, plâpândă iubire?

MUGURI

Rădăcinile m-apasă, frunza-mi urcă pân-la cer
Mai cerșesc o zi cu soare să mă nasc, apoi să pier.
Taina timpului apune, clipa-i prinsă de lumină,
Ramul încărcat de viață spre Pământ iar se înclină.
Mirosind a primăvară, iarba crudă îl așteaptă
Imboldită de o rază, îl mai urcă încă-o treaptă.

Gândurile se arcuiesc printre ramuri, arzătoare
Și-n albastrul cel ceresc se pierd păsări călătoare.

Dar când vântul se-ntețeste,
norii grei sub cer se-adună,
Niciun zbor nu se zărește, niciun cânt nu mai
răsună.
Mugurii ascunși sub pleoape,
se feresc de umbra nopții,
Fug din calea rătăcirii, a durerii și a morții:
N-avem rost fără iubire!- tot încearcă să o spună-
Mărturie ne rămâne, frunza smulsă de furtună!

PLOAIA

Inima e plină de poezie...
Dincolo de ea,
lumea se despică în jumătate.
Degetele-mpreunate arată umbre.
Grotele părăsite așteaptă.
Pe cărări flori, patimi și iubiri..
Culorile rup din singurătate.
Cerulele împrăștie nori.
Cuvintele mușcă din trup.
La colțul străzii apare un câine
ce mă privește absent.
La fel îl privesc și eu. Devenim prieteni.
Pornim la drum amândoi.
Printre ruine, ploaia are miros de mucegai.
„Demult n-a mai plouat” - gândesc și-i zâmbesc.
Inima e plină de poezie...!

**La mulți ani, Mihaela Vaida, cu ocazia zilei de
naștere, îți urează Revista Boem@!**

(urmare din pag. 75)

diri din mine, doar pentru un cean de mămligă și o
mână de pâine. Suntem Groapa lui Eugen Barbu la 64
de ani de la apariție. Suntem București. În timp ce pri-
veam drumul plin de gropi, ploaia a prins putere, golu-
rile se umpleau, lumea alerga speriată, umbrele se
deschideau ca o gură de aer, femeile în tocuri și fustele
prelungite în picioare de zebră. Haos. Toată lumea a-
lerga. Eu în mijloc, așteptam ploaia să acopere călcâ-
iele mele. Frunzele, ca o prelungire a venelor mele, îmi
aminteau de Parisul din 2018. Asta înseamnă trans-
plantare. Deși era martie, ochii mei erau octombrie.
Atunci am aterizat pentru prima oară în Franța.

Ionuț CARAGEA**Îmi plac amintirile tale**

nu vreau să trăiesc
doar în creierul meu
ca într-o peșteră
desenând amintirile pe pereți
veau să ies și afară
înfruntând orice pericol
și poate că cineva
sătul de viața fără sentimente
și fără culoare
va spune:

îmi plac amintirile tale
și vreau să mă scald
în apa lor vindecătoare
îmi plac amintirile tale
și vreau să mă-mbăt
cu vinul lor vechi
cu gust puternic de pasiune
și arome fine de vise
îmi plac amintirile tale
și vreau să mă plimb printre
florile lor zâmbitoare
sau printre arborii lor înțelepți
îmi plac amintirile tale
ce aleargă ca niște cai nărzăvași
pe câmpiile imaginației
îmi plac amintirile tale
ce cântă ca niște păsări
bucurându-se
de lumina ochilor ce le privesc
îmi plac amintirile tale
ce se apropie ca niște valuri
mângâind trupul obosit
al prezentului

Iubiri hrănite cu vise

odată, m-am retras în mine
așa cum se retrage melcul
în cochilia sa
simțeam că nu mai am
pentru cine să trăiesc
simțeam că trebuie să mă închid
în întunericul meu
așa cum se închide nufărul noaptea
vorbind pe limba rădăcinii sale
doar cu mîlul și apa
în întunericul acela
m-am întâlnit cu visele mele
fiecare vis era ca aluatul unei pâini
ce aștepta focul inimii

atunci am înțeles
pentru cine trebuie
să trăiesc

pentru toate iubirile astea
ce vin ca niște păsări
la ferestrele ochilor mei
așteptând să le hrănesc
cu visele mele

Ciorchine

Inima,
acest ciorchine
cu două miliarde de boabe
din vița-de-vie
a sângelui

fiecare bob căzând
cu martori
sau fără martori
în gura lacomă
a abisului

tu, iubire,
calcă-mi inima
în picioare
să gust din mustul dulce
al trecerii

iar vinul, vinul
să ajungă
cu pocalul de aur
al poemului

pe masa
lui Dumnezeu!

Doar atâta pot face

aș vrea să pot spune:
uite, am inventat călătoria în timp
poți revedea pe oricine
sau poți vizita viitorul
pentru a ști ce să corectezi în prezent
uite, sunt capabil
să vindec orice durere
sunt capabil de înfăptuirea
atâtor și atâtor minuni...

și aș mai vrea să pot spune:
uite, împreună cu visele mele
am trecut pragul vieții
e numai fericire dincolo
e tot ce vrei să-ntâmpie
dar nu se poate întâmpla
aici, pe pământ
e gândul tău atotputernic
care guvernează
noua lume creată de tine
iar Dumnezeu e prietenul cel mai bun
care își face simțită prezența
exact atunci când ai nevoie de el

aș vrea, aș vrea
ah, cât de mult aș vrea...
dar tot ce pot face

(continuare în pag. 80)

este să-ți dăruiesc un poem
care să înflorească precum ghiocelul
în primăvara ochilor tăi
făcându-te pentru o clipă să uiți
de iarna nesfârșită a tâmpelor
de frigul care ți se insinuează
ca un șarpe prin vâgăunile pielii
încercând să-ți înghită
fiecare bătaie de inimă
și, apoi, inima toată

doar atâta pot face
iartă-mă că nu pot amesteca nemurirea
în sărutul cuvintelor mele
iartă-mă că sunt doar un om
care își trădează
umbra lui credincioasă
străduindu-se
din tot muntele cărnii sale
să ridice o aripă
care să atingă pleoapele cerului
și să înduioșeze o stea

Înălțare

tu, umbră,
tu, floare putrezită a trupului
tu, șarpe veninos
ce se târăște pe pietre
tu, înger fără nimic îngeresc
tu, cerber la poarta
dintre raiul viselor și iadul realității
tu, ancoră-nfiptă
între valuri mari de pământ
tu, oglindă obscură
ce-mi pânzește cu lăcomie privirea
tu, pânză de păianjen
în care mi se zbate
fără zgomot, fără suspine
ultima lacrimă

azi, vreau să renasc
din ruina trecutului
azi vreau să fășnesc ca o magmă
din gura tăcerilor mele
azi vreau să mă-nalț ca un poem
bătând din aripile neobosite
ale cuvintelor

tu, umbră
nu încerca să mă oprești!
ție îți las durerile
cele mai vii
ție îți las agonia
ție îți las groapa în care să-ți lingi
rănile pierderii mele!

o stea mă așteaptă
un trandafir de lumină
fără spini de întuneric...

(din volumul în pregătire "Fântâna care-și bea singură apa")

Mariana DIDU

am înflorit de lumină

Este nevoie de tine, Poezie
i-au strigat înaltului, blândului cer,
femeie-poezie a arșitei cuvântului dor
tu -întruchipare a ramului înflorit de lumină
din lucrurile anapoda ce pier
și lăsate vederii să-și arate deziderea,
visul ce alăptează măreția
și eternul și nuntirea,
arsura și cântul ce ieri era tern
din febra sângelui cuvintelor.
Este nevoie de tine, femeie-poezie
timpul stingher acum se arcuiește
și spațiul stelar îmbrățișează picioarele
și brațele tale-drumuri în etern -
lupii în feți-frumoși n-au atins tărâmul
ce și-au promis, să muște din luna-înalta
ea trece divină dinspre o lume spre alta
nepământească, în haine de gală, mlădie
ne vântură iubiri, ne tulbură somnul
este nevoie de tine, Poezie, femeie-poezie.

Sunt aici în zborul secund

Sunt acolo în somn
în vise, în eden
în copacul astral
rotind universuri
stea irizând întuneric
nimb sufletului tău,
netrufaș gând, iubire

Ești acolo, întreagă făptură
-ochi de apă- mijind?
lumina e dără în sufletul meu
sunt aici în zborul secund
mereu zâmbind visului aievea
mereu înflorind pentru tine.

Ilogica simțurilor

Să nu ieșim din logica lucrurilor
a nașterii și renașterii
primilor oameni de pe pământ
imediat după apocalipsă,
din istoricul gândurilor
graba ne trădează insensibilitățile
nu vâslim la întâmplare
nu ne vor lua ostatici simțurile
la început vin iertările
apoi blândețele încrucișări ale săbiilor
ne guvernează dragostea moartea

(continuare în pag. 81)

stă lipită de rozul buzelor mele
de obrazul tău nebărbierit
ba chiar și cerul cu durerea stelelor
și-a schimbat poziția astrelor
mulți nebuni au iscat primăvara iubirii
în piața publică, născocind un vals
deși se întrevăd firave semne ale fericirii
nu va trece ea iubirea chiar pe-aici
doar nuanțe de mister și valuri spumegă
fiindcă viața cântă din ce în ce mai fals.

Vor răsări izvoare de iubire

Apă bolnavă
nu mai mi-e lumea
nici chipul tău cu care
-n somn mă înconjori
în vis se plimbă
tufe roșii de aurore
și tu îmi scrii scrisori
din veșnici depărtări
și ard și brațe și pântecul
și toate-nsemnele firii
și pielea-i toată
o jerbă de focuri și fiori
pe ape ard semințele
neurii ci iubirii
un snop de mâini
cu ochi de foc așteaptă
să se deschidă
și în iubirea noastră-o treaptă
pe care eu să urc și tu să mori
din apa de iubire-a noastră
vor bea perechi de visători
și veșnic însetații de nefire
și focurile înalte din aurore
ne vor cânta iubirea
și dincolo de viață
vor răsări izvoare de iubire.

Trezirea din nedumerire

Moarte și înviere erau numele femeii mele
Și eu le mărturisisem gleznelor ei mult mai devreme
Părul ei saturnian povestea despre ea o poveste
Firele lui, ca niște sferice antene
Drenau energii nepământene
Cu farmece puse la cingătoare
Și ochi din mărgelă de coral
Era mai frumoasă decât orice sonet astral
Într-o vreme a schisme și a dezvrăjirii firii
Astfel, văzând-o eu, setea mi se făcu sferă
Prințul setei maure desfăcute în foc și aur devenii
Amare cuțite prinseră să joace prin auroră
M-aș fi vrut arendașul trupului ei în vesta jarului
Căci mi-era dor de ea și mi-era dor și de iubire
Dar, fulgerele ochilor ei bătură mai departe ca zeii
Și treziră morții la mijlocul nopții
Și mă treziră din nedumerire.

Mătase mov

Mătase mov, văd bine
Cum fierbe văzduhul ca un iad
În fața ta pălesc sicomori și curbe perfecte
Și se îneacă vidrele apei cristaline în vad
Mătase mov, cartuș de grenadă cu grații
Srapnel de trandafir așteptând să explodeze
Vibrațiile orbitoare ale dimineților mele boeme
Mătase mov, am văzut apusul ca o gheară
Pe spatele făpturii tale albe ca o aură.

Însetez

Odinioară trecutul sângelui
îi invadase fântâna din răscruce
fântâna nimănui printre pietre pripășită
neiubită de nici o trecătoare
anotimpurile prezentului se liniștiseră
acum, avea în piept arșița însetatului
după iubirea ei
Însetez, spune-mi suflul tău, femeie iubită
nu mai vreau alergare în cerc
să ne vedem cozile noastre
du-mă la râul vieții tale, deasupra firii
vreau să te caut prin vămile iubirii
zilele acolo coboară din calendar
și noi nu ne petrecem ca umbre
timpul nu se măsoară în secunde
genunchii dorințelor mele
vor rămâne rozalii
nu vor mai cânta în ei greierii
iubesc ce faci tu din vise
grădini din flori care nu există
ne învecinăm cu o constelație pomenită
de mulți îndrăgostiți, locuim
într-un castel de smarald
și orice zâmbet are ochii tăi
nu există singurătăți colibri
eu navighez pe spatele unei stele
anulând distanțele dintre inimi
râurile toate curg într-o singură mare
ca o predestinație, ca unic destin
du-mă pe firul apei tale ademenitoare
sau trece-mă de partea morții
nu te mai juca de-a dragostea
grăbește-te, suntem calatori îndrăgostiți
prin negurile timpului singuratic.

Oamenii nu sunt numere

Oamenii nu sunt numere, ei gândesc
Priviți-i cum strălucesc ca soarele în zori
Cei mai mulți sunt anotimpuri ale frumuseții
Care se preschimbă-n aur când iubesc
Scările lor duc spre raiul altor inimi
Liberi, aleargă în jurul copacilor
Și știu să vorbească florilor pe limba lor
Doar unii sunt păsări cu zboruri spre înalte zări
Dar sunt și dintre aceia care navighează
Pe brize de oțel, învingători în viață, sau ratați.

Ana OPRAN

Annie Ernaux

Annie Ernaux este o scriitoare franceză născută în 1940 la Lillebonne în Normandia Superioară (Franța). De extracție socială modestă (părintii, inițial muncitori, au condus mai târziu un mic magazine cu o cafenea), a urmat liceul și a studiat la Rouen și Bordeaux. Lucrează ca profesor de literă la liceul din Bonnaville, la Collège d'Evire din Annecy-le Viux și la Centul National de învățământ la distanță.

Debutază în 1974 cu romanul autobiografic „Les armoires vides” pentru ca, zece ani mai târziu, să primească premiul Renaudot pentru romanul „La Place” (apărut în 1983). În 2008 primește „Le prix de la langue française” pentru întreaga sa lucrare (inclusiv pentru romanul „Les années” deja deținător a mai multor premii). Au urmat printre altele „La femme gellée” (1981), „La passion simple” (1991), „L'événement” (2000) „L'autre fille”, „L'atelier noir” (o colecție de note), antologia „Ecrire la vie” (2011), „L'écriture comme un couteau” (2011), „Regarde les lumières, mon amour” (2014), „Mémoire de fille” (2016), „Le jeune homme” (2022).

Regarde les lumières, mon amour – ed. Gallimard, 2016

Răsfoind micul volum în „folio” îmi spun că probabil mă voi plictisi. E un jurnal de cumpărături de-a lungul unui an. Nimic mai banal. Gândul că autoarea este deținătoarea Premiului Nobel pentru literatură (2022), mă tulbură și mă deconectează totodată. Însă, după primele pagini, nu-l mai pot lăsa din mână. Banal precum cotidianul vieții. Asta și-a dorit scriitoarea. Să prindă în obiectiv Realul în desfășurare. Cu toate interconexiunile sale. Ea povestește, sub forma unui jurnal scris la persoana I, cea mai mare parte a ieșirilor sale în supermarketul Auchan din apropiere, din noiembrie 2012 până în octombrie 2013, scoțând la lumină, precum se scoate aurul din pânțelele muntelui, filoane din minereul greu al vieții. Citesc, mă întorc, subliniez, meditez...

Este oare această carte (96 de pagini) un eseu socio-psihologic despre omul de azi, în ipostaza sa de consumator și despre dependența lui de supermarket? Atunci, s-ar putea numi simplu „Eu și supermarketul”.

Este această scriere un studiu socio-economic despre comerțul contemporan, managementul său și conexiunile multiple cu viața cotidiană a omului privit ca obiect aducător de venit?

S-ar putea numi deci „Supermagazinele: organizare și rolul lor în economia de piață actuală”. Dar nu! Nu-i destul! Nu-i relevant!

Situată ca specie în literatura de frontieră, operă literară memorialistică, utilizând tehnica jurnalului intim, surprinde viața omului din acest început de mileniu al III-lea, în ceea ce are ea mai reprezentativ: globalizarea economică generatoare de uniformizare a vieții umane, în pofida sau chiar cu aportul diversității formelor sale. Prin urmare, ar putea fi considerată un gen de „roman” realist cu două personaje colective care sunt ca două fețe ale aceleiași medalii: consumatorul și distribuitorul, puse sub lumina reflectorului de un narator, în același timp martor declarat și

personaj participant la episoadele de viață derulate, analizator fin și sagace, judecător tăios în subtext și melancolic rememorator în final. De fapt, abstracție făcând de omniprezența naratorului, inclus ca personaj în categoria consumatorilor, al treilea „personaj” principal este supermarketul; atotputernic, învăluitor, pulsând de energie, mereu racordat la nevoile consumatorului, pe care le sugerează, le stimulează, le creează și le satisface într-un ritm crescendo. Pare o entitate anonimă și autonomă. În realitate creatorii lui sunt cei ce se ascund anonimi în spatele imenselor spații comerciale. Prezența lor, sloganele lor false, tehnicile lor de manipulare, democratismul lor ca strategie de marketing se insinuează în tot și în toate.

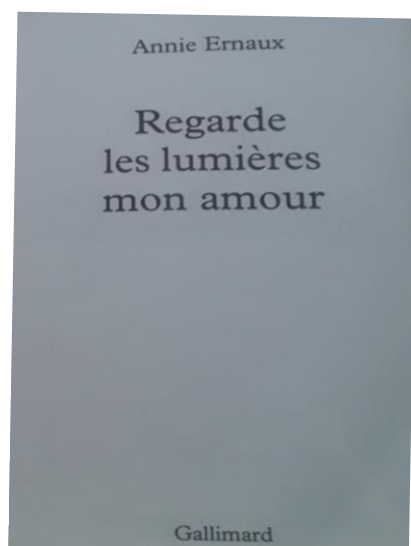
Celălalt personaj colectiv e lumea consumatorilor; o masă uneori indistinctă din care se desprind ici și colo figuri clare, tipuri sociale sau profesionale cunoscutibile: casierita/casierul, supraveghetorii, gospodina zăpăcită, omul fără adăpost („les sans abris”), mama și copilul, bunica, școlarul, reporterul, imigrantul, femeia musulmană și voalul ei strâns în jurul frunții și al capului...

Pledează pentru această din urmă interpretare a scrierii, ca formă originală de roman social, atât titlul sugestiv încărcat de sentiment și metaforic totodată („Regarde les lumières, mon amour”), cât și impresia puternică pe care o trăiește cititorul de-a lungul lecturii; aceea că se află în plină „comedie umană” balzaciană, cu multitudinea ei de aspecte, evenimente majore sau minore, drame consumate în timpul real sau al amintirii.

Autoarea înseși mărturisește, într-un fel de cuvânt înainte, că supermarketurile nu înseamnă doar economie domestică. „Ele suscită gânduri, fixează în amintire senzații și emoții” (p.14). Ele conțin de fapt viață în toată puterea viului ei: „Cu certitudine s-ar putea scrie povești de viață traversând marile suprafețe comerciale frecventate” - solilocvează Annie Ernaux, o fanatică a autenticului surprins cu o acuitate rară a ochiului-observator, pe post de aparat foto ultraperformant. „Pentru a povesti viața noastră de azi eu am ales ca obiect supermarchetel” [...] „Femeile și oamenii politici, jurnaliștii și «experții», toți cei care n-au pus niciodată piciorul într-un supermarché nu cunosc realitatea Franței de astăzi” (p.15).

(continuare în pag. 83)

Frecventat de majoritatea oamenilor, de mai bine de o jumătate de secol, supermarketul și-a câștigat dreptul de reprezentare umană. El este pentru toată lumea un spațiu familiar încorporat în existența cotidiană. Individul uman apare aproape despuat de intimitate și mister. Totul este expus și poate fi citit aici cu ușurință: originea etnică, clasa socială, gradul de cultură, obiceiurile alimentare, starea civilă, caracterul și starea psihică... Fiecare poate pătrunde în intimitatea celuilalt cu o singură privire asupra produselor cumpărate: "Fiecare produs împrumută deodată un sens greu, relevă modul meu de viață [...] sunt observată, sunt doar un obiect" (p.72). Peste abundența de produse și pe fondul murmurului confuz al clienților își face loc brusc tragedia acestei lumii „Bilanțul cutremurului din Rana Plaza, Bangladesh, este de 1.127 morți. S-au găsit printre dărâmături etichete ale mărcilor Carrefour, Camaieu și Auchan”. Notația este rapidă, comentariul e subînțeles superfluu, efectul penetrant. Stilul super concis și concentrat al autoarei pare neutru. Concentrându-se asupra prezentului imediat, ea înseși pare că se dizolvă în recit retrăgându-se din tabloul lumii, abolind propria-i viziune asupra acesteia. "Pentru că a vedea pentru a scrie este a vedea altfel. Înseamnă a distinge obiecte, indivizi, mecanisme și a le conferi valoarea de a exista" (p.88). Alegerea în sine stă sub semnul intenționalității, al creației, al țesăturii artistice. Neutralitatea, obiectivitatea totală a naratorului e, deci, o aparență, o imensă figură de stil care-i dă cititorului senzația că se află cufundat în Real, că nicio umbră de ficțiune nu-i atinge propria percepție. Însă, nu rareori, fapte de viață importante pentru fiecare ființă se leagă de amintirea marilor suprafețe comerciale cu micile scene de viață derulate sau sugerate, cu pantomima personajelor individuale care pentru o clipă ies la rampă, detașându-se din masa colectivă, cu întâlniri și oameni care readuc brusc în memorie alte fapte și trăiri, un pic precum în „oglindea magică a memoriei” proustiene din „În căutarea timpului pierdut”. Căci aici, în acest spațiu de adevărată „întâlnire umană”, „ca un spectacol”, fluxul necontrolat al memoriei transgresează fina linie de demarcație dintre prezentul real și prezentul interior, întipărit în subconștient. „Noi suntem cei care își aleg obiectele și locurile de amintire sau mai curând *aura timpului decide ceea ce merită să-ți amintesti*” (p. 12).

Memorabilă este surprinderea psihologiei colective într-un moment de început a erei supermarketului. Secvența este cinematografică în alb/negru: „Acum douăzeci de ani mi s-a întâmplat să mă aflu la cumpărături într-un supermarket la Kosice în Slovacia. Tocmai deschiseseră și erau primii din oraș după căderea regimului comunist... La intrare, un angajat al magazinului pune autoritar un paner în mâinile oamenilor deconcertați. În centru, cocoțat pe un podium de cel puțin 4 m înălțime, o femeie supraveghea faptele și gesturile clienților ce se plimbau printre raioane. Totul în comportamentul acestora din urmă semnală neobișnuita cu serviciu liber. Ei se opreau îndelung în fața produselor, fără să le atingă, ezitând cu precauție, revenind pe urmele propriilor pași, nehotărâți, într-o învălurire imperceptibilă de corpuri aventurate pe un teritoriu necunoscut (p.11). La celălalt capăt al recitului autoarea notează: „Supermarketul este. vrând nevrând, traversat de istorie, așa cum el oferă acesteia tabloul evolutiv” (p.95). Curând el va deveni obiect de amintire fiind înlocuit de sisteme comerciale individualizate precum comenzile pe Internet și „drive-ul”.

„Atunci copiii de astăzi deveniți adulți își vor aminti poate cu melancolie cumpărăturile de sâmbătă la Super U, așa cum cei în vârstă de peste 50 de ani păstrează în memorie buticurile de mai ieri cu dulciurile lor mirositoare”.

Istoria nu e decât viață în mișcare și curgere continuă.

16 februarie 2023

8 martie

La multi ani !
Tuturor femeilor

Mihaela VAIDA

Interviu cu scriitorul și editorul Petre Rău

Petre Rău face parte din generația scriitorilor care au cu adevărat ceva de spus în literatura română. De aceea mi-am și permis, la ceas aniversar¹, să pășesc alături de dumnealui într-un interviu de la suflet la suflet.

Mihaela Vaida: Pentru mine, ziua lansării volumului meu de debut, "Zbor alb", a avut o încărcătură emoțională deosebită, mai ales pentru faptul că am avut aproape prezența dumneavoastră, un om cu renume în cultura gălățeană și națională, critic literar, editor, poet, prozator și eseist. Aș spune că fiecare început are timpul și oamenii lui. Și nu ne rămâne decât să le mulțumim! Știu că ați debutat cu poezie, prin 1971, într-un supliment literar-artistic al unui cotidian local. Ce amintiri mai păstrați de la acest debut?

Petre Rău: Debutul meu nu a fost unul spectaculos, dar am trăit totuși, la acea vreme, o mare satisfacție. Eram licean, prin clasa a XI-a, eram membru al cenaclului literar "Calistrat Hogaș" din Tecuci și, la una dintre ședințele cenaclului (ședințe care se țineau o dată la două săptămâni), am avut ca oaspete un reprezentant important al presei județene care, la final, a strâns de pe masă toate foile cu creațiile noastre. Mare mi-a fost mirarea când, după câteva zile, suplimentul literar-artistic al cotidianului județean "Viața nouă" a publicat una din poeziile mele. Eram singurul membru căruia i s-a publicat o creație proprie atunci, iar emoția mea a fost, desigur, pe măsură. Ca și surprinderea că, după alte câteva zile, am primit, de la același cotidian, un mandat poștal cu suma de 96,25 lei pentru lucrarea mea. Evident că a fost un imbold deosebit pentru mine și pentru creația mea literară viitoare, mi-a crescut încrederea în forțele proprii și, în perioada care a urmat, am scris aproape un întreg volum de poezie, pe care însă n-am apucat să-l public atunci (de altfel, pe de o parte era și foarte dificil la vremea aceea să te încumieți la o treabă ca asta, iar pe de altă parte preocupările mele legate de cealaltă pasiune a mea, cea pentru matematică, admiterea la facultate, profesia pe care mi-am ales-o etc. nu mi-au lăsat deloc răgaz), l-am publicat mult mai târziu, prin anii 90, intitulându-l - desigur, sugestiv - "Întârziata vestire".

Mihaela Vaida: Ați absolvit Facultatea de Matematică a Universității "Al. I. Cuza" din Iași, secția "Cercetare operațională", promoția 1976. În perioada studenției, ați fost membru al cenaclului literar "Mihail Eminescu". În 1983 ați ajuns să fiți alături de fondatorii cenaclului „Noduri și semne” din Galați, iar în anul 2000 ați întemeiat Asociația Scriitorilor pentru Promovarea Realizărilor Artistice (ASPRA).

Cum s-a desfășurat activitatea în cadrul cenaclului literar "Mihail Eminescu" și care considerați că este importanța unui cenaclu literar în formarea și promovarea talentului literar?

Petre Rău: Aș face o completare și aș (re)aminti că activitatea mea de cenaclist a început, așa cum am precizat la întrebarea anterioară, în anii liceului, în Tecuci. Pe atunci cenaclul literar "Calistrat Hogaș", care își avea sediul la Biblioteca Municipală "Ștefan Petică", era condus de cunoscuții profesori și oameni de cultură Ștefan Andronache și Doru Scărlătescu. Pe lângă mulți alți colegi, i-am avut alături și pe

Scriitorul Petre Rău

câțiva prieteni buni, și i-aș aminti aici pe Ignatie Grecu și Ion Avram, azi scriitori cunoscuți, membrii ai Uniunii Scriitorilor din România.

În Iași, în perioada studenției, mi-am continuat pasiunea pentru literatură începută pe la 15-16 ani și am activat la cenaclul "Mihail Eminescu" ("Juniimea"), coordonat la acea vreme de profesorul universitar Virgil Cuțitaru. L-am avut alături din nou pe Ion Avram, colegul meu din cenaclul tecucean, și el ajuns, doi ani mai târziu, student în Iași.

Aceasta nu a fost pentru mine o perioadă prea fertilă din punct de vedere creativ, în schimb aș putea menționa că am avut multe de învățat din această experiență. Abia atunci am înțeles cât de mari sunt pretențiile și așteptările de la cei care se dedică acestei pasiuni, cât de sever trebuie să fie un scriitor cu el însuși, cu propria sa operă, așa încât la cititor să ajungă doar ce e mai bun din tot ceea ce poate realiza.

Cât privește rolul unui cenaclu literar în promovarea talentelor, acum să nu credem că toate cenaclurile au asta ca obiectiv. Cunosc cenacluri literare în care membrii se întâlnesc doar pentru a-și asculta unii altora creațiile și atât. Pe de altă parte, nu sunt prea multe cenacluri care se preocupă îndeaproape să promoveze talentele literare. Și nici nu cred că e neapărată nevoie de asta. Eu însumi prefer ca o șezătoare literară să aibă mai degrabă un rol pregnant în a atrage talente, în a întreține pasiunea pentru literatură și creație, în a da imbold și încredere unora că sunt pe drumul cel bun etc.

Mihaela Vaida: În anul 2003 ne vorbeai, într-un eseu binecunoscut azi, despre Conceptele matematice și filozofice în poezia lui Nichita Stănescu. Iată, am extras un scurt fragment din lucrarea dvs: "Poemele lui Nichita pun în mișcare o serie de concepte geometrice și logice precum punctul, linia, pătratul, cercul, cubul, sfera, numărul... Complementaritatea, care participă la reîntregirea lucrurilor, este regăsită în puterea umană care îmbrățișează și desăvârșește totul". Cât de complementare matematica și literatura în opera dvs și cât de greu e să scrii o poezie când mintea ți-e la fel de preocupată și cu matematica?

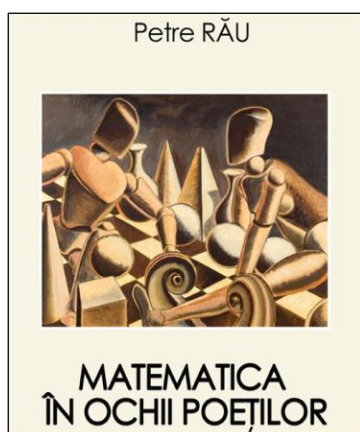
Petre Rău: Poezii nu se pot desprinde de matematică. De fapt, am fost printre primii care am susținut că anume poeziile sunt atrași de conceptele

(continuare în pag. 85)

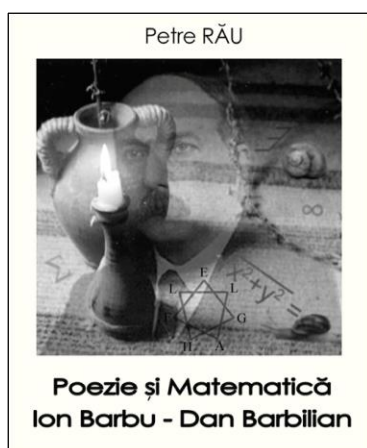
(urmare din pag. 84)

matematice, cu mult mai mult decât prozatorii. Voltaire a observat că „*Puțini vor nega un merit al poeziei și anume acela de a spune mai multe și în mai puține cuvinte ca proza*”. Ori asta este o caracteristică intrinsecă a matematicii („scurt, clar și precis” - repeta obsesiv un profesor de-al meu) - aceea de a fi mult mai concisă, mai econoamă la vorbe decât oricare altă știință. Poetii, însă, sunt pur și simplu atrași de conceptele cu care lucrează matematica, ca de un magnet. Exemplele românești ne sunt martore și sunt concludente: Mihai Eminescu, Nichita Stănescu, Ion Barbu, și cred că e suficient să ne oprim la aceștia trei, pentru că ei sunt și titani.

Eseul meu din 2003 nu e decât o exemplificare largă, bazată pe întreaga operă poetică a lui Nichita Stănescu, privind abundența de concepte matematice și filosofice în poezie. Recent (2021) am publicat o carte intitulată „Matematica în ochii poetilor”, în care am prezentat o bogată colecție de poeți și poezii la scară universală, în care conceptele de matematică sunt în exces.

Pentru mine matematica a fost prima mea dragoste, motiv pentru care mi-am ales-o și ca profesie. Dar încă din adolescență creația literară a devenit și ea o pasiune care nu m-a părăsit niciodată. Cum se împacă cele două pasiuni ale mele? Aș zice că la modul ideal. Eu le iubesc deopotrivă și, atunci când muza uneia mă părăsește o vreme, apare cealaltă care îi ia imediat locul. Așa încât, trăind toată viața în această dualitate creativă, nu-mi rămâne deloc timp să stau degeaba.

Dacă ar trebui să răspund pe larg la întrebarea pe care mi-ați adresat-o, aș prefera să-i invit pe cei interesați să consulte cartea mea recentă „Poezie și Matematică. Ion Barbu - Dan Barbilian”, în care am dedicat un capitol întreg

acestui subiect: „Farmecul intersecției dintre matematică și poezie” (apărut anterior în revista „Convorbiri literare”, în septembrie 2021, p.148). În rezumat, aș prelua câteva idei din articolul menționat. De pildă, aș menționa unele din vorbele celebre ale unui ilustru matematician german, Weierstrass care susținea: „*La mulți oameni înțelepți se simte o lipsă, ei nu posedă destulă fantezie și este sigur că cineva care nu e puțin poet nu poate fi un matematician strălucit*”. Însuși remarcabilul poet și matematician român Ion Barbu a spus la un moment dat: „*matematica cere tot atâta imaginație ca și poezia. Matematicile pun în joc puteri sufletești, nu mult diferite de cele solicitate de poezie și de artă*”. Și ca să încheiem aici înșiruirea citatelor celebre, amintim și afirmația lui Albert Einstein care spunea că: „*Matematica pură este, în felul său, poezia ideilor logice!*”.

Mihaela Vaida: *Mulți psihologi ne vorbesc despre valoarea terapeutică a scrisului. Ne ajută să punem ordine în gânduri, să ne calmăm emoțiile și, mai mult, să găsim sensul evenimentelor pe care le trăim. Sunteți de acord cu acest lucru? Este necesar să ne așternem gândurile pe hârtie?*

Petre Rău: Sigur că sunt de acord cu această afirmație. Eu însumi am simțit-o pe pielea mea. Unii cârcotași au luat în derâdere, la un moment dat, declarația mea publică în care afirmam că „nu mă mai pot lăsa de scris”. Fără să-mi aștern gândurile pe hârtie nici nu cred că mai pot exista. Desigur, trăind aproape toată viața sub înrâurirea profesiei de informatician, gândurile mi le aștern direct pe calculator, care, în mintea mea, îmi pune la dispoziție, mult mai comod și mai avantajos, o hârtie imaginată.

Nimic din ce gândesc că este important să afle și alții nu-mi scapă să nu devină proiecția mea într-o viitoare carte care să ajungă la cei interesați. Am avantajul, aș zice eu unul esențial, că, în funcție de preferințe și dispoziție, mă pot refugia cel puțin într-una din cele două direcții, în fapt cele două mari pasiuni ale mele: creația matematică și creația literară. Așa încât, scrisul meu nu are șanse să se oprească vreodată, atâta timp cât mintea și inima mă mai inspiră la modul semnificativ în vreunul din cele două domenii.

Mihaela Vaida: *În anul 2009 ați înființat și conduceți tot de atunci revista literară Boem@, cu apariții lunare în format online (www.boema.inforapart.ro) și trimestriale în variantă tipografică. Revista și dumneavoastră personal ați primit din partea APLER – Asociația Publicațiilor Literare și Editorilor din România, premiul “Redactorul anului 2019” - Petre Rău și Editura InfoRapArt. Ce înseamnă azi această revistă pentru dumneavoastră și pentru cititorii ei, într-o perioadă în care nimeni nu mai pare interesat de cultură?*

Petre Rău: Nu aș spune prea apăsător că lumea de azi nu mai este interesată de cultură sau nu mai are nevoie de cultură. Mai degrabă aș spune că politica și politicienii nu pun mare preț pe cultură, la fel cum și unele instituții care chiar cu asta ar trebui să se ocupe, dar o fac într-un mod superficial, cu dezinteres, iar uneori chiar lamentabil. La fel cum și ritmul mult prea

(continuare în pag. 86)

alert al vieții noastre care nu lasă șanse prea mari unei evoluții în această direcție.

Ne mândrim azi că, timp de 14 ani, revista literară Boem@ a apărut permanent, fără hiatus. Și asta pentru că am avut un conținut de calitate, pe gustul cititorilor, am avut realizatori și colaboratori de nădejde care ne-au stat alături, hotărâți să facem împreună o treabă serioasă.

Azi se dovedește că nu e greu să înființezi o revistă literară, dovada o găsim în numărul relativ mare al celor apărute în ultimii ani. Chiar și cei care n-au experiență literară și editorială suficientă, printre ei și o mulțime de amatori, fac asta. Mai greu este însă să o menții, să o aduci în fruntea revistelor naționale.

Așadar, revista literară Boem@ a fost un proiect care ne-a adus până acum numeroase satisfacții, reușind să o înălțăm la nivelul celor mai bune reviste de acest gen din țară, așa cum ne mărturisesc mulți dintre cititori, cei care ne cunosc și ne urmăresc. Aprecierile unor critici importanți au fost de bun augur, iar ele, de-a lungul timpului, au avut darul să ne încurajeze.

Mihaela Vaida: *Ați semnat peste 50 de cărți, aproape în egală măsură de literatură (poezie, proză, eseu, critică) și tehnico-științifice (matematică, informatică, de popularizare etc.), parte dintre ele fiind reedite. Cu o bogată și însemnată activitate literară, nu ați fost niciodată interesat de premii și distincții. Din experiența dumneavoastră, care credeți că este secretul unui scriitor de succes? Ce credeți că dă valoare unei cărți?*

Petre Rău: Într-adevăr, nu m-au interesat niciodată laurii, n-am alergat după premii și distincții, o bună parte dintre cele care mi s-au conferit de-a lungul anilor au venit fără să le caut, fără să le invoc, fără să le aștept. De fapt, ca să fiu sincer, detest ceea ce se întâmplă azi în această privință, când mai toată lumea premiază pe toată lumea, când se organizează unele competiții literare obscure cu jurizări incompetente, cu premii constând doar din diplome - simple cartoane cu formule banale, unele incorecte, chiar agramate. Am întâlnit, de pildă, un Premiu întâi atribuit pentru o poezie care conținea exprimări gramaticale greșite!

Despre cărțile mele îmi place să spun că le-am atribuit, la fiecare din ele, încă de la naștere, dreptul inalienabil de a "vorbi" singure. În afara grijii mele deloc excesive de a le da un conținut orientat către cititor și poate a prezumtivului meu talent de a mă manifesta în scris, restul ține de cărțile propriu-zise. Și încă o subliniere: nu le mai număr de multă vreme. Așa că, dacă mă întrebați câte sunt, nu știu să răspund exact la această întrebare, decât dacă aș alocă ceva timp (re)gestionării lor.

Semnele asupra cărților mele sunt, cred eu, în bună parte, semnele succesului. Cel mai important roman al meu cred că este considerat "Mogoșoaia - istoria unei tragedii", un roman-document dedicat cumplutului accident naval - cel mai mare înregistrat vreodată în țara noastră - petrecut pe Dunăre la Galați, pe 10 septembrie 1989, accident în urma căruia și-au pierdut viața circa 215 suflete nevinovate. Volumul s-a bucurat de mult succes, fiind apreciat și preluat ca document de bază de către presă, inclusiv de presa audio și vizuală, și nu numai. Romanul a ajuns la a treia ediție.

Dar aș putea adăuga în categoria cărților de succes

aproape toate cărțile mele de eseuri - gen literar despre care criticii spun că ar fi punctul meu forte. Aici aș menționa: "De Lingua Universalis", "Autograf", "Oglinda lui Eminescu", "Eu și Dumnezeu", dar și colecția recent instituită cu cinci mari poeți români: "Poezie și Matematică: Ion Barbu - Dan Barbilian", "Mihai Eminescu. Gânduri în oglindă", "Muzica și plânsul în poezia lui George Bacovia" și încă două în curs de apariție, cu Nichita Stănescu și Lucian Blaga.

Cât privește succesul cărților mele de matematică, sau tehnice în general, acesta este unul cu mult mai accentuat, în această direcție existând și o unitate de măsură mult mai eficientă și facilă: vânzarea.

Revenind la cărțile de succes de azi, cele din literatură, în general, aș preciza că, atunci când scrii literatură, o faci în primul rând din dorința de a comunica cu oamenii, și unii scriitori nu mizează întotdeauna pe succesul literar. A avea succes înseamnă, pentru cei mai mulți, a fi citit de cât mai multă lume, și nu neapărat "vânzarea" propriu-zisă a cărții. Și asta în pofida faptului că unii se așteaptă să facă bani din cărți.

O carte de succes din zilele noastre conține adesea idei pseudo-științifice atractive. Cu cât acestea sunt mai bizare, deci cu cât șochează mai mult și sunt mai rupte de realitate, cu atât succesul este mai mare. Din acest punct de vedere literatura science-fiction pare a fi preferata de azi a marelui public. Cărțile de succes de azi sunt cele care oferă cititorilor adevărate povești moderne, cu răsturnări spectaculoase de situație, mister cât se poate, competiții severe, dragoste, ură și pasiuni mistuitoare. Colecțiile de succes cuprind și multă literatură de divertisment, de tipul romanele de spionaj, thriller sau acțiune. Într-un eseu mai vechi de-al meu, intitulat "Efectul Flynn și succesul literar" concluzionez în final: "succesul este o stare dorită pe care fiecare individ și-o propune după criterii numai de el știute. Și poate că scriitorul de azi se comportă exact în acest spirit, sau poate că toate sunt în acord cu tonusul emoțional al cititorului de azi. Dar cartea se ridică la rangul de adevărată creație și emoție artistică? Și, mai ales, va dăinui?"

Pe de altă parte, hai să pornim de la considerentul că azi oricine poate publica o carte, dacă a scris-o și dispune de o susținere financiară în acest scop. O carte poate avea rolul de informare sau un rol educativ cultural sau științific. Desigur, sunt și cărți de promovare sau de divertisment. Indiferent din ce categorie ar face parte, valoarea unei cărți este definită de conținutului ei intrinsec. Și totuși, știm bine că există și cărți care nu au nicio valoare din punct de vedere estetic, dar se vând într-un număr impresionant de exemplare. Dacă ar fi să ne referim doar la piața autohtonă de carte, am putea menționa cărțile al căror conținut prezintă diferite figuri publice, fie ele personalități culturale sau științifice, dar și individualități desprinse din lumea mondenă, cele promovate intens, cu campanii de marketing agresiv, cu recenzii exagerate etc.

Până la urmă am putea conchide că adevărata valoare a unei cărți ar fi dată de măsura în care, peste ani și ani, ea mai este căutată și citită, apar pentru ea cercuri de cititori care o dezbat, rămâne în sufletul

(continuare în pag. 87)

cititorilor săi, are cereri de reeditare și este inclusă în topurile cărților ce ar trebui neapărat citite.

Mihaela Vaida: *Alegeți o carte de-a dumneavoastră și vorbiți-ne puțin despre ea...*

Petre Rău: Pentru mine mai mereu ultima carte este și cea mai dragă. Și totuși, prefer să mă opresc la penultimul meu roman, "Casa cu fluturi". Și nu pentru că a fost premiat recent de către Uniunea Scriitorilor - filiala Iași, ci pentru că, la modul sincer, chiar cred că mă reprezintă. Profesia de matematician este rar reflectată în beletristică, și asta pentru că profesia în sine este una dificilă, pentru unii chiar incomprehensibilă.

N-am s-o prezint eu aici, ci doar am să preiau câte ceva pe această temă din prefața semnată de cronicarul Dan Ion Sanda: "În economia acestei cărți întâlnim un melanj de constituenți dispuși în pagina scrisă cu un dozaj splendid-perfid: cursuri de matematici speciale, seminarii și colocvii, teme de casă..., multă bogăție de spirit în conversații pe teme matematice, dar și un filon de literatură de o frumusețe cu totul neobișnuită, descrieri reținute, mici în dimensiunea lor fizică dar uriașe în conținutul lor imagistic, ca niște ode ale bucuriei de a privi. ...Romanul este unul misterios, scris de un autor complex. Misterioasă este și strategia autorului de a rămâne imparțial, lăsând posibilități multiple interpretării. Deși este dificil, autorul reușește să rămână nepărtinitor, sau vrea aceasta cumva măcar în ideea de a face o trimitere către *școala deconstructivismului literar*. Generozitatea genialității lui creatoare constă aici în faptul că ne lasă nouă, cititorilor, privilegiul de a ne consola cu gândurile noastre bune în amintirea Adei, socotind-o victima călăului ei, Max, jovial, cameleonic și apoi să arătăm cu degetul vinovatul și să dăm cu prima piatră. ...În forma oferită cititorilor, "Casa cu fluturi" este densă și dură înăuntru ei, prin componenta conținutului epistemologic covârșitor, dar satinată și îmbucurătoare în componenta de cultură spirituală, autorul folosind cu o cumpătată eleganță idiomul nației noastre, cuvinte sobre, dar pline de armonie și foarte bine ținute. Ambele componente ne seduc și ne susțin în râvna noastră sisifică de emancipare, fiindcă până la urmă aproape orice carte este un demers didactic, aceasta cu atât mai mult, dar și celelalte semnate de dânsul. Scriitura aceasta prețioasă îl onorează pe autor iar pe noi ne înnobilează în subsidiar și, prețuindu-l, nu-i facem doar domniei sale un favor, ci și nouă înșine, fiindcă îi înlesnim

voia de a ne ridica și pe noi pe platoul pe care se află, prin empatia prezentă în rânduri și nu doar prin dăruirea fizică a acestora - sub formă de carte, ca parte integrantă a generozității lui. Așadar, să-i închinăm sfielnic autorului gândul nostru bun, purtând de grijă cununii lui de lauri".

Mihaela Vaida: *După un prim volum de aforisme, apărut în anul 2010, "Insomniac 1001 - o mie și una de sentințe", a urmat un al doilea, numit "Alte 1001 de aforisme". Din cele 1001 aforisme ale ultimului volum, opriți-vă azi la unul...*

Petre Rău: Păi, cum aș putea să mă opresc doar la unul? Risc să-mi detest restul operei, nu-i așa? Ei, dar dacă totuși aș fi nevoit să aleg doar unul, am să mă opresc la cel care cred că ne aduce o definiție nouă a aforismului: "Aforismul este ceea ce este mai important din ceea ce spui". Și totuși nu pot să mă abțin să mai adaug și alte câteva pe care le îndrăgesc mult: "Nu-i așa că dacă nu-ți vezi umbra te poți simți singur?"; "Adevărul nu îmbracă niciodată haina metaforei"; "Cel mai greu este să spui în cuvinte ce ai în suflet, nu în minte"; "Copilăria este prefața romanului care este viața"; "Sunt atât de singur încât îmi vine să cred că așa m-am născut"; "Cuvintele s-au născut ca să rupă tăcerea".

Mihaela Vaida: *De multe ori asociem cartea cu autorul. Ni se întâmplă să cunoaștem autorul unei cărți și totuși să nu rezonăm cu acesta în ceea ce privește principiile sau valorile de viață pe care le expune. Exact ca la școală, asociem lucrarea cu numele elevului și devenim poate subiectivi. Ați primit cărți pe care nu le-ați citit pentru că nu v-a plăcut autorul?*

Petre Rău: Nu cred că pot face asta. Deși în ziua de azi e foarte posibil să primești o carte de la unii care s-au aventurat în lumea scrisului și încă n-au dovedit că scriu pe placul tău. Cu toate acestea, avem șansa ca măcar să o răsfoim.

Eu am totuși o mare experiență în a-mi da seama și a putea aprecia valoarea unei cărți, chiar dacă pentru început doar o răsfoiesc. Sunt de ani buni editor de cărți și aproape nu intră un manuscris în redacție dacă nu trece și prin mâna mea. În plus, am o experiență, cred eu, destul de vastă, de redactor de cărți și reviste, ceea ce mă avantajează din acest punct de vedere...

Mihaela Vaida: *Vorbiți-ne pe scurt despre activitatea dumneavoastră de editor.*

Petre Rău: InfoRapArt, așa cum s-a numit editura noastră până mai zilele trecute, și-a preluat numele de la o companie de IT pe care am deținut-o și care a avut ca domeniu principal de activitate elaborarea și comercializarea de software. Apropiindu-mă de vârsta pensionării, în 2007 am transformat-o în editură și de atunci, încetul cu încetul, activitatea de bază a devenit cea de editare a cărților și revistelor. În această perioadă am reușit să scoatem peste o mie de cărți, uneori am depășit și o sută de titluri pe an. Cartea principală este cea de literatură, dar publicăm și cărți științifice, de informare, divertisment, literatură pentru copii etc.

Recent, mai precis pe 25 ianuarie 2023, editura și-a schimbat numele în Boem@. Practic, am făcut asta la sugestia mai multor autori și colaboratori, dintre cei

care au venit cu argumentul suprem al brandului existent pe care îl dețineam de multă vreme cu revista de literatură și artă Boem@.

Astăzi editura Boem@ oferă toate serviciile importante de editare a cărților și revistelor și este apreciată, în primul rând, pentru promptitudine și pentru calitatea produselor sale.

Mihaela Vaida: *Există un eveniment literar care v-a marcat în tot acești ani?*

Petre Rău: Literatura a devenit pentru mine o prioritate abia după ce am ieșit la pensie. Aveam doar 55 de ani și am putut ieși la pensie așa devreme datorită faptului că beneficiasem de grupe mari de muncă. Mi-am dorit mult să ajung să fiu complet liber, să mă pot ocupa îndeaproape și, mai ales, fără întrerupere, de adevăratele mele pasiuni. Când visul mi s-a împlinit, m-am afundat pe deplin în treburile pe care le aveam demult planificate și puse la păstrare.

O mulțime de evenimente literare au avut darul să mă emoționeze. Dar nu țin minte vreunul să mă fi marcat pe deplin, altele decât cele în care am fost direct implicat, protagonist cum s-ar zice, și m-am bucurat de succes, precum lansarea cărților mele, jurizările, festivalurile literare organizate etc. În ultimii ani însă particip mai rar la ele, în primul rând din motive de sănătate, dar și pentru că sunt mult prea ocupat cu celelalte treburi, majoritatea tot legate de literatură.

Mihaela Vaida: *Trăim vremuri în care citim puțin dar dorim să scriem mult. Se spune că e bine să ne ferim să dăm sfaturi, pentru că, de cele mai multe ori, ele nu funcționează așa cum ne-am imagina noi. Dar, cu riscul de a trece neobservate, eu vă întreb: Ce sfaturi le-ați da scriitorilor aflați la debut?*

Petre Rău: Debutul literar e ca o apă de ploaie răcoasă, binefăcătoare, dar dacă nu-ți continui drumul pe care ți l-ai ales se evaporă repede. Așa că, sfatul meu pentru aceștia este să se înhame la treabă, e treabă multă de făcut în literatură și e loc pentru toată lumea. Perseverența reprezintă cel mai bun aliat pentru a păși cu încredere pe un drum ales în acest domeniu.

Mihaela Vaida: *Care este următorul proiect la care lucrați?*

Petre Rău: Așa cum am mai spus, conform obișnuinței mele de o viață de informatician, m-am obișnuit să scriu, de mulți ani, numai pe calculator.

Ca să pot răspunde la întrebarea pe care mi-ați adresat-o, ar trebui mai întâi să spun că am un stil aparte de a lucra, stil care ar putea părea, într-un fel, ciudat. Practic, fiecare dintre proiectele mele de cărți (și alte scrieri) se găsește într-un folder special din calculator. Dacă îmi trece prin cap un proiect nou, deschid imediat pentru el un folder nou. Așa începe la mine povestea unei cărți noi. În aceste foldere, care conțin fișierele de lucru, adaug, în funcție de cum evoluez, tot ceea ce am compus peste zi (sau peste noapte, căci se întâmplă uneori să lucrez și noaptea!), aportul meu cu idei noi, fraze, versuri, materiale documentare și orice altceva ce ar fi demn de atașat la proiect. Așadar, la un moment dat, proiectele mele sunt în diferite faze de lucru.

Când unul dintre ele a evoluat suficient, de regulă peste 80%, deci când cartea se apropie de final, adică a atins

stadiul de finalizare, o preiau definitiv în lucru, îi acord o atenție privilegiată și depun efortul să o termin. În astfel de momente, de regulă, las cam totul deoparte și mă focalizez doar pe această carte. La fel fac și cu articolele mai scurte, pentru reviste, de exemplu idei de eseuri noi. Așa scot câte un folder din uz, așa îmi finalizez eu un proiect de carte.

Și acum, revenind la întrebarea dumneavoastră, mă veți înțelege că nu prea pot spune care este ultimul la care lucrez. Practic lucrez la mai multe odată, uneori am și zece proiecte deschise, care îmi stau în atenție. Pot în schimb să precizez cam care din ele sunt mai aproape de finalizare. Iată: cel mai avansat proiect al meu cred că este romanul pe care l-am și intitulat "Fetița îndrăgostită de Pitagora". Mai am într-un stadiu avansat un volum de versuri (nu i-am pus încă un nume) și o carte de ficțiune intitulată provizoriu "Decameronul zeilor", care va conține zece poezii magnifice despre câțiva matematicieni de excepție ai lumii. În domeniul științific am în lucru un eseu amplu despre creația cibernetică a literaturii și mai completez încă la al treilea volum de probleme originale de matematică propuse și rezolvate intitulată "A treia carte care îți dă probleme".

Îmi doresc să fiu sănătos și să le pot duce pe toate la bun sfârșit.

Mihaela Vaida: *Cum îl vedeți acum pe omul Petre Rău, dincolo de cărți, fie ele de matematică sau literatură?*

Petre Rău: Eu sper, dacă am norocul tot în această viață, să aflu de la cei care mă citesc sau m-au cunoscut, cum mă văd, cum mă cred, care e părerea lor despre Petre Rău. A mea personală cred că e una legată de satisfacție, în sensul că sunt mulțumit cu ceea ce am putut dăruia până acum și, de se va putea mai mult, promit că mă voi strădui în continuare.

Mihaela Vaida: La final de interviu, vă mulțumesc și vă urez mulți ani sănătoși, cu bucurii și împliniri, cu reușite în tot ceea ce vă propuneți să realizați. Mai mult, să aveți puterea de a continua să ne umpleți inima cu scrierile și cărțile dumneavoastră!

Martie 2023

¹ Anul acesta (2023), pe 9 martie, Petre Rău împlinește venerabila vârstă de 70 ani! La mulți ani, domnule Petre Rău!

Maria IEVA**Fluture-rază**

Din calea uitării o umbră se-abate,
Iau dalta, ciocanul și vreau s-o cioplesc,
Dar vine spre mine adusă de spate
Și parcă mi-e teamă că pot s-o rănesc.

O strâng între pleoape, ea curge prelungă,
Spre locul în care abisu-i copil
Și clopotul bate tăcerea în dungă,
Când clipa tresare din visul febril.

Prin albia vremii încet se strecoară,
Ca fluture-rază uitând ce a fost,
Dar muguri de zare din gene-i coboară,
Să-i ceară luminii, pe veci, adăpost.

Simbioză

Mai citesc, mai citesc uneori,
În lumina sfioaselor flori
Și dezbrac de dureri, de păcat,
Fluturul care în cer s-a-ngropat.

Îl așez într-o palmă și-l țin;
- Ai trăit, ai trăit prea puțin,
Îi șoptesc și-l sărut cu un gând,
El răspunde încet fremătând:

- Am trăit doar atât cât ai vrut,
Să-i plătești veșniciei tribut
Și-am plecat, am plecat ca să mor,
Să te vindec, femeie, de dor!

Îl privesc cum se-ntoarce în cer,
Cu aripi, cu aripi de eter
Și citesc doar în stelele verzi,
Că mi-e dor, că ți-e dor, să dezmierzi...

Umbra

M-ai privit și-ai zâmbit peste umăr,
Îmbrăcată-n cămașa cea gri,
Încercând să găsești primul număr,
Pe spirala durerii de-a fi.

Ai uitat că amurgul se lasă
Și-ai să dormi ghemuită-n ungher,
Ca un voal aruncat de mireasă,
Ca o stea destrămată în cer?

Te-am privit cum stăteai lângă mine,
Încercând să devii curcubeu
Și-am întors o oglindă spre tine,
Să-nțelegi că și tu ești un eu...

În gondola cu fluturi

Hai, să ne plimbăm în gondola cu fluturi,
Cât încă mai suntem avizi de săruturi,
Cât ochii mai cer un strop de candoare,
Iar noaptea se-mbracă în prima ninsoare.

Hai, bezna s-o ștergem din harta astrală,
Să ducem iubirea de mână la școală,
Ca ploaia ce cade din gene de flori,
Să fie doar abur și joc de culori.

Hai, clipei, ce încă nu știm cum va fi,
Să-i dăm veșnicia din ultima zi,
Iar noi să fugim în gondola cu fluturi,
Avizi de iubire, avizi de săruturi...

Adiere

Adie infinitul și iar mi-e dor de tine,
Din miezul cald al pâinii cuvintele țâșnesc,
Eu m-am întors, iubite, da, din mâine,
Ca peregrin al clipei în straiul omenesc.

Pe fire de mătase, pe zarea de argint,
Ca fiică a luminii spre tine am venit,
Avem în loc de brațe aripile de vânt,
Dar îți păream străina de dincolo de mit.

Îngenuncheau copacii la malul nesfârșirii
Și se rugau în taină toți fluturii atei,
Ca din preaplinul vieții, izvoarele iubirii
Să spele de durere și frunțile de zei.

Am tot sperat că moartea va șterge cu uitare,
Tot ce-am lăsat odată ca oameni netrăit,
Dar moartea nu-i uitare, ci numai așteptare
Și azi mă-ntorc la tine, așa cum mi-e ursit!

Retragere

Se întorc cărbunii-n copaci,
Și cărțile în lujerii albi de tei,
Și aburul pâinii în grâul din saci,
Și viața în visul din marginea ei.

Te privesc dintr-un vers și mă doare,
C-am lăsat un poem dezbrăcat,
S-a întors cu lumina în soare,
Și gândul din care speranța-a plecat.

Te-aș chema să revii, dar mi-e teamă,
C-ai să spui c-am greșit așteptând,
C-au jucat, împreună, o dramă,
Două verbe la capăt de rând.

Și-au lăsat sângerând pe o scenă,
Două roluri din filmele mute,
Un ecou răgușit de sirenă
Și aripile clipei trecute...

(continuare în pag. 90)

Comprimare

Iată, cuvintele cad de pe foi,
Ceasurile toate merg înapoi
Și-un om de zăpadă aruncă pe geam
Cu stele albastre căzute din ram.

În ciuturi fântâna se naște din nou,
Ca pasărea care se-ntoarce în ou,
Iar cerul devine mai mic, tot mai mic,
Când ochiul privește mirat spre nimic.

Sihastră

Din umerii mei ninge de-o vreme,
Pesemne un înger a ars o pădure,
Doar flacăra mâinii mai stinge poeme
Când lutul se crapă sub vinul de mure.

O umbră desculță strivește zăpada
Sub care un țipăt demult a tăcut,
Iar vântul îmbracă în negură strada
Pe care pășește un gând nenăscut.

Din capătul zării femeia de fum
Aduce în palme doar rouă albastră,
Dar pașii ei umblă mai mult pe sub drum
Și luna rămâne pe cer tot sihastră...

Mihaela GUDANĂ

Lutul pierdut

Nu găsesc bulgărele din care am ieșit.
Mi-am schimbat mâinile și formele,
uneori sunt cameleon,
pielea mea ia culoarea de la soare.
Perna care-mi cunoaște somnul
a legănat multe anotimpuri,
dar uneori dorm singură într-un gând,
alteori iau o bucată mare de timp
s-o dezmiard,
s-o trec printre gene și buze,
să-mi curgă sufletul într-un poem de dragoste,
cum zeama unui fruct mare și bine copt
pe râsul fericirii că suntem.
Apoi, încep iar să caut acel bulgăre galben,
aurul vieții nu-mi aparține.
Lumina mea va scobi pământul într-o zi!
În lutul meu se vor prinde rădăcini de copaci
rămuroși.
O fărâma de timp va purta lutul pierdut
într-o poveste cu suflet.

Iertare

Tu să mă ierți de iarna asta aspră
De urletele aruncate din copac,

Ne e departe primăvara noastră
Și albul din cuvinte-i fără leac.

De când te știu e o iertare-n mine
Și-n glas mă tulbură un pescăruș,
Am zborul lui pe buze, dar mai vine
Un munte dăruit pentru urcuș.

Să mă mai ierți de neputința albă
De fulgerul din ierburile-adânci,
Mă iartă că mi-e iarna salbă
Și-n ochii plini de mare îmi cresc stânci.

Eu te strecor dintr-o iertare-n alta,
Te țin în mine-adânc să nu te pierd
Din iarna învrăjbită albul saltă
Iertarea de pe urmă-n care cred.

Trecere

Mă mai trec printr-o zi
ca printr-un inel osos
ce nu mai știe clepsidra întoarsă pe dos.
Undeva am lăsat ieri păpuși
chinuri albe ne încearcă timid pe la uși.

Un lan a fost verde demult
printre ierburi de azi nu ascult
decât viforul gol
dând ocol
unui trup de lună bolnav
cu aerul grav.

Nu primesc nici un cântec de la soare
în dorul de tine amestec ninsoare
să topesc timp și flori
pe morminte stau fluturi și nori
Mă mai trec printr-o zi,
printr-un cerc plutitor
ce înconjoară lumea de la capăt cu dor.

Gând cald

La mine vine vara deodată
Că mi-au crescut din palme albi maci
Precum ninsoarea noastră așteptată
Dar de nu vine suntem singuri și săraci.

Prin iarbă simt miros de pădărie,
Un vânt mi-a răsucit în plete ani.
La mine vine vara în chirie,
O iau de pe acum și nu vreau bani.

Din șapte maci cresc zilele într-una
Și nu mai număr lunile deloc.
Pe trup de vară va apune luna
Și-n arămiu mă-mbrac în zi de foc.

Într-un mănunchi de albe, lungi tulpine
Țin toate câte sunt eu, deodată
La mine vine vara doar cu tine
Și-n suflet îmi cresc muguri neîncetat.

(continuare în pag. 91)

Ea a venit

Ea a venit,
dar nu e primăvara.
Îți minte noaptea
cu căldură de-mprumut.
Aștepți o înflorire de o seară,
dar ochii tăi nu văd ce ar fi vrut.
Sunt muguri morți,
străini și plini de aer
sunt zburătorii lumii de demult,
ea a venit,
dar nu e primăvara
și nu mai știi ce cântec a-nceput.
Cu crengi de răs
îți înconjoară trupul
și-n false mângâieri tu o dezmierzi...
iei un cercel de vorbe nestemate,
dar strălucirea clipei simți c-o pierzi.
Ea a venit, dar nu e primăvara,
e numai un amestec de un ceas
sub care se adună iar vioara
să-ți lase de pe corzi un bun rămas.

Un viscol

Azi viscolește, iarna-i la ferestre,
Degeaba am gândit a vară ieri.
De-ți dau azi albul în poveste zestre,
Tu drum de sănii poate vrei să ceri.

Un zurgălău nebun să se agațe
De gâtul unui cal năbădăios
Lăsăm zăpada grea să stea pe brațe
Și-n fiecare trap un vis frumos.

Azi viscolește, marea albă vine
Să ne-amintească ochii curioși
Că de au nins, nu s-au putut abține
Să viscolească-n suflet sperioși.

Neînduplecare

Nu mă îndupleci până când ninsoarea
Nu va trimite mieii pe câmpii
Și crengile, atât de dezbrăcate-și
Vor face haine din steluțe mii și mii.

Și nu vor sta în poala ta cuvinte
Amestecate-n mierea de pripas,
Nu mă îndupleci nici dacă deodată
Ferestrele vor ninge ceas de ceas.

Și n-am să schimb deloc albul din mine,
Că prea mult negru am călcat visând.
Vreau o ninsoare simplă, care ține
Cât liniștea în care-am stat crezând.

Gavril Iosif SINAI

trece pe acasă

umblă gândul dincolo de apus
satul are o maramă pe față
pot fi toți împreună
prieteni mei cu opinci și cioareci
citind în urme și plete albe
au coborât pe răzoare
în bătătura cu suflet
cheamă hotarul verde
salcâmi în floare pe vale
se-mperechează cu Ulița Mare
unduiesc pe Joseni către drumul Sighiului
fețele tinere au intrare
în jos la Marea cea mare
a destinului veșnică căutare
ca un pom în creasta Bolcii
bătut de vânt
mângâiat de soare
ceasul își curge timpul
în pașii celor cu rădăcinile înfipte
adânc
tu ești acasă
nene loane
icoanele umblă prin sat
Dumnezeu a pus sufletul
la scădat
suntem goi

femeile noastre țin un ștergar
bărbații argăsesc piei de oaie
copiii cresc litere din alfabet
acasă

migrație în calendar

călătoria poemului pe flori de zăpadă
inundă inima cu lumină
încheie într-o rază de soare
balsam de cuvinte buzele tale
acoperă hotarul cenușiu
pe gheața fiecărei secunde
cade în noapte un vis
o taină trupul pământului
se întinde-n clipiri
țesute în chip angelic
din adânc lumina scobește
dune de viață împing
primăvara
trece pe chipul oamenilor
printre firele de iarbă

(continuare în pag. 92)

înmuguresc speranțele cu zile
 crapă centimetrul tău de iubire
 alb ca zăpada
 terenul de joacă al fiecăruia
 cu îngerul său
 în care recunoaștem
 își bagă nasul câte un poem

definitiv

iată-mă în galeria de artă cu ecusonul
 numelui tău îi zâmbesc capodopere
 după perdeaua timpului
 fiecare imagine își poartă povestea

cum fac să alerg pe inima ta
 înglodat cu ochii plini în vise
 nimeni să nu mă scoată de acolo

primăvara ocolind autostrada
 rămân ghiociei
 înfiați de lutul cu mirosul celor trecuți
 le cunosc albul din brațele cu cerul
 prin venele care poartă rugăciuni

până la inima ta urcă și coboară oameni
 în cântecul de leagăn și sudoarea
 unor nașteri dincolo de ușă
 cu atâta iubire ridică altarul

te arde neputința de-a înțelege
 jertfa arderii de tot la cortul întâlnirii
 sângele tău mi-a dat culoare
 în arta iubirii pe veci nu se moare

cât alergi pe câmpul apus după grimasa
 unei sfere prelinsă în lacrimă
 te dor amintiri aglomerate
 în autobuzul de la ora 5
 fără loc
 tot drumul ascuți rețete de bucătărie
 și ultimele pățanii ale rudelor
 vecinilor năpăstuiți cu un bețivan în ogradă
 dacă nu
 despre timpul probabil
 sau lenea celor care nu și-au curățat ogoarele
 împiedicații care-și scutură neajunsurile
 tocmai la fereastra casei

am picat într-o lume ce n-o cunoașteam
 tata și mama îmi ascundeau multe
 iar autobuzul e locul unde descopăr
 adevărul de plastic
 care se topește
 când calc pe caldarâm
 gașca cu pantalonii peticiți în fund
 genunchi juliți și coate-nvinețite

mă înconjoară să le spun despre oraș
 ce am mâncat bun și alte cele

mă schimb
 revin gâfâind
 călăream un destin cu harnașament
 decupat din basme și fantasmă
 prin & peste garduri de nuiiele
 unde a rămas
 mărul de vară la tușa Ileană după șură
 noaptea m-am visat pe un bloc turn
 înfulecam lacom dintr-un măr
 de vară
 tușa Ileană avea năframa pe umeri
 cu părul zbârlit bombănea
 în ecou pe vale se prelungea
 cu o coadă de mătură făgăduia avântat

după nori
 la mare distanță ochii albaștri
 tot timpul privesc
 dorule dor
 în cenușă o aripă de serafim
 mărul de vară
 și un autobuz pe șoseaua Sighiului

anotimpurile satului

strânge pământul în culori anotimpurile
 sufletul satului adună
 în șezătoare bătrânii din toate ungherele
 cimitirul respiră încărcat cu povești
 în lumina ochilor de copii viitorul
 are părinți într-o grădină din care mușcă
 gurile noastre au gustul timpului
 în pagini vase de lut
 ard intens
 culorile vieții

între dealurile cu ochi și izvoare
 bătaia coasei pe nicovală
 rămâne în ecou și o inscripție
 pe vantura șurii anii stau așezați
 numărați în șoapta copilului
 au lungimea și lățimea cerului
 prin care umblă Dumnezeu
 deschide o ușă
 și zărește satul meu

Lucia PĂTRAȘCU

EUGENIA LUCICA DELCEA - DANSUL NORILOR

(Volumul 1 - LIȚA, VALEA MARE, POEM)

„Vine un timp - și e venit! -
Când rădăcinile te strigă”

Volumul **„Dansul norilor, volumul 1, Lița, Valea Mare, Poem”**, semnat de scriitoarea **Eugenia Lucica Delcea**, este publicat la editura **LIANNE BOOKS**, Nenciușești, în anul 2022 și se bucură de o prefață semnată de Lia Nenciu.

Așa cum arată titlul de pe coperta volumului, cititorul va întâlni un poem unitar, cu vers liber, desfășurat pe cele 415 pagini, într-un răsfaț literar surprinzător și cu totul nou. Ideea de poem, la care contribuie și o așezare aerisită în pagină, prin rânduri scurte și chiar foarte scurte, creează impresia unei lecturi lesnicioase, ușor de parcurs, chiar cu o oarecare nepăsare relaxantă. Părere eronată! Cititorul va intra în această capcană și va rămâne captiv între paginile sale până la final. Apoi va constata că are în față, nu o carte, ci un raft cu cărți, ce așteaptă, fiecare, să fie luată și reluată, citită și recită, deoarece la orice pagină s-ar deschide este ceva nou de descoperit și de redescoperit. Nou este un fel de a spune! Tot ceea ce cuprinde acest volum a fost trăit de mulți dintre noi, a fost auzit sau a fost citit în alte pagini, dar niciodată, în ultimii ani, scris și descris cu atâta dragoste, căldură și gingașie.

Caracteristica de *monografie literară* împletită cu note de arbore genealogic este un fir de aur pe care scriitoarea Eugenia Lucica Delcea înșiră, pagină după pagină, po-doabe ivite din tezaurul sufletesc al **fetitei**, care a deschis ochii pe meleguri teleormănene, la Lița, și-a trăit copilăria pe **rusca**, unde era așezată casa părintească și și-a scăldat zburdălniciile în **Sâi**, Oltul Mic, adunând o comoară de amintiri, ce invită cititorul în *lumea de frumuseți* a timpurilor și a locurilor.

Volumul începe cu o spovedanie din care cititorul va înțelege că oricât ar fi lumea de mare, oricum ar fi locurile de celebre, pentru micuța **fată**, locurile natale rămân și peste ani povestea de iubire, ce a împlinit toate dorințele. Și astfel, cu amintirea **rădăcinilor**, nostalgia stăpânește totul. Scriitoarea spune că s-a născut în rusca Sâului, de parcă ar fi fost vârful Himalaiei, s-a scăldat în apele Oltului Mic, unde s-a simțit ca și cum ar fi fost în oceanele lumii (Atlantic, Indian, Pacific), a treierat cu tălpile goale apele aduse de ploi fugare și impetuoase, adunate în șanțurile drumului, de parcă ar fi fost cascada Niagara, și-a bălăcit piciorarele în mâlul rămas după retragerea inundațiilor de ape, de parcă erau nămolurile Nilului, s-a dat cu sania și cu **caicul** pe văile înghețate, de parcă ar fi fost în munții Alpi, a patinat pe Oltul Mic, înghețat bocnă în toiul iernii, de parcă ar fi fost Oceanul Înghețat, a cutreirat locurile, viile, pădurea, câmpul, de parcă ar fi fost prin pădurile virgine ale lumii. Iată, cât de frumos spune despre **caicul**

(o sanie mai mare, care în alte părți se numea bob) copilăriei: **„Din vârful / ruștii, / ne urcam / pe el. / Până jos, / la fântână / cădeam / unul câte unul, / caicul își / continua drumul prin rostogolire. / Îl ajungeam / și noi din urmă. / Îl duceam iarăși / în deal / și, tot așa, / până când / puterile ne lăsau.”** (pag. 109). Peste ani, întâmplările se repetă: **„Peste mulți ani / copiii mei / au avut parte / de un caic. / Îi priveam de sus, / din deal, / cum se rostogoleau, / ca și mine. / Era rândul lor! / Ei mi-au acoperit / urmele! / Emoția mă încearcă!”** (pag. 113).

Parcă spoliați de toate acele trăiri, oamenii rămân, desigur, cu amintirile, cu nostalgiile, odor neprețuit, alinare a sufletului. Scriitoarea însăși se întoarce acum în lumea amintirilor sale, la casa copilăriei sale și este singură: **„Nimeni nu mă strigă, / Hei, fată, unde ești, / vino la masă-odată!”** (pag. 395). Ca și altădată, culege din pomi **moșmoane**, aflându-se într-o stare sufletească atât de cunoscută iubitorilor de poezie. Ca și Nicolae Labiș, scriitoarea Lucica Delcea, aflată în situații diferite, concluzionează: **„Mânânc, privesc și plâng.”** Dar, mai ales, trăiește, își amintește și scrie. Mai mult ca sigur că, în vâlmășagul amintirilor, tendința fiecărui om este de a cuprinde cât mai mult, ceea ce cititorul va găsi în acest volum. Deoarece scriitoarea Lucica Delcea, cu o ne-disimulată tandrețe, privește și acum în **„dansul norilor”**, unde par a fi teaurizate toate minunile copilăriei, cu amintiri de aur ascunse în căușul sufletului, amintiri ce se cer dezvăluite (*Toate cer intrare-n lume, cer veșmintele vorbirii*, cum spunea marele Mihai Eminescu). Ochii minții văd tot: **„Și ce șansă / să poți privi, / să știi privii!”** (pag. 15). Amintirile, **„sedimentate / ca într-o amforă grecească”** (pag. 351), clocotesc în sufletul scriitoarei și se revarsă, precum apele râului, ce inunda, uneori, pământul roditor. Ele pornesc din copilăria cea mică, mică, din care a rămas în amintire pedagogia rudăresei, vânzătoare de linguri și fuse, când o întreabă pe mamă despre comportamentul copilei, care trebuie să fie cuminte: **„Că, dacă nu, / o iau îndărăt! / Uite, o pun colea, / în sac, / și-o iau cu mine, / numaidecât!”** (pag. 277) și ajung, fără tăgadă, la cea de pe urmă clipă a lui bătu, om înțelept și respectat. Astfel, împreună cu ea, cititorul trece prin toate întâmplările vieții (naștere, botez, căsătorie, moarte), spuse cu căldură, ca în povestirile celebrului Nică, dar mutate aici pe **linia Ciresului** din Lița teleormăneană.

Temele sunt, fără niciun dubiu, multiple, bogat

(continuare în pag. 94)

colorate și prinse în hora timpului într-o înlănțuire armonioasă, începând de la străbunici despre care micuța află din poveștile celor mari, trecând pe la **ma marea**, femeie evlavioasă, care păzește tradițiile și impune în familie o conduită corectă și în concordanță cu nevoile și împrejurările: „**Du-te, fa, fetițo, / și prinde niște scoici! / Luam geacul de pânză, / altul decât cel de pește, / când ajungeam în Sâi, / îl puneam la gât, / în față. În apropierea malului, / chiar sub mal, / în apă, / găseai cuiburi de scoici.**” (pag.297). Scriitoarea trece apoi la părinți, Oprea și Gheorghe Matreșu, de la care Lucica află lucruri despre strămoșii săi direcți, Ion Matreșu, Pavel Matreșu, Constantin Matreșu și Gheorghe Matreșu, dar, mai ales, învață multe lucruri folositoare. Este adevărat că n-a reușit să toarcă, poate și pentru că era mai aproape de tatăl său, mare meșter pescar, care simțea **bătaia peștelui**: „**Opreo, / sare pitrocul pă Olt, / de e prăpăd!**” (pag. 43) și cu care fata mergea la pescuit, de învățase să mănuiască plasa și să fixeze **coluzul**, ce ține plasa bine așezată, pentru a aduce împreună acasă bogăția apelor. Știa să țină lanțul boilor, ajutându-l pe tatăl său atunci când acesta împingea cu umărul carul împotmolit în șleaurile apei. Copila participa la treburile gospodăriei, cu multă responsabilitate, ajutând familia și observând. Atentă la tot ceea ce se întâmpla în jur, memora chipuri, memora întâmplări, urechea ei prindea din zbor vorbele, alunecoa-se uneori, acestea se întipăreau pecete pentru totdeauna și apăreau acum, în ani târzii, în paginile acestei cărți, ce povestește despre orice. Despre oameni, despre vecinătăți și prietenii, despre meșteșuguri (aici cititorul va afla despre rudarii din Prundu, lingurari cunoscuți, despre lăieții spoitori cu cazanul de aramă la spinare, despre femeile lor, ghicitoare și fermecătoare să apere copilul de cele rele, despre viața lor nomadă plină de veselie, cu oameni dornici de libertate; se presupune că ei sunt din neamul vechilor daci, care s-au retras în munți pentru a nu cădea sub ocupația romană), despre tradiții și superstiții, obiceiuri ca peste tot, pe pământul românesc. Și aici se joacă **papa-rudele**, invocând venirea ploii. Și aici se face Caloianul, dar are alt nume, **Muma Ploii**, cu care se respectă același ritual. Și aici copiii sunt atenți la faptele celor mari, de la care învață cinstea și buna cuvință. Femeile satului sunt bune gospodine, fiecare străduindu-se să fie: „**Femeie așezată / și la minte, / și la vorbă, / și la port!**” (pag. 34).

Ar fi multe de povestit despre cuprinsul acestui volum. Dar ar fi păcat să stricăm farmecul unei lecturări, cu păreri noastre trunchiate. Este mai bine să lăsăm cititorului bucuria surprizelor, cu atât mai mult cu cât scrierea emoțională cu care a fost țesută această carte induce o stare de trăiri aparte. Fiecare este de acolo, chiar dacă trăiește în altă parte și ar dori mereu să se întoarcă acolo, în „**castelele gândurilor mele**”, cum frumos spune autoarea. Peste tot reiese o paralelă între viața tihnită, simplă și curată, trăită în gospodăriile modeste și încercările oamenilor de a trăi, astăzi, după obiceiuri noi. Referirile la oamenii locului și la preocupările lor se încheagă într-un tot unitar colorat, pictural chiar, cu nuanțe fascinante, uneori. Fiecare va înțelege în felul său toate acestea. Și cel care, născut acolo, a bătut cu pasul acele locuri, dar și cel pe care viața (și serviciul) l-a adus întâmplător în zonă. Citind cartea, indiferent unde s-ar afla, își amintește și, cu emoție, re trăiește totul. Iar cititorul care nu a fost niciodată

trecător pe acolo, intră, vrând-nevrând, în lumea mirifică pe care scriitoarea a adus-o în paginile cărții sale și simte că ar fi vrut să trăiască aceleași lucruri, ca și micuța Lucica.

Despre stilul pe care scriitoarea îl folosește în această scriere a sa, cititorul află și din prefața volumului, de aceea nu vom insista mai mult. Multe epitete, multe comparații, personificări, un limbaj specific oamenilor locului cu expresii neașteptat de concise, vii și lămuritoare. Dar a te juca mereu cu metafora este o adevărată măiestrie. Iată cum **cositul**, o muncă agricolă nu tocmai ușoară, capătă o altă conotație când balansul coasei, în mișcarea sa legănata, stânga-dreapta-stânga-dreapta, este asemuită cu unduirea unui evantai. Cu toate acestea se va întâlni cititorul în carte. Mai degrabă vom accentua, încă o dată, despre lumea acestui poem, ce începe cu străbunii, bunicii, părinții, vecinii, prietenii, ajungând până la oamenii de seamă ridicați dintre aceștia și care nu se rușinează de rădăcinile lor și n-au uitat niciodată gustul „**chioftelelor**”, făcute din aluatul de pâine.

„**Dansul norilor. Lița. Valea Mare**”, semnat de scriitoarea **Eugenia Lucica Delcea** este o carte, ca o comoară. O lecție de viață de înțeles, de învățat, de ținut minte: „**Toate astea, / câte ți le spun eu, / tu să le ții minte / și să le spui mai departe! / Că se uită, fetițo, / se uită!**” (pag.20).

Ca cititor, deschizi la întâmplare și găsești în paginile respective o nouă bijuterie veche de când lumea, ce te ia de mână și te duce în povestea copilăriei. Nu este o carte ce ar putea fi povestită, deoarece este mult prea bogată în întâmplări, descrieri, devenind, mai degrabă, o carte-document de excepție, prin toate conotațiile, cu care autoarea a îmbogățit-o. Să fie:

„...ca o mărturie
a unui timp
ce a fost
și nu va mai fi
niciodată.”

Valentin LUPEA

**SCRISORI DE DRAGOSTE EXPEDIATĂ
(LETTERS OF DELIVERED LOVE),
O CARTE TRIPLU PREMIATĂ**

Cartea domnului Ioan Romeo Roșianu, **SCRISORI DE DRAGOSTE EXPEDIATĂ (LETTERS OF DELIVERED LOVE)**, Editura GRINTA, Cluj - Napoca, ediție bilingvă, româno - engleză, 2017, versuri, (traducere Patricia Lidia), face parte din ciclul **SCRISORILOR DE DRAGOSTE**, al feluritelor scrisori de dragoste: deschise, neexpediate, despre demoni și sfinți, pierdute, irosite, către Izoleta, scrisori de dragoste eternă, scrisori și destin, scrisori de dragoste nemărginită, de dragoste expediată și așa mai departe, momentan în lucru, **SCRISORI CĂTRE IUBITA DE ACASĂ**.

Acest lung șir al scrisorilor epistolare din ciclul **SCRISORILOR** începe în anul 2016 cu **SCRISORI DE DRAGOSTE NEEXPEDIATĂ**, Editura GRINTA, Cluj - Napoca, 2016, versuri, continuându cu **SCRISORI DESPRE DEMONI ȘI SFINȚI**, Editura ETHNOLOGICA, Baia Mare, 2016, versuri; **SCRISORI DE DRAGOSTE EXPEDIATĂ**, Editura GRINTA,

Cluj - Napoca, ediție bilingvă, româno - engleză, 2017, versuri (traducere Patricia Linda); **SCRISORI DE DRAGOSTE PIERDUTĂ**, Editura eCREATOR, Baia Mare, 2018, versuri; **SCRISORI DE DRAGOSTE ETERNĂ**, Editura eCREATOR, Baia Mare, 2018, versuri, coautor, alături de Alina Florica; **SCRISORI ȘI DESTIN**, Editura eCREATOR, Baia Mare, 2018, versuri, coautor, alături de Alina Florica; **SCRISORI DE DRAGOSTE IROSITĂ**, Editura eCREATOR, Baia Mare, 2019, versuri; **SCRISORI DE DRAGOSTE NEMĂRGINITĂ**, Editura eCREATOR, Baia Mare, 2019, versuri, coautor, alături de Alina Florica ; **SCRISORI CĂTRE IZOLETA**, Editura DETECTIV LITERAR, București, 2020, versuri; **SCRISORI DESCHISE TRUPULUI TĂU**, Editura UNIVERSITATEA DE NORD, Baia Mare, 2020, versuri.

Șirul scrierilor Domniei sale este unul de-a dreptul fabulos: 15 volume de poezie; 2 volume de religie (coautor); 1 volum de publicistică; 5 volume de critică literară; 3 volume de cărți traduse, iar în curs de apariție încă 2 volume, unul de poezie și altul de critică literară.

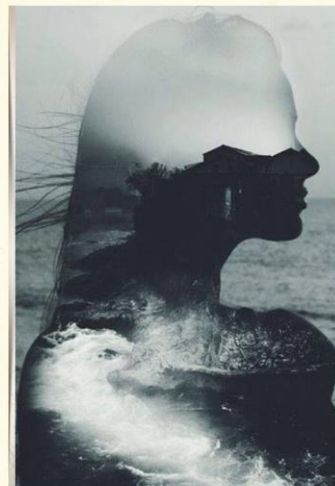
Ioan Romeo Roșianu a semnat, până acum, prefața, postfața sau refetinte critice la peste 500 cărți, fiind inclus în 11 dicționare și în aproape 100 de antologii literare, dintre care trei sunt ediții bilingve româno - albaneze.

A publicat poezie, proză, eseuri și critică literară în toate revistele importante din țară, la unele dintre ele având rubrici sau pagini permanente de critică literară.

Iată, așadar, o activitate de-a dreptul fantastică în câmpul creației literare, ca să nu mai vorbim despre multele și felurilele distincții și premii pe care le-a obținut, de-a lungul anilor, pentru poezie și proză la diferitele concursuri și festivaluri din țară și străinătate, dar și 6 importante premii pentru volum: **POETUL UCIS DE CUVINTE**, poezie; **ÎNMORMÂNTAREA CUVINTELOR**, poezie; **SCRISORI DE DRAGOSTE EXPEDIATĂ**, poezie (carte premiata la trei festivaluri) și **SCRISORI DE DRAGOSTE PIERDUTĂ**, poezie.

A fondat revistele **MILLENNIUM** și **eCREATOR**, ambele din Baia Mare.

Ioan Romeo Roșianu

Scrisoni de dragoste expediată
Letters of Delivered Love

eCreator

grinta

A publicat poezie, proză și eseu în Franța, Germania, Anglia, Albania, Austria, Canada, SUA, India, Belgia, Ungaria, Italia, Spania, Moldova, Ucraina și Bulgaria.

În postura de redactor, redactor șef sau director la editurile **CASA LUX** și **ODEON** din București, **ENESIS**, **IULIUS** și **eCREATOR** din Baia Mare, a coordonat și îngrijit apariția a peste 700 cărți.

Este membru în: Liga Scriitorilor din România; Uniunea Scriitorilor Europeni; Uniunea internațională a Oamenilor de Creație; Uniunea Ziariștilor profesioniști din România; Asociația jurnaliștilor Români de Pretutindeni; Asociația presei sportive din România.

În prezent deține funcții de conducere în: Reprezentanța Maramureș UIOC (Președinte); Editura **eCREATOR** (Director); Revista **eCREATOR** (Director); Asociația Social - Cultural - Creștină **eCREATOR** (Președinte); Zuarul **NECENZURATMM** (Redactor șef); ziarul **ȘTIRILEMM** (Redactor șef); Revista **CREDINȚA ADEVĂRATĂ** (Redactor șef) și revista **TELEORMANUL CULTURAL** (Secretar general de redacție).

Am realizat, prin cele prezentate mai sus, o scurtă focalizare asupra muncii, activității și arderilor incandescente în care este implicat acest mare om de cultură, poetul, prozatorul, eseistul, jurnalistul, editorul și, nu în ultimă instanță, formatorul de oameni de cultură, domnul Ioan Romeo Roșianu.

Revenind la cartea pusă în discuție, **SCRISORI DE DRAGOSTE EXPEDIATĂ (LETTERS OF DELIVERED LOVE)**, Editura GRINTA, Cluj - Napoca, 2017, ediție bilingvă româno - engleză (traducere Patricia Lidia), carte care conține între copertile ei un număr de 48 asemenea scrieri epistolare, despre catedrală și Dumnezeu, despre Dumnezeu și cuvinte, Dumnezeu și tăcere, despre binecuvântare și

(continuare în pag. 96)

blestem, despre bunica și ielele bune și rele, despre căderea din Rai și cerul căzut pe pământ, despre facerea lumii și Dumnezeu iubirii, despre iubirea dintr-o viață anterioară, despre lumina salvatoare a morții, despre morți și vii, despre oameni și fluturi, demoni și sfinți, despre nunta noastră și trădarea poeziei, despre adulter și suflet pereche și multe, multe astfel de teme, care teme devin teme poetice la Ioan Romeo Roșianu, atât de diferite la prima vedere, atât de comune nouă, tuturor, în profunzimea lor.

Cartea de față, ne dăm seama cu ușurință de lucrul acesta, rotunjește un profil de poet ale cărui ape lirice și-au aflat de mult timp matca lor impunătoare, printr-un curs de-a dreptul maestuos și egal în același timp. Este vorba aici despre un adevărat cult, de o adevărată fidelitate față de propria-i substanță poetică, față de mijloacele proprii de expresie, pe care le va păstra și le va dezvolta, valorificându-le în același registru liric în următoarele sale volume de versuri din ciclul SCRISORILOR. De fapt, această fidelitate despre care facem vorbire este dealtfel condiția de bază a unei personalități marcante.

Sub influența unor experiențe de expresie romantică și, poate într-o mai mare măsură, expresionistă, poetul realizează o detașare de contingent, blamând sau infirmând lumea exterioară, construind o lume proprie, o lume proprie visului, mai exact a visurilor sale, o lume halucinantă populată de întâmplări grave și dureroase, de gânduri negre și apăsătoare în care Dumnezeu mai mult tace decât veghează, o lume din care nu lipsesc nici Moartea, nici Diavolul și nici Demonii, o lume apăsătoare în care imaginația poetului și tema sângelui îl poartă spre origini, spre copilărie și străbuni (bunica), spre momentul pășirii în viață, alături de ielele bune și rele, precum multe și multe alte motive, o lume într-o continuă mișcare și transformare, nu înspre bine, ci invers, o lume în care eul liric, devine debusolat, pierdut parcă, dar și absolut conștient de tot ceea ce se-ntâmplă, spre neputința lui, înregistrând doar, precum un seismograf, pulsul cutremurului iminent.

În această halucinantă lume, IUBITA apare de fiecare dată, la modul tipizat, fiind prezentă perpetuu, ca un factor constant, aproape, dar departe în aceeași timp, caldă, dar rece și nepăsătoare, întreținând doar această atmosferă halucinantă și strivitoare, generatoare de tristețe și frici, cu care eroul liric s-a obișnuit, de multă vreme.

Rolul IUBITEI, aici, și-n toate cărțile sale din ciclul SCRISORILOR, rămâne doar un pretext de invocare, un pretext de adresare, un pretext, nu un dialog, ci un monolog ce are să urmeze în niște termeni dureroși și apăsători, prin care poetul pune față în față, momentele de profundă dragoste și iubire trăite în prezența IUBITEI, ca erou liric pasiv, mângâierile, tandrețele, trăirile și netrăirile avute alături de ea: "Iubito, când a cântat corul în catedrala înaltă / am avut o senzație de gol / mai acută decât cea de foame din copilărie / de parcă îngerii se ascuseseră-n cuvinte atunci / așa de frumos mirosea liniștea a smirnă și-a tămâie / și mi s-a mai părut că sfinții-mi făceau complice cu mâna din / icoanele lor cu rame groase și afumate (...) / mi se părea că până și Dumnezeu a fost încântat / că ne-am ținut de mână când cântau bătrânii satului în / catedrala din centru / am simțit că și El a simțit că ne iubim și că ne-a / binecuvântat deși n-apucasem să ne-ncheiem / rugăciunea șoptită" (SCRISOARE DIN MIJLOCUL CATEDRALEI).

Astfel se derulează firul narativ al tuturor poemelor cărții, poeme în care această alcătuire narativă imaginează întâmplări ciudate, care propun, nu atât o finalitate parabolică și etică, cât mai cu seamă o diagramă chinuită a unor căutări rebele.

Starea aceasta de vis, despre care vorbeam mai sus, deși are rădăcini ascunse într-un fundament romantic, provine, credem noi, dintr-un fel de insatisfacție ontologică a eroului liric, nefiind doar o simplă stare de constatare, ci un moment de supremă încordare lirică, care încordare sondează în fond acea lume interioară a unui suflet extrem de profund și de problematizat.

Pe întreg parcursul cărții sale, poetul apare în ipostaza omului modern supus unei meditații lucide și torturat de sensul marilor întrebări existențiale, niște întrebări ostenitoare, dar cu toate acestea, neistovite.

Cu siguranță, nu putem obiecta poetului ostentația livrescului, sau abuzul de cultură, deoarece erudiția acestuia încheie aici o experiență de viață, o condiție umană care pare a fi încheiată, o cunoscută deci, dar o cunoscută imperfectă, care naște întrebări și provoacă visuri poetului, dar și încercări de a depăși ceea ce știe deja, provocându-l la nivelul epistemologicului.

Însuși titlul cărții, SCRISORI DE DRAGOSTE EXPEDIATĂ, naște întrebări. La prima vedere tindem să credem că scrisorile de dragoste sunt expediate, dar, atenție, acordul participiului "expediată" se face nu cu scrisorile, ci cu atributul substantival prepozițional "de dragoste", o dragoste pe care poetul o expediază, saturat fiind de apăsarea ei dureroasă și mută, spre alte zări ale necunoscutului, căutându-și parcă liniștea și pacea în această lume zbuciumată și nelalocul ei.

Cartea domnului Ioan Romeo Roșianu, SCRISORI DE DRAGOSTE EXPEDIATĂ, a obținut Premiul Revistei FAMILIA, 2018; Premiul Festivalului Internațional de Poezie de la Sighetul Marnației, 2018, precum și Premiul CEA MAI BUNĂ CARTE DE POEZIE A ANULUI 2017, la Festivalul - Concurs Național de Creație Literară AVANGARDA, Bacău, 2018.

Cristian MLADIN

Interviu cu scriitorul Gheorghe Schwartz

„Dacă s-ar dispensa de «lucrurile nefolositoare», omul n-ar mai fi om”

Distanța și timpul nu pot estompa emoția mesajului transmis, care își găsește loc chiar și atunci când drumul este șerpuit. Discutăm astăzi despre viață, artă și vise cu scriitorul Gheorghe Schwartz.

Născut la Lugoj în 1945, Gheorghe Schwartz urmează cursurile Facultății de Istorie și Filosofie din cadrul Universității „Babes-Bolyai” din Cluj-Napoca. Se stabilește la Arad, unde își începe cariera didactică și pedagogică la Școala ajutătoare. Predă psihologie și filosofie la Universitatea „Aurel Vlaicu” Arad, ocupând între 2003 și 2008 funcția de decan al Facultății de Științe Umaniste și Sociale din cadrul aceleiași universități. Debutează în 1972 cu romanul „Martorul”, intrând în rândul Uniunii Scriitorilor din România din anul 1976. Are la activ 50 de cărți tipărite. Alege proza ca modalitate artistică prin care sufletul poate evada spre înalt, mesajul său pogorându-se apoi în lumea noastră, pentru cei ce înțeleg, aud și mai ales simt.

Să începem, așadar, această călătorie astăzi, alături de gândurile invitatului nostru.

Mladin Cristian: *Domnule Schwartz, ce v-a determinat să alegeți calea artei și când ați știut că vreți să transmiteți emoție artistică?*

Gheorghe Schwartz: Așa cum se întâmplă îndeobște, la început totul este o joacă. Pe urmă și puțină imitare. Prin clasa a V-a am scris o piesă pionierească care s-a transmis prin difuzor la Lugoj. A fost o încercare puerilă, iar când am vrut să scriu ceva mai „serios”, am dat chix. După mai mulți ani, în facultate, plictisindu-mă la multe cursuri, neputând chiuli într-un cadru disciplinar mult mai riguros decât cel de azi, am revenit la scris.

Mladin Cristian: *Uneori viața ne oferă și bariere, nu doar drumuri deschise. Ați întâmpinat obstacole sau greutăți din partea oamenilor sau a societății pe parcursul dvs. artistic și pedagogic?*

Gheorghe Schwartz: În mod firesc, au apărut și barierele de care ați pomenit, dar „drumul închis” l-am străpuns prin cerbicie. Am trimis zeci de proze scurte la revistele din capitală, fără să primesc timp de mai mulți ani niciun răspuns. Am predat la teatrul din Arad două piese într-un act, dar au fost respinse, după ce inițial au fost acceptate în repertoriu.

Chiar și după ce am debutat în presă (două proze scurte în revista Familia, octombrie 1969) și în volum (romanul „Martorul”, editura Facla, Timișoara, 1972), chiar și după ce am obținut primul meu premiu literar (CC al UTC pentru roman), aceeași cerbicie m-a făcut să fac istovitoare drumuri lunare în capitală pentru a continua să public.

Scriitorul Gheorghe Schwartz

Am amintit de multe ori despre această perioadă pentru a arăta că doar anduranța m-a ajutat să-mi văd scrisul tipărit.

În altă ordine de idei, am tot povestit despre cele bune și cele rele și fiind vorba despre o singură biografie, vrând-nevrând, mă repet. Nu pot să răspund în mod diferit la întrebările ce mi s-au pus și mi se pun. Întâmplarea face că, de curând, am fost silit să scriu pe larg despre mine într-o carte apărută la Piatra Neamț, unde toți laureații Premiului Opera Omnia „Ion Creangă” am fost solicitați să completăm cu câte un volum de amintiri seria cărților în cinstea patronului spiritual al distincției. Eu, publicând acea autobiografie, am comis o trădare față de crezul meu de scriitor: nu am scris niciodată fragmente desprinse din viața mea, pe de o parte, pentru că nu cred că este atât de importantă pentru eventualii cititori, pe de altă parte, pentru că eu cred că noi nu suntem decât actorii unei piese concepute și regizate de Dumnezeu și nu văd cum să-i fac Lui concurență. Așa că toate scrierile mele beletristice le-am plasat doar în universul meu imaginar, acolo unde eu sunt cel ce dă viață și moarte. Așa că am numit cartea de la Piatra Neamț „Trădarea” - trădarea unui principiu ce m-a călăuzit mereu.

Mladin Cristian: *Dacă l-ați întâlni acum pe copilul Gheorghe Schwartz, ce sfaturi i-ați da?*

Gheorghe Schwartz: Cunoscându-l, așa cum mi-l amintesc pe copilul Gheorghe Schwartz, nu i-aș da niciun sfat pentru că știu că întotdeauna copilul Gheorghe Schwartz a replicat adulților și a luat deciziile după capul lui. Asta probabil pentru că am avut părinți iubitori și foarte înțelegători, care au avut încredere în destinul meu.

Mladin Cristian: *Vremurile sunt în continuă schimbare. Uneori suntem nevoiți să ne reinventăm. Ca artiști și ca oameni, în viața personală. Există o parte dintre artiști care s-au reinventat de mai multe ori de-a lungul carierei lor. Credeți că e benefică această schimbare pentru un artist? Sau ar trebui, mai degrabă, să păstreze linia sau direcția care l-a consacrat?*

Gheorghe Schwartz: Da, vremurile sunt în continuă schimbare, dar totul se repetă, chiar dacă în forme diferite. Dezvoltarea exponențială a științei, invențiile și inovațiile ne schimbă raporturile cu natura,

(continuare în pag. 98)

dar omul nu a devenit nici mai bun și nici mai rău ca strămoșii săi. Marile sale probleme au rămas aceleași: nevoia de securitate, sexul și dialogul cu eternitatea. Tehnic, astăzi individul are posibilități mai eficiente de a-și ameliora existența, dar se află și în fața unor noi provocări. Dar tot nevoia de securitate, sexul și dialogul cu eternitatea sunt și astăzi problemele sale. Artistul ilustrează aceste probleme în funcție de talentul său. Unii schimbă registrele, alții nu. Eu am scris întotdeauna la fel, dar nu neg că arealul economic și politic te obligă la o cenzură, care, dacă nu e impusă de afară, se află în subconștientul fiecăruia. Eu am scris de la început pe aceeași gamă, deși cred că poți, la un moment dat, să treci pe alt registru. (Nu discut aici despre cei ce se mlădiază după cum bate vântul. Aceia nu sunt decât mercenari).

Aș mai adăuga doar că nu sunt deloc de acord când aud o sentință emisă de cineva care pretinde că azi nu se mai poate scrie ca acum o sută de ani, că nu se mai poate compune ca în timpul Renașterii sau că nu se mai poate sculpta ca pe vremea lui Rodin. Dacă ar fi așa, atunci n-am mai citi clasicii, ori n-am mai asculta cu aceeași satisfacție o fugă de J. S. Bach.

Mladin Cristian: *În viață avem diferite cumpene. Câteodată le depășim, alteori ne marchează profund. Credeți că acestea sunt semne ce apar în calea noastră, pentru a schimba ceva?*

Gheorghe Schwartz: Cumpenele de care vorbiți fac parte din viață. Nimeni n-a trăit o viață fără să se lovească de mai mari sau mai mici greutăți. Ne lovim de necazuri - reale sau doar închipuite - și unele ne pot doborî, altele ne pot îndârji. Fiecare le trăiește în funcție de caracterul său, de sensibilitatea sa, de voința sa și de ambițiile sale. Ele ne trasează drumul care, da, se poate schimba.

Mladin Cristian: *Creativitatea este o condiție sine qua non a unui artist. Pentru că rolul artei este să lase urme pe nisipul timpului. Care sunt sursele dvs. de inspirație și care sunt artiștii care v-au influențat?*

Gheorghe Schwartz: Eu am de foarte mulți ani un acvariu și comportamentul peștilor mă preocupă: mă uit la ei și nu pot să-mi explic modul în care se mișcă, comportamentul lor în general, cât se aseamănă cu motivația oamenilor. Probabil că n-au un dialog cu eternitatea și mai ales, spre deosebire de individul om, peștii nu construiesc nimic și în afară de pui, nu lasă nimic în urma lor. Așa că nici nu au nevoie de surse de inspirație. Spre deosebire de ei, eu mă inspir pe măsură ce inspir aerul care mă ajută să trăiesc. Nu am o muză miraculoasă, așa că pot scrie și fără ea, atâta vreme cât sunt valid și înconjurat de ființe, lucruri și cărți. Unele dintre ele mă inspiră, altele nu, unele îmi trezesc amintiri, altele îmi trezesc imaginația. Nimic nu este după o rețetă anume, de multe ori chiar întâmplarea este cea care mă îndeamnă s-o folosesc. De pildă, am primit un imbold puternic de la un autor prea puțin sau chiar deloc cunoscut pe la noi, Alvaro Menendez Leal al cărui volumaș mi-a căzut întâmplător în mână la timpul potrivit: exact atunci când, fiind student, am reînceput să scriu.

Mladin Cristian: *Artiștii sunt oameni, ca și noi, atunci când se întorc acasă și închid ușa în urma lor. Ce vă face fericit ca om, ca profesor, ca scriitor și cum ați defini o zi perfectă pentru sufletul și inima dvs.?*

Gheorghe Schwartz: În primul rând, fericirea nu poate

fi pusă în cuvinte, spre deosebire de bucurie și, deci, nu poate fi planificată. Artiștii sunt oameni, dar, atunci când creează nu sunt preocupați de ceva ce le poate face viața mai ușoară. Omul nu face doar lucruri foloșitoare, ci și lucruri fără de care viața ar putea continua și fără ele. De pildă, artistul a pictat Gioconda, a compus Simfonia a IX-a, a scris Hamlet și a cioplit Cuminenia pământului. Traiul omului s-ar putea desfășura și fără Gioconda, și fără Simfonia a IX-a, și fără Hamlet, și fără Cuminenia pământului. Doar că, dacă s-ar dispensa de toate asemenea „lucruri nefolositoare”, n-ar mai fi om, ci doar o viețuitoare preocupată doar de securitatea ei, de sex și de hrană. Lucruri pe care arta nu le oferă.

O zi perfectă? Când știu că ai mei - atâți câți mi-au mai rămas - se află în regulă, când nu sunt copleșit de obligații administrative ori de alt fel, când m-am trezit odihnit, când nu mă deranjează trupul, când pot să scriu nederanjat.

Mladin Cristian: *Câteodată ne hrănim cu trecut pentru a putea construi viitor. Trebuie să trăim arta ca și viața, de la începuturile ei. Ce proiecte artistice viitoare aveți în plan?*

Gheorghe Schwartz: Noi trăim doar în prezent. Trecutul este doar amintire, iar viitorul doar ipoteză, poate că va avea loc așa cum ni-l imaginăm, poate nu. Am publicat mult și vreau să mai public. Dar în primul rând să termin cartea la care lucrez de mai mult timp, un roman cu titlul ACVARIUL și cu mai multe subtitluri. Lucrez de vreo doi ani la el, am pierdut sute de pagini, pe care le-am aruncat și alte multe pagini pe care mi le-a înstrăinat un virus care mi-a făcut ilizibil tot ce am avut pe calculator. Dar nu mă sperii de timpul necesar să termin și această carte. După ce pentru CEI O SUTĂ am cheltuit 27 (douăzeci și șapte) de ani, două luni și patru zile, știu că o asemenea perioadă nu mai este posibilă pentru mine.

Mladin Cristian: *Știu că în domeniul psihologiei ați adus concepte noi („psihologia transversală”). De asemenea, ați avut un parcurs cu multe realizări în domeniul învățământului. Și în literatură, sunteți autorul unei opere remarcabile din punct de vedere al volumului cât și al calității scriiturii. Aș remarca aici romanul-fluviu „Ce-i o Sută”, un roman de referință pentru literatura română. Care aspect al activității dvs. îl socotiți mai reprezentativ, cel al psiho-pedagogiei speciale sau cel literar?*

Gheorghe Schwartz: Ambele. Pentru ambele am lucrat, pentru ambele am suferit, pentru ambele răspund în fața celor ce le analizează. Nu e nici măcar moral să simți unul dintre copiii tăi mai privilegiat decât celălalt.

Mladin Cristian: *Mi-a făcut o deosebită plăcere să povestim împreună și vă mulțumesc din suflet pentru deschidere și sinceritate. Mult succes în tot ceea ce faceți! Să fie Artă!*

Gheorghe Schwartz: Fiat lux!

Adrian LĂZĂRESCU**Din Cartea Facerii...**

pe orișunde vei ajunge, fiule,
 să știi c-o să lași în urmă vise...
 asta n-ar trebui să te sperie
 când ai să înțelegi că noi toți
 de fapt, am călcat având pământul
 rece, umed și negru sub tălpi...
 deasupra, sub soarele fiecărei dimineți
 mereu ne vom trăi împlinirile
 ca păsările
 Phoenix

Orbire

privesc,
 dar nu-ți văd sufletul!
 ți-l simt...
 ești orb, atunci! - strigând,
 ai început să râzi
 în urma-mi
 creșteau aripi
 de toamnă

Flash-uri

de fiecare dată, la sfârșitul spectacolului,
 se trage cortina.
 se aplaudă încrucișat,
 ca-ntr-un joc de copii
 pe trotuarul de la marginea străzii.
 de partea cealaltă,
 măștile cad, scurgându-se
 aproape - de bucurie
 prin șanțurile lăsate pe chipurile
 celor care mereu își caută rostul zilei de azi.
 mâine - presupun - îi vom face iar fericiți,
 sub soarele acesta arzând zgomotos
 de-atâta vară la scenă deschisă...

Înainte

dormind, uneori vizez viața
 născându-mă suflet
 către cele patru zări..
 cu mâinile întinse îmi prind
 precum într-o horă, rotund,
 nemurirea, apoi râd...

iarba-mi gădilă obraji
 lipiți de acest pământ
 pe care calc, încă
 visându-mă mare,
 aproape albastru
 fără sfârșit.

Glaciațiuni

privesc...
 doar atât cât ochii mă lasă.
 mai departe,
 nu-mi rămâne decât să trec
 spre a afla mai mult
 despre ceea ce te privește...

Verdele mereu nocturn

uite, vezi? acesta sunt eu,
 cel care pășeste ușor în noapte,
 între lăcomie și dor, pendulând
 ca și cum n-ar mai da doi bani
 pe ziua de mâine..
 iar dacă mai zâmbesc la lună,
 este pentru că înca îmi aduc aminte
 de rotirea nestingherită
 a limbilor de ceas,
 contrar devenirii noastre...
 așadar, să nu-ți fie frică,
 de-am să mai bat uneori pe nevăzute
 la poarta ta, ferecată definitiv
 pe timp de noapte...

Maidan

fii fericit când ochiu-ți biruiește - din când în
 când,
 câte o depărtare și să nu uiți niciodată
 că neantul e un viitor atot-necăpător,
 având trebuință doar de noi iluzii.

Dumitru BĂLUȚĂ

CREANGA DE ARGINT

O frântură de creangă uscată, scuturată de vânt dintr-un mesteacăn din preajmă și agățată de cornișă, pendula ușor în cadrul ferestrei. Părea că ea, ca și cum pe post de cameră de supraveghere, urmărea de afară tot ce se petrecea în interiorul salonului. Coaja ei albicioasă, mai ales în razele soarelui iernatic, îi dădea o nuanță argintie. Primul gând ce îi veni lui Victor, a fost întrebarea: unde se află? A dat să se ridice, dar l-a străpuns o durere acută pe stânga corpului, de la coapsă până la claviculă, din care cauză între pereții goi a răsunat ca un gong geamătul lui involuntar. În imediata apropiere a sesizat o respirație fierbinte. A încercat iarăși să se miște, ca să vadă ce este în jur, dar nu a izbutit nici măcar să întoarcă capul. Pipăindu-și corpul cât putea ajunge cu degetele, a constatat că pe față și tors sunt aplicate pansamente. Avea senzația că este ținut în pat de o forță necunoscută. Eforturile de a înțelege ce s-a întâmplat cu dânsul erau zadarnice. Nu știa cât este ora. Însă, aflându-se postat cu fața spre fereastră și după unghiul din care era iluminată de soare creanga, a înțeles că vremea se înclină spre chindii.

Dintr-odată, s-a auzit cum se deschide larg ușa și prin câmpul lui de vedere a trecut ușor o figură sinilie cu ceva asemenea unei tîpsii în brațele întinse înaintea sa. În imaginația lui febrilă, acea scenă aducea cu una pe care o văzuse nu demult într-un spectacol la Teatrul Național. În spațiul pe care el doar îl intuia, s-a produs o agitație confuză și asta arăta că în încăpere se află mai mulți oameni. Peste ceva timp, în spatele său s-au auzit clinchete și foșnete mai deslușite, urmate de un geamăt lung.

– Rabdă, draguță fată. Îmi pare rău de tine, dar altfel nu pot să te ajut. Încă o injecție și gata.

Apoi „figura sinilie”, care s-a dovedit a fi asistenta medicală de gardă, în halat și bonetă de culoarea cerului senin, s-a apropiat de patul ocupat de Victor. De aproape, asistenta nu prea semăna cu Solomea. Mai degrabă cu o pensionară tânără și încă frumoasă, rechemată la serviciu din cauza crizei de cadre medicale.

– O, cavalerule, ți-ai venit în fire! Păi, se poate?! Trei zile în stare de șoc: nici ochii să-i deschizi, nicio mișcare, niciun cuvânt. Ai tăi de-acasă deja se pregătesc de ce ar fi mai rău. Da' tu, iaca, te-ai smuls din... Ești bravo!

– De ce am trupul bandajat?

– Ai șters puțin asfaltul cu fruntea. Te-au mai și operat, pentru o hemorogie traumatică internă. Da' slavă Domnului, aproape că s-a rezolvat.

– Dar de ce mă dor tare oasele, de la claviculă în jos? Îmi vine greu să respir.

– Ei, asta nu mai știu. Și așa am vorbit prea multe.
– Vă rog! De ce să nu-mi spuneți? Trebuie să știu.
– Ei bine, da' să nu mă spui cumva, că la noi este strict. Te-ai ales cu fracturi grave la nivelul oaselor bazinului și a coastelor, iar o frântură de coastă a vătămat plămânul.

– Ce s-a întâmplat cu mine?

– Chiar nu-ți amintești? Asta o fi din cauza comotei cerebrale.

– Eu nu știu nimic.

– Te-a tamponat un microbuz. Cum s-a întâmplat, n-am de unde să știu: șoferul era chior sau tu singur... Hai s-ți fac și ție câteva injecții.

– Unde mă aflu acum?

– Da' unde crezi? Evident că la spitalul de urgență. Secția reanimare.

Asistenta, făcându-și treaba, a ieșit la fel de tandră cum a intrat, cu tîpsia cu resturi de fiole și seringi întinsă înaintea, ca și cum ducând capul Sfântului Ioan Botezătorul.

Afară deja se lăsa întunericul. Părea că Victor urmărește cum conturul crengii încet-încet dispăre din vedere, dar nu. El analiza ceea ce aflase de la asistentă. Însă, cu cât se străduia să descurce informațiile neverosimile, cu atât deveneau și mai confuze.

– Tu ai vrut să te sinucizi? I-a întrebat brusc fata. Pentru care motiv?

Glăsu ei copilăresc, vlăguț de suferință, dar și sensul întrebării l-a răvășit și mai tare. Involuntar, s-a răsucit în direcția de unde se auzise vocea. L-a înjunghiat din nou dureria corpului și a gemut. Fata, revenindu-și puțin după injecțiile analgezice, probabil, simți nevoia de comunicare.

– Poți să nu-mi răspunzi. La urma urmelor, este problema ta.

De obicei, s-a gândit el, copiii exagerează orice enunț provocator și, cu cât nu pricep limpede sensul vorbelor, cu atât mai mult dramatizează situația. De aceea a încercat să răspundă pe înțelesul ei.

– Nu am alte probleme decât să revin la viața de până la...

– De fapt, poate nu-i adevărat ce spune asistenta. O fi văzut ea multe la meseria ei, dar eu n-o cred. E o flecară. Ea, prima dată, și pe mine m-a întrebat dacă nu cumva am vrut să-mi pun capăt zilelor, pe când eu am căutat să scap de.... Tu ce crezi, s-ar putea așa ceva?

– Nu știu.

– Lume aiurită, ce mai...

Prin ușa întredeschisă, se auzea de pe hol ticăitul unui ceasornic după care se puteau calcula duratele lungi dintre replicile lor. Victor bănuia că interlocutoarea lui nu este decât o copilă naivă.

– În ce clasă ești?

Pe fața fetei s-ar fi putut observa un zâmbet, oarecum, amuzant.

– Eu demuuult am absolvit liceul. Acum sunt la facultate, anul 2. Altceva este, că încă n-am prins destulă minte.

A zâmbit și el, pentru imaginația sa deplasată. Și-a dat seama că domnișoara nu era cine și-a închipuit.

(continuare în pag. 101)

Fără să-și dorească, ar fi intrat într-o zonă tabu a ei. Nu era cazul să-i pună întrebări, dar ea singură s-a oferit să-și spună povestirea ca pe o spovedanie.

– M-am luat ca o puștoaică după capul unei colege de cămin. La ce mi-a trebuit să merg cu ea acasă la prietenul ei? Acolo mai era un tânăr care s-a prezentat foarte amabil și eu l-am crezut.

Am ascultat muzică, am dansat, apoi băieții au insistat să servim șampanie și tot așa...

Victor, în virtutea experienței sale profesionale, a presupus că urmează să asculte ceva banal și a imitat o tuse convulsivă, încercând astfel să dea de înțeles că nu l-ar interesa, dar ea continua:

– Colega cu prietenul ei s-au retras în altă cameră. Atunci tânărul necunoscut m-a culcat cu forța pe canapea. Eu am reușit să mă smulg din mâinile lui, dar ușa era încuiată. Credeam că ne aflăm la etajul 2, dar s-a dovedit al 4-lea. Ca să scap de viol, am sărit de la balcon. Noroc că am căzut în coroana unui pom și impactul cu solul s-a atenuat, altfel... Din câte am înțeles, m-am ales cu o traumă la coloana vertebrală. Mă doare grozav spatele și nu-mi simt membrele inferioare. Nu cred în miracol, dar sper ca medicii să mă pună pe picioare.

El a vrut să o întrebe dacă a făcut declarație la poliție. În caz contrar, ar fi putut să-i acorde o consultație juridică. Însă și-a dat seama, că administrația spitalului oricum este obligată să raporteze neamânat poliției despre astfel de infracțiuni. Totuși, pentru siguranță, a întrebat:

– Ai povestit medicilor ce și cum s-a întâmplat?

– Da, cum să nu! Tu ce crezi, am vreo șansă să-mi revin?... Tu poate... dar eu cred.

Vocea ei tremurătoare căuta o susținere, dar el nu știa ce să-i spună. Ca să se autojustifice, s-a gândit că tutuirea cu care îl trata ea, ar fi cumva obraznică. Asta pentru că, datorită serviciului și vârstei lui, nu era obișnuit cu asemenea adresare. Totodată, a înțeles că paturile lor sunt amplasate cap la cap și ea, fiind imobilizată ca și dânsul, nu avea cum să-l vadă.

– Cum te cheamă? A întrebat el, mai mult de formă.

– Dar pe tine?

– Victor.

– I-auzi, Victor! Și pe mine la fel: Vica. Adică, Victoria. Ambii victorioși!

– Așa gândesc și eu.

– Ce anume?

– Că ești victorioasă. Ai nevoie doar de o scânteie, ca să învingi orice în viața.

– Interesant... Dar eu nu știu nimic despre tine. Eu sunt Fecioară, tu?

Asta chiar la bulversat cu totul și a tras de timp cu răspunsul.

– Mă refeream la zodie, a precizat ea. Bine, ce mai crezi despre femeii?

– Eu am spus ce cred despre tine. Dacă vrei la general, poftim: femeile la chip sunt frumoase precum soarele, iar la gândire ca și luna dintotdeauna.

– Hai mă, nu mă fă să râd că nu pot, mă doare spatele.

Discuția lor a fost întreruptă de asistentă, care intrase cu „tipsia” sa plină cu medicamente.

Ticățul nevrotic al ceasului din exterior părea că înadins pătrunde în salonul de reanimare și așa plin până

la refuz cu suferinzi, unii chiar pe moarte, unde trebui să fie o liniște absolută. Pe Victor îl treceau frisoane reci și mistuitoare până la inconștiență. Periodic își revenea și atunci simțea că la patul lui se află un medic tânăr care, ținându-i degetele în palmele sale, îi tot șoptea cuvintele calde ce îi diminuau durerile. Peste ani, va afla că acel tânăr, care făcea la spital stagiul de doctorat, a devenit un doctor în medicină cu renume.

Sunetul ceasului l-a făcut să deschidă ochii și a văzut că „creanga de argint” era luminată dinspre răsărit, de unde a înțeles că este dimineață. Cren-guța aceea devenise pentru el nu numai o busolă ce-i arăta cursul timpului de suferință – de la răsărit la asfințit – ci și speranța ca să o vadă și mâine, și că nu va fi singur oricât ar sta ținut la pat. La fel, pe fundalul norilor de pe cerul din geam ce se perindau ca o cara-vană în pustiu, creanga îi susținea psihicul zdruncinat de consecințele nefaste.

Zilele se perindau, dar el pierduse numărul lor. Doar călăuza lui din ochiul ferestrei îl mai ajuta să delimiteze ziua de noapte. Se obișnuise să aștepte noaptea, când intra în tură medicul tânăr, care îl vizita neapărat și se reținea la căpătâiul lui. Acele momente erau ca o sursă de energie și de noi speranțe.

În dimineața următoare, un grup de medici care efectuau vizita pacienților, cu dânsul au fost zgârciți la vorbă. L-au pipăit corpul, verificând atent și imaginile roentghen, făcându-și semne unul altuia. Pe Vica au trecut-o în secția neurochirurgie. Nu a mai auzit-o niciodată. În locul ei au fost internați alți doi pacienți gravi. Un bărbat cu tot corpul bandajat, care striga că nu vrea să moară, iar după ce i-au aplicat un anal-gezik, a adormit îndată. Alt pacient – o femeie care noaptea se aruncase sub tren. Era atât de mutilată, încât nu a fost posibil să o culce în pat și i-au im-provizat un loc pe dușumea. Ea nu mai avea vlagă să se vaite, doar ruga în șoaptă să fie lăsată să moară.

Într-o după-amiază, în jurul pacientei schilodite de tren, au fost aduse multe medicamente și diferite scule medicale. Victor chiar a observat pe cineva cu un fereștrău, unul ca de tăiat scândură, iar asta la dus cu gândul la oasele lui zdrobite. Atunci s-a prins iarăși cu privirea de „creanga de argint” ce pendula ca un leagăn pentru liniștea lui. Curând în salon a intrat și o echipă de medici.

– Pacienta nu poate fi transportată nici într-un mod. Până la blocul operator, cu siguranță nu va rezista, a raportat medicul curant.

– Nu va rezista, au confirmat și alți medici specialști.

– Am instalat pe loc tot necesarul pentru intervenția chirurgicală planificată, a dat asigurări curantul.

– S-a decis, să aveți grijă de pacienții din preajmă.

Pacientei i-au amputat pe loc ambele membre inferioare zdrobite. Nu s-au auzit zgomote sau vaiete.

La câteva zile Victor a fost transferat în secția „Traume asociate”. Acolo, pentru a salva plămânul lezat, avea să umfle atâtea baloane, câte nu mai

(continuare în pag. 109)

Stejărel IONESCU**marea adunare a strămoșilor noștri**

Decebal însoțit de Marele Lup Alb
 s-a întors în Cetatea de Scaun
 de la Sarmizegetusa Regia,
 și a dat ordin să se aducă bușteni din pădure
 pentru Marele Foc de Taină
 și pentru Marele Sfat,
 a chemat oștenii, și a trimis solii
 la cetățile din preajmă
 Costești, Blidaru și Piatra Roșie,
 și să le spună așa: mâine de dimineață
 odată cu cântatul cocoșilor
 să se formeze cete de daci,
 câte douăzeci de la fiecare cetate
 și să se prezinte de urgență
 la Cetatea de Scaun,
 fiindcă va fi mare adunare
 unde se va auzi cuvântul lui Zamolxe
 și se vor aduce întru aminte Legile Marelui Profet,
 pe Marele Lup Alb la trimis
 pe cea mai înaltă creastă a munților
 pentru a da de știre celorlalți lupi
 să înconjoare cetatea pentru a o păzi
 de hoartele străine de cotropitori,
 apoi a cerut să se scoată din puțurile adâncurilor
 burdufurile de vin învechit de sute și mii de ani,
 să se aducă din celelalte cetăți
 cei mai grași berbeci
 pentru a fi sacrificați pe Altarul Luminii
 la miezul nopții odată cu ploile de stele
 care vor anunța întoarcerea celor plecați spre
 eternitate,
 a scos din adâncurile pământului
 unde nu mai intrase de mii de ani
 tronul pe care a fost încoronat Zamolxe
 și la așezat în apropierea focului
 așteptând primul cântat al cocoșilor,
 luna încă nu trecuse de vârful brazilor
 când Marele Lup Alb
 a și dat semnalul de adunare,
 primul cocoș a și cântat
 parcă trezit din somn de urletul acestuia,
 pădurile vuiau și trosneau
 se auzea clipocit de ape
 iar izvoarele șiroiau spre vale,
 oștenii intrau în cetate,
 focul se înălța până în vârful brazilor,
 focul trosnea, berbecii plângeau sub lama cuțitelor,
 de pe altarele morții
 sângele se prelingea spre rădăcinile pământului.
 v-am chemat aici să vă aduc la cunoștiință
 ceea ce trebuie să faceți la întoarcere în cetățile
 voastre,
 de acum acestea vor fi legile după care vă ve-ți ghida
 Legile Marelui Spirit Zamolxe,
 fiindcă el și numai el este spiritul
 și scânteia trimisă de Dumnezeu,
 luați de mâncăți, luați de beți
 fiindcă aici vor sta trei zile și trei nopți
 și ne vom sfătui

despre ceea ce trebuie să facem,
 știți cu toții că țara este în mare primejdie
 și de aceea ne-am întors ca să o ducem înapoi
 acolo unde îi este locul,
 cea mai mare primejdie sunt percepțiile religioase
 anoste,
 destrămarea culpabilității,
 cercetările zeilor noștri confirmă
 întoarcerea spiritelor,
 nu mai există o recunoaștere
 și o cunoaștere de sine,
 chiar că îmi este și teamă
 fiindcă mulți au uitat să mai propovăduiască iubirea,
 nu mai există înțelepciune,
 suferința poporului e prea mare,
 vinovăția și furtul este un mare păcat,
 au ajuns să ne fure chiar și energia, și asta ne
 doare,
 să ne căutăm fericire, fiindcă omul e creator
 precum Dumnezeu va trebui să și-o găsească pe
 parcursul acestei vieți,
 dacă ne vom ruina înțelepciunea
 ne vom paraliza puterea
 și ne vom întoarce înapoi în moartea
 din care am venit.

Zamolxe în Kogaion

au coborât sfinții din înalturi
 și s-au așezat alături de Zamolxe
 în Kogaion,
 dincolo de curgerea timpului
 Focul cel viu era veșnic,
 și odată cu venirea Marelui Lup Alb
 plinul, ne umplea golul făpturii,
 iar fiul omului aprindea
 focuri pe dealuri
 în cinstea Marelui Preot
 și al Marelui Lup Alb,
 între tunet și lumină
 se revărsau umbrele celor plecați,
 muntele era înconjurat
 de sus și până jos de ruguri de foc,
 în interiorul lui
 cei prezenți la sfat
 aprindeau smirnă și tămâie
 și afumau sorerele spre apus
 cu stingerea zilei,
 un copac din apropierea templului,
 cel mai semeț copac
 avea rădăcinile împletite
 cu zenitul
 la talpa muntelui,
 un firicel de apă se furișă
 dimineată de dimineată
 să aducă răcoare
 aceluia copac
 care dădea viață muntelui,
 taina omului era ca și fulgerul
 care brăzdează universul
 și despică pământul
 până la rădăcini,
 și pământul se înroșea și rodea,

(continuare în pag. 103)

fiul omului adăpa pământul
și pământul da roade
pentru om și fiul lui,
pământul care a fost cândva sterp
acum dădea roade
datorită fiului omului,
iar Zamolxe în Kogaion
se ruga pentru om și fiul lui,
omul atunci s-a dus în junglă,
a chemat la el toate animalele
ca să le hrănească,
apoi, a strigat păsările din înalturi
și le-a dat grăunțe,
s-a dus la apeși a hrănit
viețuitoarele adâncurilor,
iar Zamolxe a mulțumit omului
și fiului acestuia
și s-a rugat pentru el,
iar omul
a plantat pomi fructiferi,
a semănat grâu
și a crescut dobitoace,
omul și fiul lui au avut de toate,
au avut îndestulat.

chemare

spre înălțare chem numele tău,
pentru pâinea noastră cea de toate zilele
chem numele tău,
pentru înălțare și într-u voință
chem numele tău,
pentru focul ce se înalță până la cer
chem numele tău,
pentru sfințenia puterii
și pentru inima ce încă bate în neguri
chem numele tău,
pentru credința și preoțimea
umbreii tale
chem numele tău, tu, marele preot
ce așezi râurile în albie,
și mările între maluri,
tu care sfințești gândul cu nemurirea
și mărirea, care pui în înalturi
vulturii și corbii
și în leagăne pruncii
chem numele tău,
tu duh de lumină, de ape, de vânt,
de pământ și de foc,
tu ce cădelnițezi universul,
care înțelege fiarele pământului
și păsările cerului în graiul lor,
tu mai marele Zamolxe,
zeul focului din adâncuri
peste zi și noapte,
duh de carne și pământ,
îndrăznesc ca din râuri să iau peștii
să îi pun pe altarele de sacrificiu
pentru nemurirea morții tale.

Mioara BACIU

COLINDUL INIMII

(Mamei mele)

Când amintirile îmi dau năvală
La poarta inimii să se-odihnească
Îmi rezem gând, pe coji de portocală
Și văd gutuia mamei din fereastră...
Pe ram de vis îmi poposesc colinde
Ce îmi alungă zbucium pământean
Din brațul sfânt primesc merinde
Pe chip duios țâșnesc izvoare de alean....

Și te-ntâlnesc trudind printre secunde
În care soarta-i zbatere de dor
Pe care, depărtarea tristă o pătrunde
Când stele curg din geana unui nor....

Și-adorm, sperând în revederi, prin vis
Să-mi amintești colindul de la geam
Când clipa-mi era punte-n paradis
Când fericirea, pe potecă de lumină o strigam....

ȘTIU, MAMĂ

Noiane de ghiocei își ning
splendoarea
pe străzile
și așa argintate de dor,
ale tâmpelilor tale
dar zâmbetul ți-e încă viu
în dosul ochilor blânzi
ce-mi luminează necuvintele
aninate în copacul tăcerii,
din depărtate labirinturi
Știu, mamă
că eu ți-am sădit ghiocei
pe brațul destinului
dar, de la polul nord al
trupului meu
îi ud cu lacrimi de gând
și-i mângâi cu raza inimii...
Știu, mamă,
că te-ai mulțumit mereu
cu infinit de puțină lumină
de teamă, ca s-ar putea face
intuneric
pe cărările mele ...
Știu, mamă,
tot ce ți-ai fi dorit vreodată
să-mi spui
și n-ai facut-o de teamă
că ghimpul timpului
m-ar putea răni...

(continuare în pag. 104)

Știu, mamă,
că ți-ai așternut viața
pe altar de lacrimi, de
iubire, de speranță...
De aceea, MAMĂ
îmi esti unicul univers
în care vreau să-mi
ocrotesc și eu vlăstarele
de negura vremurilor
și să le las moștenire
cea mai prețioasă dintre
iubiri: IUBIREA DE MAMĂ.

LAS TIMPUL MEU ...

Las timpul meu pe-o coală de hârtie
Să vremuiască-n litere și-n cânt,
Să dăinuiască întru veșnicie
În mare de speranțe și-n cuvânt.

Las timpul meu pe zborul lin al clipei
Să-mi poarte gândul dincolo de nori
Să scrie-n cer că mulțumesc urșitei
C-a picurat în viața mea doar primăveri.

Las viața mea pe-o coală de hârtie
Și bucurii, necazuri, orice-ar fi
Dovadă-n ceruri, sfântă mulțumire
C-am rezonat cu viața, doar prin poezii!

COROLA DE GÂNDURI

Mi-alunecă un gând în palma nopții,
Se leagănă pe tâmpla harului divin,
Aduce-ofrande-n poala nobilă a sorții,
Scriind destine-n vremuri care vin.

Un gând va naște pururi alte gânduri,
Ce-și vor stropi culoarea în cuvânt.
Povesti se lasă scrise, printre rânduri
Atât cât viața naște viață pe pământ !

Din leagan sfânt, din fragedă pruncie
Noian de gând ma învelește-n astru
Ducând în zbor cuvântul întru veșnicie
Zidind pe clipe amfore de alabastru.

În taina-n care crește-n tihnă altă taină
Un gând se va-ntrupasporadic în cuvânt
Cuvântu-i va fi gândului o sfântă haină
Și taina-i va fi gândului un veritabil scut.

CINE SUNTEM NOI

Cine ești tu?
Crâmpei din zâmbetul naturii,
sau natura însăși
îmbrăcată-n curcubeu de vise
aninate-n pieptul năraș
al nespusei dorințe ...
Cine ești tu?
Prospețimea verdelui ce se coboară
printre crestele munților
înrouând tâmpla albastră a zorilor
cu miros de iasomie
mistuită de dor...
Cine sunt eu?

Mugur ce așteaptă să-nflorească speranța
în copacul iubirii
pe ramul veșniciei....
Cine suntem noi?
Căldura luminii
ce-mbrățișează fiorul întunericului
ce-și scaldă frumusețea
în muzica universului
sau, poate, însuși universul
ce se-asterne
în straie de sărbătoare
în leagănul cuvântului?

PE GEANA FRUNZEI

Și-a despletit frunzele
pe brațul ruginiu al clipei,
mângâind tâmpla pământului
în culorile gândului ...
Pe cărările sufletului
parfum de crizantemă
își picură povestea,
din pleoapa cerului
În palma toamnei ...
Anotimp al frumuseții divine
coboară liniștea
pe geana frunzei...
Mi-e toamnă iar

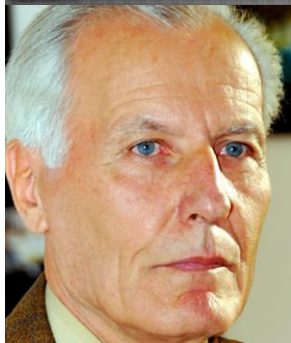
ȘOAPTE ÎN NOAPTE

Lacrimă de bucurie sau blestem
Inundă potecile răsărite
pe obrazul clipei
Ceru-și scutură petalele plumburii
Pe umerii speranței
Ce-și caută nemurirea
În fiecă boare de vis ...
Șoapte cuibărite-n Frunze
Rostesc descântecul luminii
Ce-mbrățișează pântecul pământului
Și deschid aleile gândului,
Mereu arzânde
Și-atunci, minune sau nu,
Murmurul tău, soare
Și zâmbetul tău, lună
Îmbrățișează veșnicia secunde
Ce se scurge-n cuvânt...

DESCULȚI PRIN GÂND

Alegăm desculți pe ulițele vieții
în povestea timpului crud,
traversat prin tăcerea dimineții din noi.
Arcul său se-nfinge în regatul minții
uns cu țăndări de cuvinte
șiroind prin munții cunoașterii...
Deschide orizonturi de-așteptări
pierdute în neguri de anotimp,
în nespuse trăiri,
adunate în franjuri de gând,
descălțați în slove, în vers, în cuvânt...

Ștefan ANDRONACHE

Strasbourg

Orașul care și-a propus să cucerească Europa

Strasbourg-ul este nu numai una dintre cele mai frumoase așezări ale Franței, ci un veritabil pol de atracție pentru europeni, pe care mi l-am dorit, întotdeauna, să-l pot vizita. Și cum știussem să-mi însușesc zicala românească, „mai bine mai târziu decât niciodată”, iată că mi s-a întâmplat totuși ca, la o vârstă destul de înaintată, să pot ajunge și aici.

De cum am descins din trenul către Strasbourg, care mă adusese de la Paris în mai puțin de două ore (!), am început să iau contactul cu Strasbourg-ul. Primul lucru care m-a șocat, din momentul când am ieșit din gară, ce are forma unei cupole semisferice, a fost puzderia de biciclete etalate în mijlocul parcului. Lipsa autovehiculelor, dar și animația locuitorilor reușeau să creeze, astfel, o atmosferă intimă și extrem de plăcută. Așadar, aici îți era permis să te deplasezi pe mai multe din străzi, fără a mai sresat de zgomotul mașinilor ori afectat și de poluarea acestora. Poate că tocmai din acest motiv, am avut posibilitatea să mă plimb chiar pe unde îmi dicta inima și să apreciez, cu un plus de bucurie, frumusețile orașului din Alsacia, clădirile sale vechi ce continuă să se păstreze cu atâta sfințenie.

O stradă din Strasbourg, plină de biciclete

Pentru că tot ajunsesem aici, cel mai mult îmi doream să pot vedea catedrala ce-mi era „cunoscută” doar din cărțile poștale ilustrate care-mi înfrumusețaseră colecția dedicată Franței. Mi-am scos repede, din geantă, o hartă a localității și, după ce am trecut podul de peste canal, mi-am călăuzit pașii pe strada 22 Noiembrie, o arteră largă de circulație străjuită doar de magazine și restaurante cu mesele întinse chiar și în exterior. Apoi, rătăcindu-mă pe alte câteva străduțe pietruite, am reușit, să-mi continui drumul pe o altă stradă largă, cea a Marilor arcade, pentru ca, în cele din urmă, să ajung la faimosul monument al orașului.

Aflat, dintr-odată, în fața Catedralei Notre-Dame, ex-

Catedrala din Strasbourg

cesiv de înaltă, mi-am dat seama cât de mic pot să fiu în raport cu dimensiunile sale. M-am învârtit câțva timp în jurul colosului solid din piatră, inteligent decorat cu o multitudine de ornamente și cu un exces de statui, poate sute, ce ies puternic în relief datorită efectelor de lumină și umbră. Dantelăria rafinată din piatră, ce scoate în evidență ilustrațiile preluate din cărțile Evului Mediu, reușise, într-adevăr, să-mi taie respirația. Nu-mi venea să cred că tot ceea ce vedeam în jurul meu putea fi și real.

Informându-mă dintr-un pliant, am aflat că, la începuturi, pe un fost templu de origine romană, pe la sfârșitul secolului al VII-lea, s-a ridicat o biserică creștină. Ulterior, după incendiul câtorva clădiri, care s-a întâmplat pe la începutul celui de al doilea mileniu, între anii 1176-1439, s-a construit catedrala care constituie astăzi o expresie a goticului dus dincolo de limitele sale.

Dacă aceasta reprezintă, conform aprecierilor lui Victor Hugo, „o combinație pricepută de mărime monumentală și delicatețe”, fațada alcătuită din gresie de nuanță roz, adusă din Munții Vosgi și concepută într-un stil gotic, este de o fantastică bogăție. Turla semeață și elegantă, înaltă de 142 metri, și pe care acum toată lumea din juru-mi o admiră, este considerată drept a doua din Franța, după cea din Rouen, dar, până pe la 1874, ea reușise să bată recordul, fiind cea mai înaltă clădire a lumii creștine.

Deși coada lungă, de la intrarea din stânga, mă cam îngrijorase puțin, pe parcurs, am observat că ea se mișca, totuși, destul de repede. Pătrunzând cu o oarecare emoție în interiorul impresionantă Catedrale, descopăr naosul atât de înalt și de lung care reușește să-ți creeze o atitudine cât se poate de adecvată contemplării de natură spirituală. Acestuia li se

(continuare în pag. 106)

adaugă, pe laturi, superbe vitralii ce au fost edificate între secolele XII-XIV. Rozasa cea atât de mare și de frumoasă, de pe fațada principală, este considerată drept o capodoperă a arhitectului Erwin von Steinbach.

Interiorul catedralei

După ce admir amvonul predicatorului Geiler din Kaysersberg, precum și „Coloana Îngerilor”, care reprezintă, în trei dimensiuni, „Judecata de Apoi”, nu pot să nu observ și orga restaurată, în secolul al XVIII-lea de Silbermann, și ale cărei tuburi sunt încadrate cu frumoase decorații din bronz. Totuși, aceasta mi s-a părut mult prea mică pentru folosirea ei în cadrul ceremoniilor religioase.

Marele orologiu din catedrală

Și tot în interior, pe partea stângă, am remarcat o placă menită să omagieze sacrificiul militarilor americani, făcut în anii 1944-1945, pentru eliberarea Alsaciei de sub armata hitleristă, dar și câteva vitrine, stre-

curte printre coloane, cu interesante reprezentări în teracotă ale lui Isus Hristos, acestea fiind realizate de meșterii napolitani.

Trebuie să mărturisesc faptul că o mare parte dintre vizitatorii, descinși în acel moment în catedrală, auzind clopoțelul unui înger, s-au îndreptat spre celebrul ceas astronomic din perioada Renașterii, destul de vizibil din cauza dimensiunilor sale. Meșterii elvețieni, care l-au conceput inițial, au avut grijă ca, pe cele trei cadrane distincte, să fie evidențiate: ora, ziua, luna, anul, semnul zodiacal, faza lunii și chiar dispunerea planetelor. Din curiozitate, m-am atașat și eu grupului de oameni, așteptând să asist la spectacolul oferit de „ora solară” (12:30) care știam că se petrecea, cu aceeași consecvență, adică doar o singură și scurtă zi din cele 24 de ore. În acel moment, prin fața statuetei lui Isus Hristos, aflată deasupra cadrelor, au început să-și execute rondul predestinat, figurile celor doisprezece apostoli. Într-un astfel de moment, cocoșul galic, cocoșat deasupra întregului ansamblu, a cântat de patru ori, dând chiar și din din aripi, spre bucuria noastră a celor de față.

* * *

Și pentru că tot mă aflu în cartierul denumit, încă de la începutul secolului trecut, „Mica Franță” (Petite France), mi-am propus să încerc a-l descoperi. Bineînțeles că am început noul periplu cu ceea ce se afla în proximitatea catedralei. Mi-am făcut loc, ce-i drept, destul de greu printre oamenii ce umpluseră piața înfrumusețată de clădirile din jur ridicate în stil alzacia și atât de diferite ca înfățișare.

Monumentul lui J. Gutenberg

Primul lucru care mi-a atras privirea a fost, bineînțeles, o statuie monumentală din bronz, ridicată de prin anul 1840, care-l omagiază pe genialul inventator al tiparului, Johannes Gutenberg. În tipografia sa, aflată chiar în acest perimetru, el avea să imprime, în 1454, cea mai prețioasă dintre cărțile lumii, „Biblia”. Pe prima filă, cuprinsă între brațele personajului, autorul statuii a ținut să înscrie cuvintele memorabile cu care se deschidea practic Cartea Sfântă: „Și a fost lumină!”. Într-adevăr, trebuie să recunoaștem că după acest eveniment, mai mult decât memorabil, a început adevărata civilizație a cărții ce avea să contribuie inclusiv la crearea de biblioteci și la proliferarea școlilor de pretutindeni.

Vizavi de marele edificiu religios se găsesc o sumedenie de cafenele, ceainării și magazine cu seveniruri. Dintre toate acestea, observ că iese în evidență frumoasa clădire în stil gotic, Kammerzell, declarată deja

(continuare în pag. 107)

monument istoric, ce-și etalează cu mândrie elementele medievale din piatră și, mai ales, sculpturile din lemn, atașate fațadei. Restaurantul de la parter atrage numeroși clienți interesați să profite de bucătăria specifică.

Clădirile vechi din centrul orașului

Casele vechi de secole, pe care le tot întâlnesc, mă impresionează prin barele lor de lemn, încastrate în pereți, prin picturile și florile ce decorează, în mod atât de inspirat, multe din ferestre. La un moment dat, chiar și casele în stil baroc, de pe străzile laterale, au reușit să-mi încante ochii, din care motiv am ținut neapărat să immortalizez cu ajutorul camerei foto mai multe imagini.

Pe strada care mă conduce spre Vechea Piață de pește, oamenii, din cauza orei prânzului, au invadat deja restaurantele astfel încât, cu greu, am reușit să descopăr un loc liber. După ce servesc, în grabă, o clătită savuroasă și mă înfrupt cu un pahar de vin alb, de Alsacia, cobor spre debarcaderul de unde constat că pleacă deja un vaporas cu turiști pentru ca, o altă ambarcațiune, să-i aducă, la cheu, pe pasagerii încântați de turul pe care, în mod cert, reușiseră să-l încheie.

Case de pe malul canalului

„Batorama” te poate plimba, vreme de o oră, de-a lungul canalului ce înconjoară vechea cetate a orașului, permițându-ți să admiri frumoasele edificii cu elemente din lemn de pe mal, care se oglindesc în apă, podurile din piatră și pasarelele grațioase, care traversează din loc în loc râul, vechile mori ori fortificațiile cu zidurile din cărămidă înnegrite de vreme.

În preajma barajului Vauban, construit încă din timpul lui Ludovic al XIV-lea și folosit pentru inundarea zonei, atunci când orașul se întâmpla să fie atacat de dușmani, mă întâmpină cele trei turnuri pătrate cu creneluri, ce

datează din secolul al XIV-lea și care, până la 1784, străjuiseră podul din lemn acoperit cu țiglă pentru protejarea galeriilor negustorilor.

Cu „Batorama” prin Mica Franță

Și pentru că tot am ajuns aici în zona unde s-a vehiculat, pentru prima dată denumirea „Petite France”, mă simt dator să spun că ea provine de la o întâmplare reală. Atunci când soldații francezi s-au dus să lupte împotriva orașului Napoli, care era posesiune spaniolă, la întoarcere deja ei se pricopsiseră cu o boală venerică ce fusese adusă, de marinarii de acolo, tocmai din America. Așadar, toți cei care se îmbolnăviseră de sifilis, pentru ca acesta să nu răspândească în tot orașul, au fost izolați de către autorități în cartierul tăbăcărilor, pe vremea când Strasbourg-ul, aparținea de Sfântului Imperiu Roman. Din acest motiv, Clădirea Spitalului de variolă avea să fie poreclită de localnici, „boala franceză” pentru ca, ulterior, aceasta să-și schimbe denumirea în „Petite France” care astăzi s-a extins făcându-i o reclamă orașului.

Vedere spre turnurile vechi

Pentru a putea îmbrățișa cu privirea acest loc foarte pitoresc și liniștit din autentică Mica Franță, am urcat niște trepte, pe o latură a clădirii cu etaj, ce fusese ridicată chiar deasupra canalului de navigație. Dintr-odată, m-am trezit pe terasa unui edificiu transformat într-o autentică promenadă, unde mi-a fost dat să constat și faptul că, aici, descinseseră destui de mulți tineri dornici să se familiarizeze cu atmosfera desprinsă parcă din poveste ori să-și facă selfie-uri capabile să marcheze trecerea lor pe aici.

Așadar, de la o înălțime apreciabilă, respirând ambianța medievală autentică, am avut posibilitatea să admir și să fotografiez o parte prețioasă a

(continuare în pag. 108)

romanticului oraș, să surprind apa, excesiv de limpede, turnurile din prim-plan în toată configurația lor, podul în formă de arc și barajul aflat din amonte. Bineînțeles că, tot de aici, dincolo de casele vechi de secole, am identificat și silueta impresionantă a catedrale gotice din plan îndepărtat.

Străbătând Mica Franță

După ce am coborât de pe terasa atât de ospitalieră, am ținut neapărat să trec și pe lângă vechile mori de apă. Cum vremea de august devenise superbă, iar mie îmi venise chef să merg pe jos, am străbătut partea de oraș pe care o mai văzusem dar nu avusesem ochi și pentru vitrinele magazinelor și, înainte de a mă apropia prea mult de catedrală, am traversat podul Corbeau, de peste canal, pentru a urma cheiurile ce se tot succedau, pe partea dreaptă, știind că mă vor conduce, unde credeți?, spre cartierul predestinat instituțiilor europene.

De-a lungul metropolei, bineînțeles că am trecut pe lângă mai multe clădiri masive și foarte arătoase, am admirat, mai ales, vilele în stil secesion, de la începutul secolului trecut, până am dat de vestitul parc „Orangerie” ce este străbătut de alei și este plin de verdeață și de flori. Așadar, cum el îmi ieșise în cale, m-am și așezat pe prima bancă de sub umbra unui copac. Simțeam că aveam nevoia să mă și odihnesc puțin după cei peste patru kilometri parcurși, à pied, și aproape fără întrerupere.

Sediul Consiliului Europei

Cum îmi luasem cu mine și un ghid, m-am tot uitat prin el pentru a vedea configurația clădirilor, din cartierul atât de cosmopolit de aici, cel care a reușit să facă Strasbourg-ul atât de cunoscut în întreaga Uniune Europeană.

Leșind din autentică oază de liniște și aer curat, mi-a fost destul de ușor să nimeresc, cum altfel(!), decât pe bulevardul Europei, pentru că, exact în buza sa, se află situat faimosul Consiliu al Europei. Chiar pe latura stângă a acestuia, după ce urc puțin aleea largă și asfaltată, aveam să fiu atras de o sculptură monumentală, din oțel inoxidabil și bronz, ce înfățișează o femeie vâjnoasă și fericită așezată pe un taur, această reprezentare a simbolului continentului nostru aparținând fraților Sotiriadis din Grecia. În celălalt capăt al parculuțului, pe partea dinspre bulevard, remarc și o pledoarie pentru „Drepturile omului”, compoziția în relief aparținându-i sculptorului spaniol Mariano González Beltrán.

Simbolul Europei

Clădirea maiestuoasă a Consiliului Europei (organism înființat în 1992) cu fațada sa, desfășurată mai mult pe orizontală și îmbrăcată în aluminiu, a fost proiectată de arhitectul francez Henry Bernard. Înaintea intrării în instituție, în vârful șirului de catarge, dispuse într-o linie dreaptă, fluturau, în bătaia vântului, steagurile tuturor statelor membre. Mulți dintre cei care ajung până aici încearcă să-și immortalizeze chipul pe fundalul acestora. Nimerind, însă, în luna august, când până și personalul auxiliar se afla plecat în vacanță, nu am avut șansa să pot vizita spațiile din interior în care știm că își desfășoară activitatea șefii de stat și guverne de pe continent, adică cei care definesc orientările și prioritățile, de ordin politic, generale ale UE fără a lua și deciziile importante, acestea materializându-se numai la Bruxelles.

Trecând o pasarelă grațioasă peste canal, încerc să mă apropii și de sediul Parlamentului European, aflat nu prea departe. Mi se pare destul de curios faptul că el are forma unui cilindru din metal, sticlă sau gresie și este intenționat neterminat în zona acoperișului, probabil cu scopul de a arăta că proiectul european s-ar afla într-o construcție pereptuă.

Acest sediu, inaugurat în anul 1999, m-a impresionat nu numai prin transparența, ci și prin eleganța lui. Mă simt nevoit să mărturisesc că, cel puțin până aici, nu mi s-a mai întâmplat să văd o astfel de arhitectură. În Parlamentul care conține, în interior, și un hemiciclu spațios, lucrează în plen cei peste 700 deputați, inclusiv președintele desemnat, toți fiind reprezentanții aleși prin votul universal exprimat de către cetățenii din țările afiliate Uniunii. Aici, în cea mai mare adunare din lume, delegații dezbate și votează legile de importanță europeană, inclusiv bugetul UE.

(continuare în pag. 109)

(urmare din pag. 101)

umflase în viața lui. A urmat un șir de intervenții chirurgicale, iar una s-a dovedit a fi chiar unică, după care a învâțat din nou a merge pe propriile picioare, ca un copil.

Fiind externat acasă, el și-a cioplit dintr-o creangă (iarăși creanga veni să-l susțină, de data aceasta fizic) o cârjă potrivită pentru a se deplasa prin odaie, care îi insufla siguranță și încredere în sine.

Era sfârșitul anilor '90 din secolul trecut...

(urmare din pag. 9)

cu toate pădurile pe umăr
și cu stelele cerului fără de număr
te apropii de mine, tușind în barbă
de după pelerina-ți verde de iarbă.

aruncai asupra mea miresme în cascade
să nu-mi mai pară zilele rămase fade,

dar repede Te-ai răzgândit și-acum Te
ndepărtezi,

luând cu Tine și soarele din amiezi,

mă lași tot mai singur și pe întuneric
să mă afund neajutorat în visul cel himeric.

arată-Te-mi, Doamne, într-o zi cu soare,
inima-mi, de frumusețea Ta, să se-nfioare!

LAMPA ALBASTRĂ

Aprind lampa albastră
a unui sentiment și văd
sub soarele amiezii de iulie

drumul prin labirintul gândului
străjuie de un șir de numere impare,
pe insula de cretă din marea
enigmelor,
în timp ce noaptea cu buze de ceară neagră
se face țândări într-o clipită,

se aruncă în cenușa anotimpului,
unde se colorează cu miresmele delirului,
transformându-se într-o corabie
ce se zvârcolește de sete
pe un vârf de munte.

îi dau sa bea un pahar
de mirări
și două câni cu lumină trandafirie
în care am aruncat câțiva bulgări de
lună sîdefie,

îmi aruncă o privire de noapte polară
și zilele încep să curgă
fără întrerupere
fluviu alb
printre vitrine cu taine
și contrarietăți...

(urmare din pag. 101)

La sfârșitul acestui periplu, de numai o zi, se cuvine a atenționa cititorii, pasionați de călătorii, că Strasbourg-ul a ajuns să fie un oraș fermecător și excesiv de primitor, și aceasta nu numai pentru faptul că, mai demult, fusese jumătate german și jumătate francez, ci și din cauza faptului că, în momentul de față, el se pretinde, și chiar este, eminent alzacian și european.

Clădirea Parlamentului European

Dacă tot ne este dat să auzim adesea știrile de la televizor, în legătură cu demersurile Uniunii Europene ce se petrec la Strasbourg, de ce nu ne-am propune să ajungem, măcar o dată în viață, în această metropolă romantică, atât de tânără și de vie, în ciuda vechimii sale, pentru a cunoaște o bună parte din istoria bogată și atracțiile turistice atât de generoase, mai ales că, aproape tot orașul, a fost deja inclus în Patrimoniul Mondial UNESCO.

(<https://vacanteinspire.com/prin-strasbourg-capitala-alsaciei-ghid-de-calatorie/>)

<https://www.veggietrips.ro/o-z-zi-in-strasbourg-cum-sa-vezi-si-sa-simti-orasul-in-doar-cateva-ore/>)

La mulți ani și o primăvară frumoasă
vă urează din inimă
revista Boem@

Petre RĂU

DIN NOU DESPRE MATEMATICA LUI NICHITA STĂNESCU

(1)

Articolul meu "Concepte matematice și filosofice în poezia lui Nichita Stănescu" publicat inițial în august 2003 pe site-ul poezie.ro, preluat apoi de mai multe reviste literare și site-uri de profil, dar și în volumul meu de eseuri "Oglinda lui Eminescu" (editura Fundația Culturală Antares, 2008) s-a bucurat de mult interes și a fost menționat și utilizat des, cu precădere în medii educaționale.

Recitind opera poetică stănesciană, am putut să descopăr, pe aceeași temă, multe alte aspecte pe care nu le-am avut anterior în vedere. De aceea, încerc să (re)vin în acest studiu cu unele completări care să contureze mai bine relația marelui nostru poet cu matematica.

Întrebarea cu care îmi începusem studiul pornea de la tentația de a afla câtă matematică a cunoscut și a folosit Nichita în creația sa artistică. Iar concluziile pe care le-am putut desprinde atunci au fost, sintetic vorbind, următoarele:

- Nichita nu a avut nicio pregătire matematică specială, dar s-a arătat interesat uneori să afle mai multe despre această disciplină. I-a plăcut matematica pe vremea că a fost elev, nu a înregistrat însă alte performanțe decât cele legate de publicarea numelui său de elev (Stănescu Hristea) ca rezolvitor de probleme în paginile revistei *Gazeta Matematică și Fizică*. Tot atunci a citit și opera matematică a lui Euclid, fiind atras de ea. Despre această operă va susține permanent că l-a marcat. Așadar, Nichita a avut unele preocupări matematice, dar nu la modul profesionist. Nu a avut o vocație specială, iar dacă a avut un început în această direcție, asta s-a petrecut doar în perioada școlară și strict legat de partea elementară a matematicii.

- Chiar de la începutul carierei sale poetice a manifestat mult curaj, sfidând logica tradițională și limbajul natural. Curajul manifestat de poet merge până acolo încât ajunge să contrazică principiile aristotelice care stau la baza logicii clasice. El și-a dorit la un moment dat să redefinască o parte din conceptele matematice - cele de care s-a apropiat mai mult - prin îndepărtarea sau sustragerea realului din ele pentru a sugera sensuri mai largi, sprijinit fiind de metafizica acestora.

- În poezia sa, matematica este un prilej de a inversa lucrurile la modul abstract ("*Totul este inversul totului*", "*Elegia întâi*") sau de a-i contesta conceptele. Nichita ajunge să conteste până și un concept vechi de când lumea, acela de număr.

- Întreaga creație lirică a poetului, cea care apelează semnificativ la concepte matematice, are amprente poetice puternic metaforice, dar mai puțin un caracter rațional.

Din acest punct de vedere ar trebui să ne aducem aminte de observația criticului Alexandru Condeescu: "Nichita Stănescu nu atinge decât rar și spre sfârșit treapta sa cea mai înaltă - rațiunea - rar recunoaște adevărurile căutate «orbecăind» printre paradoxurile ființei care este, ca și realul, o veșnică devenire mistuită de timp".

- Chiar dacă numai parțial, din punct de vedere al expresiei poetice, partea de creație stănesciană care are legătură cu conceptele matematice este caracterizată prin ludic, prin ironie sau exprimări absurde.

După ce Nichita a descoperit că numai cuvântul nu este suficient poeziei, s-a gândit dacă nu cumva cifrele sau figurile geometrice, adică matematica, i-ar putea oferi mai mult. Nestăpânind-o suficient, neputând deci să înțeleagă profunzimile acestei discipline, s-a jucat o perioadă de timp cu câteva dintre noțiunile ei de bază, semn că o îndrăgea, în pofida faptului că era perfect conștient că nu se putea apropia decât de cuceritoarele ei fabulații și variante orale sau din literatura de popularizare.

Solomon Marcus face o analiză pertinentă a ceea ce înseamnă concept în poezia lui Nichita. Concluzia ar fi că logica poeziei, spre deosebire de cea a științei, are o tendință anticoncepțională, pe care o împărtășește însuși Nichita¹. Abia începând cu cel de-al șaselea volum, "*Oul și sfera*" și mai cu seamă următorul "*Laus Ptolemaei*" și celelalte până la "*Opere imperfecte*", matematica începe să joace un rol important în creația sa lirică, ba chiar și în discursul său care a fost apoi adunat în prozele confesionale.

Așadar, pe măsură ce Nichita descoperea că nu l mai ajută cuvintele în poezia sa și încerca să caute

(continuare în pag. 111)

alte căi (inclusiv necuvintele), încep din ce în ce mai des să apară în limbajul poetului o parte dintre conceptele de bază ale matematicii.

Poemele la care facem referire aici pun în mișcare o serie de concepte aritmetice, logice și geometrice precum numărul, aleph², infinit, punctul, linia, pătratul, cercul, cubul și sfera. Finul observator Solomon Marcus ne atrage însă atenția: "Conceptele sunt supuse unei desfigurări sadice uneori, unei încețoșări alteori, dar nu lipsesc nici situațiile în care poetul reține o singură notă esențială, pentru a o transforma într-o superbă metaforă".

Același cunoscut matematician și lingvist Solomon Marcus pornește în analiza sa de la ideea că logica poeziei, spre deosebire de cea a științei, are o tendință anti-concepțională, pe care o împărtășește însuși Nichita, afirmând: "deci, fenomenul numit poezie, neputând fi receptat în funcție de un sistem de referință, este un fenomen subiectiv, neputându-se deci generaliza, un fenomen deși de conștiință, totuși nenoțional; el poate da sentimentul ideilor și al zonelor abstracte (neizbutind să fie el însuși niciodată idee sau spațiu concret), poate da sentimentul obiectului și al materiei (nefiind niciodată prin sine nici obiect și nici materie)".

În aceeași idee, Ștefania Mincu explică bătaia poetului, în "Între poesis și poein", astfel: "Nu cu prozaicul se luptă metaforicul stănescian ci cu metafizica conceptului, a modelului, a numărului, a Sistemului".

Nichita l-a avut înaintea sa pe Ion Barbu, cel care, pe lângă preocupările sale poetice de excepție, a fost și un mare matematician. Așadar, Nichita ar fi putut să aibă un exemplu concret despre aceea că nu poți contrazice vreun concept matematic dovedit a fi util și verificat în viața de toate zilele, fără să pui în loc un altul care să-l acopere pe primul. Altfel spus, e un fapt cunoscut că toate conceptele matematice care au fost puse vreodată la îndoială, nu au fost abandonate, ci doar s-au constituit ca un pilon pentru a dezvolta un concept mai amplu, care să înglobeze o parte importantă din cele anterioare (vezi experiența geometriilor neeuclidiene).

Nichita însă, beneficiind de o experiență vastă de mare comunicator prin intermediul metaforei, a exagerat până acolo încât și-a pus metafora la treabă să răstoarne legi și principii de aur ale omenirii. Și totul a părut în regulă, până la curajul emfatic de a contrazice și noțiunile matematice, inclusiv operațiile de bază care sunt în folosul omenirii de mii de ani.

E drept, și matematica are propriile ei întrebări filosofice, legate în primul rând de raționamente și de logica folosită, dar nu despre acestea este vorba în poezia lui Nichita. De exemplu, nimeni n-a putut da un răspuns la întrebarea dacă $1 + 1$ este același lucru cu 2, pornind de la conceptele de «1» «2» și operația «+», așa cum sunt ele acceptate azi. Dar întrebări de genul acesta nu contrazic cu nimic matematica în uz, chiar dacă răspunsul ar fi încă în stare de ambiguitate. Și, conform evoluției observate până acum, ar fi de așteptat ca și o controversă de acest gen să fie rezolvată într-o bună zi, dar cu siguranță ea nu va suna în așa fel încât să dea peste cap faptul folosit azi pe scară largă, că $1 + 1 = 2$. Cel mai probabil ar fi să apară o teorie nouă care s-o lase adevărată (aplicabilă) și pe cea veche, deci să dezvolte noi concepte, noi principii, într-o perspectivă mai largă decât cunoaștem și putem intui azi.

Nimeni nu știe azi cum s-a ajuns la noțiunea de număr, concept care reprezintă unul dintre cele mai controversate abstractizări inventată până acum de mintea omenească. De ce totuși ar trebui să știm această istorie a evoluției descoperirilor minții umane? Pentru simplul motiv că dezvăluirea unor astfel de peripeții ale gândirii umane ar însemna să ne inspire, să ne înarmeze cu noi și noi căi de a merge mai departe în bătaia pe care o are de dus omenirea pe tărâmul cunoașterii.

"La început a fost numărul; el este stăpânul Universului", spunea Pitagora. "Toate lucrurile care pot fi cunoscute au un număr, pentru că nu este cu puțință nici să concepem, nici să cunoaștem un lucru în lipsa unui număr", aprecia încă din antichitate filosoful presocratic Philolaus. Mai târziu și Platon se exprimă, în Timaios, exact în aceeași idee legată de abstracta noțiune de număr: „Și când Haosul originar a început să se ordoneze... toate elementele au primit de la Dumnezeu chipurile lor prin acțiunea Ideilor și a Numerelor".

Să ne amintim că aparent simpla naștere a noțiunii de număr - și se crede că mai întâi au fost descoperite numerele 1, 2, ..., adică cele pe care le numim azi naturale - a dus în timp la concepte mult mai complexe, precum acelea de număr întreg, apoi rațional și irrațional (adică real), imaginar și complex, algebric și transcendent, despre care știm bine azi că n-am putea trăi fără ele. Ca să dăm un singur exemplu, să ne amintim faptul că omenirii i-au trebuit mii de ani pentru a ajunge la conceptul de număr irațional (de pildă, $\sqrt{2}$), dificultăți despre care Ion Barbu ar fi spus la un moment dat, cu seriozitate dar și cu multă candoare: "Criza civilizației științifice grecești a fost imposibilitatea de a concepe numărul irațional".

Să ne mai amintim și despre bătrânul dascăl din poemul marelui nostru poet național Mihai Eminescu: "Precum Atlas în vechime sprijinea cerul pe umăr / Așa el sprijină lumea și vecia într-un număr" (Scrisoarea I) ca despre imaginea unui înțelept care cugetă asupra trecutului și viitorului omenirii.

Nici Eminescu și nici Nichita nu au aflat vreodată întregul substrat al acestor bătaii pe altarul științei, bătaii pentru care victoria a însemnat un pas enorm pentru omenire. Nichita s-a simțit la un moment dat depășit de ideea de număr, chiar și unitatea primordială ridicându-i mari semne de întrebare, așa cum singur o recunoaște în poemul "Ars poetica": "...Ah sunt un vitreg / și pe deasupra fără de doi / Un străin față de unu / Un străin de unu / Un străin al unului ...".

În poezia stănesciană, cifrele au valoarea unor semne magice. Mai ales cifra "1", ca și litera „A” (pe care Nichita a tot vehiculat-o în poeziile sale), constituie o temă predilectă pentru poet.

"Trebuie să căutăm gândirea matematică acolo unde ea a rămas pură, adică în aritmetică", susținea renumitul savant și matematician francez Henri Poincaré în al său studiu "Știință și ipoteză"³. Punctul de plecare al teoriei pitagoreice despre principiul numeric al lumii este unitatea - 1 (monada). Ea este

(continuare în pag. 112)

principiu, esență a lucrurilor, deoarece orice lucru este unu (adică o unitate). În acest sens, unitatea nu este număr, ci generatoare a numerelor. Din ea se nasc numerele și din acestea lucrurile. Al doilea principiu cosmologic este doimea (diada) nedeterminată (fiindcă are o natură pură, deci nelimitată, nedefinită). Nici ea nu este număr, ci tot un principiu al numerelor. Din aceste două principii iau naștere numerele. Numere următoare se nasc prin adăugarea succesivă a unității⁴.

Se spune despre număr că este poetic fiindcă este ambiguu și exact. Nichita s-a rezumat la numerele simple, cele naturale. De fapt, întreaga poezie stănesciană abundă în cifra 1, mai rar apar și cifrele 2, 3, 4... Aproape niciodată, sau chiar niciodată nu întâlnim versuri despre numere fracționare, despre iraționalul dar excepționalul număr π (Pi), sau despre enigmaticul număr ϕ (Phi - numărul de aur, despre care, dacă ar fi auzit Nichita, cu siguranță că l-ar fi "exploatat" pe scară largă în poezia sa) etc. Poetul chiar simte nevoia să se explice: "...De numărul unu sunt bolnav, / că nu se mai poate împarte / la două tățe, la două sprâncene, / la două urechi, la două călcăie, / la două picioare în alergare / neputând să rămâie,..." (Elegia a zecea, [04]).

Nici lui Eminescu nu i-a scăpat fascinația și seducția lui unu: "Pe când nu era moarte, nimic nemuritor, / Nici sâmburul luminii de viață dătător, / Nu era azi, nici mâine, nici ieri, nici totdeauna, / Căci unul erau toate și totul era una" („Rugăciunea unui dac”).

În fapt, întregul reprezintă unitatea. Iar pentru a reda ideea de unitate, s-a inventat cifra unu. Ea nu reprezintă doar singularitatea, ci și totul - e unu și multiplu în același timp. Ba mai mult, sinonimia cu noțiunea de „tot” se justifică prin raportarea lui unu la zero - cel care redă nimicul, în timp ce primul reprezintă opusul nimicului. De asemenea, o trăsătură aparte a unității e natura sa exemplară, arhetipală, caracterul său de model universal-valabil sau de matrită după care s-au făcut toate celelalte lucruri, ce au însă la bază structura celui dintâi. În esență, nu există nimic mai presus, nici mai prejos decât unu, fiindcă el își este suficient sieși.

Numerele în sine, desigur, cele simple, au exercitat pentru poet dintotdeauna o atracție magică, cum întâlnim în "Haiku": "Noi doi / voi patru și ei opt / Ah! Cât de verde pare iarba!".

Nichita a înțeles bine că numerele există peste tot, că stau în toate lucrurile din calea noastră. El le-a asociat în mod magistral cu punctele, o imagine cum nu se poate mai simplă, dar și plină de sugestivitate: "...Numerele sunt numele punctelor. [...] // Numele cifrei șapte reprezentând șapte copaci / este mai mare decât / numele cifrei șapte / reprezentând șapte furnici [...] // Un număr în viteză este mai mare / decât un număr care stă. / Cu cât viteza e mai mare / cu atât / numărul e mai mare. // Viteza cea mai mare a unui număr / este viteza gândului. [...] // Orice număr poate fi egal . cu restul tuturor numerelor / dacă viteza lui este egală sau / întrece / viteza tuturor numerelor. [...] // Atunci / și numărul punctelor acelora / este egal cu numărul tuturor punctelor / la un loc. [...] // numărul lui / poate fi egal cu toate numerele / punctelor. [...] // După ce-am dat numerelor cea mai înaltă / luciditate / pe care-ar putea s-o aibă un număr, / după ce / am dat trezie punctelor..." („Aleph la puterea Aleph", [07]).

După unele culturi cu rădăcini vechi în istorie, numărul unu reprezintă începuturile și cauza primară. El este un simbol al creației și al speciei umane și este descris în piatră stând în picioare, în poziție verticală, simbolizând falusul în erjecție. Mai mult, el simbolizează și unitatea către care toate ființele vii ar trebui să se întoarcă, să tindă. În religiile monoteiste, unu era numărul lui Dumnezeu, în timp ce în psihologia jungiană el este un simbol unificator, al începutului, al Sinelui și al singurătății⁵.

Deși nu neapărat din acest motiv, mulți filosofi și matematicieni consideră că la baza numărării stă numărul 1. Cu atât mai mult cu cât unitatea poartă cu ea și o aură de mister. Poetul și filosoful indian Rabin-dranath Tagore susține în "Religia poetului" că: "E în mine un mister latent al unității ce are simplitatea infinitului și care reduce masa imensă a multiplicității la un simplu punct. Această unitate din mine recunoaște Unitatea sub felurite aspecte... Unitatea e infinită (anantam), unitatea e dragoste (anandam), spun upanișadele... Faptele ocupă un timp și spațiu infinit, adevărul însă care le înglobează pe toate n-are dimensiuni. El e Unul. Când inima noastră se apropie de această Unitate, în lucrurile mari și-n cele mici, ea e în contact cu infinitul"⁶.

Să nu uităm însă că înaintea numărului unu este numărul zero (nimic) chiar dacă în mod paradoxal acesta, pe scara istoriei, a fost descoperit cu mult mai târziu. Mai precis, se spune ar fi luat naștere în India Antică. Reprezentat grafic de un cerc continuu (o), el întrușipează neființa și veșnicia. Pentru Pitagora însă acesta a fost o formă perfectă care conținea totul și din care a fost creat totul, iar în Islam simboliza lumina veșnică și esența divină. "Nimic este zero, Dumnezeu este unu", spunea filosoful german Leibniz.

În viața de toate zilele numărul zero din matematică are ca echivalent conceptul *nimic*. Se spune că dacă cifra 0 n-ar fi fost descoperită, omenirea n-ar fi evoluat până la nivelul la care o vedem azi. Și poate această impresie este chiar una justificată, pentru că invenția numită "zero" și-a adus din plin contribuția⁷.

Nichita are însă varianta sa poetică despre geneza lui zero, ca de altfel pentru celelalte numere naturale care îi urmează, întâlnită anume în poemul „Confesiunea răului visător”, [12]: „Înainte, nu a fost absolut nimic. / Deodată nimicul a adormit / și a început să viseze. / Astfel s-a născut cifra zero. / Nimicul a visat cifra zero. / Cifra zero a adormit și a visat / cifra unu. / Cifra unu a adormit și a visat / iarba și capre. / Iarba visând visul caprei / a născut un copil, doi copii, / trei copii, patru copii... [...] // După aceea primul copil mare / l-a mâncat pe al doilea / al treilea copil mare / l-a mâncat pe al patrulea / După aceea primul copil mare / l-a mâncat pe al treilea copil mare / Apoi, / Primul copil mare a rămas singur. / El a zis: / „eu mă trag din nimic / din nimicul cel care a adormit, / cel care a adormit și visat / cifra zero”. / Zicând acestea / a început să se închine cifrei zero...”.

Am găsit o remarcă potrivită pentru acest discurs poetic și, chiar dacă este doar o butadă a cunoscutului aforistician Valeriu Butulescu, o redau aici fiindcă este frumoasă și sugerează ideea de nimic:

(continuare în pag. 113)

"Încearcă să defi-nești nimicul. Vei avea nevoie de multe cuvinte".

Zero însă nu poate fi atins de nimeni și de nimic. De fapt, nici nu există în realitate, el fiind doar o abstracțiune a minții omenești: nu poți vorbi, de pildă, de 0 obiecte, care nu există, nu sunt palpabile, tot așa cum nici infinitul nu poate fi atins.

Analogia dintre număr și punct o întâlnim în mai multe poeme stănesciene. De pildă, în „Un om de cal”, [13] coincidența se petrece până la confuzie totală: „...Nu există doi / Calul și cu mine suntem un punct. / Nu există trei / Drumul și calul și eu de-a-ncălare pe el / suntem un punct. // Nu există patru / și nici cinci / și nici șasele... // De la zero la unu de la nimic la punct / se întinde miracolul. / Între zero și unu, între nimic și punct arde duhul! // VI / Între zero și unu / există mai mic și mai mare; / lungul există și scurtul, / timpul există și calul meu / și eu de-a-ncălare pe el // I-ha nu există decât unu; / numai punctul! / Doi, trei și patru / șaptezecișasele față de ceea ce este, / este un punct // ...calul / pe care-l călăream de la zero la unu / de la nimic spre ceva”.

Și totuși 1 este întronat ca un centru al universului și veșnic stăpân pe tot ce se află în jurul lui: / „...Unu este atenția lui zero, / doi și trei și patru și cinci / nu sunt altceva decât neatenția cifrei unu...” („Tablou cu orbi”, [13]).

O primă operație cu numerele este procesul de numărare. Acesta apare ca un fel de joacă în poezia nichitiană, pentru că poetul și-o amintește bine din copilărie, învățând-o mai degrabă din joacă decât de la școală: „...unu, două, trei, patru, le numărăm clănțănind de frig, / picioarele lor paralele. [...] // patru, cinci, șase, șapte, și altceva nimic...” („Pe câmpul de piatră”, [01]), sau „...gândul crește-n cercuri / sonorizând copacii câte doi, / câte patru” („Cântec de iarnă”, [01]), sau încă „...Morții își schimbă tot timpul între ei / Numele, numerele, unu, doi, trei...” („Cântec”, [03]), la fel ca și numărarea inversă chiar pornită de la numere destul de mari: / „...un număr descrescând / cinci, / patru, / trei, / din zece mii, sau poate chiar din mii de mii...” („Îndoarea luminii”, [03]).

Numărarea ordinală este și ea o pasiune a poetului, chiar dacă pentru a mări ludicul în scop artistic este nevoit să trunchieze cuvintele: „Ah, vă implor, vă rog acuma când suntem înțelepți când suntem ațți / de a desface adevărul de minciuna / unului doi treiului cinci ca niște frați” („Strigăt de ferire”, [13]).

Iată cum reușește poetul, și mai ales cât de elegant, să devină ermetic doar prin simpla alambicare a unei banale operații de împărțire: „...din paisprezece să fac șapte reci curate, / două brațe - unul, și atât” („Invocare”, [03]).

Când făcea treaba asta era la începutul carierei sale poetice, deși vom putea întâlni o astfel de „joacă” artistică și mai târziu, cu alte prilejuri.

Și din nou Nichita acordă unității drepturi depline de proprietate asupra fundamentului noțiunii de număr, așa cum întâlnim în poemul „Contemplarea lumii din afara ei”, [13] și trebuie să recunoaștem că o face în mod magistral: „...Aici toate numerele dorm / în cifra unu, / iar cifra unu doarme / în acest punct albastru [...] // Aici e singurul loc tragic / pentru că domnește unu, / iar nu zero, / pentru că domnește singurătatea, / iar nu nimicul, [...] // Unul nu este mai mare decât altul...”.

Dar în poemul „Frunză verde de albastru”, [06], de altfel

celebru datorită sintagmei exagerat oximoronică anunțată chiar din titlu, avem o amestecătură de numărare dimpreună cu secvențe temporare alese special pe principiul rimei împerecheate: „...și am zis unu de doi / și zăpadă de noroi, [...] // alergând pe-un câmp de noapte, / de la unu pân' la șapte - / de la șapte pân' la zece / mi-a căzut o viață rece, [...] // că mi-a fost crescut pe umăr / de din doi în doi un număr, / tot din trei în trei o iarbă / și din patru-n patru-o salbă, / și din cinci în cinci un pom, / și din șase-n șase-un om...”

Alese după necesități pur artistice și numerele mai mari își fac loc în versurile poetului îndrăgostit de mări-mile cantitative: „...Sunt așteptat de ingerul / cu carte, / sunt așteptat de cifra patru mii...” („Arta poetică”, [08]).

Și din nou dulceața unor rime întâlnite încă din copilărie iese la suprafață și-l îmbie pe poet la un ludic liric: „...unu, doi, trei, unu, doi, trei / fantome dulci și în etate. [...] // Eu, el, ei, / (urmează alt vers) / mai avem încă unu, doi, trei / până la univers” („Ultima și «addios»”, [08]), în timp ce un vechi principiu al logicii aristotelice îi oferă prilejul de a-l extinde - unde credeți? - chiar în logica numerelor, cu prețul forțării oarecum a logicii gramaticale: „...Prieten îți este niciunul, / nici doiul, nici nime-ne...” („Lupta inimii cu sângele”, [08]).

¹ Nichita Stănescu, *Respirări*, eseuri, Editura Sport Turism, 1982

² Aleph este prima literă a alfabetului ebraic (א) care are valoarea numerică 1. În matematică simbolul este folosit pentru numere cardinale infinite, introduse de Georg Cantor.

³ Henri Poincaré, *Știință și ipoteză*, Editura Științifică și Enciclopedică, București, 1986

⁴ Petre Rău, *Fascinanta lume a numerelor*, Ed. InfoRapArt, 2013

⁵ idem

⁶ idem

⁷ Idem

Referințe - volumele de poezii (fără antologii)

- [01] *Sensul iubirii*, 1960, Ed. pentru Literatură și Artă
- [02] *O viziune a sentimentelor*, Ed. pentru Literatură, 1964
- [03] *Dreptul la timp*, Editura Tineretului, 1965
- [04] *11 elegii*, Editura Tineretului, 1966
- [05] *Roșu vertical*, Editura Militară, 1967
- [06] *Oul și sfera*, Editura pentru Literatură, 1967
- [07] *Laus Ptolemaei*, Editura Tineretului, 1968
- [08] *Necuvintele*, Editura Tineretului, 1969
- [09] *Un pământ numit România*, Editura Militară, 1969
- [10] *În dulcele stil clasic*, Editura Eminescu, 1970
- [11] *Belgradul în cinci prieteni*, Editura Dacia, 1972
- [12] *Măreția frigului*, Editura Junimea, 1972
- [13] *Epica Magna*, Editura Junimea, 1978
- [14] *Opere imperfecte*, Editura Albatros, 1979
- [15] *Noduri și semne*, Editura Cartea Românească, 1982
- [16] *Oase plângând* (versuri ad-hoc la Belgrad), 1982
- [17] *Strigarea numelui*, Editura Facla, 1983
- [18] *Argotice* (poezii culese în 1955), Ed. Românu, 1992

(Va urma)

CĂRȚI SOSITE LA REDACȚIE

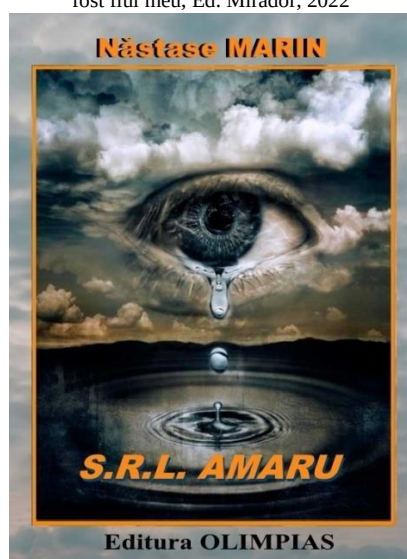
Viorica Acioacărlănoaiei – Pedro Negrescu () a fost fiul meu, Ed. Mirador, 2022

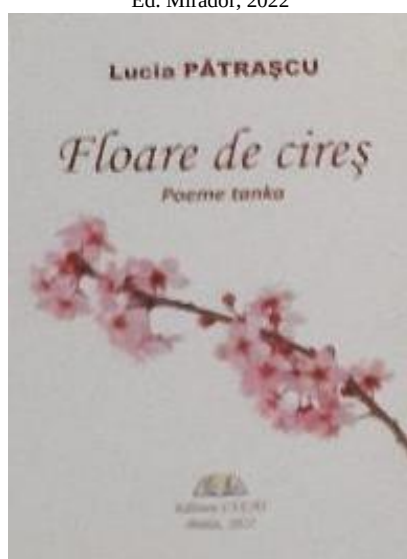
Viorica Acioacărlănoaiei – Lacrimi și bucurii Ed. Mirador, 2022

Petre Rău – Mihai Eminescu. Gânduri în oglindă Ed. InfoRapArt, 2022

Năstase Marin – S.R.L. AMARU Editura Olimpias, 2014

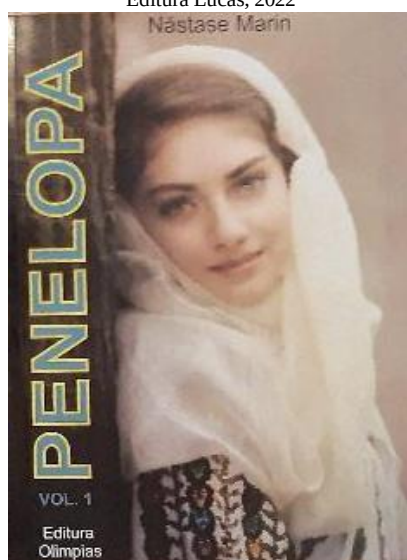
Lucia Pătrașcu – Floare de cireș Editura Lucas, 2022

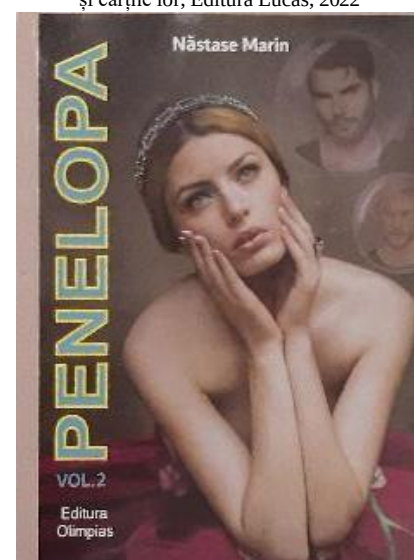
Lucia Pătrașcu – Scriitori braileni contemporani și cărțile lor, Editura Lucas, 2022

Lucia Pătrașcu – Dor de foaie verde... Editura Lucas, 2022

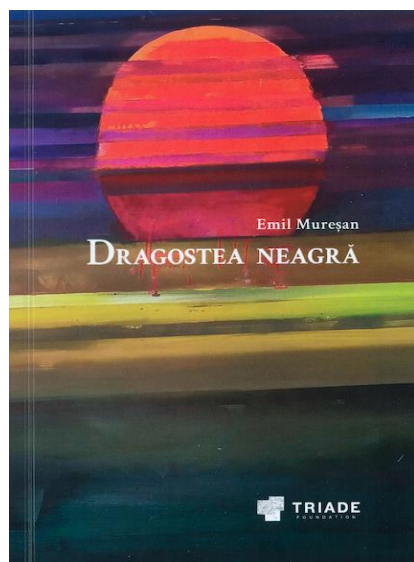

Năstase Marin – Penelopa, vol. 1 Editura Olimpias, 2017

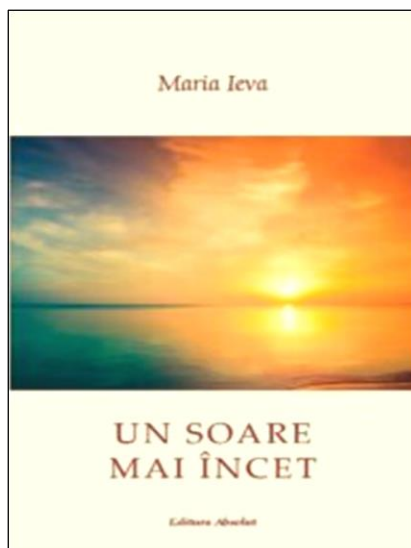

Năstase Marin – Penelopa, vol. 2 Editura Olimpias, 2018

CĂRȚI SOSITE LA REDACȚIE

Emil Mureșan – Dragostea neagră
Editura Triade, 2020

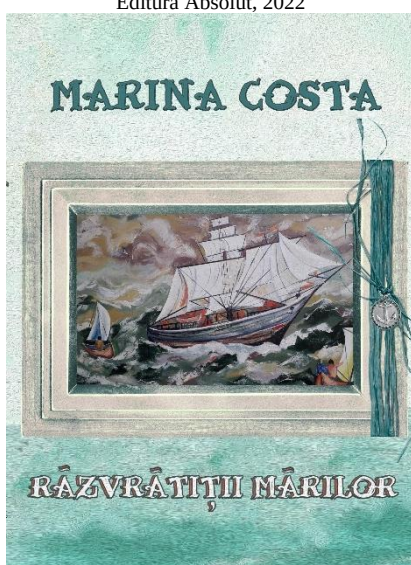
Maria Ieva – În mijlocul vântului
Editura Absolut, 2022

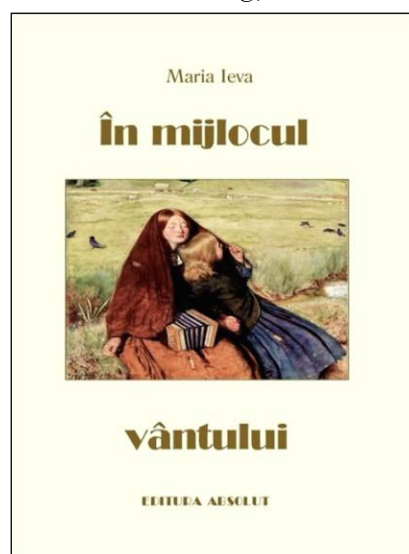
Elisaveta Drăghici – Oameni ai zilelor noastre
Editura Boem@, 2023

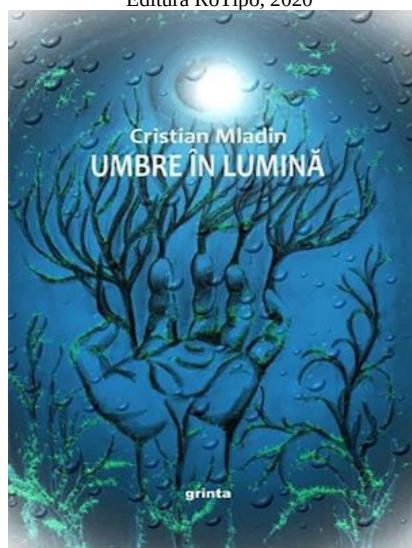
Cristian Mladin – Întoarcere la cuvânt
Editura RoTIPo, 2020

Marina Costa – Răzvrățiții mărilor
Editura Casius Books, 2023

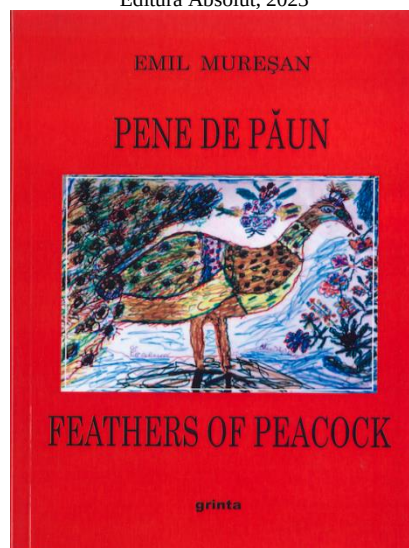
Maria Ieva – În mijlocul vântului
Editura Absolut, 2023

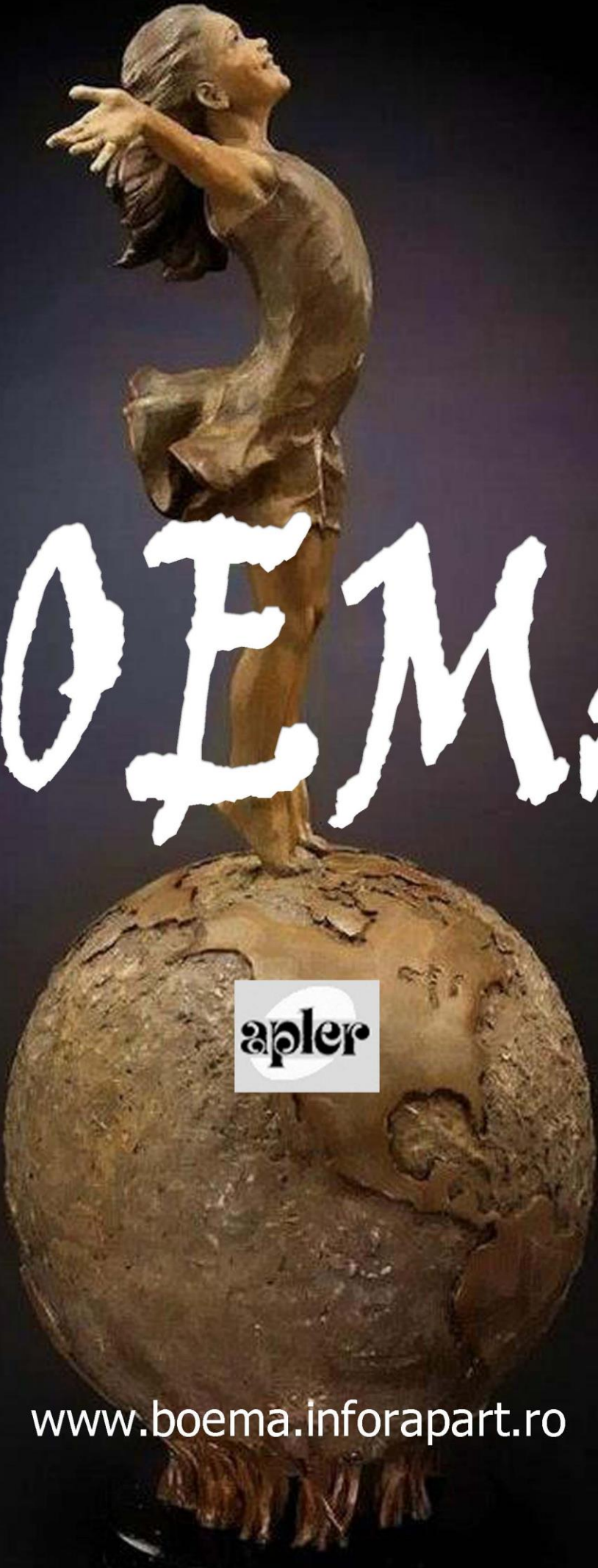
Cristian Mladin – Umbre în lumină
Editura Grinta, 2018

Nicu Brezoianu – Cristale de timp
Editura Bifrost, 2022

Emil Mureșan – Pene de păun
Editura Grinta, 2017

BOEMA

apler

www.boema.inforapart.ro